

LUD. SMIDS
 CHRONYK
 Van het Oorlogend
 EUROPA.

Te AMSTERDAM.

By I: OOSTERWYK en H: VANDE GAETE.

1763. oct.

1763. oct. 1763.

THE UNIVERSITY OF CHICAGO
LIBRARY

LUD. SMIDS. M. D.
OORLOGEND
EUROPA,
OF EEN
KORTE CHRONYK

van het voorgevallene in Staat en Oorlog;

Beginnende met het jaar MDCL, en eindigende in MDCCXIV.

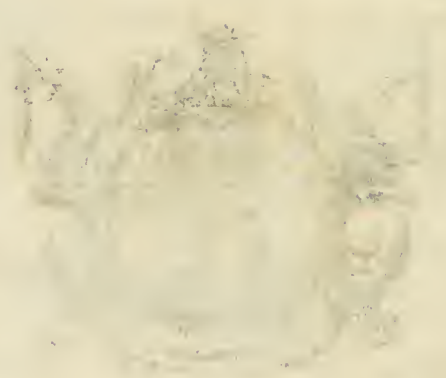
Doorgaans verciert met de PUNTDICHTEN der voornaamste POEETEN; en met het aanhaalen van uitgekipte MEDALIES naadrukkelyker verklaard.

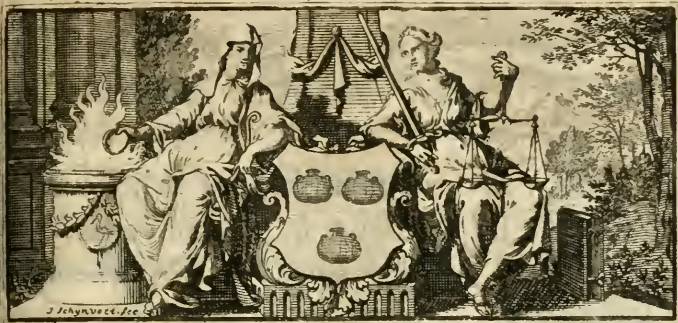
Te AMSTELDAM,

By { JOHANNES OOSTERWYK, } 1715.
en
HENDRIK VANDE GAETE. }

THE
COLLEGE
OF
THE
CHURCH

1800

AANSPRAAK EN TOEWYDINGE

AAN DEN WELEDELEN

ACHTBAAREN HEERE,

DEN HEERE

JAN CORVER,

SCHEPEN DER STEDE AMSTELDAM.

M Y N H E E R,

DIt is een Gedeelte van de *Europa Militans*, in de jaaren van 1696 en 1699, van my in het *Latyn* ontworpen; gelyk sulks kon-

konnen getuygen de *Afſchriften*, onder verſcheidene Liefhebbers van aanſien nochmaals be-
ruſtende.

Doch, in deeſe myn uitgave, in het *Neder-
Duytſch*, is ſy eenigſins uitgebreid en verrykt,
1. met een meerder getal van aangetoogene
Schryveren. 2 ; met verſcheidene fraaje Punt-
dichten, onſe beſte *Puik-Dichteren* ontleend.
3 ; met het aanhaalen der *Medalieu*, of *Ge-
denk-munten*, op de voorvallen paſſende en de-
ſelve verklaarende.

Van het eene en het ander ſal ik ſyn Edr.
in deeſe *Voorrede* verder onderrichten.

Wat het eerſte betreft, een ieder weet hoe
weinige *Schryvers* men heeft van nooden, om
een volkomene kennis van de *Europeeſche*,
ten minſten van onſe *Nederlandſche*, *Historie*
te genieten.

Want, onſe *Gefchiedeniffen* in drie verſchei-
dene verdeelingen, eens ontleedende, ſoo
neem ik

I. Myn begin van den *Overdragt* deeſer
Landen, door Keifer, *Karel de V*, aan ſyn
ſoon, Koning *Philip den II* ; en gaa dus voort,
door honderd wiffelvalligheden, raakende, ſoo
den degen als de ſtaatrok, tot aan het *Twaalf-
jaartig beſtand*. Hier

Hier toe gebruikende of *Bor*, of *van Me-
teren*, of, wégens syn verhevenheid, soo ver-
re als hy dan gaat, de droft en ridder *Hoofd*.

Of wil ik eens uitspatten en, op een byfon-
dere hoofdfaak vallende, de selve op een an-
dere wyfe hooren verhaalen van partydige of
onpartydige, *Roomsgesinde* of *Protestanten*
(die mede niet alle eene fyde syn houdende)
ter neer gesteld; ik bedien me van *Strada*,
Bentivoglio, *Reide*, *Grotius*, *Pers*, *Scrive-
rius*, *Sande*, *Fremundus*, *Burgundus*, *Bali-
nus*, *Paulinus*, *Baudius*; en de *Levenden*
van prins Willem den Eersten en *prins Mau-
rits*.

II. Trede ik over van gemeld *Bestand*, en
doorloop onse saaken van Staat en Oorlog, tot
aan de *Vrede van Ryswyk*.

Hier is my de eene *Neuville* genoeg, in syn
Historie van Holland, met afgescheidene hoofd-
stukken, vermeldende alle bysonderheden,
welke in die jaaren syn geschied.

Konnende dus wel missen, om in een bre-
dere uitgestrektheid my selve niet te verkiesen,
de *Boeken van Aitzema*, het *Verwerde Euro-
pa*, het *Toneel des Oorlogs*, *Beroerden Océaan*,
de *Zeehelden*, *Tweejaarige Geschiedenissen*,

Batavische Romein, de Levenden van prins Frederik Henrik, en koning William den Derden, koning Lodewyk den XIV, de Ruiter, de Witten, Corn. Tromp. &c.

III. Gaa ik weder af van de *Ryswykse Vrede* tot in de voorgevallene saaken van deesen tegenwoordigen tyd.

Doch, ontrent deese stoffe heb ik geene andere *Schryvers*, als alleen de *Jaarlyksche* en *Halfjaarige Merkuiren* en de *Maandelyke Postryders*.

Maar, het gevalle syn Edr, dat ik eens weder tot dit myn *Chronykje* keere, neemende syn aanvang met het jaar 1650.

Wy hebben, gelyk is aangetoond, sedert dit jaar, swaare *Boeken* genoeg, om, buiten meer schryven en wryven, van alles volkoomen onderrecht te worden; als,

Aitzema en syn Vervolg.

Leven van de Ruiter, &c. in Folio.

't Verwarde Europa,

Toneel der Oorlogs.

Tweejarige Geschiedenissen, &c. in Quarto: maar geen korte en bondige *Chronykjes*, of *Sakboekjes* om dagelyks by der hand te hebben, en, buiten de boekekamer, elders opte slaan, behalven;

'T Kort Chronykje van Petr. de Lange, alleenlyk gaande tot het jaar, 1670.

'T Onpartydig Chronykje, van Ger. Brand, loopende tot 1690.

Het Tyd verhaal van *Job. Angelus Berniera*, sluitende met 1702.

Dus gaan wy dan, MYN HEER, op het voetspoor van deese drie, tot aan onsen tyd, en neemen ons einde in het jaar 1714; even als *de Lange*, geduirig de wydluftige *Schryvers* aanwysende, by welken het de *Leeser* sou lusten, wegens de omftandigheden van een *Beleg* of *Veldslag* verder te fyn onderrecht.

Vorders, tot een toemaat breng ik ook hier *Medalieu* by; wel niet voor allerhande slag van *Leesers*, maar voor afgefonderde *Liefhebber*en, deese *Gedenkmunten* tot een speelpop besittende en dagelyks behandelende: welke ik gelove hier mede geen ondienst te fullen doen:

Ondertuffchen sou ik ook wel de *Afbeeldingen* der selver gebruikt hebben; maar dat is om twee redenen achtergelaaten.

I. Om dat die van *Bizot* (gelyke door *Oudaan* en andere fyn vermeerderd) in meest alle de Boekfaalen voor handen fyn; ten min-

ften gaande tot aan de krooning van den grooten koning *William*.

II. Om dat wy metter tyd een groot werk verwachten van den Heer GER. VAN LOON, een doorgeletterd *Schryver*; waar in alle *Gedenkpenningen*, soo *publike* en geauthoriseerde als *private* en gepraktiseerde, naar rang der faaken, fullen worden ingelascht.

Maar, al eer ik evenwel deese *Voorreden* eindige, diend syn EDR. en alle *Leesers* noch over eenige bysonderheden te worden gewaar-schuwed.

I. Dat ik sommige *Schryveren* niet altyd en geduurig aantrekke; terwyl het my dunkt genoeg te syn te betoonen, dat soo een hoofdfaak ook by deese of geene gevonden werd.

II. Dat wy somwylen noch in de maanden noch in de dagen met alle *Schryveren* overeenkomen. Reden. Om dat die, in de dagteekeninge de *Oude* en deese weder de *Nieuwe styl* des jaars hebben opgevolgd. B. V. die sal stellen soodanigen Stad, op den 13 *Junii* en die weder, op den 23 deeses, te syn belegerd of bemagtigd.

III. Dat ik achter het *Chronykjen* heb laaten volgen de *Vertaalingen* der *Opschriften* van de *Gedenkmuntten*; alleen op het waarschuwen van iedeker trouw *Liefhebber*, dat ik anders sekerlyk had verwaarlooft.

IV. Dat ik ook een *Bladwyser* geef; niet van de saaken self, maar van de *Landschappen*, *Steden*, *Bergen*, en *Rievieren*, ontrent welke ideselve syn voorgevallen: ook niet geteekend met *pagine* of *bladsyde*, maar met de volle jaaren; om dus daatelyk als met eene ooge te beschouwen, hoe dikwyls iets aanmerkelyks ontrent soodaanige plaats is geschied.

V. Dat ik my al te nauwkeurig en te vry noch aan de *taal* noch aan de *spelling* heb vastgebonden. De *spelling* laat ik over aan de kruymelaars en letterfifters. Aangaande de *taal*, kan ik niet vinden; waarom ik niet mag gebruiken *Geallieerde* voor bondgenooten, *Malcontenten* voor misnoegde, *accoord* voor verdrag; &c. terwyl die en diergelyke woorden in de hedendaagsche *Verbaalen* hun burgerschap al is verleend.

Sie daar, MYN HEER, van deese korte *Chronyk* U EDT., genoegzaam meen ik.

onderrecht. Nu is alleen myn wensch en
begeerte, dat, gelyk weleer de Persische ko-
ning *Artaxerxes* een napje water en, in laa-
gere tyden, de Fransche Koning *Ludewyk de*
XI een geringe raap, niet hebben van de hand
geweefsen, dat U EDR. mede dit boekje niet
afkeeriglyk gelieve te verwerpen; als koo-
mende van eene, die gaarne vernoegd sal
sijn met dat geluk sich te moogen kittelen,
dat het, by verpoofing van staatsorgen, U
EDTS. ampt medebrengende, in een vrye
lucht, tusschen *Velsen ende Beverwyk*, op U
EDS. Lustplaats, eens doorgelooopen magh wor-
den: van eene seg ik, die het voor een by-
sonder eer en achting opneemt, sich te moo-
gen noemen,

M Y N H E E R,

U E D S.

Uit myn Boek-
vertick, den 3 van
Mayus, 1715.

Geringsten Dienaar,

LUD. SMIDS.

OP

OP DE

CHRONYK

VAN HET

OORLOGEND EUROPA.

Gefchreeven door den Heer

LUDOLF SMIDS, *M: D:*

HEb dank Heer SMIDS voor 't boekjuweel,
Den Batavier ten nut gefchreeven;
Dit werk, beknopt in ieder deel,
Kan ons volmaakt een denkbeeld geeven,
Hoe dat Euroop veel jaaren lang
Geheld heeft naa zyn ondergang.

Het toont hoe felle staatskrakkeelen
Het slagzwaërd rukken uit de fchee,
Een fchrikkelyken bloedrol speelen,
En donderen te lande en zee,
Daar elk geteifterd tot den bloede
Moet krimpen voor des Hemels roede;

Hoe vorften, vol ondankbaarheid,
Den trouwen nagebuur bespringen;
Hoe koningen door flings beleid
Na de oppermacht der waereld dingen,
Terwyl de vroomme wordt vernield
Die voor geen roomschen heilig knielt,

En

En moet gelyk een balling vluchten,
In 't nypen van den grootften nood,
Of op galeiën deerlyk zuchten,
Niets zien voor oogen als de dood;
't Zy Neerland hem vol medelyden
Wil in den fchoot der kerk bevryden.

Het meldt hoe 't land met ftaal en vuur
Aan alle kanten aangegreepen,
Gelyk Athene een houten muur
Voltooit, van honderd oorlogfchepen,
En blixemt by zyn eige reê,
Twe koningsvlooten uit de zee.

't Meldt hoe de trouwfte burgervaders,
In hachelyken ftaat van 't land,
Allom beticht voor landverraaders,
Door 't graauw doldriftig aangerand,
Gefchopt van 't kuffen, en verftooten,
Ten fpiegel ftrekten voor de grooten,

Toen de eedle vryheid lang behoed,
Voor 't juk der roomfche dwinglandyë,
Verdadigd door onz' oud'ren bloed,
Vervallen waar in flaavernyë,
En eeuwen lang vergeefs beschermd;
Had Godt zig onzer niet erbermd;

Had Willem, grootfte van de helden,
Die Holland ooit heeft voortgebracht,
(Wie kan door roem zyn deugd vergelden?)
Niet na den krygslaurier getracht,
De ruft herfteld in Hollands fteden,
En de oplloop van het graauw vertreeden.

Maar 'k zal dien eed'len Batavier
Door myn gering gedicht niet loven;
Hy leeft op 't veld van SMID's papier,
Daar gaat zyn roem myn lof te boven,
Daar blinkt zyn luister ruim zo schoon
Als eertyds op den Britsen troon:

Want vorsten die tot welstand waaken
Van kerk en staat, en 't algemeen,
Verachten 't purper en scharlaken,
Voor deugd, en roem en krygstropheen.
De glans der wellust moet bezwyken.
De deugd blinkt ceuwig in chronymen.

Een schryver wint den grootsten lof
Die 's vaderlands geschiedenissen
Kortbondig meld, en zyne stof
Met geene logens wil vernissen;
Den vyand pryft, die lof verdiend,
En laakt het quaad zelf in zyn' vriend.

Dan leeft hy met de groote mannen,
Die hy verceeuwigd door zyn' vlyt;
Maar logendichters, die tyrannen
Uit baatzucht vleien; of uit nyd
Den lof bezwalken van 's lands vaders,
Wat zyn die anders als verraaders?

Uw loflyk werk, geleerde SMID's,
Dingt na de kroon der zuiv're waarheid,
Het strekt elks weetlust tot een gids,
Door uwen styl vol zins en klaarheid;
Het toont ons kort en duid'lyk aan,
Het merg van 's lands historiblaân.

Ik moet myn yver nu bedwingen,
Uw werk begrypt te ruimen stof,
En aller helden roem te zingen
Vereischt een ongemeten lof,
Zy zullen leeven door hunn' daaden,
Op dees onsterffelyke bladen.

Gelyk de nyv're honingby,
De nectar zuigt uit frisse bloemen,
Zoo kieft gy de eêlste lekkerny
Uit penning wysheid, waard te roemen,
Die ons de helden altemaal
Vertoont, in zilver, en metaal.

Zy wil de aeloudheid de eer niet laten
Dat die de kunst alleen verstond,
Geleerden, raaden, en soldaaten,
In oorlogstyd of vreêverbond,
Gunt zy by uitstek dus te pronken,
Om hen in moed en deugd te ontfonken.

Zo ryft hun roem ook op den toon
Der grootste dichters onzer dagen,
Deez schenkt uw pen een lauvre kroon
Wel waard op eigen kruin te draagen,
Nu gy uw werk, de kunst ten roem,
Verciert met menig dichters bloem.

Zo moet noch eens in 's lands chronymen,
o Braave schryver, uwe naam
Den rei der dichteren verryken,
Zo leeft gy eeuwig door de faam,
Met al de mannen welkers leeven
Uw' pen nâ waarde heeft beschreeven.

P. LANGENDYK

OO.

CHRONYK

Van het

OORLOGEND

EUROPA,

Beginnende met het Jaar

1650.

En eindigende met de

VREDE van UTRECHT.

SESTHIENHONDERD VYFTIG.

JANUARIUS.

Den 18; wierd prius Kondée, uit order van het Hof, binnen Parys gevangen, en met een koets naar Bois de Vincennes gevoerd. *Hollandsche Merkuir.* 1 D. 5 bl.

FEBRUARIUS.

Den 5; wierd Karel de II, binnen Edenburg, uitgeroepen koning van Schotland, Engeland en Yrland, hy self fynde op het eiland Jarsey. 18 bl.

MAART.

Den 30; heeft het Engels Parlement een nieuw engagement ingevoerd; en die 't weigerden te teekenen, moesten sich uit Londen begeven. 18 bl.

APRIL.

Den ... geeft sich het belegerde Bellegarde, met accoord, aan
 A koning

koning Lodewyk over; de burgers behoudende hunne privilegiën. 20 bl.

MAYUS.

Den 31; is de dappere graaf van Montrosse geslagen en naa syn vlucht in een moeras ontdekt; te Edenburg opgehangen en gevierendeeld. 23 bl. *Aitzema*, 30 B. *Vanden Bosch*, koninglyke Beeltenis, 189 bl.

JUNIUS.

Den 18; trok de prins van Oranje naar Alkmaar, Hoorn, Enkhuyfen; keerende door Edam, Monnikedam, Purmerent, Amsteldam en Haarlem, den 25 dito, weer naar den Haag. 30 bl.

JULIUS.

Den 30; komt de stadhouder van Friesland voor Amsteldam, uit order van de prins van Oranje: na dat de cassatie der soldaaten was voortgegaan. 42 bl. *Newville*, *Historie van Holland*. 121 bl. *Godfried N. Dr.* 457 bl. Hier op siet de Medalie van het hollend paard, in de vertaalde *Bizot*, 201 bl. hebbende het byschrift: MAGNIS EXCIDIT AUSIS. Behalven veel bittere lasterdichten van dietyd.

Den 8; verseekerd de prins van Oranje, in den Haag, en zent naar Loevestein de Heeren; van Dort, Delft, Haarlem, Hoorn en Medenblik. 45 bl. *Godfried*. 458 bl.

AUGUSTUS.

Den 3; wierd tot Amsterveen een verdrag gemaakt tusschen de prins van Oranje en de stad Amsteldam. 55 bl. *Godfried*. 459 bl.

Den 15; syn de gemelde ses Heeren weder op vrye voeten gesteld. 61 bl.

SEPTEMBER.

Den 13; syn de Schotten, door de Engelsche, onder Olivier Cromwel, by Dunbar, geslagen. 67 bl. *Aitzema*, 30 B.

OCTOBER.

Den 30; is Christina; te Stokholm, gesalft en gekroond koninginne van Sweeden, met ongemeene staatsie. 76 bl. *Godfried*, 369 bl.

NOVEMBER.

Den 6; overleed de prins van Oranje, oud 24 jaaren en 6 maanden, aan de kinderpokjes, in den Haag. 81 bl. *Newville*. 126 bl. *Onpartydig Chron.* 82 bl. *Godfried*. 454 bl. Voorts word deese prins van *Jerem. de Dekker* op deese wyse sprekend ingevoerd:

Die my eens wakkerlyk had draaven sien te paarde,
 Die my of in een land- of in een zee gevecht,
 Eens had sien blikfemen met fchitterende fwaarde;
 Al wrokt hy noch fo diep, hy had aldus gefegt:
*Ach! hadgy, jonger held, wat ryper moogen sneeven,
 Ach! laagt gy niet geveld in't fchoonfte van uw jeugd,
 Men had in u't verftand uws Grootvaars sien herleeven
 Uw Ooms beleid en moed, uw Vaders oorlogs deugd.*

Den 14; is de princeffe; weduwe, van Oranje, bevallen van een foon; fynde Willem de derde, naderhand de beruchte koning van Engeland. 83 bl. *Godfried.* 460 bl. *Newville,* 128 bl. Van deeſe ſpreekt gemelde *Dekker* aldus:

Indien men in 't gemeen van vorftelyke looten,
 Iet vorftelyks, iet hoogs, iet ongemeens verwacht,
 Wat wachtmen dan van u, die, WILLEM, fyt gefprooten
 Uit keiferlyken ſtam en koninglyk geflacht?
 Waar fal, Naſſauſche telg, uw faam niet heene ſtreeven?
 Wien fal uw lof gerucht niet vliegen te gemoot,
 Indien hier namaals eens uw hoog bedryf en leven,
 U foo doorluchtig maakt als uw doórluchtig bloed?

DECEMBER.

Den 17; was een geweldige tweefpalt in Vrankryk, fynde de card. Maſaryn vluchtig, als ſchuldig aan gequetſte majeſteit. De ſtad Rethel wierd ingenoomen; Turenne, die 't ontſlettenwilde, kreeg de nederlage. 85 en 88 bl. Hier af heeft men een *Medalie* van koning Lodewyk de Grootte, met het *Byschrift*: VICTORIA RETELENſIS, in de *Hiſtoriſche Gedenkpenningen*, van *J. Goeree*, 311 bl.

Den 24; winnen de Engelfſche, onder Kromwel, het kaaſteel van Edenburg, met verdrag.

E E N E N V Y F T I G.

JANUARIUS.

Den 18; naamen de Staaten der Vereenigde provincien, fynde ſonder ſtadhouder, een algemeene ſittinge, duurende tot den 31 Auguſt. *Hollaſdſ. Mercurius. II. D. 10 bl. Aitzema,* *Herſtelde Leeuw. Godfried.* 461 bl.

F E B R U A R I U S.

Den 6; fiet Masaryn, weêr te hove geweest synde, sich echter by ieder haatlyk, en vertrekt des wegen naar Havre la Grace. 18 bl.

M A A R T.

Den 5; was een swaare watervloed in Holland; met een N. W. wind en een springk, by volle maan, ruim soo hoog, als die van A. 1570. 39 bl. *S. A. Gabbema, Neêrlands Water-vloeden, 318 bl.*

A P R I L.

Den 30; trouwd de keiser Ferdinand de III, te Neustad, met Eleonora de prinsesse van Mantua. 39 bl. *Kalvisius, in syn Vervolg.*

M A J U S.

Den ... beoorlogde Keur Brandenburg den Nieuwburger en viel in Bergsland. 81 bl.

J U L I U S.

Den 9; verslaan de Polakken, onder den koning Joh. Kasimier, de Tarters en Kosakken; waar op de laatste, met smeecken, de vrede word toegestaan. 87 bl. *Godfried, 410 bl.*

J U L I U S.

Den 6; was een oploop te Middelburg; vallende 't canaalje op het huys van den borge-meester Lantsbergen. 79 bl.

A U G U S T U S.

Den 19; wierd de amnestie over het gepasseerde van verleden jaar geconfirméerd, door een nieuwe Unie der 7 provincien. 110 en 117 bl. *Neuville, 131 bl. Aitzema, 31 B.* De Medalie wegens deese hoofdsak, by *Bisot, 202 bl.* heeft een merkelyk *Byschrift*, beginnende: DUM TOTUS MIRATUR ORBIS. &c. Ondertusschen spreekt ook *Dekker*, van deese vernieuwde verbindtenis aldus:

Nu heeft de Leeuw weêr klem in syne klauw gekreegen,
Nu voelt hy weêr syn kracht in haaren stand hersteld,
En syne bundel weêr van styver band gekneld,
Soo! vry vereenigd Land, blyf eeuwig eens genegen.

Soo sal uw vryheid u tot heil gedyên en segen!

Soo sult gy en ter zee staag bloeyen en te veld!

Soo sal nooit blinde list, nooit openbaar geweld

U scheiden door bedrog, u schenden door den degen!

Gy hebt wel eer, om winst op vyanden gehaald,
(Den Hemel dank gefegt) gevierd, gezegepraald,
Op, op! bedankt hem nu met herte, siel en sinnen!

Toon, dat u de Eendragt is een duir en waardig goed,
En dat gy nooit gewin geacht en hebt soo soet,
Als, om 't genot van haar u selven te overwinnen.

S E P T E M B E R.

Den 13; slaan de Engelsche, onder Olivier Kromwel, de Schotten by Worchester. Karel vlucht en versteekt sich in een holle boom. 105 en 108 bl. *Aitzema*, 31 B. *Van den Bosch Koninkl. Beeldtenis*, 244 en 261 bl.

Den ... overleed Keur Beyeren, Maximiliaan; oud 78 jaaren.

O C T O B E R.

Den 11; wierd de vrede te Kleef gemaakt, tusschen Keur Brandenburg, en den Nieuwburgcr.

Den ... vlucht Karel, door Kromwel verwonnen en gevangen, naar Vrankryk en komt te Parys. De protector, verwinnaar, doct syn intrede te Londen. *Van den Bosch, Koninklyk Beeltenis*, 282 bl.

N O V E M B E R.

Den ... syn aanmerkelyk de vinnige tweespalten in Vrankryk en Engeland, op eenen tyd. Hier syn Engeland en Schotland tegens malkanderen: daar word Masaryn uit syn ballingschap te rug geroepen en Kondee blyft in den haat. 128 en 130 bl.-

D E C E M B E R.

Den 28; senden de H. M. Staaten drie ambassadeurs (daar onder de ridder, Jak. Kats) aan de republyk van Engeland; welke, met tweendertig karossen, ter audientie wierden opgehaald. 134 bl.

T W E E E N V Y F T I G.

J A N U A R I U S.

Den ... gaat Ernest, landgraaf van Hessen, met syn vrouwe van de Luitersche tot de Roomsche Kerk, *Hollands. Mercur. III. D.*

F E B R U A R I U S.

Den ...; vallen de Engelsche op de Fransche Terra Neufsvaarders; en ruineeren hunnen handel. 11 *bl.*

M A A R T.

Den ... vergrepen sich de Engelsche aan 'de Hollandsche koopvaardy schepen. Reden genoeg tot een toerusting van den oorlog. 12 *bl.*

A P R I L.

Den 8; was 'er een swaare Son eklips over Europa; en wel bysonder over Engeland en Schotland. 21 *bl.*

M A J U S.

Den 2; trouwde de stadhouder van Friesland, Willem met Albertina Agnes, de tweede dochter van prins Frederik Henrik. 35 *bl.*

Den 29; geschiede een scherp zeegevecht, tusschen de Engelsche, onder Blaak, en de Hollanders, onder Tromp; de nacht het vechten scheidende. 39 en 45 *bl.* *Neuville*, 138 *bl.* *G. Brand, leven van de Ruiter*, hier mede de daaden van deesen zeeheld beginnende, 22 *bl.*

Den ... overleed Keur- Trier; Christophel van Soteren, A. 1623. verkoosen, *Godfried*, 487 *bl.* *Aitzema*, 32 *B.*

J U N I U S.

Den 19; overleed de heer Lodewyk de Geer, binnen Amsteldam; een schatryk man, 66 Jaren oud; in den Deenschen oorlog; op syn eigene kosten, onderhoudende, ten dienst der Sweedsche, 24 groote schepen. *Godfried*. 487 *bl.*

Den 21; heeft de raadpensionaris Paauw, naar Engeland afgezonden, audientie in het Parlement: vertrekkende weder den 11 Julii, en in den Hage rapport doende, den 15 dito. 63 *bl.*

J U L I U S.

Den 7; verbrande, by toeval, het oude stadhuys van Amsteldam. *Beschryv. van Amsteldam. IV B. 4 bl.* Dit hooftgebouw vind ik, in seker *Puntdicht*, op deese wyse te spreken:

Dus schond de brand myn pruik, en trok my 't aanzicht onder,
Maar, achter my, verryft weer 't achtste werelds wonder.

A U G U S T U S.

Den 26; geschiede een tweede zeeslag, by Plymuyen, tusschen de Engelsche, onder Askue (anders scheele Jurriën) en de Hollanders, onder de Ruiter; deese verwinnaar blyvende. 99 *bl.*
Ruiters

Ruiters Leven, 27 bl. *Newville*, 141 bl. *Montanus*, *Beroerden Oceaan*, 143 bl.

SEPTEMBER.

Den 17; winnen de Spanjaarden, onder den aartshertog Leopoldus, de stad Dunkerken, overgegeven door monfr. de l'Estrade. 106 bl.

OCTOBER.

Den 10; heeft sich Barcelonè, in Katalonie, aan de Spaanfen overgegeven; gelyk mede Kafal, in Italie. 136 bl.

NOVEMBER.

Den 13; heeft de koning van Vrankryk uit de amnestie en syn genade geslooten de prinsen; Kondèe, Conti; Longeville, Rochefoucault, Talmond, en hunnen aanhang. 136 bl.

DECEMBER.

Den 8; geschiede een derde zeeslag, onder Dover, by de Hoofden of ontrent de Cingels: tusschen de Rüter, de Witte en Blaak; de Engelsche wykende. 137 bl. *Newville*, 143 bl. *Ruiters Leven*, 32 en 35 bl. *Beroerde Oceaan*, 161 bl.

Den 28; wierd een staartsterre in de lucht gesien, tot aan den 10 January des volgenden jaars. 142 bl. *Aitzema*, 32 B.

D R I E E N V Y F T I G.

JANUARIUS.

Den 24; verbrande, te Parys, by toeval, de Thuillery. *H. Mercur. IV D.* 20 bl.

FEBRUARIUS.

Den 23; is Bessfort gewonnen in het Fransch Komte; en in dier voegen Lottringen en de Elfas verseeckerd. Siet hier af de *Medalie van Lodewyk de Grootè*, by *J. Goeree*, 35 bl. geteckend: ALSATIAE ET LOTHARINGIAE QUIÈS.

Den 28; geschiede de zeeslag tusschen Tromp en Blaak, by Portland; doch naa een stryd van twee dagen, week de laatste naar de kust van Engeland, en de eerste naar Kaleè. 17 bl. *Newville*, 145 bl. *Ruiters Leven*, 39 bl. *Aitzema*, 36 B.

MAART.

Den 15; slaat Jan van Galen de Engelsche by *Livorno* in de Middellandsche zee: doch hy gequetst synde, sterft naa 7 dagen leggens in de stad. 26 bl. *Ruiters Leven*, 39 bl. *Beroerde Oceaan*, 189 bl. Sie van hem ook *Dekker*, 90 bl. Voorts luyd aldus syn *Grasschrift*:

Hier leidt in 't graf van eer de dappere van Gaalen,
Die eerst ging buit op buit Kastilien af haalen,
En, met een leeuwe hart, naa by 't Toskaaner strand,
De Britten heeft verjaagd; veroverd en verbrand.

Doch zie noch eenen anderen, een zamenpraak, by *Vondel*.

APRIL.

Den 28; is Isleben in Saxen, het vaderland van Marten Luther, toevallig, bykans afgebrand. 53 bl.

M A J U S.

Den 8; is van gelyken Marleboroug, een oud markt stedeken, meest van velleploters bewoond, tusschen *London* en *Bristol*, in Engeland, door het vuur vernield. 53 bl.

J U N I U S.

Den 12 en 13; was 'er weder een zeegevecht tusschen de Engelsche en Hollanders, ontrent Dunkerken en Nieuwpoort, of ontrent het eiland Wicht en Bevestier. 67 bl. *Ruiters Leven*, 42 en 43 bl. *Newville*, 149 bl.

J U L I U S.

Den ... is de verderflyke Boeren kryg in Switserland, door de Kantons gedempt en de aanleideren gestraft. 80 bl.

AUGUSTUS.

Den 2; is Borduax, met honger, pest en wapenen, tot overgaaf gedwongen, door den koning van Vrankryk.

Den 8; geschiede het zeegevecht van drie dagen, ontrent Tessel; in welke de verwinninge aan de syde der Hollanders gebleven sou hebben, indien Tromp met een musket kogel (onseeker van wien) niet was doodgeschooten. Hem is Obdam gevolgd. 85 en 88 bl. *Aitzema*, 33 B. *Newville*, 151 bl. *Ruiters Leven*, 55 bl. *Beroerden Oceaen*, 230 bl. Deese zeeslag is ook door een *Medalië* vereeuwighd; gelyk de dood van gemelden ammiraal, door deese veerssen van *Vondel*:

Soo hield de zeevoogd van de seven vrye landen
Het roer des Occaans en tartte voor ons stranden
De dood, der donderkloot, der bliksem en der brand.
Soo nam de deugd van Tromp de vlooten op haar tand.

S E P T E M B E R.

Den 5; is de amm. Tromp met staatsy begraaven te Delft: synde 16000 gl. tot zyn tombe gedestineerd. 105 bl. *Ruiters Leven*, 59 bl.

OCTOBER.

Den 3; geschiede een aardbeving in Schotland, by Dalkeit; de rotfen van malkander fcheurende. 111 bl.

NOVEMBER.

Den 10; is der Hollanderen fcheepsvloot door een storm gekneld fynde, eenige vergaan, eenige op het droogh gefet, veele befchadigd. 113 bl. *Ruiters Leven*, 62 bl.

DECEMBER.

Den 11; is Jan van Galen, te Amfteldam, in de Nieuwe kerk begraven. 127 bl. *Ruiters Leven*, 47 bl.

Den 26; wierd Olivier Kromwel verkoofen protector, dat is, befchermer van Engeland, Schotland en Yrland. 119 bl. *Aitzema*, 33 B.

V I E R E N V Y F T I G

JANUARIUS.

Den 6; verbrande, in Waterland, het welbekende dorp de Ryp. *H. Mercur V D.* 5 bl. *Adriaan Leegwater*, *Haarlemmer Meerboek*, 2 D. 19 bl. *Engelfche Mercur.* 64 bl.

FEBRUARIUS.

Den 6; wierden de Hollanders genoodfaakt, Brasilie, 't geen fy 24 jaaren hadden beseeten, aan de Portugefen weder over te geven. 28 bl.

Den 25; wierd hertog Karel van Lottringen, die met fyn troepen, in Neerland, eeniger tyd had de beeft gefpeeld, gevangen en, den 22 Mey, gevoerd naar Dunkerke, om naar Spanje gefonden te worden. 21 tot 28 bl.

MAART.

Den 16; iste Thienen, een vrede geflooten tuffchen de Spaanffche en die van Luik.

APRIL.

Den 23; wierd het Ooftindifch fchip de Roos, op zee feer rampfelig, van de Engelffe genomen. 63 bl.

MAYUS.

Den 4; is de acte van Seclufie geteekend in den Haag; waar mede, op het aandringen van Kromwel, in de vrede tractaten de prins van Oranje buiten alle eerampten is geflooten, *Leven van de Ruiter*, 69 bl. *Newville*, 161 bl. *Leven der Witten*, 43 bl. *Tromps Leven*, 144 bl. *Aitzema*, 34 B. Een Medalie, onder andere, van deefe vrede, by *Bizot*, heeft dit *Byschrift*,
AMANTIUM IRA, AMORIS REDINTEGRATIO EST.

JUNIUS.

Den 7; wierd koning Lodewyk de XIV, te Rheims, gefalft en met feer groote plechtigheden gekroond. 93 bl. Dit op een *Medalie* by *J. Goeree*, 36 bl.

Den 16; geeft de koninginne Christina, het rykbestier afleggende het selve aan Karel Gustaaf; wiens moeder Katharina de fuster was van Gustaaf de Groote. 102 bl. Siet op deefen afstand *Vondel*, *Petr. de Lange*, *Sweedsche Wapen*. 2 bl. *Godfried*, 368 bl. Dit afftaan word op een groote *Medalie* vertoond by de *Liefhebbers* in hunne muntkaffen te beschouwen, met een zeegevecht op het rugftuk.

JULIUS.

Den 9; is, te Weenen, de Roomsche koning overleden, aan een heete koortfe. 110 bl.

Den... is Stenay gewonnen, en hier mede de Maase van vyanden bevryd. Dit weder op een *Medalie van meer gedachten koning*, 37 bl. geteekend. URBIUM GALLICARUM AD MOSAM SECURITAS. Siet de *Engelsche Mercurius*, 231 bl.

AUGUSTUS.

Den 25; wierd Arras ontfet door den koning Lodewyk de XIV; op de feestdagh van S. Ludovicus, de Spaansche verdryvende. 112 bl. Siet weder de *Engelsche Mercurius*, 235 bl. *Leven van Lodewyk de Groote*, 209 bl. en een *Medalie* by den voorgenoemden, geteekend: PERRUPTO HISPAN. VALLO. CASTRIS DIREPTIS. ATREBatum LIBERATUM.

SEPTEMBER.

Den...; vonden twee vischschepen van Bergen, op 68 graden, langs de wal feilende, seer seldsaame wilde Nooren; van welke menschen vier te Bergen syn opgebracht. 122 bl.

OCTOBER.

Den 12; sprong de Kruittooren te Delft. 135 bl. *Dink van Bleyswyk*, *Beschryv. van Delft*, 622 bl. *De Engelsse Mercurius*, 298. bl. *Godfried*, 598 bl. Doch, hoor haar self by de *Dekker* fpreken:

Hoe sal ik dit verstaan of wat hier uit besluiten?

Nu, noch uit Spaansche vest noch Britsche vloot van buiten,
Niet eené schoot meer word op mynen tuyn gedaan;

Nu vliegt my, binnen heks, myn eigen poeder aan,

En komt myn Delft, helaas! in eenen puinhoop delven.

Heer! keer dit vöorspöök af, bewaar my voor my selven,

Duld niet dat, by gebrek van vyand of party,
Myn eigen wapenen ſich kanten tegen my!

NOVEMBER.

Den 2; is Smolensko, door de Ruffen, de Polakken ontweldigd. 138 *bl.*

Den 14; naamen de Fransche Kasteel Mere, een ſterkte by Napolis; doch verlieten weer het ſelve en gingen ſcheep. 144 *bl.*

DECEMBER.

Den 16, trouwde de koning van Sweeden, Kar. Guſtaav, met Hedwigh Leonore, van Holſtein. 137 *bl.* *De Engeliſſe Mercurius*, 289 *bl.*

Den 23; wierd de koninginne Chriſtina, uit haar land naar Rome gaande, te Bruſſel, van den aartshertog Leopoldus prachtelyk ingehaald. 147 *bl.*

V Y F E N V Y F T I G.

JANUARIUS.

Den 7; is paus Innocentius de X, oud 81 jaaren, overleden; hem volgde, den 7 April, Alexander de VII of Fabius Chiſius van Siene. *H. Mercurius*, VI, D. 1 *bl.* *Godfried* 488. *bl.* *Engels. Mercur.* 15 en 84 *bl.*

FEBRUARIUS.

Den 6; verloſte de keurvorſtinne van Brandenburg, te Berlyn, van een ſoon. 14 *bl.*

MAART.

Den ...; wierd Karolus Kontarenus, na Franciſ. Molino, te Venetie verkoren tot hertog, met de gewoonlyke plechtigheden. 27. *bl.* *Godfried.* 416 *bl.*

APRIL.

Den ...; wierden de Proteſtanten gruwelyk in Piemond vervolgd, door het aanhitſen der Jeſuyten, met Yrſche en Fransche troupen. 38 en 124 *bl.* *Godfried.* 420 *bl.* *Siet op deefe Vervolging de Dekker.* 37 *bl.*

MAJUS.

Den 26; is de oude koningin van Sweden begraven. Sy ſtierf eenige dagen naa de brand van Nykoping, op den 2 February. 30 en 69 *bl.*

Den 28; is Kadacque, in Katalonie, door de Fransche gewonnen; gelykſe daar naa, den 1 July, Kaſtillon; volgens de *Medalie*, by *Goeree*, 40 *bl.*

JUNIUS.

Den 18; quamen de Fransche voor Landreci, en wonnen het, nevens S. Gislain en Kondee. 75 bl. *Godfried*, 176. bl. Deese op een *Medalie*, by den-selven, 41 bl.

JULIUS.

Den 29; heeft de regeeringe van *Amsteldam* haare sitting in het nieuwe Stadhus genomen. 108 bl. *Neuville*, 167 bl. Het geen ook getuygd die cierlyke *Medalie*, by *Bizot*, 212 bl. Ondertusschen neem uw vermaak met dit hoofdgebouw, by *de Dekker*, in deeser voegen te hooren spreken:

Indien ik, vreemdeling, wat breed loop in uw oogen,
 Beticht my daarom niet soo straks van overdaad;
 Maar, snuffel *Amsteldam* van straat eens deur tot straat,
 En leg dan myn cieraad eens tegen haar vermoogen.

Ik wedde, dat gy dit noch svaarder viht als dat,
 En staande voets herroept uw oordeel, als lichtvaardig,
 En uitroept, ongeveinst: 't een is hier 't ander waardig,
De stad een sulck stadhuis, 't stadhuys een sulken stad!

AUGUSTUS.

Den... is Barend van Galen, tot bisschop van Munster gekoosen. *Godfried*, 567 bl.

SEPTEMBER.

Den 13 en 14; verlieten de Fransche, by nacht de stad Pavie, op het naaderen van het ontfet der Spaansche. 129 bl.

OCTOBER.

Den 16; is een alliancie getroffen met die van Saleè. *Ruiters Leven*, 87 bl.

Den 19; wierd een alliancie geslooten tussen de Engelsche en Fransche. 141 bl.

NOVEMBER.

Den 3; ging de koningin Christina, oopentlyk over tot de Roomsche Kerk, te Inspruk. 119 bl. *Godfried*, 370 bl.

Den 10; sagh men aller eerst de trekshuiten, tusschen Groningen en Leeuwarden.

Den 24; beviel de regeerende koningin van Sweden van een soon, gheeten Karel.

DECEMBER.

Den... was 'er een hevige sterfte te Leiden, Haarlem en Am-

Amfteldam ; fynde Auguftus , September , October en November , de vier fwaarfte maanden.

S E S E N V Y F T I G S T E .

JANUARIUS.

Den 8 ; reeden de benoemde Heeren uit den Hage , om Sweden en Polen te vereenigen ; komende , den 14 Feb. te Kopenhawe. *H. Mercurius*, VII D. 2 bl.

FEBRUARIUS.

Den . . . ftierf de raadsheer Heemskerk , in 's Gravenhaage ; bekend door fyn Batavifche Arkadia. 19 bl.

Den 21 ; was 'er een treffen , tuffen Polen en Sweden , by Lublin. 19 bl.

MAART.

Den 14 ; vermoeidden Poolfche en Sweedfche malkanderen , met gedurig optrekken. 20 bl.

APRIL.

Den . . . was te Konftantinopolen een opftand ; en men maakte den baffavan Damafko , 35 jaaren oud , primovifir. 41 bl.

MAJUS.

Den 2 ; is Aken , op twee huysen naar , geheel verbrand ; het vuur beginnende by feeker bakkers huys. 50 bl. *Godfried* , 532 bl. *Aitzema* , 36 B.

JUNIUS.

Den 5 ; ftierf den doge van Venetie , Kontarenius ; en hem volgde de ridder Valiero. 70. bl. *Godfried*, 416 bl.

Den 26 ; floeg de Venetiaan den Turk , tuffchen Lemnos en Tenedos , by de Dardanellen. *Ruiters Leven* , 100 bl. en *De Dekker* , in dit fchoone *Puntdicht* :

Of fchoon fint Markus Leeuw wat mak fchynt of gedwee
En boek en vleugelen voor wapens voert en vlimmen,
Hy weet nochtans , als 't naawt , afgryffelyk te grimmen,
Ja , vetten roof in 't diep te vatten van de zee.

'T bleek korts , als hy met bus en fabel , fcherp van snée,
Het Ottomansche boort stouthertig dorft beklimmen,
En lykken sonder tal naar 't bleeke ryk der fchimmen
Affenden , in 't geficht der Byzantynfche reé.

Nu mag de Christe kiel voortaan de Egeefche baaren
En 't Middelfandsche meir met min gevaars bevaaren;
Ja, foo maar alteinct de Machometfche maan

Haar hoornen voelen mogt van fulk een fwym verraffen,
Hy foudc niet alleen vergeeten meêr te waffen,
Maar als haar zec-gefag fien krimpen en vergaan.

JULIUS.

Den 15; ftaat don Jan de Franschen, voor Valencyn en
verloft die ftad van 'er belegering. 75 bl. *Godfried*, 166 en 177
bl.

Den... was'er een treffen tuffchen Polen en Sweden en Bran-
denburg, by Warfouw; met verlies van wederfyden. 92 bl.
Ruiters Leven, 100 bl.

AUGUSTUS.

Den...; was'er een gruwfaame peft in het koninkryk van
Napels; voornaamlyk in de ftad felf, alles ter nedervellende.
98 bl. *Godfried* 541 bl. Siet een aanmerkelyke *Brief*, vol
droefheid, wegens deefe fterfte, in de *Engelfche Mercur*. 117 en
118 bl. doch voornaamlyk het *Gedicht* van *Rembr. Anflo*.

SEPTEMBER.

Den 13; wierd Valence, in Italic, aan de Poo, door de
Franfche gewonnen, gelyk mede in Artois, Kapelle. *Engels*
Mercur. 107 bl. en de *Medalieu van Lodewyk*, 44 en 45 bl.

Den 28; heeft de Tzaar Riga verlaaten, fcer ongelukkig
belegerd, federt den 16 Augufti. *Godfried*. 137 bl.

OCTOBER.

Den 8; fyn de Sweden en Brandenburgers geflagen, by
het dorp Liece, op de grenffen van Littauw; door de Polak-
ken, onder den generaal Gofieufki. 118 bl.

Den 8; ftierf Keur-Saxen, Johan Georg de I, te Dresden.
oud 73 jaaren. Hem volgde fyn eerftegeboorne, Johan Georg
de II; krygende de andere twee foonen andere heerschappyn
118 bl. *Godfried* 489 bl.

Den 14; wierd in den Teems, verby Londen ftroomende
aangemerkt een ebbe en vloed, binnen de tyd van 3 uren; 't
welk, als iets feldfaams, voor een quaad voorteecken wierd ge-
houden; niet gefchied federt de dood van koning Eduard. 116
bl.

NOVEMBER.

Den 8; is de koning van Portugal, don Jan, te Liffabon.
over-

overleden; hem volgde Joh. Alfonsus, syn oudste soon, doch minderjarigh en onder voogdy van syn moeder. 121 *bl.*

D E C E M B E R.

Den ... niets, als de continuatie der onlusten tusschen Poolen en Sweden; door geene mediateurs by te leggen. 112 *bl.*

S E V E N E N V Y F T I G.

J A N U A R I U S.

Den .. wierden de paters Jesuyten, op de voorspraak van den paus, te Venetie ingeroepen; na dat se daar, om redenen, 50 jaaren waaren uitgehouden. *H. Mercur. VIII D. 6 en 30 bl.*

F E B R U A R I U S.

Den 12; is Joh. Georg, Keur-Saxen, te Dresden, met groote staatsie begraven. 31 *bl.*

Den 28; reesen de onlusten tusschen de Franschen en de Hollanders, wegens de scheepen in de Middellandsche zee genomen, door Mich. de Ruiter. Dus de commercy aan weersyden gestremd. 13 *bl. Ruiters Leven, 113 bl.*

M A A R T.

Den ..; wierd sekere onlust te Groningen gestild door den stadholder, prins Willem; eenige huysen synde geplonderd. 46 *bl. Petr. de Lange, Vervolg van Sande, VB. 188 bl.*

Den 24; was 'er muytyery, te Goes, tegens de overheid. 87 *bl.*

A P R I L.

Den 2; stierf keiser Ferdinand de III. ; van ieder een beklagd. 44 *en 90 bl. Godfried. 113 bl. Engels. Mercur. 124 bl.*

M A J U S.

Den ... kreeg de Sweed, by de Ragotsfische gevoegd en Polen intrekende, Birse; by accoord. 102 *bl.*

Den 29; ontset Kondée de stad Kamerik. 104 *bl.*

J U N I U S.

Den ... wonnen de Spaansche, in Portugal, Olivenca; doch de hitte staakte de verdere onderneemingen: naderhand echter ook Mouron. 103 *bl.*

J U L I U S.

Den 1; stierf Henrik, heere van Bredero, tot Amiens, synde van het paard gevallen. 110 *bl. Godfried, 899 bl. Vervolg van Sande, VB. 198 bl.*

Den 3; wierd Kromwel uitgeroepen, protector der 3 Natiën

rien met een fouvereine magt; alles gefchiedende met grooten toefiel. 108 *bl.*

AUGUSTUS.

Den 7; heeft fich Montmedi aan de Franschen overgegeven: welke ook Ardres winnen en St. Venant: maar in 't Milanois verliefen fy Aleffandrien, en in Lutfenburg Dience. 116 *bl. Godfried*, 178 *bl.* Deefe zege is op *Medalieu* uitgedrukt, by meergenoemde *J. Goeree*, 46 en 47 *bl.*

SEPTEMBER.

Den 2; wierden de Danzickers, willende Dirfchauw overrompelen, van de Sweedfche met verlies te rug gedreven. 134 *bl.*

OCTOBER.

Den 3; is Mardyk door de Franschen overrompeld; en den 5 deefter, aan de Engelfchen ingeruimd, die het onwinbaar maakten. 135 *bl.*

Den 7; was oud Staveren, boven water, en het Huis te Britten, met een ftyve ooftewind: en men ging van Ens te voet naar Friesland; alle wateren droogloopende. *Vervolg van Sande*, V. B. 210 *bl.*

Den 22; is Munfter, van haaren biffchop belegerd, met hem verdraagen, door bemiddeling van de Heeren Staaten. 130 *bl. Godfried*, 57 *bl.* Hier op heeft men dit korte *Tydschrift* gemaakt: ga Len In Cen Dit Vrbe M.

NOVEMBER.

Den ...; fyn de Sweden geflaagen, by Makroë en op Schoonen; alwaar de koning van Deenmarke zelf was tegenwoordigh. 143 *bl.*

Den 14; vermeerderen de Sweden stormenderhand Fredriksode, aan den kleenen Belt, tegen over Fuinen: befittende dus by naar half Deenmarke. 143 *bl.*

Den 28; wierd Philippus Prospero, de Gelukkige, prins van Spanje, gebooren. 148 *bl.*

DECEMBER.

In dit jaar gefchiede de laafte vergrootinge van Amsterdam: fiet *Amfteldams Befchryving*, in ieders handen. Hier op is van *de Dekker*, in deefter voegen gefpeeld:

De koopmerkt van Euroop dringt weêr haar veft van een En doet haar oude wal haar floopspaa weêr befuiren,
Die, voor haar folderen, haar kelderen en fchuiren,
Hoe ruim hy was en groot, weêr te eng wierd en te klein.

Dits nu de fefte maal , fints dat haar eerften fteen
Gelegt wierd in haar veen ; en mag haar koopheil duiren ,
Soo reikt fy ook eerlang tot aan haar nieuwe muiren ,
En ftopt dien omvang vol , ja ftapt 'er over heen.

Soo! groote ftad , groey aan in burgers en gebouwen ,
En wilt u hecht en pal in uwe paalen houwen ,
Soo lang den hemel fich om 't aardryk heene kromt.

Ik wenfche , dat gy nooit van ftorten weet noch daalen ,
Of , foo gy daalen moet en ftorten op uw paalen ,
Soo langzaam daalen moet , gelyk gy vaardig klomt.

ACHT EN VYFTIG.

JANUARIUS.

Den ... ; wierden , te Nimes , uit 's konings order , de ge
reformerde ftrengelyk met foldaten geplaagt *Hollandf*
Mercurius IX D. 4 en 12 bl.

Den 20 ; wierd den oorlog tegens Portugal in den Haag ge-
publiceerd. *Sandes Vervolg. V. B. 214 bl.*

FEBRUARIUS.

Den 1 ; is het eiland Fuinen , door den Sweed , de Deenen
afgenoomen ; met groot gevaar , over ys . 24 bl. *Ruiters Le-*
ven , 151 bl. *Petr. de Lange* , *Sweedsche Wapenen* , 115 bl. be-
halven de Dichters ; *Westerbaans Mengeld.* 493 bl. &c.;

MAART.

Den 20 ; wierd , te Roöfchild , de vrede geflooten tuffchen
Sweed en Deenmarken , op de bemiddeling van Vrankryk
en Engeland ; doch welke , als te nadeelig , terftond wierd
gebrooken door Sweeden. *Ruiters Leven* , 152 bl.

APRIL.

Den 5 ; is overleden Bertruci Valjero , de doge van Vene-
tie : in wiens plaats , den 8 deefer , wierd verkoofen Johan Pe-
faro. 37 bl. *Godfried* , 416 bl.

MAJUS.

Den 14 ; mislukte de aanslag der Franschen op Oftende , tot
grootte vreugd der Spanjaarden. 55 bl. *Godfried* , 179 bl.

JUNIUS.

Den 13 ; gefchiede een treffen , by Veurne , tuffchen de Fran-
fche en Spaansche ; alwaar Kondée en Turenne tegenwoordig
B waaren,

waaren, en de laatste een ongelukkige neêrlaag toebachten, en self Dunkerke en Bergen-Winnox ontnamen. 77 bl. Sulks getuygen ook de *Medalieu van den Grooten Lodewyk*, 48 en 49 bl.

JULIUS.

Den 18; wierd Leopoldus, te Frankfort, keiser gekoosen, de soon van den voorigen; reeds koning van Hungaryen, en Bohemen. *Godfried*. 561 bl. &c. *Vondel*, op het kroonen van deesen keiser.

AUGUSTUS.

Den ...; vielde Sweed in Sialand, won Kroonenburg en belegerde Kobenhaven. 137, 146 en 157 bl. *Ruiters Leven*, 152 bl.

Den 22; is Mortare, in het Milanois, door de Fransche gewonnen. *De Medalieu van Lodewyk de Groot*, 51 bl.

SEPTEMBER.

Den 13; stierf Olivier Kromwel, in het hof van Londen; voor een korten tyd van syn soon gevolgd. 151 bl. *Ruiters Leven*, 150 bl. *Koninglyke Beeltenis*, III B. 339 bl. Op syn *Medalieu* siet men gemeenlyk een olyfboom, nevens de woorden: NON DEFICIENT OLIVAE. *Aitzema*, 38 B. *Godfried*. 354 bl.

OCTOBER.

Den 11, 13 en 15; heeft sich Kobenhaven, door haaren koning met brave beloften aangemoedigd, wonderlyk verdedigd. 157 bl.

NOVEMBER.

Den 8; sloeg Obdam de Sweden, onder overste Wrangel, en deed de selve met schade wyken, onder Kronenburg: sneuvelende hier de Witt. *Ruiters Leven*, 150 bl. *Tromps Leven*, 194 bl. Op de *Medalie*, het gedenkteeken van deese sege, by *Bizat*, 225 bl. hebt gy dit *Puntdicht*:

Soo oorloogt de baron,
Die d' Sweden overwou,
En opende de mont
Der toegeslote Sont;
Niet sonder lyfsgevaar,
Ben eer voor Waffenaar;
En 't vrye Nederland.
Soo houdt de Vryheit stant.

Siet ook de *Batavische Romein van Petr. de Lange*, 362 bl. syn *Vervolg op Sande*, VI B. 242 bl. en syn *Sweedfche Wapenen*, 259 bl. behalven de *Gedichten van Westerbaan*, *Mengeld.* 618 bl. *J. Vos*, &c. *Godfried*, 392 bl.

DECEMBER.

Den ...; was een feer fchadelyke waternoed te Gornichem, doende de yfgang aldaar op 6 plaatfen den dyk van een fcheuren. 184 bl.

N E G E N E N V Y F T I G.

JANUARIUS.

Den 4; wierden binnen Madrid gedoopt de tweede jonge prins van Spanje, Thomas Karel van Oostenryk; gebooren den 21 December. *H. Mercuir. X D.* 12 bl.

Den ... wierd Karazena Spaans gouverneur; in plaats van don Jan. 13 bl.

FEBRUARIUS.

Den 14; floegen de Portugeefen de Castilianen, by Elvas. 14 bl.

Den 19; doet de Sweed een vergeeffche storm op Kobenhaven, in het midden van de nacht. *Newville*, 198 bl. *de Lange*, *Sweedfche Wapenen*, 271 bl. en *Sande Vervolg.* VI B. 253 bl. Deefe faak word op een *Medalie* vertoond, door het afkappen van een hand, nevens de woorden uit *Samuel*, 1. 7. 12. EBENEZER: by *Bizot*, 229 bl. en *Oligier Jacobaus*, *Musæi Regii, Danor. XXV Tab.* 9 N. *Godfried*, 396 bl.

MAART.

Den 19; gefchieden veel vyandyke actien, tuffchen de Deenen en de Sweeden, ontrent Lange land en Sprosbei; de Sweedfche Frederiksode verbrandende en rafeerende. 37 en 40 bl.

APRIL.

Den ...; is Sternberg, een oud stedeken, in Meklenburg, verbrand, als ook Anklam: een teeken, seggen de Duitfche, van een aanftaanden oorlog aldaar. 44 bl.

MAJUS.

Den ...; moest Richard Kromwel Withal ruymen, en de oppervoogdy quiteeren; gelyk syn broeder Henrik in Yrland. 56 en 59 bl.

JUNIUS.

Den 28; gefchiede een feer fwaare brand, op de volle middigh, te Breslaw. 81 bl.

Den...; trouwde de vorst van Anhalt, te Groningen. 117 bl.

JULIUS.

Den...; synde de Russen door de Polen geslagen, by Holstunne overste Zielka gevangen en in de boeien geworpen. 106 bl.

Den...; is de trekvaart van Haarlem naar Leiden gemaakt. Getuyge hier af die fraaije *Medalie*, met de naamen der hooge overheden van Haarlem; by *Bizot*, 230 bl. en een *Gedicht* van *FSnellinx*, in de *Hollandsche Parnas*, 66 bl. gelyk eene andere van *C. Grävestein*, in de *Bloemkrans*, 256 bl.

AUGUSTUS.

Den 27; wierd het huys van Oranje, met groote staatsie van triomfwagens en vuurwerken, te Amsterdam ingehaald. 117 en 118 bl. Siet de *Gedichten* van *Vondel*, *Vos*, &c.

Den 20; is de oude hertog van Holstein, overleden, te Tonningen, 126 bl.

SEPTEMBER.

Den 9; wierd Graudenz, 's nachts, met geweld, door Lubomirski, Pools overste, verneesterd en verbrand; een burger neergefabeld. 142 bl.

OCTOBER.

Den 17; is te Antwerpen, een hevige oproer gestild door Karazena; met syn soldaaten op de dorpen te leggen, rondsom de stad. 147 bl.

Den 27; stierf in het Escuriaal een jonge prins van Spanje, aan de stuipjes. 167 bl.

NOVEMBER.

Den 7; slootmen, op het Felanten eiland, S. Jan de Luz, de Pyreneesche vrede, en gelykelyk het huwelyk tusschen de koning Ludewyk de XIV, en Maria Teresa, de oudste dochter van den koning van Spanje. 162 bl. *Godfried*, 182 bl. behalven de *Medalien* van *Lodewyk de Groot*e, by meermaalen aangetoogene *Goeree*, 53, 55 en 56 bl. ondertusschen vind gy op deese vrede een uitneemend *Gedicht*, by *Paffenrode*, 238 bl. doch wat te lang om hier in te lassen.

Den 16; is Stettyn ontfet en de keissersche opgeslagen. 160 bl.

Den 24; hadden de Deenen de groote victorie by Nieuwburg, op Fuinen; welk eiland de Sweedsche soo verliezen: in welk gevecht de dapperheid van eenen Buat bysonderlyk heeft uytgeblonken. 157 bl. *Ruiters Leven*, 189. 193 en 197 bl. *Tromps Leven*, 205 bl.

D E C E M B E R.

Den 20; neemen die van Dantzik, by verdragh, de Sweedsche Haf, een slot op de tweespalt van de Weiffel. 170 *bl.*

Den ...; hadden de Tartaren een overwinninge, in Walachie; overvallende de waywode Konstanzi en Ragotski ruineerende. 170 *bl.*

S E S T I G.

J A N U A R I U S.

Den 9; geeft sich Mittauw, in Kourland, over, belegerd door Polubinski, Pools veldheer. *H. Mercur. XI Deel, 1 bl.*

Den ...; is Florenffe by naar half tot een puinhoop, door een schielyken brand, gemaakt. 15 *bl.*

F E B R U A R I U S.

Den 2; is den hertogh van Orleans, te Blois, overleden. 19 *bl.*

Den 12; sterft Karel Gustaaf, anders de X, koning van Sweeden, te Gottenburg; 36 jaaren oud; en word van Karel de XI gevolgd. 16 *bl. Ruiters Leven, 203 bl. Tromps Leven, 210 bl. Leven der Witten, 125 bl. Aitzema, 39 B. Godfried 372 en 392 bl.*

M A A R T.

Den 27; doet de koning van Vrankryk syn intrede binnen Oranje; door syn krygsbenden ingenoomen. 46 *bl. Leutholf, Schouwtooneel, in het Vervolg, 204 bl.*

A P R I L.

Den 4; valt Enno Lodewyk, de prins van Oost Friesland, onder het jaagen, van het paard en sterft. 58 *bl.*

M A J U S.

Den 8; word het koningryk van Engeland Karel, buiten 's lands, opgedragen, in het 11 jaar van syn ballingfchap. 12 *bl. Ruiters Leven, 218 en 220 bl. Koninklyke Beeltenis, van L. van den Bosch, 451 bl. Sandes Vervolg, VII B. 388 bl. behalven menigvuldige Gedichten, als; van Westerbaan, 514 bl. &c. Op de Medalie by Bisot, 235 bl. een wegzeilende vloot vertooneende, hebt gy de woorden, uit de 89 Psalm: IN NOMINE M E O. EXALTABITUR CORNU EJUS.*

Den 29; geschiede het huwelyk van den hertogh van Parma, met de prinsesse Maria van Savoyen. 82 *bl.*

Den 3; is de vrede geslooten tusfchen de Deen en Sweed; synde mediateurs de Fransche, Engelsche en Hollanders. 67 *bl.*

Godfried, 398 bl. *Ruiters Leven*, 210 bl. *Tromps Leven*, 210 bl. *Leven der Witten*, 125 bl.

JULIUS.

Den 1; wierd de prins van Oranje, te Haarlem ingehaald, nevens syn moeder; gelyk te vooren, den 15 Juny, feer prachtygh, binnen Amfteldam: te weeten, onder andere met de triomfwagens van Jan Vos. 212 bl.

AUGUSTUS.

Den 23; gaf fich Munfter, in Weftfaalen, over aan haar furft en biffchop, Barend van Galen. 139 bl. *Godfried*, 572 bl.

SEPTEMBER.

Den 12; is Jakob Kats, fegeelbewaarder van Holland, op Sorgvliet overleden, 82 jaaren oud. 149 bl. Sic fyn *Grasschrift* by *Westerbaan*, eene fyner boefemvrienden, *Mengel-rym*. 615 bl.

OCTOBER.

Den 2; trekt Maria, prinses van Oranje, konings dochter, over naar Engeland; wiens broeder, de hertogh van Glocefter aldaar ftierf, den 4 deefer. 158 bl. *Godfried*. 398 bl.

Den 17; floegen de Polen de Kofakken, over de Nieper trekkende. 159 bl.

Den 28; wierd Frederik de III, koning van Deenmarken, fouverain gemaakt. 150 bl.

NOVEMBER.

Den 18, was, te Rome, een fwaare waterlood. 162. bl.

DECEMBER.

Den ...; hebben yslyke ftormwinden, in Duytsland, gewoed, opgebouwen en bofchen; de daaken afwerpene en de boomen floopende. 171 bl.

E E N E N S E S T I G.

JANUARIUS.

Den 3; is Maria, prinses van Oranjen, fufter van koning Karel de II, te Londen aan de pokjes overleden: alwaar over het aderlaten een merkelyke reflexie, aangaande de geneeskunde voorviel. *H. Mercurius*, XII D. 164 bl. *Onpartydig Chronykje*, 109 bl. *De Lange*, kort *Chronykje*, 319 bl. *Sandes Vervolg*, 300 bl. *Baker*, in *Karel den II*. 758 bl.

FEBRUARIUS.

Den 3; verfcheen een ftartfterre, tot aan den 28 Maart, ontrent 4 uiren 's morgens. 34 bl. *Godfried*. 926 bl. *Sandes Vervolg*, 302 bl. *De Langes Chronykje*, 320 bl.

Den

Den 9; wierden de beenderen van Olivier Kromwel en andere koningsmoorders opgegraven en aan de galg gehangen. 43 bl. *Onpartyd. Chronykje*, 109 bl. *Baker*, 761 bl.

M A A R T.

Den 9; overleed de cardinaal, Mazaryn, 58 jaaren oud, in het kasteel Bois de Vincennes : sedert 1642, de eerste minister van Vrankryk. 51 bl. *Nani Hist. van Venetie*, II D 365 bl. *Leven van Lodewyk de XIV*, 263 bl. *Sandes Vervolg*, 309 bl. *Leutholfs Vervolg*, 32 bl. *Godfried*, 704 bl. Syn beeldtenis ontmoet ons op syn *Medalien*; onder andere eene van A. 1660, geteckend : HINC ORDO, HINC COPIA RERUM : nevens een son, bestralende een waterstroom.

A P R I L.

Den 19; geschiede het huwelyk van Kosmus de Medicis en Margriete Louise, dochter van de hertogh van Orleans : gelyk ook van den hertogh van Anjou met de Engelsche prinsesse, Henriette. 110 bl.

M A J U S.

Den 3; is Karel de II, te Westmunster, gekroond koning van Engeland, naa een elfjarige ballingschap; 's jaars daar aan trouwende met de dochter van Portugal. 80 bl. *Onpartydig Chronykje*, 322 bl. *Baker*, 761 bl. hebbende seer omstandelyk de plechtigheden omtrent de kroning.

J U N I U S.

Den 6; wierd de marquis van Argyle, wegens hoogh verraad, te Londen onthoofd, en vervolgens ook andere met de dood gestraft. 92 bl. *Baker*, in *Karel de II Leven*, 77 bl.

J U L I U S.

Den 25; is Bernard de Foix, hertogh van Espernon, in syn paleis, te Parys overleden, 62 jaaren oud : colonel generaal van Vrankryk. 110 bl.

A U G U S T U S.

Den 6; is de vrede getroffen, in 's Gravenhage, tusschen Alfonso de VI, koning van Portugal, en den Staat, door bemiddeling van Engeland. 111 bl. *Onpartydig Chronykje*, 111 bl. *De Langes*, kort *Chronykje*, 323 bl.

S E P T E M B E R.

Den 4; was een swaar weêr, van donder en bliksem, te Mechelen en daar ontrent. 141 bl.

Den 5; quam Fouquet, tresorier ofopper-rentemeester der financiën, in hechtenis, te Nantes. 135 bl. *Leven van Lodewyk* 265 bl. *De Langes Chronykje*, 323 bl.

OCTOBER.

Den 22; is een groote waternood, te Mallaga, in Spanje voorgevallen, en seer groote schade daar uit ontstaan. 146 bl. *Godfried*, 950 bl.

NOVEMBER.

Den 1; is de Dolfyn gebooren, in Vrankryk. 153 bl. *Godfried*. 671 en 705 bl. *Leven van Lodewyk*, 267 bl. *De Langes Chronykie*, 342 bl. Op een koninglyke *Medalie*, by *Goeree*, 65 bl. word dit kind, van een *Victorie* op den erm gedraagen, geteekend: FELIX GALLIARUM GENIUS.

Den 6; is Karel, in Spanje, gebooren; synde syn moeder Maria Anna, dochter van keiser Ferdinand de III. 158 bl. *Godfried*. 671 bl. wel eer van my, met deese *regelen* toegejuygt:

O Oostenryksche spruit! Filippus edel kind,
U ryksstafreikt tot daar de zee geen stranden vind.

Den 17; is Louis de Haro, raadsheer van koning Philip de IV, overleden. *Nani, Hist. van Venetie*, II D. 365 bl.

DECEMBER.

Den...; verscheen een moerzee, alle 7 of (volgens andere) alle 21 jaren eens komende, ontrent de Hollandsche zeedorpen, van Petten tot aan Katwyk. 167 bl.

T W E E E N S E S T I G.

JANUARIUS.

Den...; deede een hevige storm de Noordzee laag af loopen, en ondeckte de grondslagen van het oude Huis te Britten. II. *Merkuir*. XII D. 1 bl.

FEBRUARIUS.

Den 12; overleed, te Londen, Elifabeth, geweesene koningin van Bohemen, aan een uitteerende swakheid. Dus verloor Karel, binnen korten tyd, sedert de wederkomst in het ryk, syn broeder den hertog van Gloucester; syn suster, Maria Stuart; en syn moey, deese Elifabeth. *Godfried*. 899 bl.

Den 28; was in Nederland, een jammerlyke waternood; als te Dordrecht, Rotterdam, Vlissingen, &c. *Godfried*. 951 bl. *Gabbema, Nederlandsche Watervloeden*, 327 bl. *De Langes Chronykie*, 326 bl. *Harkenroths Oost Friesl. Historie-Kro-*

Kronykje, op dit jaar. Ondertuffchen was, in Engeland, een harde rukwind, fynde by menfchen geheugen nimmer foodanigh geweest; vruchten bedervende, boomen ontwortelende en omverre ftootende. *Baker, in Karel den II. 778 bl.*

M A A R T.

Den 1; is de vrede getroffen tuffchen den Staat en die van Tunis, en naa een wapenfchorfinge; met die van Algier; fynde daar toe gevolmagtigd Mich. de Ruit. 5 bl. *Ruiters Leven, 238, 247 en 254 bl. Newville, 118 bl. Onpartyd. Chronykje, 112 bl. De Lange, 328 bl.*

A P R I L.

Den 27; is de vrede vernieuwd, tuffchen Louis de XIV en deefen Staat, te Parys. 58 bl. *Onpartyd. Chronykje, 113 bl. De Lange, 328 bl.*

Den 28; wierd Paffau, door den blikfem, by naar vernield, op 50 huifen naar. 64 bl.

M A J U S.

Den 30; gefchiede het huweyk van Karel, koning van Engeland, met Katryn, de dochter van Portugal. 67 bl. *Baker, 779 bl.*

J U N I U S.

Den 3 en 4; is te Parys, by het paleis van Orleans, een aanmerkelyke paaderenning, door den koning, Orleans en de prinffen uitgevoerd. 109 bl.

J U L I U S.

Den 15; is Alfonfus de Estè, hertogh van Modena, 26 jaaren oud, aan de gicht overleden. 122 bl.

Den 21; is Ludwich Henrik van Nassau, te Dillenburg overleden; dus nu graaf Jan Maurits, ftadhoud. van Kleef, de oudfte fynde der Nassouwers. 119 bl. *Godfried, 899 bl. Onpartyd. Chronykje, 114 bl. De Lange, 332 bl.*

S E P T E M B E R.

Den 14; is tuffchen deefen Staat, Vrankryk en Engeland, een verbond vernieuwd. 148 B. *Onpartyd. Chronykje, 115 bl. Newville, 231 bl. Een Medalie by Bizot, 236 bl. vertoond de vrede tuffchen oorlogstuig en drie wapenfchilden, nevens deefe regelen:*

De vrec, met een olyve-bant,
Verbint het vrye Nederlant,
Aan Groot Britanje en 't Fransche ryk,
Soo bloeyt de Staat, der vroomen wyk.

OCTOBER.

Den ...; trouwde de graaf van Oost-Friesland met de dochter van den hertogh van Wirtenberg. 169 *bl.*

NOVEMBER.

Den 20; is de artshertogh Leopold Willem, 's keifers oom, te Wien, overleden. 171 *bl.*

DECEMBER.

Den 3; deede Lodewyk de XIV syn intrede binnen Dunckerken, door de Engelsche aan hem verkocht, voor 5 millioenen ponden silver. 180 *bl.* Dit betuygt een *Medalie*, onder die van Lodewyk, 71 *bl.* geteekend: PROVIDENTIA PRINCIPIS.

D R I E E N S E S T I G.

JANUARIUS.

Den ...; was een geweldige waterhooft in Gornichem; synde de Bommeler- en Tieler-waarten geheelyk onder geloopen, de Lek-dyk in gevaar. *H. Mercurius, XIII. D. 7 bl. De Langes kort Chronykje, 335 bl. Neerlandjsche watervloeden, 329 bl.*

Den 16; syn, te Groningen, onthalt Gerrit Waarendorp; gebannen Lukas Harkens, en Gerrit Udink; doch naa 2 jaaren ook onthalt. Siet hune *Sententien.*

FEBRUARIUS.

Den ...; geschiede een gruwfame aartbevinge, te Kanada, in Amerika. 117 *bl.*

MAART.

Den 13; wierd een order uitgegeven, ontrent het openbaar gebed in de kerken. 44 *en 150 bl. Unpartydig Chronykje, 116 bl. De Lange, 366 bl.*

APRIL.

Den 23; is de baron Skite, met groote staatsie gharquebu-seerd, te Jencoping. 57 *en 58 bl.*

MAJUS.

Den 12; wierd Evora, in Portugal, belegerd en veroverd, door don Jan van Oostenryk. 90 *bl.*

JUNIUS.

Den 8; geschiede een gevecht, tusschen de Spaansche en Portugeesen; de sege synde by de laatste. 94 *bl.*

JULIUS.

Den 6; syn de gereformeerde dalluiden van Piemont, by Lucern, bestreden door 8000 Savojaarden; blyvende de zeege by

by de eerste. 112 en 135 bl. *Onpartydige Chronykje*, 117 bl. *De Lange*, 338 bl.

AUGUSTUS.

Den ...; bleef deese bittere vervolging duiren. 137 bl.

SEPTEMBER.

Den 27; is Neuheufel, in Hungaryen, door de Turken gewonnen, naa een beleg van 6 maanden. 140 bl. *Godfried*. 622 bl. *Onpartydig Chronykje*, 117 bl. *De Lange*, 338 bl.

OCTOBER.

Den 16; sloeg Nikl. Zerini de Turken by Karelstad, in Hungarye. 138 bl.

Den ...; is het Leidſche trekpad begonnen, en in de Meymaand, A. 1664, opgemaakt; volgens een cierlyke *Gedenkpenning*, op welke deese regelen ſtaan te leefen;

Het jaagpadt, lang verwacht,
 Spyt wangunſt, nu volbracht,
 Spyt boeren domme-kracht,
 Ciert aan de Rhyndrie ſteeden.
 't Is wonderlyk bedacht,
 Gelukkigh uitgewracht,
 Niet door ontrou of maght,
 Maar yver, gelt en reeden.

Den 25; trouwde de prins van Saxen met de erfprinceſſe van Deenmarken. 153 bl.

NOVEMBER.

Den 30; wierd Limbrecht, burgemeester, te Erfurt onthoofd. 173 bl.

Den 23; is de graaf Korfitz Ulefelt, te Koppenhave, in *effigie* (een waſſchen beeld) op een ſleede naar 't gerecht gevoerd, onthoofd en gevierendeeld. 161 bl. Sic ſyn twyfelachtige beſchuldiging by *Godfried*, 360 bl. &c. *De Langes Chronykje*, 341 bl.

DECEMBER.

Den ...; was 'er een gruwſaame waternood ontrent de Weſer; in Butjadigerland, Oldenburgerland, &c. 178 bl.

V I E R E N S E S T I G.

JANUARIUS.

Den 7; wierd een ſtaartſterre boven Afrika; doch alhier boven Sardam allereerſt geſien, den 27 November, en
 boven

boven Portugal, den 4 Februar. 1665, &c. *H. Mercurius, XIV D. 1 bl.*

FEBRUARIUS.

Den 8; is Charles de la Porte, heer van 'Mesleraye, marschalk van Vrankryk, 62 jaaren oud, de rykste van geheel Vrankryk, overleden. 16 bl.

M A A R T.

Den 18; wierd juff. Katrine van Orleans, uit den Hage, door Hans Diderik van Mortagne, weghgevoerd. 81 bl. *Godfried, 850 bl. De Langes Chronykje, 343 bl.*

Den ...; overleed, te Neuwenburg, aan den Rhy, de graaf Uilefeld, naaen lang omfwerpen; wel eer de verhevenste, naast de koning, in het Deensche ryk. Moogelyk van de koning, soo vervolgd, om, met deesen harden handel, den Deenschen adel een schrik aan te jaagen. *Godfried, 366 bl.*

A P R I L.

Den 19; sag men een helder vuir uit de lucht vallen, te Groningen en elders; ontrent half 7: doch dit was mede te Antwerpen en te Gent gesien. 98 bl. *Godfried, 937 bl. De Lange, 345 bl. Onpartyd. Chronykje, 120 bl.*

Den 20; is, des nachts, door versuym van een traanketel, het dorp Jisp, in Waterland, ruim half afgebrand; slynde 103 huysen deerlyk in de aschen geraakt. *De Lange, 345 bl. Onpartydig Chronykje, 120 bl.*

Den 28; overleed, binnen Brussel, heer Ernst, grave van Ysenburg; oud 80 jaaren, en de oudste ridder van het guldens Vlies. *De Lange, 347 bl. Onpartydig Chronykje, 121 bl.*

M A J U S.

Den 3; wierd Neutra, in Hungaryen, den Turk ontwel digd, door de keiserlyke generaal, Souches. 65 bl. *Godfried, 623 bl.*

J U N I U S.

Den 4; is de Dylerschans veroverd, door Will. Fred. van Nassau, den 20 Mey, belegerd. Dit had de biskop van Munster in January vermeesterd. 74 bl. *Godfried, 849 bl. De Lange, 347 bl. Onpartydig Chronykje, 121 bl.*

J U L I U S.

Den 24; syn de Turken geflagen, by S. Gothard, in Hungaryen. 139 bl. *Medaliez van koning Lodewyk, 78 bl. te wecten, die met het opmerkelyke Byschrift: GERMANIA SERVATA.*

A U G U S T U S.

Den ...; vernielde de woedende pest, ontrent deesen tyd, te

te Amfteldam, ecnige duyfenden menfchen. 130 en 136 bl.

Den 10; is de Turken de vrede vergunt; het gene by den Hungaar misnoegen heeft verwekt.

SEPTEMBER.

Den 8; is nieuw Nederland den Staat ontnoomen, door de Engelsche; en wel in een vreedige tyd. 154 bl. *De Lange*, 349 bl. *Onpartydig Chronykje*, 122 bl.

OCTOBER.

Den 14. heeft vorst Willem Frederik, Frieslands stadhouder, onverhoeds, met syn eigene pistool, sich gequetst; en overleed daar op, den 21 deefes: naalaatende een prins van 8 jaaren en 2 princeffen. den 25 December, begraven. 170 bl. *De Lange*, 350 bl. *Onpartydig Chronykje*, 123 bl. Hy word van *De Dekker*, naa syn omkoomen, op deefe wyse ingevoerd:

K' en heb, voor 't vaderland myn bloed nooit dier gehouwen,
 Maar, op myn vaders spoor, en op myn broeders voet,
 Deblikfemen gepuft en donders van kartouwen,
 En dwers door loodt en kling gestreefd met forffen moed.
 Geen Spanjaard was 't nochtans, geen vyand die 't my deede,
 Geen oorlogsonweer was 't, 't welk my ter neder schoot;
 Dat alles stond ik deur, maar viel, in volle vrede,
 (ô Vreemd en en feldfaam lot) door eigen vuir en loodt.

NOVEMBER.

Den 28; wierd de graaf Zerini, de schrik der Turken, op de jagt, door een wild verken, onverhoeds ter neergeveld en vermoord, 169 bl. *De Lange* 351 bl. *Godfried*. 627 bl.

DECEMBER.

Den 14; wierd weder een staartsterre gezien. 183 bl. *Godfried*, 927 bl.

Den ... fagmen ys uit de lucht vallen, te Amfteldam en in de gebuirige steden; de boomen overladende en doende scheuren. Dit is, voor 90 jaaren, noch eens gebeurd. 194 bl.

Den ...; is Petr. Brakel gesneuveld in een gevecht tegens de Engelsche, by Kadix; waar op echter deefe moesten achter uit deinsen. *De Lange*. 352 bl.

Den 26; is madame Anna Marie de Franffe, eenige dochter van Lodewyk de XIV, 39 dagen oud, overleden. 196 bl.

VYF EN SESTIG.

JANUARIUS.

Den 6; is prins Maurits in een groot gevaar, te Franiker, onder het instorten van een brugh, gelukkig ontkoomen. *H. Mercurius, XVD. 15 bl.*

FEBRUARIUS.

Den 28; is den gouverneur van den Bosch, de heer van Beverwaard, overleden. *33 bl.*

MAART.

Den 23; is Christiaan Ludewyk, hertogh van Luncburg, een sorgvuldige vader des vaderlands, overleden. *36 en 51 bl. Godfried, 902 bl.*

Den 24; is, te Inspruk, de aartshertogh overleden, aan een verlamminge, naa het kolyk. *36 bl.*

APRIL.

Den 6; verscheen een staartsterre, in het Noorden. *47 bl. Godfried, 929 bl.*

MAJUS.

Den 7; is de jonge prins van Oranje gchuldigd, binnen Oranje, by 't verschynen van een Son. *Konstantyn Huygens, in een bysonder B. Leutholts Vervolg, 205 bl.*

Den ...; is Neuwpoort, in Engeland, door het vuir verteerd.

Den 31; is Roermonde, door brandend hooi beschadigd.

JUNIUS.

Den 13; geschiede een zeegevecht, ontrent Harwich, tegens de Engelsche; in welke het schip van Obdam, is gesprongen. Ook sneuvelde hier Kortenaar. Doch de saak wierd niettemin door Tromp hersteld. *72 bl. Godfried, 855 bl. Ruiters Leven, 382 bl.* ook aldaar gewaagende vankoning Karels gedenkpenningen, hebbende: QUATUOR MARIA VINDICO, en EI PONTUS SERVIET, en weder: NOS PENES IMPERIUM. *Tromps Leven, 251 bl. Zeehelden, 166 bl. Newville, 264 bl. De Lange, 355 bl. &c.* Ondertusschen heeft hier *P. Rixtel* een fraave stoffe tot tweegeestige *Puntdichten* gehad; speelende op het schip de Eendragt, waar mede gemelden zeeheld is op gesprongen; en het schip de Liefde, dat, seer doornageld, door den dapperen Korn, Tromp, te Tessel wierd binnen gebracht.

Het eerste.

Soo lang Obdam de zee met kruyd en loodt mogt schuymen,
Kon de Eendragt Jork het vlak voor Hollands vloot doen ruy-
men:

Maar toen het vuir de brand selfin syn kruidkist schoot,
V loog de Eendragt uit de zee, de tweedragt in de vloot.

Het tweede.

Toen Neerlands vloot verstoof voor't dondren der kartouwen
Van Stuarts waterheir, verlietse en koos het land.

't Stond hagliyk met den Staat, toen de Eendragt was verbrand
Had Tromp de Liefde niet voor 't vaderland behouwen.

Den ...; is Nikoping, op Schoonen verbrand. 80 bl.

Den ...; is Villa Viciosa de Portugeesen ontweldigd, door
de Spaansche. 83 bl.

JULIUS.

Den 10; was 'er een brand te Gotha, in Saxen.

Den 28; verteerde een brand, te Konstantinopolen, het
Vrouwe vertrek, en de vermaarde oude boeksaal. 102 bl.

Den ...; is by Dornburg, in Torgauw, een seer hooge
berg, met een ysfelyk gekraak en smook, versonken. 80 bl.

AUGUSTUS.

Den 13; is de Hollandsche vloot, self in de haven van Ber-
gen in Noorwegen aangetast. 106 bl. *Ruiters Leven*. 415 bl.
Newville, § 269 bl. *Zeehelden*, 207 bl. *Onpartydig Chronykje*,
127 bl. *De Lange*, 357 bl. By *Bizot*, 238 bl. heeft een *Medalie*
het volgend opschrift:

Dus word Brittanjes trotz gestuyt,
Die zelfs by vriendt vaart op vry buyt,
En tergt de Noortsche wallen,
Hy schaakt vorst Fredriks havenrecht,
Doch krygt zyn loon door boeg en plecht
Van Neerlands donderballen.

Den ..; is Karel, hertog van Mantua, gestorven; niet son-
der vermoeden van vergif. *Nani, Hist. van Venetie*, II D. 399 bl.

Den 11; wierd Michiel de Ruiters het ammiraaalschap opge-
dragen.

SEPTEMBER.

Den 17; is Philip de IV aan den steen overleden, in het 44ste jaar syner regeeringe; synde syn navolger, Karel de II, onder de voogdy van syn moeder. 125 bl. *Godfried*, 689 bl. *Nani*, *Hist. van Venetic*, II D. 400 bl.

Den 27; heeft de biskop van Munster vermeersterd Borkeloo, en de gebuurige vestingen, stropende self in Groningerland. 135 bl. *Godfried* 857 bl.

OCTOBER.

Den 1; is de vorstinne van Oost Friesland van een soon bevallen, Christiaan Eberhard geheeten; naa dat, den 6 Juny, deeses jaars, haar gemaal, Georg Christiaan was overleden. 151 bl. *Harkenroth*, *Oost Fries Chronykje*, op dit jaar.

Den...; was, te Hanover, een bittere broedertwist, naa de dood van vorst Christiaan Lodewyk: tusschen de prinssen Georg Willem en Frederik. Doch sy wierden eindlyk door een verdrag vereenigd; Christiaan Lodewyk gaande naar Zell, en Jan Frederik naar Hanover. *Godfried*. 382 bl.

NOVEMBER.

Den 19; is Toorn, door de koning van Polen, vermeersterd. 151 bl.

DECEMBER.

Den 4, 5 en 6; waterlood, storm en, donder en bliksem, beschadigen hier, Holland en Zeeland en ginder Engeland. Wierd ook wederom een moer-zee gesien. 157 bl.

S E S E N S E S T I G.

JANUARIUS.

Den 19; is Anna Maria, suster van koning Philip de IV, koningin van Vrankryk, overleden, 74 jaaren oud. *H. Mercur*. XVI D. 15 bl. *Leven van Lodewyk de XIV*. 297. bl. en syr *Medalieu*, 36 bl. *Godfried* 713 bl.

FEBRUARIUS.

Den 26, is de vrede getroffen, te Kopenhagen, tusschen den Staat en den koning van Deenmarken. 30 bl. *Ruiters Leven*. 464 bl.

Den...; is Louise de Gusman, weduwe van Jan de IV, koning van Portugal, overleden, 56 jaaren oud. *Godfried*, 903 bl.

APRIL.

Den 19; is de vrede getroffen, tusschen den Staat, Keur-Brandenburg en den biskop van Munster, te Kleef: dus der Staat

Staat al het genomene wedergegeven. 33 en 55 bl. *Ruiters Leven*, 464 bl. *Godfried*, 862 bl.

M A J U S.

Den . . ; is het tractaat van commercy, tusschen Engeland en Sweden getroffen. 74 bl.

J U N I U S.

Den 11, 12, 13, en 14; geschiede de zeeslagh van 4 dagen, by Nieupoort, tusschen den Staat en de Engelsche; waar in Michiel de Ruiter verwinnaar : sneuvelende op den tweeden dag, Vander Hulst, en op den derden, synde het Pinxterfeest, raakende Ascue in onse handen. 181. 86. 108 bl. *Ruiters Leven*, 479. 484. 487, 490 en 500 bl. *Tromps Leven*. 317 bl. *Newville*, 281 bl. *Bizot*, 241 bl. Op wiens *Medalieu* deese woorden staan uitgedrukt:

Op de eerste.

De Godt der goden zet,
Den oceaun te wet,
Als 't hooft der amiraalen:
Hy sterkt der Staaten helt,
Die boeit het Britsch gewelt.
Wie kan Godts magt bepaalen.

Op een tweede :

Soo beeld men Tromp hier af, des Amstels admiraal;
Hy steekt de zee in brand, gelyk een bliksemstraal.

Op een derde.

Hier strykt het Britsch geweld voor Nederland de vlag;
De zee heeft nooit gewaagt van sulck een swaren slag.

Sie daarenboven de *Zeehelden*, 222 bl. *De Lange*, 372 bl. *Onpartydig Chronyke*, 133 bl.

J U L I U S.

Den 25; is de Graaf van Harcourt, Henrik van Lottringen, in de ouderdom van 66 jaaren, overleden; beroemd wegens de slagh by Praag, &c. 104 bl. *De Riencourt*, *Lud. de XIV.* 299 bl.

A U G U S T U S.

Den 14; geschiede het zeegevecht tusschen den Staat en de Engelschen, vol tegenspoed; de Engelsche de zee behoudende; echter de Ruiter, met 8 scheepen, hen, met 22 bestuwd, wederstaande : waar op Tromp wierd afgedankt, en de Ruiter, van Vrankryk, met de S. Michiels order vereerd. 115 bl. *Godfried*, 86 bl.

Den 20; syn de Engelsche op het eiland ter Schelling geland; verbrandende 450 arme vissers hutten, behalven 150 geladene koopvaardyschepen. *Zeehelden*, 234 bl. *De Lange*, &c. *Godfried*, 871 bl. *Brand*, *Leven van de Ruiter*, 534 bl.

S E P T E M B E R.

Den 12, 13, 14 en 15; is door een schrikkelyke brand, van 4 dagen, het grootste deel van Londen verteerd. 149 bl. *De Lange*, 384 bl. *Onpartydig Chronykje*, 137 bl. *Godfried*, 954 bl. *Nani*, *Hist. van Venetie*, II D. 411 bl. *Baker*, 782 bl. Behalven de *Dichteren*, *Vondel*, &c.

O C T O B E R.

Den 11; is Buatin den Hage onthoofd; beroemd wegens het gevecht op het eiland Fuinen. 125 bl. *Leven der Witten*, II B. 47 bl. *Ruiters Leven*. 529 bl. *De Lange*, &c. *Godfried*, 872 bl.

D E C E M B E R.

Den 6; is de jongste soon van koning Louis de XIV, de hertogh van Valois; oud 2 jaaren en 4 maanden, overleden. 183 bl.

Den ...; geschiede het huwelyk van den keiser Leopoldus, te Wien, met Margriet, dochter van Philip de IV, koning van Spanje. 189 bl.

S E V E N E N S E S T I G.

J A N U A R I U S.

Den ...; waaren geweldige stormen en watervloeden in Languedok; en in Sicilie, ontrent Syrakuse; en in het Napolitaansche ryk. *H. Mercurius*, XVIII D. 111 bl.

F E B R U A R I U S.

Den 7; is de oorlogh, uit de vrye jagt ontstaan, beslecht door 't bemiddelen van Vrankryk en Sweden; de Keur-Palts in syn recht hersteld.

Den ...; lag het Huis te Britten, by Katwyk, bloot. 17 bl.

M A A R T.

Den 15; was een seer felle en strenge winter; soo in Holland als elders, aan de Oostzee. 33 bl.

A P R I L.

Den 6; is Ragusa, aan de golf van Venetie, door een aardbevinge omver gesmetten; nevens het omkomen van ruim 5000 menschen. 43 bl. *Leutholfs Vervolg*, 195 bl. *Dag register van Isaak Kels*, gehouden op de Reyse van foris Krook, MS. onder myberusende. *De Lange*, 392 bl. *Godfried*. 964 bl.

M A J U S.

Den 14; syn de Vredchandelaars, te Breda, zamengekoomen. 78 bl.

Den 22; is paus Alexander de VII, overleden, oud 68 jaaren; volgende hem Rospi gliosi, anders Klemens de IX. 68 bl. *Leven van Lodewyk de XIV*, 305 bl. *De Lange*, 393 bl. *Godfried*, 830 bl. *Nani*, *Hist. van Venetie*, II D. 412 bl.

J U N I U S.

Den 21; is de vloot der Engelsche, selfs in de mond van de Teems, door de Staatsche verbrand; het kasteel Chernesse gewonnen en van vestingen beroofd. *Aitzema*, 47 B. *Ruiters Leven*, 571 bl. *Leven der Witten*, 98 bl. *Tromps Leven*, 390 bl. *Zeehelden*, 246 bl. *Neuville*, 295 bl. *De Lange*, &c. en vorders, de *Medalien*, by *Bizot*, 245 bl. geteekend: MITIS ET FORTIS, en weder: LEO BATAVUS. *Godfried*. 874 bl.

Den 22; is de keten, den Teems afsluitende, gebrooken door de Staatsche; veel koninglyke schepen vernield. 79 bl. *Ruiters Leven*, 574 bl. meldende ook, 58 bl. van de *Puykdichters*, over deese stoffe aan't gaan geraakt; als *Vondel*, *Antonides*, en meer andere.

J U L I U S.

Den 1, 5, 16. en 30; syn de steden Doornik, Douay, Kortryk en Oudenaarde, door de Fransche, met een schielijken inbreuk, de Spaansche ontweldigd. *De Riencourt*, *Lud. de XIV*. 66 en 57 bl. *Leuth. Vervolg.* 32 bl. *Medalien van koning Lodewyk*, 96. 97 en 98 bl.

Den 31, is de Vrede te Breda getroffen, tusschen Engeland en den Staat. 112 bl. *Ruiters Leven*. 610 en 611 bl. *Baker in Karel de II*. 786 bl. *Godfried*, 873 en 877 bl. *De Dichteren*, *Vondel*; *Antonides*, opdenaam: *Bellona* aan *Band. P. Rixtel*, in syn *Vrede zang*, &c. *Neuville*, 296 bl. nevens alle de bovengenoemde. Op deese vrede fiet de groote *Medalie*, by *Bizot*, 244 bl. vertoonende de vrede, met een olyftak en een toorts, waar mede sy het krygstuyg verbrand: heden, wel de waardigste en dierste van Neerlands *Gedenkpennin gen*.

A U G U S T U S.

Den 27; is Ryffel, naa een dappere tegenstand, door de Fransche vermeesterd. 137 bl. *Medalien van koning Lodewyk*. 99 bl.

SEPTEMBER.

Den 26; heeft de ambassadeur van haar Hoogmog. Konr. van Benningen, te Parys, een geschenk van 1000 kroonen geweigerd. 144 bl.

OCTOBER.

Den...; hebben de Fransche slecht huis gehouden, in Brabant, ontrent Aalst en elders, noch geestlyk noch wereldlyk ontsiende. 156 bl.

NOVEMBER.

Den 1; heeft de prins van Oranje de eerste steen gelegd van de nieuwe kerk, aan het zeedorp, Ter Heide.

A C H T E N S E S T I G.

JANUARIUS.

Den 23; wierd een schadelyke triple alliantie gemaakt, tusschen den Staat, Engeland en Sweden, tot verbittering van Vrankryk. *H. Mercur. XIX D. 13 bl.* Ondertusschen de gekroonde Hoofden smaalande op den *Gcaenkenning*, by *Bizot*, 249 bl. wiens opschrift begint met de woorden: *ASSERTIS LEGIBUS.* *Neuville*, 312 bl. *De Lange*, 407 bl. *Ruiters Leven*, 612 en 613 bl.

FEBRUARIUS.

Den 6; syn Befanson en Dole, en self geheel Burgondie, met een schielyke inbreuk, door de Fransche vermeersterd. 23 bl. *De Lange*, 407 en 408 bl. *De Medalien van Lodewyk de XIV.* 104 en 105 bl.

Den 14; is de heer Paulus Wurtz, van de Algemeene Staaen verkofen tot veldmaarschalk der Vereenigde Nederlanden. *De Lange*, 408 bl.

M A A R T.

Den...; is de vrede getroffen, tusschen Spanje en Portugal; behoudende de laatste, naa een langen oorlogh, haar vryheid, en een volkomene regceeringe,

Den...; is 'er een staartsterre gesien. 51 bl.

Den 28; wierd Alfonso de VI, koning van Portugal, versonden naar het eiland Tercera; waar naa syn vrouw, Marie Elifabeth, wierd nevens het ryksbestier aan syn broeder, Pieter, gegeven. 64 en 83 bl. *Godfried*, 698 bl.

A P R I L.

Den...; is de Dauphin van Vrankryk, met groote plechtigheden gedoopt. *Leven van Lodewyk de XIV.* 307 bl.

M A J U S.

Den 2; is de vrede getroffen tusschen Spanje en Vrankryk, te Aken, door 't bemiddelen van den Staat. Dus word Burgondie weer over gegeven. 73 *bl. Ruiters Leven*, 612 *bl. Leven van Lodewyk de XIV.* 309 *bl. Leutholfs Vervolg*, 33 *bl. Neuville*, 309 *bl. De Lange*, &c. *Medaliez van koning Lodewyk*, 107 *bl.*

J U N I U S.

Den...; woede de pest in Vrankryk; volgende daar op een hongersnood en dieren tyd. 85 *bl.*

Den 25; trouwde Frederik Willem, Keur-Brandenburg, met Dorothea. de weduwe des hertogs van Lunenburg, Hannover en Zel: waar op de Keurvorstinne de Ausburgsche Confessie, te Koningsbergen, met die van de Herformde Godsdienst verwisselde. *De Lange*, 414 *bl.*

J U L I U S.

Den 3; was tot Angori, in Persie, een vreeslyke aardbevinge, tot aan den 20 dito; gelyk ook elders. 181 *bl.*

A U G U S T U S.

Den 3; kreeg Lodewyk de XIV een tweede loon, Philip geheeten; met den titel van hertog van Anjou.

S E P T E M B E R.

Den 16; heeft Jan Kasimier, koning van Polen, te Warschauw, het ryksbestier afgelegd. 151 *bl. De Lange*, 417 *bl.*

Den 26; geschiede een gevecht, tusschen de Lotringers en de Keurpaltische, by Budesheim; alwaar over de 300 Paltische sneuvelden. 165 *bl.*

O C T O B E R.

Den 9; nam de marquis Kassel Rodrigo, bevelhebber der Spaansche Nederlanden, syn afscheid; ging van Antwerpen naar Gent, en dus, over Duinkerken, naar Spanje. *De Lange*, 413 *bl.*

N O V E M B E R.

Den 8; trouwd Johan Frederik, hertogh van Brunswyk en Lunenburg, met Benedicta Henrietta Philippine, paltsggravin aan den Rhyn, te Hanover. 177 *bl.*

D E C E M B E R.

Den...; bleven de Turken, schoon in de winter, volhardden in het belegh van Kandia; soo dat deese stad begon te gevoelen haare magteloosheid.

NEGEN EN SESTIG.

JANUARIUS.

Den ...; is Henry Mildmay, eene van de veroordelaars van koning Karel de I, te Tanger, in de gevangenis gestorven. *H. Mercurius, XX D. 10 bl.*

FEBRUARIUS.

Den 23; overleed, in 's Gravenhage, Lieve van Aitzema, 69 jaaren oud; resident der Hanze-steden aan het hof van de Algemeene Staaten; alom vermaard Historischryver. *De Lange, 423 bl.*

MAART.

Den 18; is de Etna, naa een aardbevinge, vervaarlyk aan het branden geraakt, vernielende by naar de stad Katana. *20 bl. Leven van Lodewyk de XIV. 311 bl. L. V. Bos, Tooneel des Oorlogs, 1 D. op deese Maand Godfried. 957 bl.*

Den 24; is mevrouwe Douagiere van Brederode, te Vianen, overleden. *30 bl.*

MAJUS.

Den 2; is de stad Offen, door een schielyke brand vernield; 400 menschen ook daar in omkoomende.

Den 4; is de Vesuvius ook aan het branden geraakt; doch het bloed, te weeten, van den H. Januarius, heeft alle ongemakken belet. *65 bl.*

Den 24; is het lichaam van de Schout by nacht van Amsteldam, Willem vander Zaan (den 16 Maart in de Middellandsche zee, de Turksche rovers bevechtende, gesneuveld) binnen Amsteldam, in de Oude Kerk, met groote staatsie begraven. *De Lange, 426 bl.*

JUNIUS.

Den 17; is de bliksem, te Swol, in de tooren geslagen, en de spits tot op het uurwerk geheel afgebrand: synde dit de derde maal, dat deese toorn diergelyken brand heeft uitgestaan. *De Lange, 426 bl.*

Den 29; wierd, naa lang twisten, Michaël Wiznowiski, 29 jaaren oud, koning van Polen gemaakt. *103 bl* Syn vader was Jeremias Wiznowiski; die, ten tyden van koning Vladislaus, over het Poolsch leger het bewind heeft gehad. *De Lange, 427 bl. Nani, Hist. van Venetic, II D 489 bl.*

JULIUS.

Den 12; was, te Bunschooten, gelyk op meer plaatsen in Nederland, een geweldig onweer van donder en bliksem; verschei-

scheidene menschen in het veld jammerlyk verpletterende en veel boomen en schuiren vernielende. *De Lange*, 428 bl. syn *kort Chronykje* met dit jaar besluitende.

Den 16; heeft, te Saltzburg, een berg scheurende, veel huizen verpletterd en veel menschen. 121, 127, 135 bl. *Godfried*. 916 bl.

AUGUSTUS.

Den 9, is de weduwe van de onthoofde koning Karel de I, Henriette Maria, de dochter van Henrik de IV, koning van Vrankryk, overleden. 129 bl. *Godfried*. 905 bl.

SEPTEMBER.

Den 17; is Kandia, 20 jaaren ingesloten, en 4 jaaren hardnekkig belegerd, door den Turk veroverd; de Fransche vergeeffche hulp benden toevoerende. 147 bl. *Nani Hist. van Venetie*, II B. *Toneel des Oorlogs*, &c. *Vondel*, II D. 154 bl. en *andere Dichteren*.

Den 22; is de heer van Wimmenon, Amelis van Boukhorst, in den Haag overleden. 140 bl.

OCTOBER.

Den . . .; is, te Archangel, toevalligh een hevige brand ontstaan. 483 bl.

NOVEMBER.

Den . . .; wierd de koning van Polen, Jan Kasimier, in Vrankryk ontfangen, en over al beleeft onthaald; waar op hy het geestelyk gewaad heeft aangenoomen; sich onthoudende in de abdye van S Germain des Prez. Siet de *Medalie* hier op by *J. Goeree*, 113 bl. geteekend: REGIBUS HOSPITIUM.

Den 5; is Joh. Koccejus overleden, ontrent 66 jaaren oud; door syn Godgeleerde schriften bekend. *Onpartydig Chronykje*, 151 bl. op wiens *Gedenkenning* deese regelen staan afgedrukt:

Hier toond de konst, door Smeltzings hand.
 Coccejus, 't licht van Nederland,
 In zyn godvruchtig beeld en weezen,
 Waar voor de laster beeft en vlied,
 Die sich hier in niet zat en ziet,
 Mag zyn beruchte Schriften leesen.

DECEMBER.

Den 3; is de paus Klemen's de IX overleden; 's nachts te 12 uuren, 71 jaaren oud, *Nani, Hist. van Venetie*, II D. 489 bl.

S E V E N T I G.

JANUARIUS.

Den 13; is Georg Monk, anders Albemarle, de hersteller van koning Karel de II, 62 jaaren oud, overleden. *H. Mercur. XXI D. II en 97 bl.*

Den . . .; is de koning van Polen getrouwd, met Eleonore, de suiter van den keiser Leopoldus. *I en 37 bl.*

Den . . .; maakte men konstige kolos-beelden van sneeuw langs de straaten van Antwerpen. *6 bl.*

FEBRUARIUS.

Den 9; is Frederik de III, 'koning van Deenmarken, overleden; gevolgt van Christiaan de V, syn oudste soon. *13 en 48 bl. Godfried, 119 bl.*

M A A R T

Den . . .; is de heer Mateneffe overleden; synde dus dit geslacht ten einde geraakt. *29 bl.*

A P R I L.

Den 19; wierd Altieri paus gekoosen; gesegt Klemens de X. *67 bl. Nani, Hist. van Venetie, II D. 49 bl.*

M A J U S.

Den 17; besoeft de koning van Vrankryk, met syn hofftoet, Artois en Walsvlaandere; Arras, Bergen Winox, &c. *Bi-zot, 250 bl.*

Den 26; overleed Ferdinand de II, groot hertogh van Toskaanen, 60 jaaren oud *Europ. Mercur. V D. 157 bl.*

J U N I U S.

Den . . .; heeft Vrankryk, door Krequi, Lottringen, met geweld naar sich genoomen. *123 bl. Godfried, 708 bl. Medalien van Lodewyk de XIV, 115 bl.*

Den 23; overleed de hertoginne van Orleans, uit Engeland gekeerd. *79 bl.*

J U L I U S.

Den 17; was 'er een aardbevinge door geheel Duitsland, ontrent den Donau, en in Tiroll. *106 bl.*

A U G U S T U S.

Den 28; syn ses Algierise rooffchepen door de Engelsche en Staatsche veroverd en verbrand. *115 bl. Ruiters Leven, 124 bl. Newville, 317 bl.*

S E P T E M B E R.

Den . . .; is de vrede getroffen, tusschen den Tarter en den Moscoviet. *126 bl.*

OCTOBER.

Den 19; is de koningin van Polen plechtelyk, te Warfau, gekroond. 134 *bl.*

NOVEMBER.

Den ...; heeft de Moskovise rebel, Steven Razzin (van postuir een tweeden Esopus) ontrent de Wolga, beestelyk gehandeld: 141 *bl.*

DECEMBER.

Den ...; is 'er een geschil tusschen Luneburg en Munster voorgevallen; over de stad Huxter (in de Duitse oorlogen bekend) en het sticht Korbey. *Bizot*, 251 *bl.*

E E N E N S E V E N T I G.

JANUARIUS.

Den 2; is, by plakkaat, van de Staaten Generaal der Vereenigde Nederlanden, het invoeren van alle Fransche waaren verboden. *Hollandf. Mercurius. XXXIID. Onpartydig Chronykje. 153 bl.*

Den 25; is Alphonfus van Bergen, graaf van Grimbergen, biskop van Doornik, verkoosen aartsbiskop van Mechelen. 10 *bl.*

FEBRUARIUS.

Den 1; wierd Francois de Harlay, artsbiskop van Roan, artsbiskop van Parys, in de plaats van Hardovyn Perrefixe, de schryver des Levens van koning Henrik de IV. 25 *bl.*

MAART.

Den 31; is Anna Hyde, hertogin van Jork, te Londen op het huiste St. James, overleden.

APRIL.

Den 20; sloegen de Engelsche in de Middellandsche zee, de roovers van Algiers. 45 *bl.*

Den 30; wierden Nadasti, Franchipani, Zerini, onthoofd. 51 *bl. Godfried. 638 en 639 bl.*

MAJUS.

Den 1; is te Groningen, Der Aakerk, des nachts ten 11 uiren, door den bliksem geschonden, de tooren gesloopt, en het orgel vernield. 58 *bl.*

JUNIUS.

Den 6; is Stenko (Steven) Razzin, in de Moskou, geexecuteerd. 89 *bl. Godfried, 669 bl.*

Den 7; is Christiaan, koning van Deenmarken, gekroond. 69 *bl.*

Den 23; heeft Bruswyk, belegerd fynde, sich aan den prins van Wolfenbittel overgegeven. 63 bl. *Godfried*, 605 bl.

JULIUS.

Den 10; is Philips, hertog van Anjou, overleden, oud 3 jaaren, min 25 dagen; de soon van Louis de XIVde. 111 bl.

AUGUSTUS.

Den 12; is de stad Haarlem uitgelegt, &c. 121 bl. *Vervolg van Haarlems Wieg*.

Den 24; wil een Engels jagt, of liever, mosselschuit of haringbuis, dat een geheele vloot voor haar seil-stryke. 14 bl. *Godfried*. 1116 bl. *Ruiters Leven*, 63 bl.

SEPTEMBER.

Den 20; was 'er een storm en waternood, in Engeland, Zeeland, Braband, en bysonder hier in Kennemerland, met den inbreuk van den Velfer dyk. 134 bl. *S. B. V. C. Gedenkdicht*, in *Apolloos Harp*, 133 bl.

OCTOBER.

Den 1; kreeg Christiaan, koning van Deenmarken, syn eerstgeboorene soon, Frederik.

NOVEMBER.

Den...; trouwde de hertogh van Orleans met Elisabeth Charlotte van den Paltz; overgaande tot den Roomschen Kerk. 150 bl. *Leven van Loderwyk de XIV*. 318 bl.

Den...; is Thomas Fairfax, overleden; in Kromwels tyden, een bekent legerhoofd. 157 bl.

DECEMBER.

Den 11; is de graaf van Tattenbach, te Gratz, met drie slaagen onthoofd. 187 bl. *Godfried*. 641 bl.

Den 23; is, te Leiden, overleden Joh. Frid. Gronovius; ruim 60 jaaren oud. *G. Brands Dagwyser*.

T W E E E N S E V E N T I G.

JANUARIUS.

Den ., .; is een staartsterre, 's morgens in het z. o. in 14 dagen, alleenlyk hier 2 dagen gesien; doch weder in February, te Luik, Maftricht en Keulen. *H. Merkuir*. XXXII D. 2 bl.

FEBRUARIUS.

Den 12; maaken Vrankryk en Engeland een verbond, om onsen Staat te overweldigen, soekende self een oorlogsreden uit onse *Medalieu en Schilderyen*. 15 bl. *Ruiters Leven*, 637, 642, en 643 bl.

Den

Den 23; verbrande, te Amfteldam, by nacht, de drukkerye van de fchepen, Jan Blaeuw. 14 *bl.*

Den 24; wordde prins van Oranje, verklaard veldheer van deefen Staat. 13 *bl. Godfried. 1269 bl. Ruiters Leven, 643 bl.* Hier op fiet een *Medalie*; by *Bisot* onbekend, met een littend vrouwtje, nevens een altaar; geteckend: SALUS POPULORUM.

M A A R T.

Den 21; wierd het koninglyk Kanaal van Languedok voltrokken. 25 *bl.*

Den 23; wordde keerende Smirnaafche vloot van de Engelsche, onder Holmes, aangetaft. Dus begint den oorlog, met het afweeren der felve. 17 *bl. Ruiters Leven, 645 bl. Godfried, 1115 bl. Memorien van Temple, 11 bl.*

A P R I L.

Den 23; wierden de burgers der Hollandsche fteden uitgefonden, om de uiterfte fterktens aan den Rhyu te bewaren. 41 *en 46 bl.*

Den...; gevoelde men een aartbevinge te Ankona, Fano, Rimini en S. Marko, in Romagna; alles bedervende en verplettende. 34 *bl.*

M A J U S.

Den 9; wierd de groote kei van Amisfort, met veel konft en moeiten, op een voetftal gebracht, van de jongens om verftooten en begraven; 's nachts ten 12 uiren. 47 *bl.*

Den...; was 'er een bittere vervolginge der Gereformeerde, in Vrankryk; in Neder Guienne, &c. 47 *en 48 bl. Godfried. 1098 bl. &c.*

Den...; overleed Louies Francois, hertog van Anjou; 5 maanden oud, van de Doctoren feer gepynigd. *Godfried, 1078 bl.*

J U N I U S.

Den 2; fyn Rynberg, Orfoy, Wefel en Burik, en meer andere overgegaan. 59 *bl. Godfr. 1275 bl. Ruiters Leven, 678 bl.*

Den 3; fyn de Fransche, by het Tolhuis, doorgebrooken; neemende, met Heuffen, een begin der veroveringen van de gebuurige fteden. 72 *bl. Leven van Louis de XIV. 323 bl.*

Den 7; gefchiede een feer heet zeegevecht der Staatsche tegens de Fransche en Engelsche, voor Soulsbay; fonder voordeel aan weérzyen: ook aan weérzyen de opperbevelhebberen fneuvende; te weeten, by de Staatsche van Gent en Brakel. 53 *bl. Ruiters Leven, 666 bl. Godfried, 1274 bl. Baker, leven van Karel de II. 796. bl. en daar en boven een Medalie, onder die van Lodewyk de XIV; 122 bl.*

Den

Den 20; ging Naarden tot de Franschen over. De *Medalieu* van *Lodewyk de XIV.* 121 *bl.* doch, onder deefse, 125 *bl.* eene uitmuntende; met een treurend vrouwtjen, aan een boom tronk, met een muirkroon gedekt, en met een afgevilde leeuwenhuyd bekleed; geteekend: ULTOR REGUM.

Den 21; is Jan de Witt, door nachtloopers aangerand en gequetst; te weeten, door Kornelis de Bruin, Adolph Borrebach en Pieter de Graaf. 87 *bl.* *Ruiters Leven*, 683 *bl.* *der Witten Leven*, 391 *bl.* *Godfried.* 1294. *bl.*

Den ...; heeft Deventer ſich aan den vyand overgegeven 80 *bl.* *Valkeniers Verwerde Europa*, 558. *bl.* *Tooneel des Oorlogs, in deefse Maand.*

Den 22; ſoo mede Hattem; aan de Munsterſche benden. 77 *bl.* *Ruiters Leven.* 688 *bl.*

Den 23; van gelyken Swolle, Kampen, Steenwyk en ſelf ook Naarden en Utrecht. 82 *bl.* *Ruiters Leven*, 688 *bl.* *Godfried*, 1282 *bl.*

Den 25; voorts Sutphen en andere ſteden van Overyffel. 77 *bl.*

Den 26; wierd Ardenburg, in Vlaandere, van de Franſche, tot hun groot verlies aangetaft. 93 *bl.* *Godfried*, 1318 *bl.* *Tooneel des Oorlogs.* &c.

Den 29; is Jakob de Graaf, in den Haage, onthoofd; de voornaamſte aanrander van J. de Wit. Deefse rechtpleginge wierd van de Geestelyke geheeten, de Worſtelinge Jacobs. 88 *bl.* *der Witten Leven*, 307 *bl.* *N.N. in ſyn Verbaal van deefse Rechtpleginge.*

JULIUS.

Den 1; is Nimmegen, naa een belegh van 24 dagen, overgegeven, aan Turenne. 105 *bl.* *Godfried.* 127 *bl.*

Den 9; wierd Groningen, aan de zuidkant, by 2 poorten belegerd, door Munſter en Keulen. 123 *bl.* *Leven van Lodewyk de XIV.* 329 *bl.* *Godfried*, 1302 *bl.* *Tooneel des Oorlogs*,

Den 12; is Kovorden, met de gebuirige plaatſen, overgegeven. 110 *bl.*

AUGUSTUS.

Den 1; wierd het huys te Krooneburg, by Loenen, aan de Vecht, door de Franſchen, onder Luxemburg, ingenoomen; gelyk mede Loenrefloot. *Godfried*, 1302 *bl.*

Den 17; is Groningen, door Munſter en Keulen, by nacht onverſiens, ſchandelyk verlaaten. 132 *bl.* *Godfried*, 1306 *bl.* *Tooneel des Oorlogs, in deefse Maand. Verwarde Europa*, 795 *bl.*

Harkenroths Oost-Fries. Histori Chronykje, op dit jaar, &c. Voorts is dit beleg met verscheidene *Medalieu* vereeuwigd, te sien by *Bizot, 266 bl.* behalven met de *Lofvaarssen van Vondel, &c.* en dit volgende, te leefen op de *Medalie* van *Ravenhaupt, oy den selven Bizot, 278 bl.*

De krygsdeugt eer dit beelt,
Van moet en trouw geteelt,
De schrik der oorlogsknechten,
Die Stad en Land bevechten.
Nu dryft de kunst syn lof
En beeld, in stempel stof,
Om, sonder mond veel eeuwen
Syn deugden uit te schreeuwen.

Den 20; syn de broederen, Jan en Kornelis de Witt, in den Haagh, op een onmenschelyke manier gedood en mishandeld. 139 bl. *Godfried. 1310 bl. Toneel des Oorlogs, &c. bl. der Witten Leven, 375 bl. Ruiters Leven, 734 bl. Baker in Karel de II. 797 bl. Memorien van Temple, 12 bl.* het beruchte *Treurspel van Oudaan. Het swart Toneel gordyn der Witten, &c.* Onder de *Medalieu*, by *Bizot, 260 bl.* schynt die, met de beiden lykken onder de voeten van het veelhoofdige wangedrocht, boven alle andere uit te munten.

SEPTEMBER.

Den 11; syn Blokzyl, de Kuinder en de Swarte sluis met den degen herwonnen; Wedde, Wynschoten, &c. weder verlaaten. 168 bl.

Den .,.; is Kaminiek, in Polen, door den Turk, veroverd. 168 bl. *Godfried, 1213 bl.*

Den 25; hebben de Fransche de dorpen Lopik, Leksmonde en Kapell geplonderd en mishandeld. *Godfried, 1308 bl.*

Den 28; wierde, door de Fransche, in de dorpen, Loosrecht, Hilversum en Immenes, verwoede balddaadigheid gepleegd. *Godfried, 1308 bl.*

OCTOBER.

Den 16; is de Oldefschans, in Groningerland, herwonnen. 190 bl.

Den 20; poogde de prins van Oranje, hoewel te vergeefs, Woerden weder in te neemen. 186 bl. *Ruiters Leven, 763 bl.*

NOVEMBER.

Den 8; hebben de studenten, te Groningen, een Gedenkenpenning, tot belooninge hunner dapperheid, in de *Academi-kerk,*

kerk, ontfangen. *Verwerde Európa*, 783 bl. Voorts is, met diergelyk een oogmerk, die der burgeren van Amfteldam, in dit felvejaar, gellaagen, met deefe regelen, by *Bizot*, 252 bl.

D'Amfteldamsche burgery
Tart des vyands raferny,
En staet moedig, dag en nacht,
Voor de vryheid op de wacht.
Dus wort aan haer trou, met recht,
Deefe penning toegelegd.

Den 17; wierd Abkoude, fchoon in het Sticht, in brand geftooken, en men foudit verwoeften hervat hebben, fcoo niet het kasteel, waar op de Staatsche waaren aangekoomen, fulks hadde belet. *Godfried*, 1308 bl.

Den 27; wierd Ameide, een feer fchoon dorp, mishandeld en verbrand. *Godfried*, 1308 bl.

DECEMBER.

Den 14; is de geweefene koning van Polen, nu abt van St. Germain, Jan Kafimier, de foon van koning Sigifmond den III, overleden, te Moulins, in Vrankryk. 212 bl. *Godfried*, 1348 bl.

Den 17; belegerde de prins van Oranje, Charleroy; doch het harde winterfaifoen dwong hem op te breeken. 207 bl. *Ruiters Leven*, 764 bl.

Den 28; pleegden de Fransche een onmenschelyke verwoedheid, onder Luxemburg (anders gefegt het gebochelt duiveltje) te Swammerdam en Bodegrave. 219 bl. *Tooneel des Oorlogs*, &c. *Ruiters Leven*, 764 bl. *Godfried*, 1324 bl. Siet ook op deefe stoffe, een *Gedicht* van *Godefr. Bidlo*; *naamaals te Leiden*, *hoogvoorleefer in de Geneeskunde*. *Francois Halma*, *Verantwoordinge voor Holland*; *achter het vertaalde Gedicht van La Volpeliere*, 235 bl.

Den 30; is Kovorden, met verraffinge, van een dikke nevel begunftigd, door die van Groningen herwonnen. 222 bl. *Godfr.* 1318 bl. *Tooneel des Oorlogs*, *in die Maand en de Medalien*, by *Bizot*, 268 bl.

DRIE EN SEVENTIG.

JANUARIUS.

Den 8; komt de koning van Sweeden aan de regeeringe; fynde van fyn moeders voogdye ontfagen. *H. Mercurius*. *XXIV D.* 14 en 36 bl. *Godfried*, 1205 bl.

Den

FEBRUARIUS.

Den 2; is Joh. Philip, Keur-Mentz, overleden, naa een siekte van 5 dagen, 70 jaaren oud; gevolgd van baron Metternich, biskop van Spiers, Lotharius Frederik. 35 bl. *Godfried*, 558 bl.

Den 21; overleed, in Vrankryk, Moliere; twee uiren, naa dat hy, met groote toejuychinge de rolle van de Ingebeelde Sieke had gespeeld. *Godfried*, 1348 bl. Sie by naar diergelyke geval, by de oude Grieken, in den tooneellist Filemon, by *Apulejus*, *Floridor*. 3° lib. en onse *Kats*, *Ouderdom en Buiten-leven*, 38 bl. in *quarto*.

MAART.

Den 12; is de keiserin, Margareta Theresia Augusta, overleden; en, in 'er ingewanden, wierd gevonden een jonge van 5 maanden. 50 bl.

APRIL.

Den 14, syn de sweevende geschillen in Zeeland, door den stadhouder, met genoegen en blydschap gestild. 58 bl.

MAJUS.

Den 29; is de vrede getroffen, tusschen Vrankryk, Brandenburg, Keulen en Munster. 95 bl.

JUNIUS.

Den 7; geschiede de zeeslag, tegen de Engelschen, by Schooneveld, en wierd deselve, den 14 Juny, hervat. 81 bl. *Ruiters Leven*, 798 en 814 bl. *Tooneel des Oorlogs, in die Maand* bl. Baker, in *Karel de II*. 799 bl. en onder de *Dichteren*, *Antonides*, in syne *Zetriomfen*.

Den 30; gaf Maastricht sich over aan haar belegeraar, koning Lodewyk de XIV. 105 bl. *Godfried*, 1319 bl. *Ruiters Leven*, 830 bl. *Leven van Lodewyk de XIV*. 335 bl. *Tooneel des Oorlogs, in die Maand* bl. *Leutholfs Vervolg*, 173 bl. *Medalieu van koning Lodewyk*, 131 bl. *Memorien van Temple*, 11 bl.

JULIUS.

Den ...; is de Langakkerschans, anders de Nyeschans, herwonnen, onder het beleid van Rabenhaupt. 115. bl. *Tooneel des oorlogs, in deese Maand*.

AUGUSTUS.

Den 21; was de derde zeeslagh tegens de Engelsche, ontrent de Kykduin en de Helder; met een twyfelbaaren uitslagh: by de onse sneuvelden de De Liefde, Sweers en Van Gelder. 135. bl. *Ruiters Leven*, 857 en 864 bl. *Godfried*. 1320 bl. Hebbende alle deese gesneuvelde hunne dichtkonstige, *Grasschriften*; uit welke

welke ik u alleen dit cenige fal meededeelen. *Antonides*, op de Liefde:

De Liefde, de eer der Maas, ruft onder deefen fteen,
 Die, in acht krygen en vervaarlyke oorlogstochten,
 De Teems, de Seine en Sont en Iber heeft bevochten,
 En, winnaar, aan den Taag vertoonde fyn trofeën.
 De Faam, ter grafferk van den zeeheld uitgeborstef
 Strekt hem een tombe, lang verſchuldigd aan fyn ſwaard',
 Vervuld al't aardryk met fyn glory, en vervaard
 Noch met de ſchrik ſyns naams de vyandlyke vorſten,
 Al wert de zee gevertd met fyn doorluchtig bloed,
 En 't lichaam hier vergaat, noch leeft hy door fyn moed.

SEPTEMBER.

Den 8; is Trier aan de Fransche over gegaan, na dat de keiſerſche, in Ehrenbretſtein, tegen over Koblens, beſettingen hadden gelegd, 191 *bl.*

Den 13; is Naarden, met een beleg, door de prins van Oranje herwonnen. 170 *bl.* *Godfried*, 1322 *bl.* *Tooneel des Oorlogs in deeſe Maand. Memorien van Temple*, 14 *bl.* Deeſe ſeege is ook door een *Medalie* vereeuwigd, by *Bizot*, 277 *bl.* vertoonende de prins te paarde, nevens de woorden: *VIREſ ULTRA SORTEMQUE JUVENTÆ.*

OCTOBER.

Den 1; is de Munſterſche Dyk, voor Kavorden, doorgebrooken. *Tooneel des Oorlogs, &c.*

NOVEMBER.

Den 7; is allereerſt, Woerden van de Fransche weder verlaaten, 247 *bl.* *Godfried*, 1322 *bl.* *Tooneel des Oorlogs, &c.*

Den 10; is de koning van Polen, Michaël Witznowitzki, overleden, 33 jaaren oud: in ſyn dieet, of daaglykſche nooddruf, ſich hebbende te buiten gegaan, ſtervende juif 's nachts voor de groote ſeege van de kroonsveldheer, Sobietzki. 241 *bl.* *Leven van deeſen Sobietzki, II D.* 157 *bl.* *Godfried*, 1214 en 1215 *bl.*

Den 11; ſlaan de Poolen, de Turken, onder Sobietzki, en veroveren de ſtad Cochin. 241 *bl.* *Leven van Sobietzki, II D.* 159 *bl.*

Den 13; is Utrecht verlaaten, ſynde de Franſchen ſeventhien maanden in deeſe ſtad geweest: namelyk, den 13 Juny, op donderdach, 1671, daar in gekoomen, en weder, den 13 deeſes

deefes maands, op saturday, daar weder uitgegaan. *Ruiters Leven*, 880 bl. *Godfried*. 1323 bl.

Den 14; is Bommel verlaaten. *Ruiters Leven*, 880 bl.

DECEMBER.

Den....; verlaaten de Biskoplyke besettingen de steden van Overyfel; gelyk de hertog van Luxemburg geheel Nederland. 251 en 255 bl.

VIER EN SEVENTIG.

JANUARIUS.

Den 10; is Jacob de Witt, oud burgemeester van Dordrecht, overleden, 84 jaaren oud. *H. Mercurius*, XXV. D.

FEBRUARIUS.

Den 6; quam Joh. Rothé in arrest. 93 bl.

Den 10; is de vrede, door het beyveren van Del Fresno, te Londen, tusschen Engeland en den Staaat getroffen. 33 en 54 bl. *Godfried*. 1005 bl. en weder, 1121 en 1321 bl. *Ruiters Leven*, 882 bl. op welke plaats ook word aangemerkt de buitenspoorige eisch der Engelschen. *Tweejaarige Geschiedenissen*, 55 bl. Hier af is een *Medalie*, met een vliegende duif, by *Bizot*, 277 bl.

Den 12; wierd Graide Spaanschen ont weldigd. 53 bl.

Den 14; is Willem van Furstenburg, broeder des biskops van Straasburg, te Keulen, by verrassing, gevangen genoomen, en naar Wien gevoerd; synde 's Keisers minister en met Vrankryk heulende. *Tooneel des Oorlogs, in deese Maand*. *Godfried*, 1002 bl. *Tweejaarige Geschied*. 95 bl. *Memorie van Temple*, 10 bl.

MAART.

Den...; is Nyenhuis, in Westfalen, met geweld verneesterd, door Rabenhaupt. 83 bl.

APRIL.

Den 22; is de vrede getroffen tusschen den Staat en den biskop van Munster. 89 bl. *Godfried*, 1005. bl. *Tweejaarige Geschied*. 252 bl. *Tooneel des Oorlogs, in deese Maand*. *Leven van Lodewyk de XIV*. 351 bl. en syne *Medalieu*, 138 bl. *Leutholfs Vervolg*, 173 bl. *Newville*, 67 bl.

Den...; verlaat Vrankryk veel ingenoomene steden en sterkten.

MAJUS.

Den 11; wierd ook de vrede getroffen tusschen den Staat en Keur-Keulen. 104 bl. *Godfried*. 1005 bl. *Tweejaarige Geschied*.

schied. 294 en 329 bl. Leven van koning Lodewyk, 354 bl.

Den...; syn Befanson, Dole en geheel Burgondie de Spaansche ontveldigd, door de Fransche. *Medalieu van Lodewyk de XIV. 134 en 135 bl. Leven van Sobietzki, II D. 193 bl. Godfried. 1215 bl.*

JUNIUS.

Den 5; geschiede de slach by Sintsheim, tusschen Turenne, de Saxen en de Keisersche. *124 bl. Leven van Lodewyk de XII, 347 bl. en syn Medalieu, 136 bl.*

Den 20; wierd Sobietzki verkosen koning van Polen; 5te jaaren oud. *108 bl.*

Den 26; syn de Fransche, door de Spaansche geslagen, in het Rouffillion. *118 bl.*

JULIUS.

Den...; maakte sich Turenne meester in de Paltz; plonderende, brandende en verwoestende, met veel wreedheden. *135 bl.*

AUGUSTUS.

Den 1; sloeg een woedende orkaan, te Utrecht, 's avonds ontrent 8 uiren, in de Domkerk: koomende dit onweer ontrent een half uir vroeger tot Amsteldam, en soo verder door de gebuirige gewesten. *163 bl. Godfried. 1366 bl. Tweejarige geschied. 280 bl. Temple, 19 bl.*

Den 11; geschiede een vinnig en twyvelachtig gevecht by Seneff, tusschen de Bondgenooten, onder de prins van Oranje, en de Fransche, onder Kondée. *150 bl. Godfried. 1329 bl. Temple, 21 bl.*

SEPTEMBER.

Den 22; is een bloedig gevecht, by Ilkirch, tusschen de Duitsche, onder Luneburg, en de Fransche voorgevallen. *203 bl. Godfr. 1004 bl.*

OCTOBER.

Den 28; is de Grave, den 13 Jul. door Rabenhaupt belegerd; door Oranje gewonnen. *164, 178 en 199 bl. Godfried, 1331 bl. Toneel des Oorlogs, op deese maand. Memorien van Temple, 25 bl. Medalie by Bizot, 280 bl.*

NOVEMBER.

Den 5; is de arrierban van Poitiers, door de Lottringers, geslagen. *136 bl.*

Den 21; kregen de keyfersche Dinant, by verdrag; vorders Chimay en andere kleene plaatsen. *235 bl.*

V Y F E N S E V E N T I G.

JANUARIUS.

Den 29; weigerde de Prins van Oranje de titel van hertogh van Gelderland, *H. Merkuir. XXVID. 27 en 2 bl. Memorien van Temple, 37 bl. Newville, III D. 101 bl. Tweejaarige geschiedenissen, 415 bl.*

FEBRUARIUS.

Den 6; wierd Nic. Sagredus doge van Venetie, in de plaats van Dominic. Kontarenus, onlangs overleden. *37 bl.*

Den...; heeft Henrik Kasimir, meerderjaarigh, het stadhouderfchap van Friesland, Groningen en Ommelanden aangevaard. *20 bl. Tweejaarige geschied. 478 bl.*

MAART.

Den 18; is het kasteel van Luik, met een verraffinge, loor de Franffen, ingenoomen. *65 bl. Tweejaarige geschied. 70 bl.*

Den 26; syn de Deen en de Sweed weder aan het oorloogen. Wifinar word, naa een lang beleg, aan den Deen overgegeven, den 23 December. *261 bl.*

MAJUS.

Den 19 en 20; syn Dinant en Hoey, door de Franfchen, den spanjaard ontweldigd. *Leven van Lodewyk de XIV. 359 bl. en syne Medalien, 145 bl. Tweejaarige geschied. 621 bl.*

JUNIUS.

Den 4; overleed Keur-Mentz, Lotharius Frederik van Metternich; gevolgd van Damiaan Hattard, baron vander Leyen. *Godfried, 1013 en 1249 bl. Tweejaarige geschiedenis 531 bl.*

Den 11; overleed Karel Emmanuel de II, hertog van Savoye; naa dat hy was in gevaar geweest van in de Poot te verliken. *Godfried. 1246 bl. Tweejaarige Geschied. 631 bl.*

Den 26; syn de Sweeden geslagen en uit het Brandenburgerland gedreven; in Havel-land. *122 bl. Godfried 1210 bl. en 1194 bl. Leutholfs Vervolg, 100 bl.*

JULIUS.

Den 21; is Limburg en haar geheel gebied, door de Franfchen vermeesterd. *135 bl. Tweejaarige Geschied. 626 bl. 107 en van gemelde koning Lodewyk, 360 bl. en syne Medalien, 146 bl. Newville, 108 bl. Temple, 43 bl.*

Den 24; is een fcherp gevecht aan den Rhyntuffchen Turckne en Montekukuli, by Strasburg, voorgevallen. *142 bl. Gouf. 1006 bl.*

Den 27; is Turenne gefneuveld, by Sosbach, in Duit
Godfried, 1007 bl. Medalien van koning Lodew
Alte, 47 bl. Tweejarige Geschied. 678 bl. ook fyn gesla
en ophaalende. Leven van Lodewyk de XIV, 363 bl
Temple, 45 bl. Baker, in Karel den II, 800 bl. Leutholfs Vervol
 55 bl. Op fyn Medalie, by Bizot, 283 bl. fiet men een geblij
 fte boom, met lauwerkransfen behangen, geteekend: NO
 LAMRI MILLE TUENTUR.

AUGUSTUS.

Den 11; geschiede een treffen aan de Moefel; de Duitsche
 Krequi doende vluchten, by Konzerbrugh: fynde Trier bel
 gerd *Godfried. 1008 bl.*

Den 12; is Karel Rabenhaupt, te Kovorden, overlede
Tweejarige geschied. 714 bl. een krygsman van een byso
 der beleid en overwaardig, dat dit volgende, van *Godefr. Bidl*
 by *Bizot, 272 bl. nevens fyn beeld worde gesteld:*

Dits Rabenhaupt, die Dorsten wou,
 Die Nuys en Lingen temmen kon,
 Die Karel, die Lambooi versloeg,
 Van Groningen den biskop joeg,
 En knoopten, aan fyn legerkrans
 Van Kovorden, de Nieuwefchans.
 Soo waakt fyn staatsforg, deugd en hand
 Ten dienst van 't volk en kerk en land.
 Syn dapperheid is uit fyn weefen,
 Soo wel als uit fyn kling, te leefen.

Den 21; wierd Bings, door Oranje, vermeersterd en or
 manteld. *182 bl. Temple, 46 bl. Tweejarige geschied. 719 bl.*

De 28; is een tweede treffen, tusschen de Duitsche en Fra
 sche, voorgevallen; wykkende Krequi, naar Trier. *164*
Tweejarige geschied. 697 bl.

SEPTEMBER.

Den 4; heeft sich Trier, belegerd, aan de Duitschen ov
 geeven; tegens dank van Krequi, die gevangen wierd. *185*
Godfried, 1009 bl. Temple, 47 bl. Neuville, 116 bl.

Den 8; is de oude princes, weduwe van Frederik Henric
 Amelia van Solms, 73 jaren oud, overleden. *179 bl. Neuvi*
118 bl. Tweejarige Geschied 714 bl Temple 48 bl.

Den 18; is de Lottringer, een wakker krygsman, overl
 den, oud 71 jaeren. *204 bl. Tweejarige Geschied. 728 bl. Te*
ple, 48 bl.

OCTOBER.

Den 6; is Boxtehude den Sweed ontweldigd, door de Deenen en de Brandeburger. 217 bl. *Tweejaarige Geschiedenis* l. *Temple*, 49 bl.

NOVEMBER.

Den 5; was 'er een geweldige storm en waternevel in de Noordzee. 228 bl. *Newville*, 121 bl. *Tweejaarige Geschiedenis*.

Den 10; wierd Wolgast en 'er slot veroverd, door de Brandenburg. 238 bl. *Tweejaarige Geschiedenis*.

Den 20; kreeg Abraham Wicquevoort een eenwige penpensie. 231 bl. *Tweejaarige Geschiedenis*.

Dee ...; ontving Karel, koning van Spanje, de kroon van Pruisen, het ryksgefagh. 247 bl.

DECEMBER.

Den 23; is Wismar, den 5 November, door de Deenen overgeerd, met een akkoord overgegaan. *Tweejaarige Geschiedenis*, 171 bl. *Memorien van Temple*, 49 bl.

S E S E N S E V E N T I G.

JANUARIUS.

Den 3; is een zeeslagh tegens de Fransche, voor Stromboli en de Eöliche eilanden, onder Michiel de Ruyter, voorgevallen H. *Mercurius*, XXVII D. 306 bl. *Leven*, 347 bl.

FEBRUARIUS.

Den 8; is de Tzaar, Alexius Michalowitz overleden, drie kinderen achterlatende. *Godfried*, 1055 bl.

Den 24; is Odescalki, kardinaal, paus verkoosen, gefest Innocent de XI. 200 bl. *Godfried*, 1228 bl.

MAART.

Den ...; is Kornelis Tromp onder de Deenen gaan gevangen. *Tromps Leven*, 476 bl. *Newville* 144 bl.

Den 23; is Paul Wurtz overleden, te Hamburg. 69. bl.

APRIL.

Den 8; is de keiserin, Klaudia Felicitas Augusta, oud 24 jaaren, overleden. 68 bl.

Den 17; wierd Kondet, in Henegou, de Spanjaard ontweldigd, door de Fransche. 63 bl. *Memorien van Temple*, *Newville*, 128 bl. *Godfried*, 1334 bl. *Leven van Lodewyk*, 370 bl. en syne *Medalieu*, 151 bl.

Den 29; is Michiel de Ruyter, in een tweede gevecht, den 22 April, gewond aan syn been, overleden; den 24 Maart,

gebooren. 35 bl. *Godfried*, 1333 bl. *Ruiters Leven*, 376 en 384 bl. *Memorie van Temple*, 56 bl. *Medalieu van koning Lodewyk*, 152 bl. *Neuville*, 138 bl. Onder ontelbaare *Lofvaarsen*, van *Vondel*, *Antonides*, &c. op deefen zeeheld, fal ik u alleenlyk dit volgende mededeelen; de *Medalie van PUGNANDO*, met de zeeflag, toegepaft:

Sie hier een zeeftryd afgebeeld,
 Nu vraag niet waar en hoe verdeeld;
 Men neem 'er die m'er voor wil neemen:
 Men neem 'er van de veertig een,
 In andre Son of andre zeên,
 't Sal telkens naar defelve fweemen;
 So volgt op Ruiters ftrydbaarheid
 De zeege fteeds fyn wys beleid,
 Al ftrydend hoog in top geheven.
 Al ftrydend heeft hy, nooit geraakt,
 Sich roemryk en vermaard gemaakt,
 Al ftrydend floot hy 't heerlyk leven.
 Maakt kroon of purper pracht of moed,
 Hy kleurt fyn lauren met fyn bloed.

M A J U S.

Den 12; wierd Buchain veroverd, door de Fransche. 73 bl. *Godfried*, 1334 bl. *Neuville*, 131 bl. *Leven van Lodewyk de XIV*, 371 bl. en fyne *Medalieu*, 154 bl. *Memorien van Temple*, 73 bl.

J U N I U S.

Den 1; overleed Keur-Trier, Karel Kaspar vander Leye. 107 bl. *Godfried*, 1013 bl.

Den 3; fyn de fchepen der Bondgenooten, in de haven van Palermo, door de Fransche verbrand. 121 bl. *Ruiters Leven*, 392 bl. *Medalieu van koning Lodewyk*, 155 bl.

Den 14; wierd de graaf van Griffenveld, anders Pieter Schoemaker, rykskancelier van Dcenmarken, gevangen, gevonnift, en ten fwaarden gedoemd; doch echter onverliens gepardonneerd. *Godfried*, 1119 bl.

Den . . . ; wierd de Sweed verflagen door den Deen, op zee; onder Tromp. 116 bl. *Godfried*, 1194 en 1207 bl.

J U L I U S.

Den . . . ., wierd Staden, door de Bondgenooten, veroverd. 166 bl.

Den 31; is Arie, in Artois, door de Fransche vermeesterd. 132 bl. *Godfried*. 1334 bl. *Neuville*, 148 bl. *Memorien van Temple*

74 bl. *Leven van Lod. de XIV.* 373 bl. en syne Medalien, 156 bl.

AUGUSTUS.

Den 13; is Landkroon, veroverd door de Deenen. 168 bl.

Den 25; wierd Christiaanstad, door de Deenen, vermeesterd, met groot geweld. 169 bl.

Den 28; heeft Schomberg Maastricht ontset; doende de prins van Oranje aftrekken. 177 bl. *Newville*, 146 bl. *Leven van Lod. de XIV.* 373 bl. en syne Medalien, 157 bl. *Leath. Verv.* 173 bl. *Godfried* 1334. bl.

SEPTEMBER.

Den 10; wierd Philipsburg, naa een derde storm, de Fransche ontweldigd, door de keisersche; op den selven dagh als sy die hadden gekregen, A. 1644. 111, 139 en 180 bl. *Memorien van Temple*, 74 bl.

OCTOBER.

Den...; wierd Demmin (gelyk te vooren, Anklam) in Pomeran veroverd, door Keur- Brandenburg. 195 bl.

NOVEMBER.

Den....; is 'er een vrede (een Fransse staatlist) naa een bloedige veldslagh, tusschen de Pool, de Tarter en den Turk getroffen. 210 bl. *Godfried*. 1216 bl.

DECEMBER.

Den....; wierd Scaletta, in Sicilie, door de Franschen, veroverd. 214 bl.

Den 14; lande de Deen op Schoonen, belegerd Malmüyen; de Sweed schoot toe, tot onset. Men wierd hand gemeen; de Deen wierd geslagen en uit Schoonen gedreven. 223 bl.

S E V E N E N S E V E N T I G.

FEBRUARIUS.

Den 25; quam de prins van Oranje te Groningen; weder vertrekkende, den 5 Maart. *H. Mercur.* XXVIII D. 101 bl.

MAART.

Den 3; is 'er een scheepsgevecht, tusschen Binkes en de Estree, voor Tabago voorgevallen. 76 bl. *Sc. Newville* 154 bl. *Medalieu van koning Lodewyk*, 159 bl. *Leven van Lodewyk de XIV.* 375 bl. *Godfried*. 1336 bl. *Newville*, 165 bl. *Memorien van Temple*, 98 bl.

Den 17; is Valencyn door de Franschen veroverd. 11 bl.

Den 18; geschiede de uitvaard van Michiel de Ruiter,

binnen Amfteldam. 96 bl. *Ruiters Leven*, 1006 bl.

APRIL.

Den 5; wint Lodewyk de XIV Kamerik en, den 17 deefes, haar kasteel. 14 en 47 bl. *Leven van Lodewyk de XIV*, 379 bl. en *fyne Medalien*, 161 en 162 bl. *Neuville*, 166 bl. *Memorien van Temple*, 98 bl.

Den 11; flaat de prins van Oranje, fullende S. Omer ontsetten, op palmfondag, tegens den hertog van Orleans, by Kaffel: daar op geeft fich de ftad aan de Franfchen over. 33 bl. *Leven van Lodewyk de XIV*, 379 bl. en *fyne Medalien*, 163 bl. *Godfried*, 1336 bl. *Neuville*, 168 bl. *Memorien van Temple*. 98 bl.

Den 16; is de marquis Kasteel-Rodrigo, naa een siekte van drie dagen, feer onverwacht, overleden. 89 bl.

M A J U S.

Den ...; kreeg Sicilie een nieuwe viceroy, den kardinaal Portecarero. 203 bl. Hier op liet de *Medalie*, met fyn afbeeldfel en de haven van Meffina.

JUNIUS.

Den ...; fyn de staatgefchillen, tuffchen Groningen en de Ommelanden, door de Staaten beflecht; gelyk mede te Deventer. 98 tot 154 bl. en XXIX D. 7 bl.

Den 11; ftaan de Deenen den Sweed, te water. 169 bl.

JULIUS.

Den 4; gefchiede, in Katalonie, tuffchen Escolla en Kol de bagnales, een gevecht, tuffchen Spanjen en Vrankryk. 134 bl.

Den 5 en 6; wierd'er ook, te lande, gevochten, voor Malmoe; ende Deenen wierden geflagen, in dien aanval door de Swce fche. 167 en 172 bl. *Godfried*, 1199 bl.

Den 28; neemen de Deenen Maritrand de Sweeden af. 175 bl.

AUGUSTUS.

Den 1; word Karelstein, een sterke vefting, van den Deen vermeerft. 176 bl.

Den 14; wierd Charleroy belegerd en verlaaten van de Bondgenooten. Merk aan, dat deeze vefting door de marquis Kasteel de Rodrigo is ontworpen; 1667, van de Franfche weder geflecht; echter van defelve naderhand herbouwd en verfterkt. *Godfried*, 1336 bl. *Leven van Lodewyk de XIV*, 385 bl. en *fyne Medalien*, 165 bl. *Memorien van Temple*. 100 bl.

SEPTEMBER.

Den 7; floeg Monklas, met fyne Franfchen, Saxen-Eifelnach, in de Elfas. 192 bl.

Den felve dag; is de koningin van Deenmarken van een princeffe bevallen. 179 bl.

Den

Den 10; syn de Franschen, ontrent Vilvorden, by de Drie gaaten, gestuit. 205 *bl.*

Den selfden dag, is Willem Momina, in de Zeeuwsche kerktwisten hebbende een naam bekoomen, te Delft, op syn krankbed dood gevonden. 210 *bl.* alwaar ook word van een *Brief* gemeld, drie dagen voor syn overlyden geschreven.

NOVEMBER.

Den 3; wierd Johannes vander Waeyen, wegens de kerkgeschillen, uit Zeeland vertrokken, hoogvoorleefter in de Godgeleerdheid te Franiker, in Friesland. 212 *bl.*

Den 14; geschiede het huwelyk van Oranjen en Maria Stuard, de oudste dochter van den hertogh van Jork. 251 *bl.* *Godfried*, 1337 *bl.* *Baker*, in *Karel de II*, 506 *bl.*

Den 15; is Friburg, in' Brisgou, belegerd en by overgaaf gewonnen. 241 *bl.* *Leven van Lodewyk de XIV*. 386 *bl.* en *synne Medalien*, 166 *bl.* *Neuville*, 183 *bl.*

Den 17; is de hertoginne van Jork van een prins bevallen; geheeten Karel, hertog van Kambridge. 226 *bl.*

DECEMBER.

Den 1; is S. Gelain, door de Fransche, onder Humieres, veroverd; in het scherpste van de winter. 234 *bl.* *Godfried*, 1337 *bl.* *Neuville*, 185 *bl.* *Medalieu van Lodewyk de XIV*. 168 *bl.*

Den 14; deede de prins van Oranje in den Haage syn intreed, nevens syn gemaalinne Maria. 227 *bl.*

Den 26; wierd Stettin, in het begin van July belegerd, den Sweed door Brandenburg ontweldigd. 250 *bl.* *Baker*, in *Karel de II*, 806 *bl.* *Memorien van Temple*, 118 *bl.*

A C H T E N S E V E N T I G.

JANUARIUS.

Den 11; winnen de Sweedsche het eiland Rugen, hen verleenen jaar ontweldigd, en verdryven de Deenen. *H. Mercur*. XXIX D. 3 *bl.*

FEBRUARIUS.

Den 5; trouwde de hertog van Lottringen, met de keisers suster, Eleonora, koninginne weduwe van Poolen. 228 *bl.*

Den 15; is, te Groningen, de landsdagh weder aangevangen; naa dat de heer Osebrand Rengers, van syn sesjarige gevangenis, was ontslagen en hersteld. 9 *bl.*

M A A R T.

Den 9; kreeg Vrankryk Gent, by overgaaf. 44 bl. *Leven van Lodewyk de XIV.* 389 bl. *Neuville*, 188 bl.

Den 26; is Yperen gewonnen, met haar kasteel. 60 bl. *Leven, van Lodewyk de XIV.* 360 bl. *Godfried*. 1337 bl. *Neuville*, 189 bl.

Den 16; hebben de Franschen Messina verlaaten; en dus ging geheel Sicilie weder over aan de Spaansche.

M A J U S.

Den ...; is Anna Maria Schuirmans overleden. 290 bl. *Godfried*, 1350 bl.

Den 4; won Vrankryk Leeuwe, in Braband. 96 bl. *Neuville*, 193 bl.

Den 18; was 'er een plondering te Sardam, wegens de turf-ton-maat, waar over ook een opstand in andere Waterland-sche dorpen. 100 bl.

Den 28; is Puicerda, in Katalonie, onder Navailles, genomen. 96 bl. *Leven van koning Lodewyk*, 392 bl. en syne *Medal-ien*, 173 bl. vertoonende mede de zege van Gent, 169 bl. van Ypren. 171 bl. van Leeuwe, 172 bl.

J U N I U S.

Den 2; is Pieter de Groot, buiten Haarlem, op syn hof-stede, overleden; in verscheidene staatfaaken bekend. 290 bl.

J U L I U S.

Den 6; geschiede een treffen voor Rynfelden, tusschen de Keisersche en Fransche. 233 bl.

Den 25; is den keiser een prins gebooren; geheeten Jo-sephus Jakobus Johannes Ignatius Eultathius. 237 bl. *Godfried*, 1017 bl.

A U G U S T U S.

Den 10; is de vrede te Nimmegen getroffen, tusschen Vrankryk en de Staaten. 165 bl. *Godfried*. 1338 bl. *Neuville* 199 bl. *Medal-ien van Lodewyk de XIV.* 157 bl. *Memorien van Temple*, 42 bl. &c. *Leutholfs Vervolg*, 34 bl. verscheidene *Medal-ien*, by *Bizot*; hebbende, onder andere eene, 293 bl. dusdaanig opschrift:

Gedachtenis van 't Vree besluit,
Soo lang gefocht, soo lang gestuit,
In 't eindt noch rustig doorgedreven;
God laet de vredemaekers leven.

Siet ook, op dese vrede, *Antonides*, &c.

Den 13; is Christiaanstad door de Sweedfche veroverd.
244 *bl.*

Den 14; slaat de prins van Oranje, poogende Bergen te ontfetten, tegen Luxemburg, by S. Denis. 167 *bl.* *Godfried*, 1338 *bl.* *Leven van Lodewyk de XIV.* 395 *bl.* en *fyne Medalien*, 176 *bl.* *Neuv.* 200 *bl.* *Baker*, in *Karel de II.* 810 *bl.* *Memorien van Temple*, 134 *bl.*

SEPTEMBER.

Den 17; is de vrede tuffchen Spanjen en Vrankryk, mede te Nimmegen geflooten. 261 *bl.* *Neuv.* 203 *bl.*

Den 19; is Barent van Galen, biskop van Munster, 73 jaaren oud, overleden, naa een heerschappy van 28 jaaren. 290 *bl.* *Godfried*, 1350 *bl.*

OCTOBER.

Den 25; heeft sich Straalsunt overgegeven, van den Deen en den Brandenburger belegerd en met vuir gedwongen. 251 *bl.* *Godfried*, 1017 *bl.*

Den selve dag; trouwde de ersprins van Nieuwburg, te Nieuwstat, met des Keifers fuster, de artshertogin, Maria Anna. 260 *bl.*

NOVEMBER.

Den 18; is Gripswald van de Deenen en Brandenburgers veroverd; en aldus de Sweed geheelyk van den Duitfchen bodem gedreven. 254 *bl.*

Den felven dag; overleed Jan Frederik, hertog van Brunfwyk, op fyne reyfe naar Italic; naalaatende drie dochteren en vervolgens geen manlyk oir; alwaar om de regeering is vervallen op Ernest August, volgens verdrag der drie broederen. *Godfried.* 1350 en 1351 *bl.*

DECEMBER.

Den 27; is Keur-Mentz, Damiaan van Hattard, overleden, aan een beroerte, befigh met een brief te fchryven; 55 jaaren oud; gevolgd van Karel Henrik, vryheer van Metternich. 290 *bl.* *Godfried*, 1349 *bl.*

N E G E N E N S E V E N T I G.

JANUARIUS.

Den 20; fyn de Sweedfche Lyflanders geflagen door Keur-Brandeburg. *H. Mercur.* XXXD 26 *bl.*

FEBRUARIUS.

Den 5; is de vrede getroffen, te Nimmegen, tuffchen den keifer Leopoldus en Lodewyk de XIV. 40 *bl.*

Op deefen dag, is ook, in de vroege morgen, overleden Jooft van den Vondel; 91 jaaren oud; jonger hoofdichter als Sofokles en ouder als Euripides. 281 *bl.* fyn *Begraafpenning*, aan de vierthien draagers, fynde alle Dichteren, uitgedeeld heeft van vooren fyn Afbeeldinge en achter een fwaan, met uitgebreide wieken. Voorts is hy door *Gedichten* vereeuwigd; te weeten van *Oudaan*, *Antonides*, *Jan Vos*, *Traudenius*, *L. Meyer*, &c. doch dit eene moet ik hier een plaats geven, op fyn *Afbeelding*;

Sandrart heeft Vondel dus naar 't leven uitgedrukt;
 Niet fyn gedachten: want die waaren weggerukt,
 Verslinderd op aaloude en bloënde treurtooneelen;
 Om ernstig af te fien wat rol de uitheemsche speelen.
 Vint niemands brein in bloed noch gal noch traanen finaak,
 Hy leeft in treurdicht; ay! vergun hem dat vermaak.

Den 11; is Abraham van Wicquefort, voor het slot van Loevestein vreesende, in den Haage, van de gevange poort, op eene saterdag, ontslipt; waar op hy is naar Zel vertrokken. Des cipiers meid, die hem had behulpig geweest, is in haar vlucht achterhaald en gegeeffeld. 120 *bl.*

M A A R T.

Den 29; is de vrede getroffen, tusschen Vrankryk, Paderborn en Munster. Van gelyken met Sweden en Munster. 64 *bl.*

Den felve dag; is, in den Haage, de gravinne van Benthem, overleden. 121 *bl.*

A P R I L.

Den 10; stond Albertina Agnes haare voogdy af, over haar foon, Henrik Kafimir, nu 20 jaaren oud, fadhouder van Friesland, &c. gaande fy naar haar landgoederen in Duitschland. 121 *bl.*

M A J U S.

Den 14; is de prins van Furstenburg weder los gelaaten; die daar op, den 5 July, naar Keulen, en van daar naar Vrankryk, is vertrokken. 225 *bl.*

Den 26; is Ferdinand Maria, Keur-Beyeren, op het slot Schlesheim, by Munchen, overleden; volgende fyn foon, Maximiliaan Emanuel. *Leutholfs Vervolg*, 11 *bl.*

J U N I U S.

Den 19; is Wolfaart, de allerlaatste in het mannelyke oir der Brederoden, overleden, te Vianen. 279 *bl.* *Newville*, 9 *bl.*

Den 25; is de vrede getroffen, te S. Germain. tusschen Vrank-

Vrankryk , Sweden en Brandenburg. 144 bl. &c.

AUGUSTUS.

Den 24; was een feile pest te Wien; dryvende den keiser naar Praag, en duirende tot aan November. 225 bl.

Den 30; trouwde Karel de II, koning van Spanje, met Marie Louise; de oudste dochter van den hertogh van Orleans en Henriette Stuard. 230 bl. *Godfried*, 1064 bl. en weder, 1085 bl. en noch 1439 bl. *Leutbols Vervolg*, 23 bl. en de *Medalieu van koning Lodewyk*, 377 bl.

SEPTEMBER.

Den 2; is de vrede getroffen, te Fontainebleau, tusschen Vrankryk, Sweden en Deenmarken. 176 bl. *Medalieu van koning Lodewyk*, 178 bl.

Vrankryk ontneemt, in deese maand, de Lottringer syne vestingen aan de Saar, 224 bl.

Den 17; is don Jan, de bastertsoon van Philip de IV, koning van Spanjen, en Maria Kalderon, een tooneelspeelster, te Madrid overleden; naa een siekte van 23 dagen. 237 bl. *Godfried*, 1082 bl.

Den 26; stierf Keur-Mentz, Karel Hans van Metternich, op het slot Aschaffenburg, aan een apoplexie: synde de vierde, in seven jaaren, en alleaan het selve toeval. Hem is gevolgd Anselmus Francis Frederik van Ingelheim. 226 bl.

OCTOBER.

Den 12; is de vrede getroffen, te Nimmegen, tusschen Sweden en de Staaten. 203 bl.

Den 24; is Paul Wurtz, onlangs te Hamburg overleden, te Amsleldam begraven. 230 bl.

NOVEMBER.

Den ...; overleed Keur Mentz, Damianus Hattard. *Godfried*, 1013 bl.

DECEMBER.

Den 20; is te Bergendale, by Kleef, Jan Maurits prins van Nassau, veldmaarschalk der Vereenigde Nederlanden, 88 jaaren oud, overleden. 280 bl. *Godfried*, 1350 bl. Deese vind ik op een ovaale *Medalie*, van het jaar 1640; vertoonende een scheepsvloot, met deese woorden omvangen: *God sloeg's vyands hoogmoed: den 12, 13, 14 en 17. Jan. te weeten, in Brazil. Van welke zeetogt omstandelyk by Kasp. Barlaeus, in syn Brasilia. Bizot heeft deese niet.*

Den 27 en 28; is de vorst van Brunswyk en Lunenburg, te Ausburg, overleden; van syn dienaar op het bedde dood gevonden. 281 bl.

T A C H T E N T I G.

J A N U A R I U S.

Den 13; ontfangt Karel de II, koning van Spanje, met groote plechtigheid, fyn koninginne, te Madrid, Louifa Borbonia. *H. Mercur. XXXI D. 1 bl.*

F E B R U A R I U S.

Den 7; wierd Charlemont den Spanjaard afgeperft, door de Fransche, dreigende den hertog Villa-hermosa, met een fwaare legertoht, in het Spaans-Braband. 29 bl. *Onpartydig Chronykje, 199 bl.*

Den 21; trouwde de Dolfyn van Vrankryk, te Munchen, met de fuster van Keur-Beyeren, Anna Maria Victoria; 19 jaaren oud. 6 bl. *Godfried, 1086 bl. Leutholf Vervolg, 38 bl. Medalien van Lodewyk de XIV, 180 bl.*

Den 28; wierd het proces van chambre ardente in Vrankryk uitgevoerd; tegens de vergiftigers of de makers van het poeder de la fucceffion en van het watertjen, c'eau de mirable: en wel byzonderlyk tegens sekere la Voifine, een vroedwyf. 32 en 33 bl. *Godfried, 1087 bl.*

M A J U S.

Den 15; trouwde de koning van Sweden, Karel de XI, met Ulrika Eleonora, fuster des konings van Deenmarken. 15 bl. *Godfried, 1200 en 1210 bl.*

J U N I U S.

Den ...; heeft de peft te Praag, in dit jaar, ontrent 30000 menschen weg gefleept; gelyke te Dresden en te Leiplich mede vreeslyk heeft gewoed. 99 bl.

Den 2; fyn ontrent Lubek, s'nachts, in het Noorden, drie vuirballen in de locht gefien. 105 bl.

Den 22; heeft een fwaare brand de stad Straalfont aangetaft; fynde noch, foo onlangs door het oorlogsvuir van Brandenburg verwoeft. 105 bl.

J U L I U S.

Den 24; flaat te Heusden, op een woensdag avond, de blikfem in de buskruid tooren; het kasteel en andere deelen van de stad vernielende. 161 bl. *Godfried, 1368 bl. Onpartydig Chronykje, 200 bl.*

A U G U S T U S.

Den ...; trouwde Theodoor, de Tzaar van Moskovie, met Ophimia Routefski. 177 bl.

SEPTEMBER.

Den 1; is Joh. Georg de II, Keur-Sax, op het slot Freudenstein, in Meiffen, godsalig ontslapen, gevolgd van Joh. Georg den III. 103 *bl. Godfried, 1351 bl.*

Den 8; is Karel Lodewyk, Keur-Paltz, oud 62 jaaren, overleden, te Edlingen, op straat, in een rosbaar; willende naar Heidelberg; in het gebied van syn soon de Keur-prins gevolgd, synde toen in Engeland. 104 *bl. Godfried, 1351 bl. Leutholfs Vervolg, 11 bl.*

OCTOBER.

Den 9; was 'er, op een woensdag, een gruwfaame aartbevinge, te Mallage, in Spanje; veel menschen ombrengende; naa een groote droogte. 168 *bl.*

Den ...; is Montekukuli, een krygsman van hooge jaaren, te Lintz, overleen.

NOVEMBER.

Den ...; is de graaf Anton van Oldenburg, de natuurlyke soon van den overleden graaf, overleden. 172 *bl.*

DECEMBER.

Den ..., trouwde Lodewyk van Brandenburg, de tweede soon van den Keurvorst, met de prinsesse Radzivil; een seer ryke Littauwer. 177 *bl.*

Den 22; sagmen een staartsterre, van een ongewoone grootte, beslaande het vyfde deel van de locht; dat is, 68 graden: opkomende tegen 6 en verdwynende ontrent 11 uiren. 215 *bl. Godfried. 1368 bl. Onpart. Chronykje, 200 bl.*

E E N E N T A C H T I G.

JANUARIUS.

Den 3; heeft men voorgemelde staartsterre gesien, tusschen de hemeltekeningen; de Lier, de Swaan, het Paard, de Dolfyn, Andromede en Kassiopea. *H. Mercur. XXXII. D. Blankard. Aanmerk. 5 cent. 86 en 87 H.*

Den 8; wierd Willem Howard, borggraaf Stafford, op Towrhil, op het schavot onthoofd. *Baker, in Karel de II. 891 bl. met dit jaar syn Chronyk besluitende.*

FEBRUARIUS.

Den 19; sagmen een plechtelyke samenkomst, van Keur-Saxen en Keur-Brandenburg, binnen Berlyn. 104 *bl.*

MAART.

Den 7; geschiede een plechtelyk gesprek, van den keiser met Keur-Beyeren, tot Oud-Octingen. 93 *bl.*

Den

Den 12; is Ifabella, de dochter van den hertogh van Jork; overleden. 51 bl.

APRIL.

Den 18; is Dronthem, in Norwegen, binnen 12 uiren, door een toevallige brand, verteerd. *Kalvisius, in syne Chron.*

M A J U S.

Den...; is Bovines, ontrent deesetyd, aan de Franschen ingeruimd; vervolgens mede Vinktor, in Luxemburgerland. 56 bl.

JUNIUS.

Den...; ging patër Markus de Aviano, Kapucyn, door wondere geneelingen quansuis berucht, door Braband, Keuls- en Duitsland, weder naar Italien; alwaar afkomstig. 63 bl.

Den 7; is Keur-Brandenburg, te Maagdeburg, plechtelyk gchuldigd. 105 bl.

JULIUS.

Den 11; wierd eene Fitz Haryz, te Londen gevierendeeld; gelyk ook eene Olivier Plunkett en Steven Colledge. 121 bl.

Den...; wierden Maagdenburg, Halberstad en Ysleben, van de pest elendig aangetast.

AUGUSTUS.

Den 2; syn te Groningen, pareliæ, dat is, vier ringen, aan alle kanten van de son gesien. *Buno, in syn Chronic. 303 bl. Blankaarts Aanmerkingen, 8 centur. 82 hoofdst. Kartesius, in Dioptric. spreekende van diergelyke, te Rom en te Tubingen gesien.*

SEPTEMBER.

Den 30; naamen de Franschen, sonder moeite, en wel mogelyk met verstand daar binnen, Straatsburg; komende, den 23 October, Lodewyk de Groote, met syn vrouw, soon en soons vrouw, als verwinnaar, die stad besichtigen. 155 bl. *Buno, op de gemelde plaats. Godfried, 1021 bl. Leven van Lodewyk en syne Medalien, 186 bl. Neville, 25 bl. Onpartydig Chronykje, 201 bl. Leutholfs Vervolg, 14 en 35 bl.*

Den...; kregen de Fransche Kasal; van den Mantuaanschen hertog aan hen verkocht. 153 bl. *Neville, 26 bl. Medalien van koning Loæwyk, 187 en 188 bl. welke laatste met de myne niet overeen komt; noch in steinpel, noch in Byschrift, welke is by my: UNO PARTE DIE.*

NOVEMBER.

Den 7: stierf Niklaas Heinsius, de soon van Daniel, beide door geleerd Lettersiften bekend. *Brand, in syn Dagwyscr.*

DECEMBER.

Den 9; wierd de keiferin, binnen Edenburg, plechtelyk gekroond, als koningin van Hongaryen. 103. *bl.*

T W E E E N T A C H T I G.

JANUARIUS.

Den 26; syn Zeeland, Vlaanderen, &c, met een geweldige watervloed overstromd. *H. Mercur. XXXIII D i bl. Buno, 305 bl. Guthberleth, in 't Vervolg. Godfried, 1371 bl. Oudenhove, by Gabbema, Neêrlands watervloeden, 340 bl. Onpartydig Chronykje, 204 bl.*

FEBRUARIUS.

Den ...; hertroude de Tzaar, hebbende syn voorige vrouw verlooren; met Marva Metreana Eufraxini; uit een adelyk huys van Polen. *Onpartydig Chronykje, 204 bl.*

MAART.

Den 20; wierd de Marquis de Grana gekoosen gouverneur van de Spaansche Nederlanden. 78 *bl. Guthberleth.*

APRIL.

Den 11; overleed Frans Egon, de biskop van Strasburg; broeder van prins Willem van Furstenburg, binnen Keulen, van syn broeder, Willem, gevolgd. 146 *bl. Godfried. 1021 bl. Onpartydig Chronykje, 204 bl.*

Den 17; is de Tzaar Theodoor (Fedor anders) soone van Alexius, overleden; hem volgde syn jongere broeder, Pieter; doch deese van de lyfwachten, anders de Strelitzen, aangeset, heeft Jan, syn oudste, doch blinde en sinpele broeder, by sich genoomen. 252 *bl. Godfried. 1056 bl. Onpartydig Chronykje, 205 bl.*

MAJUS.

Den ...; wierd een aartbevinge in Vrankryk en in Duytsland gevoeld.

Den ...; vernam men een vreedende siekte onder het rundvee; koomende uyt Italie naar Bourgondie, en kruipende daar op naar Switserland, Duytschland en Braband: doch, op het einde van het jaar, heeft deese sterfte opgehouden. 158 *bl.*

JUNIUS.

Den 2; is den keiser Leopold een soon gebooren. 134 *bl.*
Bano, 305 bl.

Den 27; is den koning van Sweden, Karel de XI, een soone gebooren; ook gheeten Karel. 139 *bl.* *Bano, op 't selve bl.*

AUGUSTUS.

Den 6; wierd den Dolfyn van Vrankryk, Lodewyk, den hertog van Burgundie, gebooren. 146 *bl.* *Leutholf Vervolg, 38 bl.*

Den 14; is den Tekkely in Opper-Hungaryen gevallen; in het gebergte, Kaschauw, Esperics, &c. bemagtigende. 123 *bl.*
Guthberleth.

Den ...; brande de Vesuvius weder, in het ryk van Napels.

Den 21; hebben de Franschen Algiers, in Barbaryen, gebombardeerd, 160 *bl.* *Guthberleth. Medalien van koning Lodewyk, 396 bl.*

Den 26; wierd weder een staartsterre gesien, doch met een kleene staart. 146 *bl.*

DECEMBER.

Den 9; overleed, te Londen, prins Robbert, de soon van Frederik, de gewesene koning van Bohemen, viceammiraal van Engeland, 63 jaaren oud. Het viceammiraalschap heeft daar naa den hertog van Grafton bekoomen. 184 *bl.*
Onpartydig Chronyke, 206 bl.

DRIE EN TACHTIG.

JANUARIUS.

Den 7; is 'er een geschil in Oost-Friesland, over het Dhuis Vredenburg, tegens de keisersche ontstaan. *H. Mercur. XXXIV. D. 16 bl.*

FEBRUARIUS.

Den ...; is het ampt van Vrankryks ammiraal, door Lodewyk de XIII, A. 1626, vernietigd; door Lodewyk de XIV, aan den graaf van Toulouse, syn natuurlyken soon, opgedraagen. *Eur. Mercur. VI St. I D, 166. bl.*

APRIL.

Den ...; is de trekvaart van Leiden, door de veenen,
tot

totaan de Kaagh, voltrokken. *Bizot*, op een *Medalie*, geteekend; NAVIGATIO. 304 bl.

M A J U S.

Den . . .; is de vrede geslooten met Polen; waar op de keiserlyke troupen, onder den hertog van Lottringen, weder naar Duitschland syn afgetrokken. 86 bl.

Den 23; is monsieur de Kolbert, financier van Vrankryk, overleden. *Godfried*. 1091 bl.

Den 23; wierd Algier, voor de tweedemaal, door de Fransche, onder monr. du Quesne, gebombardeerd; omtrent de 1200 bomben daar in werpende, en daar op deese stad verlaatende. 189 bl. De gemelde *Medalieu van koning Lodewyk*; geteekend: ALGERIA FULMINATA. 196 bl.;

J U N I U S.

Den 13; hebben de Turken, aangehitst door den Tekkely, Weenen belegerd.

Den selven dag; wierd de grave van Effex beschuldigd, in den Tour-geset, en, naa eenige dagen dood gevonden; met een scheermes hem synde de strot afgesneden. *Onpartydig Chronykje*, 209 bl.

Den 26; is Ferdinand van Furstenberg, biskop van Munster, oud 57 jaaren, overleeden. Een geleerd schryver, over de oudheden van Paderborn, en der Romeinen bedryven in die landstreek. 153 bl.

Den 30; is de koninginne van Vrankryk, Maria Teresia, dochter van Filippus de IV, koning van Spanje, te Versaljes overleden, 45 jaaren oud. 195 bl. *Medalieu van koning Lodewyk de XIV*, 197 bl.

A U G U S T U S.

Den 17; is Anna, de dochter van de hertog van Jork, getrouwd met prins George, broeder van den koning van Deenmarken. 170 bl. *Onpartydig Chronykje*, 209 bl.

S E P T E M B E R.

Den 12; is Wien, door de Geallieerde (waar onder Keur-Saxen uitnuntede, allereerst het vaandel plantende op de Turksche werken. 128 bl. *Godfried*, 1043 bl. *Onpartydig Chronykje*, 209 bl. Dit ontset is door verscheidene *Medalieu* vereeuwigd; soo door *die* van Johannes de III, koning van Polen, als op *die* van de graaf Ern. Rudig. van Starrenberg, &c. Siet ook, in het *Leven van gemelden koning*, II D. 311 bl. een volkomen dagregister van dit vermaarde beleg. Doch ik heb ook eens by

sekere gelegenheid, het afbeeldsel van gemelden koning aldus aangesprooken:

Dit is hy, die den Turk soo vreeslyk is verscheenen,
Voor de afgestormde poort van 't keiserlyke Weenen.

Den selven dag; stierf Alfonso, koning van Portugal, in ballingschap, sedert A. 1668 op het eiland Tercera. 188 bl. *Godfried.* 1075 bl.

OCTOBER.

Den 26; gaf Gran sich over, aan de keisersche, naa een beleg van 4 dagen. 140 bl. *Leven van Sobietzki, III D.* 314 bl.

NOVEMBER.

Den 7; heeft Kortryk, den 2 belegerd, sich over gegeven aan de Fransche; gelyk ook Dikmuden, een weêrloose stad, den 10 deeses maands. 230 bl. *Medalieu van koning Lodewyk de XIV,* 198 bl. *Newville,* 50 bl.

Den ...; is de erftadhouder van Friesland, Henrik Kasimier, met de dochter van Anhalt, te Dessau getrouwd. 153 bl. *Onpartydig Chronykje,* 211 bl.

DECEMBER.

Den ...; hebben de Fransche, onder Krequi, de stad Luxemburg, met het inwerpen van 3000 bomben, overhoop geworden. *Newville,* 57 bl.

Den 19; is Philip, hertog van Anjou, gebooren. *Leutholfs Vervolg.* 38 bl. *Medalieu van Lodewyk de XIV.* 200 bl.

Den ...; is de vesting, Saar-Louis, op de Saar gebouwd. *De Medalieu van Lodewyk de XIV,* 201 bl.

VIER EN TACHTIG.

JANUARIUS.

Den 12; doet de keiser een amnestie in Hungarie afkondigen, om de malkontenten af te trekken van den Tekkely. *H. Mercurius.* XXXV D. 286 bl.

Den 16; overleed de doge van Venetie, Aloysio Kontareni, aan een heete koorts, 83 jaaren oud; gevolgd van Mark Anton. Justiniani, *Godfried,* 1126 bl.

FEBRUARIUS.

Den ...; was 'er een misnoegen, wegens een onderschepte brief:

brief van de Avaux ; soo mede in Zeeland , &c. 3 bl. 74 en 92 bl. *Onpartydig Chronykje* , 211 bl.

M A A R T.

Den ... ; hebben de Fransche Oudenaarden , in Vlaandere , gebombardeerd. 139 bl.

A P R I L.

Den ... ; fynde onlusten , tegens Amsterdam , ter neder gelegd. 92 bl. *Bizot* , 320 bl. in een *Medalie* , waar op de hangende papieren ; en de boot in gevaar van te vergaan.

M A J U S.

Den ... ; heeft den Tekkely , in Hungarye , den adel en de boeren , tegen den keiser , met een manifest opgerokt.

Den 20 ; wierd Genua van de Fransche , te water . gebombardeerd. 216 bl. *Godfried* , 1257 bl. *Medalieu van Lodewyk de XIV* , 202 bl. geteekend ; G E N U A E M E N D A T A .

J U N I U S.

Den 4 ; is Luxemburg belegerd , en door een verdrag gewonnen , door Krequi. 192 en 204 bl. *Neuville*. 61 bl. *Medalie van koning Lodewyk de XIV*. 203 bl.

Den 14 ; is de gevluchte Armstrong , te Leiden , aan de Engelschen geleverd ; fynde naderhand , den 30 deefes , te Londen , gehangen en gevierendeeld. 272 bl. *Onpartyd. Chronykje* , 213 bl.

Den 29 ; wierd de wapenschorsinge van twintig jaaren , in 's Gravenhage , geslooten tusschen Vrankryk en Spanje 226 bl. *Onpartydig Chronykje* , 214 bl. *Neuville* , 62 bl. *Leuthoifs Vervolg* , 35 bl. Hier af is de *Medalie* van koning Lodewyk , niet by meergemelde *J. Goeree* , vertoonende een staand Verwinning beeld , houdende een slangestaf ; nevens dit *Byfchrift* : QUIESCERE JUSSIT : doch ook twee , by *Bizot* , 318 bl. tot Amsterdam geslagen ; staande op de *eene* de Amsteldamsche Maagd , tusschen Mars en de Nyd , beide geboeid : en op de *andere* , deselve Maagd , met de vrye hoed op een speer , tusschen twee altaaren ; &c.

J U L I U S.

Den ... ; syn de Turken geslagen , door den hertog van Lottringen ; waar op de keiserfche winnen Waitzen , Vicegrad , Pest , en belegeren Offen. 300 bl. *Guthberleth*.

AUGUSTUS.

Den 6; winnen de Venetianen, onder Morosini, te water, het roofnest S. Maura. 306 bl.

Den 19; is syn hoogheid, de stadhouder van Friesland, Henrik Kasimier en syn gemalinne Amelia, te Leeuwarden, met staatswagens en vertooningen, nevens een groot en prachtig vuurwerk, ingehaald; doende eenige dagen daar naa, den 17 September, ook syne intrede binnen Groningen 263 bl. *Ariaan Timenz, in de Beschryvinge van deese prinselyke inbaalinge.* Doch siet van de inhaalinge binnen Groningen, *myn Poësy, 33 bl.*

SEPTEMBER.

Den...; geschiede der Gereformeerden afgryffelyke vervolging in Vrankryk, 276 bl.

Den 18; is Johannes Antonides, naa een overval van bloeden, door hoesten verwekt, tot Rotterdam, overleden. Deese hoofddichter was ter Goes, in Zeeland gebooren; synde syne ouderen Antoni Janßen en Magdalena Steenars. Is, door syn *Ystroom*, A. 1671, uitgegeven, by de wereld genoegzaam bekend. Syn afsterven is door verscheidene *Dichteren*, als, *Vollenbove*, &c. verheerlykt: maar, siet hier een *Punt dicht* van den Heer *Didr. Buizero*, op syn *Asbeelding*.

Siet hier Antonides naar 't leven afgebeeld,

In wien de rechte swier van Neêrlantsch dichtkunst speeld,
Een Fenix, uit wiens asch geen andre licht sal ryfen:

'T sy hy trompette in 't veld, of neuride in het groen
En fet een schoone toon op allerhande wyfen;

Maar soo vermaard een geest naar syn waardy te pryfen
Is alles, wat Apoll kan doen.

OCTOBER.

Den...; hebben Turken Offen ontfet, slaande de keisersche, onder hertogh Karel van Lottringen, en eindigende soo de bloedige en kostelyke belegering. 300 bl. *Onpartydig Chronykje, 214 bl.*

NOVEMBER.

Den...; hebben de Venetianen, het slot Grevese, niet verre van S. Maura, den Turk ontwongen. 309 bl.

Den...; beliep een harde storm's Lands vloot, onder Willem Bastiaanzen, komende van Gothenburg; aldaar veel schepen blyvende, en kapitein de Wilt, swager van den ammiraal de

de Ruitcr , nevens fyn foon , omkoomende. *Opartydig Chronykje*, 215 bl.

V Y F E N T A C H T T I G.

JANUARIUS.

Den...; fyn de onlusten te Dordrecht , over de kleene Keur, door de prins van Oranje gedempt. *H. Merkuir. XXXVI D. 1 tot 10 bl.*

FEBRUARIUS.

Den 16; is de koning van Engeland, Karel de II, overleden; hem volgende in het regeeren, den 20 dito. fyn broeder Jacobus. 140 bl. *Newville*, 65 bl. *Leutholfs Vervolg*, 34 en 73 bl. *Newville*, 67 bl. *Godfried*. 1142 bl. hebben de aanmerkenswaardige omstandigheden van fyne siekte. Voorts ichtynt de *Medalie* van koning Jakob op fyn verheffinge te slaan, hebbende een leggende gekroonde leeuw, met scepter en ryksappel; geteekend, NEMO ME IMPUNE LACESSET.

M A A R T:

Den 2; is de koninginne weduwe van Deenmarken overleden, Sofia Amelia, van Lunenburg; gebooren, A. 1628. 240 bl.

M A J U S.

Den 12; valt Argyle, gewapenderhand, in Schotland, gelyk Monmouth in het westen van Engeland. Men word handgemeen. Sy worden geslagen. gevangen, en binnen Londen onthoofd, den 25 July. 159 tot 189 bl. *Leutholfs Vervolg*, 54 bl. *Godfried*, 1148 bl. wy hebben een *Medalie*; waar op men vertoon een jongeling, van een rots achter over in zee vallende, nevens de woorden: SUPERIORIS. Noch is 'er een *andere* in weesen, met fyn hoofd, drie bloedstraalen uitspuytende, hebbende dit *Byschrift*: HUNC SANGUINEM LIBO DEO LIBERATORI.

Den 15; had de doge van Genua gehoor by den koning Lodewyk, te Parys. 201 bl. *Leven van deesen koning*, 425 bl. *Leutholfs Vervolg*, 181 bl. en eindlyk een *Medalie*, geteekend: GENUA OBSEQUENS; by *J. Goeree*, 207 bl.

Den 20; is de Keur-Paltz, Karel, sonder kinderen, te Heidelberg, overleden: tredende de hertog van Nieuburg in de criffenis. 241 bl. *Godfried*. 1025 bl. *Leutholfs Vervolg*, 12 bl.

JUNIUS.

Den 20; is Marquis de Grana, gouverneur van de Spaansche Nederlanden, overleden; hem volgde Francis. Anton. de Agourto. 242 bl. *Onpartydig Chronykje*, 217 bl.

Den 22 en 24; hebben de Fransche, onder De Estreè, Tripoli, in Barbaryen, gebombardeerd. 207 bl. *Leven van Lodewyk de XIV*, 426 bl.

AUGUSTUS.

Den 11; hebben de Venetiaan en, onder andere sterktens, Koron de Turken ontweldigd. 212 bl.

Den 16; hebben de keisersche de Turken geslaagen, Gran ontset: en, den 19 dito, Nieuweusel en Effek gewonnen, welke laatste sy plonderden en haare brug verbrandeden. 225 tot 234 bl. *Godfr.* 1045 bl.

SEPTEMBER.

Den...; kreegen de Venetiaan en de sterktens, Xernate, Kalamatta, Chilofa en Passava; slechtende de drie laatste. 216 bl.

OCTOBER.

Den...; wierden het edict van Nantes en dat van Nimes in Vrankryk verbroomen, en de elendige gereformeerde, door gewapende dragonders, tot een afval gedwongen. 204 bl. *Newville*, 68 bl. *Godfried*, 1108 bl. &c. *Onpartyd. Chronykje*, 219 bl. *Leven van Lodewyk de XIV*, 426 bl. *Leutholfs Vervolg*, 66 en 67 bl. *Staat van Vrankryk*, 216 bl. *Fr. Halmaas Verantwoordinge van Holland; uit seekere Brief dit jaar geschreven: spreekende over 't elendig mishandelen van Jakob de Bye, den Hollandschen consul.* 248 bl. Voorts is dese saak in het *Vervolg van Bizot*, 322 en 326 bl. door *Medalien* een eeuwigheid toegesegt: *te weeten*, vertoonende tweepilaaren, waar aan de edicten van Nantes en Nimes syn opgehangen: *weder*; een dragonder, cenige Protestanten voortslepende, &c. *en noch*; een knielende vrouw, aan een paal gebonden, op een houtstapel, gereed om verbrand te worden. Eindelyk ook self door *die van koning Lodewyk*; 209 bl. hebbende de Godsdienst met een kruis, het ketterdom vertreedende, geteekend; *EXTINCTA HAERESIS*, 210 bl. ook op welke de koning van de Godsdienst word gekroond; met deese woorden: *OB VICIES CENTENA MILLIA CALVIN. AD ECCL. REVOC.* en ten laastten, 211 bl. vertoonende deselve Godsdienst, stellende het kruis op afgebrooken kerken, met dit *Byschrift: TEMPLIS CALVINIANORUM EVERSIS.*

Den

Den...; hebben de Turken den Tekkely gevangen, en naar Belgrado vervoerd. 237 *bl.*

NOVEMBER.

Den...; is de prins van Konty, in Vrankryk, aan de kinderpokjes overleden. 207 *bl.*

DECEMBER.

Den 6; beviel de hertoginne van Savoje, van een dochter. 207 *bl.*

Den...; verwekken de Elbe en de Weser, door een stormwind opswellende, een waterlood in Staden, Bremen en Hamburg.

S E S E N T A C H T I G.

JANUARIUS.

Den...; sweefdenoch het geschil over Bantam, tusschen de Engelsche en Neêrlandsche Oost-Indische maatschappyyen. *H. Mercurius, XXXVII D. 1 bl. &c.*

Den 31; overleed de erfprins van Brandenburg, Frederik August; eenigste soon van de keurprins. *Onpartydig Chronykje. 221 bl.*

FEBRUARIUS.

Den 23; syn Gulik en Sachs, oproermakers, tot Keulen onthoofd; doch Mesthovius gegeeffeld en gebannen. 114 *bl.*

Den 15; is Godefroy de Eltrades, marschalk, gouverneur van Dunkerken, &c. 80 jaaren oud, overleden. 134 *bl.*

M A A R T.

Den 5; overleed de keurvorfstinne weduwe van de Paltz, Charlotte van Hessen, te Heidelberg, 121. *bl. Onpartydig Chronykje, 222 bl.*

A P R I L.

Den...; duurde noch de vervolging der onnossele gereformeerden in Vrankryk, door dragonders, onhebbeyke bekeerders; soo mede in Piemont, ontrent de dallieden. *Onpartydig Chronykje, 221 bl.*

J U L I U S.

Den...; overleed de jonge prins van Nassau; de soon van den erffstadhouder van Friesland, &c. en, ontrent een maand na deesen, beviel de vorfstinne weder, van een jonge prins. *Onpart. Chronykje, 222 bl.*

AUGUSTUS.

Den 31; is de Daufine bevallen van haar derden prins; den hertogh van Berry. 134 *bl. Medalien van koning Lodewyk de XIV,* 215 *bl.*

SEPTEMBER.

Den 30; belegerden de Deenen Hamburg; doch de zaak wierd bemiddeld, door Brandenburg en Lunenburg, en het beleg gestaakt. 156 *bl. Onpartyd. Chronykje,* 223 *bl. Leuth. Vervolg,* 112 *bl. Godfried,* 1045 *bl.* Hier af hebben wy een *Medalie*; vertoonende ons een staartsterre boven de stad Hamburg; met dit *Byschrift*: NON OMNIA TERRENTIA NOCENT. &c.

Den...; winnen de keisersche en Beyersche, onder den hertog van Lottringen en Louis van Baden, Offen; en ontnemen daar op den Turk verscheidene vestingen. 209 *bl. Leuth. Vervolg,* 112 *bl. Godfr.* 1045 *bl. Onp. Chronykje,* 223 *bl.* Dese zegen word door verscheidene *Medalieu* vereeuwigd. *Eene* is'er, waar het vrye Offen, in vrouwe gewaad, den verwinnaar, Karel de V, hertog van Lottringen, een krans aanbied: geteekend: INFIDEIIBUS HUNGARIA PULSIS. weder, noch een *andere*, van koning Lodewyk de Groote; waar op sich boven het gewonnen Offen de son vertoond, met de *woorden*: ME STANTE TRIUMPHANT; niet by meergenoemde *J Goeree*. Kenne noch *twee* andere; maar de liefhebbers, hoope ik, sulen met deese syn vernoegd.

OCTOBER.

Den 23; syn de Tartaren van de Polakken, ontrent de Pruth, geslagen. 237 *bl.*

Den 28; is des konings kopere standbeeld, van 30 voeten hoog, te Parys door den hertog van Feuljade opgerecht, synde het marmere voetstuk van 22 voeten; en het beeld alleen wegende over de 30000 ponden; aan alle syden met brommende opschriften verciert. 131 *bl. Godfried,* 1092 *bl. Fr. Halma,* *verklaring over dit Praalbeeld,* 189 *bl.* Siet ook des konings *Medalieu*; doch niet by *J. Goeree*.

NOVEMBER.

Den 18; wierd de koning van Vrankryk, aan syn lichaam onpaffelyk, door een chirurgikale operatie hersteld. 131 *bl. Godfried,* 1094 *bl. Medalie van deesen koning,* 217 en 218 *bl.*

Den 22; wierd Groningerland, door een afgrysselyke watervloed aangetast; al het omleggende land overdekkende, en veel duysenden, 100 menschen als beesten, het leven beneemende. 207 *bl. Onpartydig Chronykje,* 201 *bl. Godfried,* 1372 *bl. Harkezoth,* *Oost-Fries Chronykje,* op dit jaar. *Gabbe-*
ma,

ma, Neêrlandsche watervloeden. 352 bl. N. N. Beschryvinge van Hoorn, 253 bl. Ik heb ook, noch soo onlangs my binnen Amsterdam hebbende neergefet, over die droeve waterloed myn traanen gestort. Sie myne *Poëfje, 1 bl.*

DECEMBER.

Den 3; is de keiserinne weduwe, Eleonore; moeder van de tegenwoordige keiser, overleden; 59 jaaren oud, *Onpart. Chronykje. 225 bl.*

Den 11; is Louis van Bourbon, de prins Kondeè, door syn oorlogsdaden doorluchtig, oud 65 jaaren, te Fontaine bleau overleden. 134 *bl. Onpartydig Chronykje, 225 bl. Leven van Lodewyk de Groot, 433 bl.*

SEVEN EN TACHTIG.

JANUARIUS.

Den 18; syn de kinderen van den Dolfyn gedoopt; Lodewyk, Philip en Karel: hertogen van Burgondie, van Anjou en van Berry. *H. Mercurius, XXXVIII D. 185 bl.*

Den...; overleed Francois Annibal de Etreè, de II van die naam, afgesant te Rome; gevolgd van monf. de Lavardin. 191 *bl. Onpartydig Chronykje. 225 bl.*

FEBRUARIUS.

Den 4; is Francois de Krequi, generaal lieut. der koninglyke krygsbenden, A. 1655; overleden. 186 *bl.*

Den 11; overleed Anna Sofia, de jongste dochter; en den 18 deefter, Maria, de oudste dochter, van prins George van Deenmarken en de prinsesse Anna. 98 *bl.*

Den 13; overleed Karel de Krequi, broeder van den voorgenoemden, hertog en pair van Vrankryk. 186 *bl.*

Den 17; trok de hertog van Schomberg, wegens de vryheid der religie, uit Vrankryk naar Holland; en daar op, naar Berlyn. 186 *bl.*

Den 21; is de koningin van Deenmarken van een soon bevallen; geheeten Willem. 228 *bl.*

MAART.

Den 6; is de Keiserin van een dochter bevallen; Maria Josefina Koletta Antonia genaamd. 32 *bl.*

Den 7; stierf de prins van Brandenburg, Lodewyk, te Berlyn, 22 jaaren oud; naa het eeten van een bouillon. 226 *bl.*

Den

Den 20; overleed de gemaalinne van Keur-Saxen, Magdalena Sibylla; A. 1612, gebooren. Haar afsterven vertoont ons een kleene *Medalie*, hebbende, in een kransjen, het woord: *MANET*.

APRIL.

Den 21; is'er, te Londen, in het huys van den graaf van Bridgewater brand ontstaan; waar door de lord Brakley en syn broeder (de oudste en de tweede soon van den graaf) met hunne gouverneur, in het bed omquaamen, en de graaf nevens syn gemaal in het gevaar ter nauwer nood syn ontslipt. 99 *bl.*

Den 25; wierd, in Dalmatie, de vestinge Sing, door de Venetianen, onder Kornaro, veroverd. 46 *bl.*

Den 26; is de hertog van Bukkingam, 66 jaaren oud, op syn huys in Jorkschire, overleden. 99 *bl.*

M A J U S.

Den 5 en 6; is tot Durkerdam een swaare brand ontstaan, in een hutje, met een styve N. O. wind, uit doove koolen veroorzaakt; van het O. naar het W. ontrent de 300 huysen vernielende. 171 *bl. Onpartyd. Chronykje*, 226 *bl. Chronyk van Hoorn*, 255 *bl.*

Den 18; sloeg ammiraal de Ruiters, nevens kapitein Adriaan Voshol, tegens drie Turksche roovers. 182 *bl.*

J U N I U S.

Den...; is de stad Lima, in Amerika, door een vreesfelyke aardbevinge omgekeerd en verwoest. 171 *bl.*

J U L I U S.

Den 7; is de prins van Brandenburg, Philip, in den Haag, met veel pracht en staatsie, ingehaald.

Den 19; is de hertoginne weduwe van Modena, de oudste suster van den geweesenen kardinaal Masaryn, en moeder van de koningin van Engeland, te Romem overleden. 204 *bl.*

Den...; sloegen de Moskowitzers gelukkigelyk tegen de Tartaren. 171 *bl.*

Den...; heeft koning Jakob de oude ridderorder van S. Andries, A. 809, door de Schotten ingevoerd, en onder koningin Maria, syn overgrootmoeder, achter gebleven, weder in gebruik gebracht. 114 *bl.*

A U G U S T U S.

Den 6; is de koning van Portugal (nade dood van madame de Aumale, A. 1685, overleden) hertrouwd, met de Paltische

sche princes, M. S. Elifabeth van Nieuwburg; A. 1666, te Heidelberg gebooren. 221 *bl. Leutholf's Vervolg*, 21 *bl.*

Den 12; syn de Turken, in Hungarye, tusschen Siklos en Mohaz (alwaar wel eer, den 26 Aug. A. 1526, de ongelukkige koning Lodewyk, nevens 22000 Christenen, was neergesabeld) ik segge, by den berg Herfan, gelukkelyk geslagen; door Keur-Beyeren, de Lottringer en Lovies van Baden: bestaande deese nederlaag de Turken, uit 8000 gesneuvelde en 2000 gevangene. 12 *bl. Godfried*, 1045 *bl.* Deeze zege is meer als door een ecnige *Medalie* vereeuwige; te weten, niet alleenlyk door *die*, met de Leeuwenpoot op het altaar; maar ook door *eene*, hebbende op de eene syde de neerlage van genoemden koning van Hungaryen; en, op de andere, deese verwinninge der keiserichen.

Den 14; is de prins, Jan Willem Friso, te Dessau gebooren. 173 *bl. Harkenroth*, in syn *Oost Fries Chronykje*, op dit jaar.

Ontrent deesen tyd is ook de hertoginne van Savoye bevallen; van een princes, Maria Anna genoemd, 205 *bl.*

Den 24; winnen de Venetianen, onder hunne krygsoversten, Morosini, Komaro en Koningsmark; Patrazzo, Lepanto, Tornese, Korinthe, Misithra, Atheene; en soo by naar geheel Morea. 41 *bl.* Van deese zege spreekt een *Medalie*, draagende op de eene syde de portretten van gemelde verwinners; en, op de andere, syn overheerde vestingen.

Den 28; is doctor Michiel de Molinos, een Arragonees, (wegens syn gevoelens, de Jesuwieten in het bysonder onsmakelyk) te Romen, in het Quirinaalsche paleis, tot een eeuwige en strenge gevangenis veroordeeld. 197 *bl. Onpartydig Chronykje*, 226 *bl.*

Den...; is de prins van Meklenburg, Karel, te Potzdam, getrouwd met Maria Amelia van Brandenburg. 221 *bl.*

SEPTEMBER.

Den 19; heeft sich Klauenburg, aan den hertog van Lottringen, met verdrag overgegeven. 26 *bl.*

Den 30; is Kastel Nuovo, in de golf van Kattaro, door Kornaro, vermeesterd. 48 *bl.*

OCTOBER.

Den 30; winnen de keiserliche, onder den generaal Dune-walt, Walpo en Effek; en, daar benevens ook, veel plaatsen in Illyric. 25 *bl.*

NOVEMBER.

Den 8; wierd Mahometh de IV, Turks keiser, uit syn troon

troon gestooten, en syn broeder, Solimande III, daar weder opgeset. 24 *bl. Onpartydig Chronykje*, 227 *bl.*

DECEMBER.

Den 9; wierd Josef, de soon van den keiser Leopold, te Presburg, koning van Hungarye gekroond. 36 *bl. Godfried*, 1046 *bl. Onpartydig Chronykje*, 228 *bl. Leutholfs Vervolg.* 113 *bl.* De geheugenis van deese krooninge word op verscheidene *Medalieu* bewaard: hebbende een sierlyke rykstroon; of een granaatappelboom, met een *Byschrift* uit *Genesis*, XLIX. 22. of een gekroond wapenschild, met een Vlies omhangen; of eindelyk, drie wapenschilden, aan drie gekroonde pilaren vastgestrikt.

Den 10; winnen de keisersche, in Hungaryen, Mohaz en Erla; vervolgende Keur-Beyeren en de hertog van Lottringen hunne overwinningen op de Turken. 29 *bl.*

Den 14; was 'er, door een ongemeene regen, een treurige waternood, in Yrland, ontrent Dublin; het grootste gedeelte van het koningryk overstroomende. 117 *bl.*

Den 24; was Lavardin, Fransch afgesant, te Rome, met den paus Innocent de XI, anders Odeschalki, over de vryheid der quartieren, twistig. 191 *bl. Godfried*. 1235 *bl.*

ACHTENTACHTIG.

JANUARIUS.

Den 31; is de koningin van Sweden bevallen van een dochter; prinsesse Ulrika Eleonora geheeten. *H. Mercur.* XXXIX *D.* 112 *bl.*

MAART.

Den 23; is de doge van Venetie, Mark. Antonio Justiniani, overleden. *Europ. Mercur.* VI *Stuk.* I, *D.* 101 *bl.*

Den 24; wierd de sententie uitgesproken, tegens de heer, J. Kievit: en hy, ontrent alle ampten en officien voortaan, inhabiel verklaard. *Onpartydig Chronykje*, 233 *bl.*

MAJUS.

Den 8; wierd Stul-weissenburg, met een verdrag, overgegeven. 13 *bl.*

Den 9; is Keur-Brandenburg, Frederik Willem overleden; gevolgd van syn soon, ook geheeten Frederik. 108 *bl. Godfried*, 1034 en 1352 *bl.*

JUNIUS.

Den 15; is Keur-Saxen de stad Amfteldam koomen sien; en daar op 's Gravenhage; alwaar hy, door den Staat en fyn koninglyke Hoogheid, met alle deffigheit is onthaald. *Hollands bloedige Oorlogen.* 11 bl.

Den 20; is de gewaande prins van Walles gebooren; die feldfaame oorsprong van de veranderingen in Groot Britannie. 175 bl. *Neuville*, 90 bl. *Godfried*, 1159 bl. *Leutholfs Vervolg*, 98 bl. *Onpartydig Chronykje*, 236 bl. Sie mede myn *Oranjes Overtogt*, 15 bl. &c. Veele *Medalieu* draagen noch het geheugen van deefe misselyke geboorte, by *Bizot*, 338 bl. doch die, met de fluitbenne van Erichthonius, kan my wel het meeste behaagen, 341 bl. wegens het *Byschrift*; TAMEN NASCATUR OPORTET.

Den 21; is ook Lippa, door de keiserfche, by overgaaf, vermeerderd. 37 bl.

Den...; is Keur-Keulen, Maximiliaan Henrik, te Bon, overleden. 41 bl. *Neuville*, 91 bl. *Leutholfs Vervolg*, 10 bl. *Godfried*. 1032 bl.

JULIUS.

Den 19; is de prins van Furftenberg verworpen en Josef Klemens, de broeder van Keur-Beyere, gekoofen tot Keurvorft van het sticht Koln. 55 bl. *Neuville*, 92 bl. Hier op slaan twee *Medalieu*; de *eene*, met het straffen van Kore, Dathan en Abiram; en de *andere*, mer een klimmende leeuw, &c. getteekend: TANDEM BONA CAUSA TRIUMPHAT.

Den 29; is de baron van Plettenburg verkoofen tot vorft en biskop van Munsterland, &c.

AUGUSTUS.

Den...; is Smyrna, eerst door een aardbeving en kort daar op, door een hevige brand, geweldigd beschadigd; hebbende ook, in Junio, diergelyke schuddinge het koningryk van Napels ontrufft. Ondertuffchen heeft de heer Faber, Fransch conful, in bovengemelde aardbevinge het leven verlooren; doch de conful der Hollanderen, de heer van Dam, is het gelukkelyk ontkomen. 30 bl. *Godfried*. 161 bl. *Onpartydig Chronykje*, 236 bl.

Den 17; is de baron van Elderen verkoofen tot prinsse van Luik.

Den 30; is de koninginne van Portugal van een jonge prins bevallen. 123 bl.

SEPTEMBER.

Den 6, is Belgrado, door Keur-Beyeren, na een belegering van een maand, bemagtigd. 21 bl. *Godfried*, 1413 bl. Deefe zege konnen wy op eene *Medalie* aantoonen; hebbende, op de eene fyde: SECURITAS HUNGARIÆ, nevens een neergefeeten vrouwtje; en, op de andere, een landkaarte van Hungarye, vol *Byfchriften*, en wel deefe byzonderlyk: ALBA GRÆCA RECEP.TA.

OCTOBER.

Den 20; is het vergeeffche beleg van Negroponte opgebroken. 29 bl.

Den...; fyn de Fransche in Duytschland gevallen; wegneemende Spier, Keifers-lauter, &c.

NOVEMBER.

Den 1; hebben de Fransche, onder den Dolfyn. Philipsburg met verdrag ingekregen; fluitende daar op hunne krygstogten deefes jaars met de veroveringen van Manheim, Mentz, Trier, Heidelberg, &c. 77 bl. *Leven van Lodewyk de XIV.* met deefe zege besluitende, 463 bl. en syne *Medalien*, 222 en 223 bl.

Den 11; doet de prins van Oranje, als verdediger van Englands waare Godsdienst en vryheid, die vermaarde overtogt naar dat eiland; met fyn byhebbende krygsbenden eindlyk, den 15 deefes, landende in de haven van Torbay. *Newville*, 105 bl. *Godfried*. 1168 bl. behalven de heldedichten; *Rabus*, *Vollebove*, *Pluymmer*, &c. nevens welkers *Gedichten* ik ook sette myn *Oranjes Overtogt*. Voorts fyn hier op allcrhande *Medalien* geflagen; ten deele by *Bizot* te vinden, 342 en 343 bl. en ten deele, met den druk noch niet gemeen gemaakt. Doch op het wegzeilen van de vloot, heb ik eens dit volgende uit de pen laaten vloeyen:

De Aloudheid, afgerecht op pocchen, stoffen, roemen,
 • Heeft Agamemnon's vloot geduirig in de mond;
 Sy telt de fcheepen en fy kan de prinffen noemen
 En helden, met die vorst getreên in 't krygsverbond.

Maar fagse Neêrlands vloot op 't ruyme pekeldryven,
 En wiltse dan de deugd van Willem, die haar leyd,
 Sy fou de atbeelding dus gewillig onderschryven:
 'K sal voortaan fwygen, 'k vind te groot een onderscheid.

Gelyk de Atrieden voor Oranje en Herbert wyken,
 Soo dwingt ook Neêrlands vloot de Griekfche 'er vlag te ftryken.

D E C E M B E R.

Den 20; vertrekt de koninginne van Engeland, met haar gewaande prins van Walles, naar Vrankryk, volgende haar koning Jakob by nacht, den 4 January, des volgenden jaars. 305 en 314 bl. *Godfried*, 1172 bl. Sie dese vlucht op de *Medalieu*, by *Bizot*, 347 bl.

N E G E N E N T A C H T I G;

J A N U A R I U S.

Den 6; op den dag der drie koningen, ontfing koning Lodewyk de Groote den gevluchten koning Jakob, in syn ryk en hof. *H. Mercurius*. XL D. 10 bl. *Hollands Bloedige Oorlogen*, 297 bl. *Oranjes Overtogt*, 40 bl. *Medalieu van koning Lodewyk de XIV*, geteekend: PER FUGI R M R E G I - B U S, 225 bl.

F E B R U A R I U S.

Den 12; overleed Marie Louyse de Bourbon; eerste vrouw van Karel de II, koning van Spanje. Sy was de dochter van Philip, hertog van Orleans en Henriette, dochter van Karel de I, koning van Engeland. 166 bl. *Godfried*, 1431 bl.

Den 16; is Sigeth overgegeven. 142 bl. *Godfr.* 1411 bl.

Den 18; heeft haar Hoogheid, de Princes van Oranjen, in 's Gravenhage, haar afscheid genomen, zeil gaande, den 20 deeses, van den Briel; naa dat sy elf jaaren en eenige maanden in deese landen haar verblyf had gehad. 15 bl. *Oranjes Overtogt*, 63 bl. *Onpartydig Chronykje*, 239 bl.

Den 28; is de gevluchte koning Jakob naar Brest gegaan, van daar oversteekende naar Yrland. 68 bl. *Onpartydig Chronykje*, 239 bl.

M A A R T.

Den 23, is de gemelde koning Jacob te Kingsfal, in Yrland, aangekoomen. 69 bl.

Den 26; is de keiserin bevallen van een dochter, 261 bl.

A P R I L.

Den 4; is de keur-princes van de Paltz overleden. 261 bl.

Den 11; is de prins van Oranje, Willem, nevens Maria,

fyn gemaalinne, te Londen, met de gewoonlyke plechtigheden gekroond, als koning en koningin van Engeland. 26 bl. *Newville*, 118 bl. *Godfried*, 1186 en 1547 bl. *Hollands wledige Oorlogen*, 362 bl. *Oranjes Overtocht*, 78 bl. &c. nevens de breedweidende *Dichteren*, *J. Pluimer*, *P. Rabus*, *J. Volkenhove*, &c. Ondertuffchen fal de genegene leefer met dit myne geringe te vreden fyn :

Wat heeftmen al gefpeld, voorfegt en uitgekreeten,
Toen, onder 't hulden van de Prins, by klaaren dag,
Men in de locht een kroon van heldre ftraalen fag?
Een heerlyk voorspook; maar te duifter om te weeten.

Docht toen wel iemand op de Kroon van 't grootfch Britanje,
Die nu foo ftraalryk op het hoofd van Willem staat?
Die Willem? in fyn jeugd het wit van nyd en haat,
Die Willem! vorft en prins van Arles en Oranje?

Geen fins: doch nu durf ik niet twyflen of die kroon
Heeft hem, op deefe wys, de Hemel aangeboôn.

Voorts fyn, ter gedachtenis deefer krooning, veel *Medaliens* geflaagen, noch buiten die van *Bizot*, 354 bl. vertoond. Onder de niet uitgegevene is 'er *eene*; verbeeldende de koning, geknield op de halve bol van het Engelsche ryk, en fyn aanticht naar den hemel opheffende; geteekend: DEO JUDICE.

Den 19; ftierf de koningin van Sweden, *Christina*, te Rome, 63 jaaren oud. 261 bl. *Godfried*, 1252 bl. Haare *Medaliens* vertoonen meerendeels een *Son*; onder andere *eene*, geteekend: NEC FALSO. NEC ALIENO.

M A J U S.

Den 11; gefchiede een zeegevecht, by Yrland; tuffchen de Engelschen en de Franschen; terwyl ook Londonderrî wierd belegerd door koning Jakob. 75 en 139 bl.

Den 14; heeft fich Rhyenberg aan Keur-Keulen overgegeven. 210 bl.

Den 22; is Kampredon, in Katalonie, aan de Franschen, onder den hartog van Noailles, overgegaan. 164 bl.

Den 23; is het kasteel van Edenborg, in Schotland, door den hertog van Gordon, eindelyk overgeleverd. 55 bl.

Den 26; is Keiferswaart, met verdrag, aan Keur-Brandenburg overgegaan. 211 bl. Deefe zege verfchaft ons een
Medalie

Medalie van deesen Keurvorst ; vertoonende een leggende Rhyngod, en nevens hem een vliegende Victorie.

Den 31 ; hebben de Fransche Spier en Worms erbarmlyk verbrand, synde de huysen eerst geplonderd en den burger uitgedreven. *Burnet in syn 1 Reis-brief. Godfried, 1347 bl. Bloedige oorlogen. 344 bl. &c.*

JULIUS.

Den 24 ; hebben de Franschen , in Keulschland , de stad Bon gebombardeerd.

Den 31 ; is Londonderri ontset ; naa een hard beleg van 105 dagen. *268 bl. Dagverhaal van de Belegering, 37 bl. Godfried 1477 bl.* Op dit beleg en op doctor Georg Walker , als toen bevelhebber in de belegerde vesting , is my dit volgend *Punt dicht* ontvallen :

Stoffe op uw Vander Werf, ô zegepraalend Leiden !

Ik Londonderriër op Walkers yfren erin,

Geen hongersnood deê hem van synen burger scheiden :

In 't stormen was by ons Jehovaas schiid en scherm.

Maar, dappre Walker, sal de Boyne uw roem bepaalen ?

Neen : sy moet, als de Son, de wereld overtraalen.

AUGUSTUS.

Den 12 ; is den paus, Innocent de XI, overleden ; gevolgd van Alexander de VIII, uit het huys van Ottoboni. *282 bl. Godfried, 1251 bl.*

Den 25 ; geschiede een treffen by Walkourt , ontrent de Sambre ; tusfchen de Franschen , onder de Humieres en de Geallieerde, onder Waldek. *175 bl. Neuville, 116 bl. Godfried. 1477 bl.*

Den... ; is de koning van Spanjen getrouwd met Maria Anna ; de dochter van de Keur-Paltz , Philip Willem. *Godfried, 1431 bl.* Dit huwelyk blyft in geheugen door een Gentsche *Medalie*, met dit Byfchrift : INFANTES MARIA ANNA DABIT, QUOD GANDA PRECATUR.

Den 29 ; floeg prins Louis van Baden den Turk , op den dag van S. Jans onthoofdinge ; by Patochia : weder, den 26 deefter , by Nizza. *Godfr. 1411 bl.*

SEPTEMBER.

Den 10 ; is Mentz , door de keifersche , de Franschen , met een beleg en een storm ontweldigd. *223 bl.*

Den ...; wierden de Piemontoife dalluyden, als vooren, bitter vervolgd. 167 *bl.* *Godfried*, 1261 *bl.*

OCTOBER.

Den 12; is het belegerde Bon, met verdrag, aan Keur-Brandenburg overgegeven. 213, 233 *tot aan* 239 *bl.* *Godfr.* 140! *bl.* Op eene *Medalie* van deefe vorst fiet men deefe verovering, geteckend: BONO REDIT OMINE BONNA.

Den 22; is de koninginne van Portugal van een jonge prins bevallen; gedoopt, den 19 Novemb. 199 *bl.*

DECEMBER.

Den 11; heeft de hertog van Holstein den Turk, by Czemeth, geslaagen. 251 *bl.*

N E G E N T I G.

JANUARIUS.

Den 4; sijn de staatgeschillen over de keur der Schepenen, te Amsteldam, met de Gravelyke privilegien gesterkt, bygelegt, *H. Mercur.* *XLI*, en *allerlaatste Deel*, 1 *bl.*; by welke ik meen te blyven, onaangesien het 1 *Deel van de Europische* met dit jaar begint.

Den 26; is Josef, koning van Hungarye, tot Roomsch koning, tot Ausburg verklaard en gekroond. 155 *bl.* *Godfr.* 1402 *bl.* Van welke krooning ook 5 a 6 fraaije *Medaliën* gewaagen, en wel *eene* onder deefe, vertoonende een arend in de vlucht, boven een dolfyn, van onderen een straal waters naar deesen uitspuitende, nevens de woorden: NON HÆC VENIT AD FASTIGIA DELPHIN.

FEBRUARIUS.

Den 28; wierden de staatgeschillen in Overyffel vereffend en met genoeg bygelegt. 84 *bl.*

M A A R T.

Den 4; doet de Roomsch koning Josef, binnen Wien sijn intrede, nevens den keiser; sijn vader, 157 *bl.*

Den 22; is Kanischa, in Sevenbergen, door de Turken; naa een svaare nederlage, aan de keiserschen weder gegeven. 195 *bl.*

A P R I L.

Den 18; overleed, te Wels, de dappere hertog van Lottringen,

gen, Karel Leopold Ignatius; A. 1643 gebooren, en A. 1678, getrouwd. 164 *bl.*

Den 20; overleed de Dauphine, Maria Anna Christina Victoria, moeder van 3 prinsfen, noch geen 30 jaaren oud; de dochter van Keur-Beyeren, Ferdinand Maria; de Doltyn ondertuffchen fich begevende naar Duitfchland. 165 *bl.* *Godfried*, 1438 *bl.*

M A J U S.

Den 16; wierd een verraad op de ftad Sluis achterhaald en ondekt; de handdaadige, een Sluifer fchipper, naar verdienften geftraft. 103 *bl.*

Den 22; heeft de koningin van Spanje, te Madrit haar intrede gedaan; fynde, den 6 January, uit Holland naar Engeland overgeftooken. Was gebooren, A. 1668. 191 *bl.*

Den 24; wierd Keur-Brandenburg, te Koningsbergen, gehuldigd. 165 *bl.*

Den ...; is Charlemont, in Yrland, met verdrag, den hertog van Schomberg bemagtigd. 214 *bl.*

J U L I U S.

Den 1; gefchiede de slag in de vlakte van Fleury, tuffchen de Fransche, onder Luxemburg, en de Geallieerde, onder Waldek. Schade aan weêrfyden; alfoe beider vernies op 16000 man wierd begroot. 170, tot aan 190 *bl.* *Godfr.* 1548 *bl.* *Newville*, 121 *bl.* Echter vindmen, onder de *Medalieu van koning Lodewyk de XIV, eene*; met een Mars, op een ftapel krygstuyg neêrgefeten; en noch *eene*, met een kerk, rondsom met vaandelen en standaaren behangen: beide gedenkteekenen van een groote verwinnige. *J. Goerea* vertoond, 228 *bl.* den eerften, maar niet den tweeden.

Den 10; vochten de Geallieerde, onder Torrington en Korn. Evertz, tegens de Franschen, onder Tourville, niet feer gelukkig. De slag is voorgevallen by Beves of op de hoogte van Beachi. 198. 204, tot aan 213 *bl.* *Godfried*, 1480 en 1551 *bl.* en onder de *Dichter*, *J. Pluimer*, &c. Op de *Medalieu* van gemelden koning, 229 *bl.* fiet men een zec-trofce van op een geftapelde oorlogfchepen; maar daar is noch *eene* andere; waar op deefe koning, gelyk een tweede Neptunus, langs de fcheepsvlooten, op een zegewagen is rydende.

Den 11; trok koning William over de Boyne, in Yrland: doch, in het doorryden van deefe rivier, sneuvelden de oude hertog van Schomberg en doctör Walker; die moedige

verdediger van Londonderry. 219 *bl.* *Godfried*, 1486 *bl.* Onder de *Dichteren*, gemelde *Pluymer*, &c. Dit heldestuk is mede door *Medalieu* onsterfelyk gemaakt. *Eene* is 'er; waat op Yrland, aan de zeestrand neêrgeknield, den daalenden Jupiter aanroept, met deese woorden: NISI TU, QUIS TEMPERET IGNES? Op een *zweede*, ryd de koning met de syne gevolgd, door de rivier, &c. Ondertusschen kan ik niet naalaaten dit volgend *Puntdichtjen* (uit myne *Poësy*, 225 *bl.*) hier in te lasschen:

Held Kokles had wel eer den Tyber doorgewaad,
 En Porfena gestuyt, den wrecker der Tarcuynen,
 Ten rykstroon uitgebonst, om hun misery gehaat.
 Sie hier vorst Willem, in dien selven stand, verschynen:
 Doch Kokles week; myn vorst trekt op den vyand aan,
 En nodigd, midden in 't water, hem te slaan.

Ondertusschen is ook het sneuvelen van gemelden hertog op de *Medalieu* niet achtergebleven. Nevens syn grafinaald, met wapenschilden behangen, staat Romulus, steekende syn uitgediende werpschicht in de grond; volgens *Ovidius*, daar op in een boom verschept. Het *Byschrift* is: PLANTAVIT UBIQUE FERACEM.

AUGUSTUS.

Den 12; is Malvasia, door de Venetiaanen, onder he beleid van Kornaro, den Turk ontworngen; gelyk den 18 deeser, Vallona. 311 *bl.*

Den 14; is de vloot der Franschen, uit Yrland, weder naar Vrankryk vertrokken. 239 *bl.*

Den 17; geschiede de slag by Staffarda, in Piemont; tusschen den hertog van Savoyen, ende Franschen, onder Katinat. 281 *bl.* De *Medalieu* van Lodewyk de XIV. 230 *bl.* hebbende noch een andere, 231 *bl.* slaande op de 3 verwinningen; by Fleury, by Beves, en by genoemde Staffarda; geteekend: VICTORIA OBSEQUENS. doch op eene *derde*, by *Goeree* niet vertoonnd, staan deese 3 verwinningen binnen 3 lauwerkransjes afgebeeld.

SEPTEMBER.

Den 2; is, te Wien, de Keur-Paltz, Philip Willem, overleden; A. 1685, tot Keurvorst verkoosen, na de dood van syn neef Karel; de laatste uit de Zimmerfche Frederiksche Keur-linie. *Godfried*. 1402 *bl.*

Den

Den 8; heeft ſich Nizza weder aan de keiſerſchen overgegeven. 305 bl.

OCTOBER.

Den 9; is Kork, in Yrland gewonnen. 246 bl.

Den 12; is Belgrado, met een hevige ſtorm, weder den Turk in handen gevallen. 307 bl. *Godfr.* 1413 bl.

Den 26; is, in Yrland, de ſtad Kingsale veroverd. 247 bl.

DECEMBER.

Den 4; heeft men in Meiſſen, Thuringen, &c. in geheel Duitschland ſchuddingen gevoeld; gelyk, den 15 Januay, met een hevige orkaan, ontrent Dronthem, in Noord-Nederen; by naar op den ſelven tyd, te Inſpruk; in April op de grenſſen van den kerkelyken Staat, by Toſcaanen *Godfr.* 1613. 1616 en 1617 bl. met eenen aanmerkende, dat Europa, binnen een korten tyd, nooit ſoo veel aartbevingen als van A. 1689 tot A. 1697, heeft gevoeld.

E E N E N N E G E N T I G.

JANUARIUS.

Den 14; is Lanesboroug, in Yrland, een pas om in de provincie van Konnacht te geraaken, door de Engeliſche vermeerſterd. *Europ. Mercur.* II D. 28 bl.

Den 31; ſtierf paus Alexander den VIII; naa een ſiekte van 17 dagen; A. 1689, verkoofen. 77 bl. *Godfried.* 1513 bl.

FEBRUARIUS.

Den 5; op maandag, wierd koning William, den 26 January uit Engeland vertrokken, in 's Gravenhage, met grooten toefſtel ingehaald, en door 3 praalpoorten, vol geſchilderde ſinnebeelden, naar het hof gevoerd. 119 bl. *Newville.* 136 bl. *Chronyk van Hoorn.* 258 bl. behalven de *Dichteren*, *Pluymer*, *J. Brand*, &c. en het geen ik toen uitboefende, is te ſien in de *Poëſye*, 73 bl. De *Medalieu* vertoon 's konings aankomſt met de boot, en vangelyken de 3 praalpoorten; maar my behaagt meer *die*, met de opkoomende Son, boven den Briel; nevens de de woorden: RECREODUM REDEO.

Den 23; is, in den Haage, de heer van Webbenum, gouverneur van Breda, aan een schielijke beroerte overleden. Ontrent welken tyd is ook gestorven, de lieutenant Aylua; wegens een kneusing aan het hoofd; synde, buiten Leuven, op de jagt, van het paard geworpen. 165 en 188 bl.

APRIL.

Den 10; hebben de Franschen, in 's konings byweesen, Bergen in Henegou weggenoomen: den 15 Maart door Boufflers berend: hebbende dit beleg eenige millioenen gekoſt. 4 bl. *Newville*, 143 bl. *Godfried*, 1555 bl. *Medalie van Lodewyk de XIV*, 235 bl. vertoonende een staande Herkules. Doch op een andere, niet by *J. Goeree*, geeft de verwinnaar den hand aan een knielend vrouwtje; geteekend: GIGANTEOS SIC FULMINAT AUSUS.

Den 13; is Oneglia, door de Etree, gebombardeerd en gedwongen. 53 bl.

Den 18; ontving den hertog van Lunenburg-Zell, Georg Willem, te Kensington, de order van de Kouffeband. 27 en 31 bl. Dit word ook op een *Medalie van koning William* afgebeeld, geteekend: HOC PRETIUM VIRTUTIS HABE.

Den 19; trouwde de hertog van Kourland, Frederik, met de prinsesse, Elifabeth Sofia; de jongste suster van Keur-Brandenburg. 71 bl.

Den 22; is Villa Franka door de Franschen bemagtigd; gelyk S. Auspicio, den 24; en Nizza, den 29 deefes. 52 bl. *Medalie van bovengenoemde koning*, 236 en 237 bl.

Den 29; trouwde Keur-Paltz, Joh. Willem, met de prinsesse Anna Maria Aloysia; de dochter van den grooten hertog van Toskanen. 95 bl.

MAJUS.

Den 24; syn de Yren, door den majoor Wood, in Queenstown geslagen. 87 bl.

Den 28; is de koninginne van Portugal van een tweede prins bevallen. 174 bl.

Den 29; is Halle, door Luxemburg, vermeesterd en ontmanteld. 26 bl.

Op deefen dag, is Veillano, omtrent Turin, door de Franschen, onder Katinat, veroverd; gelyk Karmagnola, den 3 Juny: doch Koni is, den 20, belegerd en den 28, weder verlaaten. 135. 136 en 139 bl.

Op deefen dag, is ook den ammiraal Korn. Tromp, naa een langduurige krankheid, binnen Amsteldam, overleden.

Neu-

Newville, 145 *bl.* *Tromps Leven*, 496 *bl.* Voorts is syn gedachtenis ook door een *Medalie* vereeuwigd; doch mede door verscheidene *Lofgedichten*; waar onder ook dit myne (uit de *Poëfye*, 250 *bl.*) te voorschyn komt.

Neptunus roept om u, ô weergaaloofse Tromp,
En wenscht syn drietand met uw donderkloot te paaren,
Om 's vyands hoogmoed, te onverdraaglyk op syn baaren,
'T hoofd af te sling'ren en te speelen met de romp.

JUNIUS.

Den 1; hebben de Fransche, onder Boufflers, Luik gebombardeerd; doch braaken op, synde van Tilly vervolgd. 165 *bl.* *Goefried*, 1403 *bl.* *Newville*, 145 *bl.* Dit bombardeeren word op een *Medalie van koning William*, afgebeeld, nevens dit *Byfchrift*: NON IRRITA FULMINA CURAT.

Den 12; is Urgell, in Katalonie aan de Segra, door de Franschen onder Noailles, binnen 8 dagen bemagtigd. 141 *bl.*

Den 18; is Ballimore, in Yrland, door den generaal Ginkel vermeerderd. 127 *bl.*

Ontrent deesen tyd, is ook Aosta, aan de Doria, door de Fransche, sonder moeite veroverd. 140 *bl.*

Den 22; is de Turksche keiser, Soliman, te Hadrianopel, aan de watersucht overleden; van Achmet, syn broeder in de regeeringe gevolgd. 132 *bl.*

Den 28; is een Fransch verraad op Mentz, de generaal Thungen de stad commandeerende, tydigh ondekt en dus verydeld. 145 *bl.*

In deese maand, is het eiland Orfowa den Turk, door de Hussaaren, ontweltigd. 148 *bl.*

JULIUS.

Den 10; is Barcelone, van de Fransche, onder de Etree, gebombardeerd; gelyk Alikante, den 28 en 29, deeser. 64 *bl.*

Den 11; heeft de baron Ginkel, in Yrland, Atlone, aan de Shannon, stormenderhand bemagtigd. 5 *bl.* Deese zege is door een *Medalie van koning William* vereeuwigd.

Den 12; is, naa 5 maanden twistens, Innocentius de XII paus verkoosen; een Napolitaan, uit het huys der Pignatellen, 76 jaaren oud. 30 *bl.*

Den 16; is seer schielyk, te Versailles, overleden Francois Michel de Tellier; onder de naam van monf. de Lou-

vois bekend; naa Mazaryn, de eerste minister van staat. Hy was de soon van den cancelier, Michel de Tellier. 57 bl. Blyft op een *Fransche Medalie*, van dit jaar, by de liefhebbers in geheugen.

Den 22; heeft Ginkel, nevens monf. de Ruth, de Franschen en Yren by Agrim geslagen; synde deese groote verwinninge de doodstuyp in de saaken van Yrland. 8 bl. Siet haar op de *Medalien van koning William*; terwyl wy den zegepraalenden veldheer met dit *Puntdichtjen* (uit de *Poësy*, 247 bl.) toejuychen.

Was ooit de Batavier manhaftig en vol moed,
Daar de oorlog bliksem en het veld besaaid met lykken,
En 't gladder wapentuug bespat met brein en bloed;
Men siet hem heden ook in geen gevaar beswykken.

Wie twyfeld, sie dit beeld; hier is bewys genoeg,
'T is Ginkel, die sich, als een Mars, voor Agrim droeg.

In deese maand, wierd Algesheim, niet verre van Mentz, door de Franschen, bemagtigd. 47 bl.

Ook wierd Jakova, door de graaf Kaunitz veroverd; doch, voor Possëga, wierd hy genoodsaakt op te breeken. 47 bl.

AUGUSTUS.

Den 4; kregen de Fransche Montmelian, met verdrag; synde het ontfet door Savoyen te vergeefs gepoogd. Sy wierd daar op van vestingen ontbloot; eene der vermaardste plaatsen van Savoyen. 110 bl. Sie de *Medalien van Lodewyk de XIV.* 239 bl.

Op deesen dagh, wierd ook Galloway in Yrland, door Ginkel, weder tot gehoorzaamheid gebracht. 111 bl.

Den 12; is, te Eifenach, aan een beroerte overleden hertog Frederik van Saxon-Gotha; 46 jaaren oud. 135 bl.

Den 19; heeft Louies van Baden, nevens Souches en Sterrenberg, de Turken geslagen, by Salankemen, in Hungaryen ontrent den Donau; bekoomende een groote buit. 78 bl. *Godfried.* 1414 bl. Van deese zege gewaagen ook eenige *Duytsche Medalien*; doch siet hier deesen veldheer met dit *Puntdichtje* (uit *Poësy*, 248 bl.) geroemd.

Wanneer de grootſche Faam van deeſe prins wil ſchryven,
 Syn Turken, letters; 't veld van Boſnia, 't papier;
 De pen, een ſwaard; gehard in blikſmend oorlogsvier:
 Soo ſtelde 't lof te boek van Badens krygsbedryven!

Den 24; is de beruchte graaf van Tyrkonel van hartſeer,
 over den quaaden toetſtand van ſyn meeſter, koning Jakob,
 geſtorven. 114 *bl.*

Den 25; is Slego, in Yrland, door de Graaf van Gra-
 nard, veroverd. 141 *bl.*

In deeſe maand, wierd Portzheim, in Baden-Durlach,
 van de Franſchen, onder de Lorge, aangetaſt, vermeeſterd
 en gedemanteleerd. 96 *bl.*

Ook is Lippa, voor de tweedemaal, door Veterani, be-
 magtigd. 158 *bl.*

Ook ſtierf, in deeſe maand, de generaal Dunewalt, te
 Eſſek; ſynde ſiek uit het leger vertrokken. 152 *bl.*

SEPTEMBER.

Den 19; ſlaan de Franſche, onder Luxemburg, tegens de
 Geallieerden, by Leuze, ontrent Doornik. 174 *bl.* *Neuvil-
 le, 146 bl. Godfried, 1555 bl. De Medalien van Lodewyk
 de XIV. roemende dit ruiter gevecht, 238 bl.*

Op deeſen dag, is de hertog van Feuillade, pair van
 Vrankryk en gouverneur van het Dauphinee, aan een ſchie-
 lyke beroerte, overleden. 170 *bl.*

Den 22; is, te Tubingen, overleeden, naa een lange
 ſiekte, de Keur- Sax, Johan Georg de III; de ſoon van
 Johan Georg den II en Magdalena Sibylla van Branden-
 burg. 162 *bl.*

Den 25; overleed ſeer ſchielyk de ammirant van Kaſtilie;
 66 jaaren oud. 45 *bl.*

OCTOBER.

Den 1; is 'er een impoſt op het drinken van Thee en
 Koffy geſet; als ſynde nu te gemeen geworden om geen
 laſten te draagen. 52 *bl.*

Den 2; overleed, te Regensburg, aan een ſchielyke be-
 roerte, Harmen van Baden; de oom van den prins Louies
 van Baden; en hy wierd ook aldaar begraven. 39 *bl.*

Den 9; is 'er een gedenkwaardig gevecht, in de valleyen
 van Lucern, voorgevallen; tuſſchen de Waldenſen, onder
 eenen

eenen monf. Mallet; en de Franffchen, afgefonden van den generaal Katinat: fynde flechts 100 tegens 2000 mannen. 25 *bl.*

Op deefen dag, is, te Kobenhaven overleden de heer van Amerongen; Neerlandfch afgefant aan het hof van Deenmarken; fynde de vader van den dapperen generaal, Van Ginkel. 51 *bl.*

Op deefen dag, herwinnen de Geallieerde, Savoye, Keur-Beyeren en prins Eugenius Karmaniola. 18 *bl.* *Godfrid.* 1524 *bl.*

Den 11; quam de hertog van Kroy voor het kasteel Brod; een voordeelige poft aan de Sauw; doch het wierd, van de Turken, by nacht verlaaten. 35 *bl.*

Den 12; is Groot-waradyn, aan de Kerez in het graaf-fchap Zatmar, door de graaf van Stierom belegerd. 30 *bl.*

Den 14; hebben de Geallieerde Rivoli, en, daags daar aan, Veillano, hernomen. 24 *bl.*

Op deefen dag nam ook koning William Limrik; fynde foo weder meester van geheel Yrland. 1 *bl.* Sie de *Medal-
lien van deefe koning*; en wel byfonderlyk die, met de woor-
den; JAM PLACIDUM SONITURA MELOS.

Den 18; is de hertog van Kroy gekoomen voor Gradiska, het geen de wegvluhtende Turken meerendeels door het vuur hadden vernield. 36 *bl.*

Den 25; kreeg gemelde hertog Bakkaraz; door de Turken op discretie overgegeven. 37 *bl.*

NOVEMBER.

Den 6; wierd het beleg van Groot waradyn, wegens het regenige faifoen, in een blocquade veranderd. 174 *bl.*

Den 9; vermeersteren de Fransche, by overrompeling, Kafall; naa dat de citadelle te vooren, door de hertog van Mantua, aan hen was verkocht. 91 *bl.*

Den 20; is de hertogin van Saxon-Eifenach van een jonge prins bevallen. 137 *bl.*

DECEMBER.

Den 21; is Monmelian, aan de Yfere, van de Fransche onder Katinat, belegerd en, naa een blocquade van ontrent 2 jaaren, by verdrag bemagtigd. A. 1600, den 9 November, was deefe vesting door Krequi, voor koning Henrik de IV, gewonnen: doch, A. 1630, door Chatillon, voor koning Lodewyk de XIII, met een flechten uitslag belegerd. 154 *bl.*

T W E E E N N E G E N T I G.

J A N U A R I U S.

Den 4; heeft de princeſſe Ragotski, de dochter van graaf Pieter Zerini, ſich begeven naar haar man, de graaf van Tekkely. *Eur. Mercur. III D. 49 bl.*

Den 13; wierd Gyula, door de keiſerſchen, onder de graaf van Aversberg, overrompeld en verbrand; en, in Kroatie, op deſelve wyſe, de veſting Meydan. *44 en 45 bl.*

Den 16; is Joſef Klemens, broeder van Keur-Beyeren ontſangen, als Keurvotſt van Keulen.

F E B R U A R I U S.

Den 2; is een Franſch verraad op Heidelberg, door den yver van den generaal Heidensdorf, verydeld. *50 bl.*

Den 3; wierd Manheim, door de Franſchen, met het vuur verwoeft. *116 bl.*

Den 9; wierd een Franſch verraad, op de ſtad Mentz, tydig ontdekt. *113 bl.*

Den 10; is Dubitza, aan de Unna, door de Turken, te vergeefs beſtormd. *117 bl.*

Den 11; wierd Karabuſa, op het eiland Kandia, door'een Siciliaanſch verrader, de Turken overgeleverd. *89, 171, en laager weder, 12 bl.*

Den 14; trouwde Keur-Saxen met de princeſſe van Eyſenach, de weduwe van Brandenburg-Anſpach. *118 en laager, 38 bl.*

Den 17; trouwde de hertog van Chartres met madamoifelle de Blois. *59 en 95 bl.*

M A A R T.

Den 18; trouwde de hertog van Maine met madamoifelle de Charolois. *97 en 177 bl.*

Den 26; wierd Keur-Beyeren, Maximiliaan Emmanuel, te Bruffel ingehaald, als gouverneur der Spaanſche Nederlanden; eenige dagen naa het vertrek van Gaſtanaga: komende dus het gouvernement van die landen erfelyk in het huys van Beyere. *186 en laager, 74 bl. Godfried, 1556 bl.* Op deefe inhaalinge vind men een veers, in myn *Poëſye, 237 bl.* en wel 3 *Medalieu*; eene, met ſyne *adventus* of aankomſt;

eene

eene, met een knielend vrouwtje, door een gewapende beschermd, nevens de woorden (uit *Treb. Pollio, in Tetrico seniore.*) ERIPE ME HIS, INVICTE, MALIS!

APRIL.

Den 26; duurde als noch de hertnekkige blocquade van Groot Waradin. 33 *bl.*

M A J U S.

Den 4; is, te Parys, Charles de Loraine, hertog van Elbœuf, 72 jaaren oud, overleden. 133 *bl.*

Den 19; is Oneglia, door de Franschen, weder gebombardeerd. 128 *bl.*

Ontrent deesen tyd, is een aanslag op het leven van koning William, te Londen. ondekt en de handdaadige, waar onder eene Granval, naar verdiensten gestraft. 133, 142 *en laager, 107 bl. Godfried. 1563 bl.* Hier af is ook de geheugenis op een *Medalie* bewaard; vlak tegens de Roomsche aloudheid, die nooit het straffen van misdaadige door *Gedenkmunten* heeft vereeuwigd.

Den 29, 30 en 31; wierd de Fransche vloot, ontrent Fekamp en Barfleur, in Normandye, in brand gestookt, door de Engelsche en Hollanders. 157 *bl. Godfried, 1448 bl. Neuville, 159 bl.* Behalven een *Lofdicht*, in myne *Poësy*, 102 *bl.* te vinden. Op dit verbranden en vernielen syn my ten minsten 6 *Medalieu* ontmoet: doch, onder deese verkies ik *die* met de woorden: NON ILLI IMPERIUM SED MIHI SORTI DATUM.

J U N I U S.

Den 1; hernamen de Turken de afgenoome post, Peskabar, met verdrag. 216 *bl.*

Den 5; is Namen, door de Fransche, gewonnen en, den 30 deeses, haar kasteel. 144 *en 198 bl. Neuville, 151 bl. Godfried. 1573 bl. Medalieu van koning Lodewyk de XIV, 240 bl.* en noch *andere*, niet by *Goeree*.

Op den selven dag wierd Groot-waradin de Turken ontweldigd. 217 *bl. Godfried 1314 bl.* Deese winst levert ons een *Medalie* van keiser Leopold; waar op de Verwinninge den sittenden verwinnaar een krans aanbied, terwyl hy de stads sleutelen van een knielend vrouwtje ontfangt. Het *By-schrift* luyd: SIC ASSUETA TUIS SEMPER VICTORIA CASTRIS.

Op deesen dag, verongelukten ook 3 Hollandsche re-
toug-

tourschepen, ontrent de Kaap; als wanneer iets seldsaams in deese ramp is voorgevallen. 122 *bl.*

Den 17; wierd *Porte-real*, in Amerika op het eiland *Jamaika*, met een vreeslyke aardbevinge aangetaft. 70 *bl.*
Godfried, 1614 bl.

Den 21; is, in den Haage, de hertog van *Meklenburg*, *Christiaan*, van hertseer overleden; A. 1623 gebooren. 236 *bl.*

Den 24; wierd de baron de *Schoning* gevangen, naar *Praag* gevoerd en, in *Moravie*, op het kasteel *Spielberg* bewaard. 58 *bl.*

JULIUS.

Den 19; wierd *Kanea*, op het eiland *Kandia*, van de *Venetiaanen* belegerd; doch, uit hooge nood, ook weder verlaaten. 19 *bl.*

Den 23; overleed, in *Vrankryk*, monf. de *Menage*, 79 jaaren oud; door syn schriften en poësy de geleerde wereld bekend. 67 *bl.*

Den 25; is *Molke*, groot jagermeester van *Hanover*, als schuldig aan de tweespalt tusschen de prins en syn vader, den hertog, te *Hanover* onthoofd. 61 *bl.*

AUGUSTUS.

Den 3; floeg het voetvolk der *Geallieerde*, onder den hertog van *Wirtemberg*, tegens de *Fransche*, onder *Luxemburg*, by *Steenkerke*, ontrent *Enguin*; met weinig voordeel. 75 *bl.* *Neuville, 162 bl.* *Godfried, 1560 bl.* Echter word dit gevecht op twee *Medalieu*, onder die van *koning Lodewyk*, 241 en 242 *bl.* vertoond.

Den 13 en den 24; was 'er eenige stribbelinge te *Ter Goes*: soo dat *koning William* vond noodsaaklyk eenig krygsvolk in die stad te senden, en de schuldige te straffen. 156 en 204 *bl.*

Den 15; wierd, naa het bemagtigen van *Guilestre*, in het *Dauphineè*, ook *Ambrun*, door de hertog van *Savoyen*, met een beleg vermeersterd: waar op, den 21 deeses, *Gap* sich gewillig aan prins *Eugenius* heeft overgegeven. 117 en 122 *bl.*

SEPTEMBER.

Den 18; voelde men een aardbevinge binnen *Amsteldam*, ontrent 3 uiren naa de noon; doch sonder merkelyk ongemak; loopende echter het schudden door geheel *Nederland*. 219 *bl.* *Godfried, 161 bl.*

Den

Den 28 ; is de hertog van Wirtemberg ongelukkelyk , door de Lorges , afgesneden , geslagen en gevangen , by Pfortsheim , in Neder-Baden. 29 en 37 bl. *De Medalien van Lodewyk de XIV.* 243 bl.

OCTOBER.

Den...;wierd de landgraaf van Hessen genoodsaakt het beleg van Ebernburg , aan de Nahe , ontrent Kreuznach , op te breken. 31 bl.

Den 17 ; is het negende Keurvorstendom , ter gunste van het huys van Lunenburg (A. 1689 , al taangevangen) eindlyk doorgedrongen. 45. 122 en 181. bl. *Godfried*, 1411 bl.

Op deesen dag , overleed , te Frankfort , Christiaan Albrecht , de oudste der prinsfen van Brandenburg Aufpach ; 28 jaaren oud. 54 bl.

Den 25 ; is , te Kleef , de veldmarschalk van Brandenburg , Spaan , 74 jaaren oud , overleden. 54 bl.

Den 29 ; is , te Isfy by Parys , de Heer Thevenot gestorven ; 71 jaaren oud. 73 bl.

NOVEMBER.

Den 10 ; hebben de Turken het beleg van Sorok opgebrooken. 126 bl.

Den 19 ; is , de welervarene doch ongelukkige veldheer , Georg Frederik , graaf van Waldek , op syn huys , te Arolfen , in het graaffchap van Waldek , overleden ; 73 jaaren oud. 154 bl. *Godfried*, 1566 bl.

DECEMBER.

Den 24 ; overleed de keurvorstinne van Beyere ; synde de dochter van den tegenwoordigen keiser. 191 bl.

Den 28 ; synde Fransche voor Hoey opgebrooken ; hebbende sy tevooren Charleroy gebombardeerd , ende Engelschen Dixmuyden vermeesterd. 191 bl. *Newville*, 168. 169 en 170 bl.

Den 32 ; hebben deese ook het beleg van Rhynfels , by S. Goar , laten steeken. 186 bl. Deese saak geeft een *Medalie* , met dit *Byjschrift* : NEC AURO. NEC ARMIS.

D R I E E N N E G E N T I G.

J A N U A R I U S.

Den 6; syn Veurne (alwaar de graaf van Hoorn gebood) den Dixmuden, aan de Franſchen, onder Bouffers, overgegeven. *Europ. Mercur. IV D. 66. en 152 bl. Neuville, 179 en 181 bl. De Medalien van Lodewyk de XIV. 245 bl.*

Den 7. 8 en 9; gevoelde men weder hevige aardbevingen in Kalabrie en achter in het koningryk van Napels; op het eiland Malta en byſonder op het eiland Sicilie. 20 bl. *Godfr. 1621 bl.*

Ontrent deefen tyd, is ook getrouwd prins Frederik Augustus van Saxon, broeder van de keurvorſt, met de princeſſe van Bareith; Chriſtina Ewartina. 39 bl.

F E B R U A R I U S.

Den...; overleed de Turſchen keiſer, Mahometh de IV, een rampſalige vorſt; niet buyten vermoeden van vergif. 81 bl.

M A A R T.

Den 2; overleed madamoifelle d'Orleans, des konings volle nicht; nooit getrouwd, ſchoon wel aan Lauzun verloofd. 181 bl.

Den 30; is de kroonprins van Deenmarken, uit Vrankryk, eindelyk te Amſterdamgekoomen; den 1 April, aldaar alles, ſelf de buiten plaatſen beſichtigende. 213 bl.

Ontrent deefe tyd was 'er een deerlyke hongersnood, in Vrankryk, onder den gemeenen man. 130 en 240 bl.

A P R I L.

Den 10; overleed, te Reichſtat, is Bohemen, de broeder van de tegenwoordige keiſerin, prins Philip Willem August van Nieuwburg. 180 bl.

Op den ſellden dag, wierd de order van S. Louies, in Vrankryk, plechtelyk ingeſteld. 195 bl. *Medalieu van koning Lodewyk; 246 bl.*

Op deefen dag wierd ook de hertog van Gordon, afgehaald van Leith, op het kasteel van Edenburg gevangen geſet. Let op der tyden wondere wiſſelvalligheid. 197 bl.

Den 11. gaven de Engeliſche een felle neep aan de Franſche, in Amerika; landende op het eiland Martinike. 25 bl.

Den 12; is de baron van Krampricht, keiserlyk afgesant in Holland, overleden in s'Gravenhage. 214 bl.

M A J U S.

Den 11; is, te Keulen, overleden prins Ernest van Hessen-Rhynfels, 69 jaaren oud; A. 1652, der protestanten Godsdientt, nevens syn gemallinne, afgefallen. 238 bl.

Den 21; wierd Heidelberg, in de Paltz, door de Franschen, onder marschal de Lorges, belegerd; des anderen daags overgegeven en daar op jammerlyk verwoest. Doch hier over is ook de generaal Heidersdorff afgeset en gebannen. 224 228 en 260 bl. en noch weder in het volgende D. 108 bl. Godfried. 1406 bl. Neuville, 187 bl.

Den 28; is Jeno of Geno, tusschen Gyula en Groot-waradin, van de keiserschen, onder Heusler, bemagtigd. 222 bl.

J U N I U S.

Den 10; is Roses in Katalonie, voor de tweedemaal door de Franschen, onder de marschal de Noailles, veroverd; den 27 May, synde belegerd, terwyl de zee door de amiraal de Etree was beset. 266 bl. *De Medalien van Lodewyk de XIV.* 247 bl. Neuville, 189 bl.

Den 27; vielen de Fransche, onder Tourville, op de Engelsche en Hollandsche koopvaardyschepen nevens het convooy, onder Rooke; by Lagos of de kaap van S. Vincent. 83 bl. Neuville 183 bl. *Medalieu van genoemden Koning.* 248 bl.

J U L I U S.

Den 4; is S. Géorgio, een kasteel niet verre van Kafall, door de krygsbenden van Savoye, gewonnen. 1 bl.

Den 7; is Babinagreda, op een eiland in de Sauw gelegen, door de Turken ongelukkelyk belegerd; terwyl hen, in Bosnie, de vesting Grazinina wierd ontworpen. 13 en 14 bl.

Den 9; winnen de Franschen, onder de Lorges, over de Nekkar trekkende, Swingenburgen Heypenheim; en steecken de brand in beide. 17 bl.

Den 23; is Hoey door de Franschen gewonnen; den 19 deefes van hen belegerd. 102 bl. Neuville, 191 bl.

Den 26; is Pignaroll, door de Geallicerde belegerd en daar op gebombardeerd. Was, A. 1630, door den kardinaal Richelieu bemagtigd. 72 en 160 bl. Godfried. 1526 bl.

Den 29; geschiede een hevige treffen, by het dorp Landen niet verre van Neer-winde, in Braband; tusschen de Geallicerde

lieerde, onder koning William en Keur-Beyeren, en de Fransche, onder Luxemburg; 80000 tegens 40000 mannen Dus schade aan weersyden. 30 en 31 bl. *Newville*, 192 bl. *Godfried*. 1568 bl. Ondertusschen brommen de Medaliën ook aan weersyden, te weten, *die van koning William*, met de reigerjagt, geteekend, FORTI SIC VICTOR VINCITUR ARTE. En *die van koning Lodewyk*, met een trofee van krygsroof. 239 bl.

Den 31; wierd meester Simon van Halewyn, oud burgemeester van Dordrecht, nevens cene Robbert de Pillie, secretaris van mons. d'Amelot, Fransch afgesant by de Switfers, gevonnist. 57 bl.

AUGUSTUS.

Den 5; is, te Karelsberg, een lusthuys by Stockholm, overleden de koningin van Sweden, Ulrika Eleonora; de dochter van Frederik de III, koning van Deenmarken; een wyse en deugdzaam vrouw, A. 1680; getrouwd. 90 bl. *Godfried*. 1501 bl. Op haar trouwen, ontmoeten ny 2 Medaliën; synde de eene met dit *Byschrift*: AMOR HANC VIRTUSQUE CORONANT.

Den 26; is de graaf van Benthem, Ernst Willem, 79 jaaren oud, overleden. 87 bl.

Den 28; is de vorst van Anhalt, Jan Georg, de schoonsoon van Frederik Henrik, prins van Oranje, 73 jaaren oud, te Berlyn overleden. 87 bl.

Den 30; is Radzeburg, in Meklenburg, door de Deenen gebombardeerd. Doch de saak wierd naderhand verdraagen en het geschil bygelegd. 88. 198 en 243 bl.

Den 31; vertoonde sich, by Jene, een afgrysselyke menigte van springhaanen; gelyk, den 18 deefter, rondsom Wien, enden 7 en 14 Sept. te Breslau. 86 en 197 bl.

SEPTEMBER.

Den 4; is Belgrado van de Keiserfche belegerd; doch, den 12 deefes, wierden sy weder genoodsaakt af te trekken. 172, 186 en 239 bl.

Den 7; wierd de hertog Holstein Ploen tot veldmaarschalk der Vereenigde Nederlanden aangesteld; gelyk de prins van Wirtemberg tot generaal over het Hollandsche voetvolk. 205 bl. en volgend D. 46 bl. *Newville*, 199 bl.

OCTOBER.

Den 4; is 'er, naa 't bombardeeren van Pignerol door de Geallieerden, een vinnig gevecht, op de vlakte van Mar-

sülle, by Turin in Piemont, voorgevallen; tusschen de Geallieerde, onder den hertog van Savoyen en de Franschen, onder Katinat. 227 en 228 bl. *Godfried*, 1527 bl. *De Medalien van Lodewyk de XIV.* 250 bl. *Neuville*, 205 bl.

Den 12; hebben de Fransche Charleroy, aan de Sambre, gewonnen; den 20 Sept. belegerd. 285 bl. *Neuville*, 203 bl. *De Medalien van gemelden Koning*, 251 bl.

NOVEMBER.

Den 6; is S. Malo, in Bretagne, door de Geallieerde scheepsvloten, gebombardeerd. 320 en 321 bl. *Neuville*, 1 bl.

In deese maand, is ook overleden de generaal Hofkirchen, te Debresin; van die syne verdiensten kenden, betreurd. 305 bl.

In deese en de voorige maanden, was 'er noch een droevige hongersnood, in Vrankryk. 305 bl.

V I E R E N N E G E N T I G.

JANUARIUS.

Den 6; is de doge van Venetie, Morosini, de vierde doge uit dit edel stamhuys, naa een siekte van 12 dagen, te Napoli te Romania, overleden. *Europ. Mercur.* V D. 100 bl.

Ontrent deesen tyd, hebben de Janssenisten een groot gerucht in de Roomsche kerk gemaakt. 93 bl. *Geschiedkundig Kortbegrip der Molinisten en Janssenisten*, door R. L. A. 1703, uitgegeven.

FEBRUARIUS.

Den 1; is de prins van Luik, of de baron van Elteren, A. 1688, op Maximiliaan Henrik, keur-Keulen, gevolgd; aan een sinkinge gestikt. 119. 155 en 174 bl. *Godfried*. 1409 bl.

Den 4; overleed, in de abdye van S. George by Roan, de hertog van Longueville, oppervorst van Neuwkastel; 49 jaaren oud. 131. 162 en 165 bl.

Den 7; is, te Wien, overleden de graaf Koningsfek; vice-cancelier en keiserlyk afgesant in Holland, 108 bl.

Den 13; wierd, te Venetie, Antonio Zeno tot doge verkoosen. 158 bl.

Den

Den 25; heeft het opswellen van den Oder en de Elve, door stormwinden aan geset, een treurige waternood verwekt. 109 *bl.*

M A A R T.

Den 1; is de Engelsche Wheler, ontrent Gibraltar, onder een swaaren storm, gemengd met donder en bliksem, van de zeebaaren overstelpt. 202 *bl.*

Den 6; overleed Vittoria de la Rovere, de hertoginne weduwe van Toskaanen, aan een apoplexie; 73 jaaren oud. Sy was geweest de gemaalinne van Ferdinand de II, A. 1670, overleden, en de moeder van Kosmus den III. 157 *bl.*

A P R I L.

Den 20; is keur-Keulen, Josef Klemens, tot biscop van Luik verkoosen. 229 *bl.*

In deese maand overleed de weduwe van de de laatste prins van Kondee, 66 jaaren oud; op het slot Chateauroux, in Berry. 240 *bl.*

M A J U S.

Den 4; overleed de grootmeester van de Duitsche Order; 't geen als een swaare slag is voorgekomen aan het doorluchtig huis van Nieuwburg. 260 *bl. en laager*, 13 *bl.*

Den 7; overleed ook de keur-Sax, Jan Georg den IV, 26 jaaren oud, te Dresden; gevolgd van Frederik syn broeder; A. 1670, gebooren. 258 *bl. Godfried*. 1408 *bl.*

Den 27; sloegen de Franschen, onder Noailles, de Spanjaarden, ontrent de Terr, in Katalonie. 297 *bl. Godfried*. 1433 *bl. De Medalien van koning Lodewyk*, 254 *bl.*

J U N I U S.

Den 1; vernielde de ammiraal Ruffel 2 Fransche koopvaardy vlooten, in de baay van Bertezaume. 264 *bl. Neuville*, 12 *bl.*

Den 10; winnen de Fransche, in Katalonie, de zee stad Palamos, nevens het kasteel; als mede Ostalrik, aan de Tordera. 303 *en laager*, 37 *bl. Medalien van gemelden Koning*, 255 *bl. Neuville*, 12 *bl.*

Den 17; poogde de scheepsvloot der Engelsche en Hollanders te landen, in de haven van Brest. 288 *bl. Medalien van Lodewyk*, 257 *bl.*

Den 19; kregen de Fransche, in Katalonie, ook Girona. 307 *bl. Medalien van genoemden Lodewyk*, 256 *bl. Neuville*, 12 *bl.*

Den 22; wierd S. Martin de Vers, een dorp ontrent de stad Kahors, in Vrankryk, van eenfeldsaam onweder overstuft. 33 *bl.*

JULIUS.

Den 20; is Ciklut van de Turken weder belegerd; doch des nachts, tusschen den 3 en 4 Aug. verlaaten: noch eens, den 12 Sept. belegerd; wederom, den 20 van die maand, verlaaten. 69 en 130 *bl.*

Den 22 en 23; hebben de Geallieerde, te water, onder andere zeeplaatfen, Dieppe geboinbardeerd. 88 *bl.* *Godfried, 1457 en 1459 bl.* aldaar ook spreekende van *koning Williams Medalie*, geteekend, JUVI TONANTI: doch daar is van hem noch een *tweede*, met dit Byschrift; ET PROXIMUS ARDET VCALEGON: uit *Virgils Eneis, II B. 3 IL. vers.*

Den 28; bombardeeren deselve, met hunne bombardeergaljooten, de vermaarde zeehaven, Havre de grace. 93 *bl.* *Newville, 18 bl.* Dit vertoond ook een *Medalie van genoemden koning*; verbeeldende de kopere stier van Perillis, geteekend; SUIS PERIT IGNIBUS AUCTOR. Voorts schryft van deesen stier, onder anderen, *Ovidius, Tristium, III B. II Klaagbrief.*

AUGUSTUS.

Den 5; wonnen de Venetianen, in Dalmatie, de sterke vesting, Kloburg of Klobuch; gelykfe veroverd hadden, in Bosnie, ontrent den 20 Juny, Ciklut, Gabella en andere stedekens. 277 en *laager, 123 bl.*

Op deesen dag, is monf. Arnauld overleden; priester en het hoofd der Jansenisten, A. 1612, gebooren. 99 en 159 *bl.*

Den 15; wierd het huwelyk voltrokken van Keur-Beyeren en de koninglyke prinsesse van Polen. 83 *bl. en in volgend VI D. 91 bl.*

Den 25; hield men, te Groningen, het jubilee van dat, over 100 jaaren, deese stad, door prins Maurits was gewonnen en onder het gebied van den Staat gebracht. *Abrab. Trommins, Reductie van Groningen; Harkenroths Oost-Friesch Chronykje, op dit jaar. Outhofs Liersang of Eeuwgedicht, Poësy, 2 D. 171 bl.* Dit Jubelfeest heeft ook haar plaats in de rang der *Nederlandsche Medalien*, voerende dit opschrift:

Des Prinsfen sweerd, met Godes arm,
Bragt paap en Spanjaert in alarm,
Als leugen voor het light verdween,

Wien

Wien fuyve glans in tempelen fcheen.
 Een rechte vreugd voor kleyn en groot,
 Die Groningen fluit in haar fchoot.
 Dit heeft des Heeren hand gedaen,
 En defe Penningen doen flaan.

Den 28; is binnen Parys, overleden de marschal de Humieres; een krygsman van grooten naam. 100 *bl.*

SEPTEMBER.

Den 8; is, Kastelfollit, in Katalonie, tuffchen Vich en Girona, door de Noailles veroverd. 161 *bl.*

Op deefen dag, gefchiede ook een gruwfaame aardbevinge te Napels en in de gehuurige landftreeken; naadat de Vefuvius, in April, vervaarlyke verwoeftingen had uitgevoerd. 133 *en* 135 *bl.*

Den 15; is het eiland Scio, in de Archipel, door de Venetiaanen, met verdrag gewonnen. 123 *en* 181 *bl.*

Den 22; hebben de Mooren Ceuta, in Barbarye, den koning van Spanje toebehoorende, belegerd. 235 *bl.*

Den 25; fyn de Franfchen, in de valeye van S. Martin, door de Waldenfes geflagen. 130 *bl.*

Den 27; hebben de Geallieerde de ftad Hoey gewonnen. 170 *bl.* *Neuville*, 26 *bl.* *De Medaliën van koning William*, met volgend *Opschrift*: FUGITE HINC TESTES A LIMINE BELLI.

In deefe maand overleed Francis. d'Estee, hertog van Modena; broeder des gemalins van Jakobus, geweefene koning van Engeland. 136 *bl.*

DECEMBER.

Den 2; overleed doctör Tillotfon, artsbifkop van Kantelberg; 65 jaaren oud, in Engeland alom betreurd. 300 *bl.*

Den 3; is de hertog van Parma, Rainuci Farnese, 64 jaaren oud, overleden. Was, A. 1630, gebooren. 276 *bl.*

Den 5; overleed marquis de Bellefonds, marschal van Vrankryk; op het kasteel te Vincennes. 245 *bl.*

Ontrent deefen tyd, wierd in Italic, met leedweefen, een groot verval der feden onder de Geestelyke geften; felf fich niet ontfiende, als acteurs, op openbaare toonneelen te verfchynen, en voorts de naam van *priester* voor een fcheldwoord op te neemen. 270 *en* 271 *bl.* *al feer omftandelyk.*

V Y F E N N E G E N T I G.

JANUARIUS.

Den 4; is te Versailles, de hertog van Luxemburg, 67 jaaren oud, onverwacht overleden; een groot generaal, hebbende ook, A. 1643, de slag van Rokroy by gewoon; doch de onmenschelyke wreedheden, A. 1672, te Swammerdam en Bodengrave gepleegd, hebben, by de onse, syn oorlogsluister beswakt. *Europ. Mercur. VI D. 88. bl. Neuville, 35 bl. Godfried. 1458 bl.*

Den 6; overleed, te Gottorp, Christiaan Albrecht van Oldenburg; hartog van Holstein-Sleswyk-Gottorp, schoonbroeder des konings van Deenmarken; een ongelukkig prins, 54 jaaren oud. *43 en 15 bl.*

Den 7; is de koninginne van Engeland, Maria Stuart, een deugdsame prinsesse, te Londen, overleden; naalattende een onuitspreekelyke droefheid in het hert van koning William. *48 en 169 bl. Godfried, 1493 bl. Neuville, 38 bl. Kronyk van Hoorn, 261 bl. Ontelbare Dichteren; onder welke J. de Recht, om syn sinryke kortheid, my wel het meeste behaagd; luydende syn Rouwklachte als volgt:*

O welk een doods gesicht? Brittanje werd verduisterd;
De Distel quynd, de Harp verdoofd, het Kruis ontluisterd;
't Hervormd Geloof, ontzet, verheft een naar geklag;
De grootste koningin, Maria, 's waerelds wonder,
De Son van Christenryk, gaat droef in 't westen onder;
't Gerucht van haare dood, schynt elk een donderflag.

De lydende Eilandin, met treurig floers omhangen,
Beklaagt haar groot verlies met traanen op de wangen;
Ach! roept zy, met een zucht die na 't gestarnte vliet,
Zal ik de Rykvorstin, myn voetster, eeuwig derven?
Most sulc een dierbre Vrou gelyk een schepzel sterven?
Ontfachchelyke dood, hoe groot is uw gebied!

Hoe deerlyk word de vorst (die dreigende gevaaren
Noch oorlogsblixems vrees, noch 't barnen van de baaren)
Door zulk een ongeval, het moedig hart beknelde!
Noch troost hy, ongetroost, de Britze maagd in 't kermen;
Beloofd haar, tot het eind zyns levens, te beschermen:
Dus wordze eerlang door hem ten tweedemaal hersteld.

On-

Onder de *Medalien*, gevallen my deefe 5; de *eerste*, met de woorden: QUANDO ULLAM INVENIENT PAREM? nevens de Wysheid, Godvruchtigheid en Standvastigheid: de *tweede* met, PLORANT IN FUNERE GENTES; nevens haar afbeelding, tusschen twee treurende vrouwtjes: en de *derde*, met: TRISTITIA PUBLICA; nevens een vrouwtje, in rouw gewaad ontrent haare eere graf.

Den 27; is der Turken keiser, Sultan Achmet, overleden; in de regeringe gevolgd van syn broeders soone, Mustapha. 33 *bl.*

F E R R U A R I U S.

Den 11; geschiede een bloedig treffen ontrent de voorste- den van Lemburg, tusschen de Polakken en de Turken nevens de Tartaaren. 117 *bl.*

Den 12; overleed de generaal van Brandenburg, Dorfling: over de 100 jaaren oud. 116 *bl.*

Op deesen dag, is ook overleden, te Kortryk, marquis de la Valette, lieut. gen. der Fransche legers, 60 jaaren oud; 25 jaaren in den oorlog sich loffelyk hebbende gequeeten. 132 *bl.*

Den 23; wierd, te Steenbeek buiten Hamburg, de pastor Horbius plechtelyk begraven; een man die, door Kerkgeschillen, een naam heeft bekoomen. 116 *en laager wederom*, 264 *bl.* Sie syn *Medalien*.

Den 28; wierden de Venetiaanen, naa twee ongelukkige slagen, genoodsaakt, in den Archipel, het eiland Scio weder te verlaten. 197 *bl.*

M A A R T.

Den 1; bleef Ceuta, van de Mooren, noch met groote moeite belegerd; met eenen ook Melilla benauwende. 189, 229, *en laager*, 222 *bl.*

Den 10; geschieden een treffen, tusschen de Franschen en de Katalaanen, ontrent het dorp Olor. 185 *bl.*

Den 16; is de koningin van Portugal van een soon, synde de derde prins, bevallen. 190 *bl.*

Den 30; overleed, op de verblyfplaats Aschaffenberg, Keur-Mentz, Anselmus Francisc. van Ingelheim; soo dat in deesen tyd, in Duytschland 6 Keurvorstelyke lykken syn aangemerkt. 154 *bl.*

M A J U S.

Den 20; winnen de Spaansche, toevallig, het eiland Ponza of Pontia; tegen over het landschap Lavoro; door
de

de ballingschap van vermaarde Romeinen wel eer berucht.
240 *bl.*

JUNIUS.

Den 10; geschiede een scherp treffen tusschen de Venetiaanen en de Turken, ontrent Argos in Morea; de laatste te rugge wykende. 297 *bl.*

JULIUS.

Den 1; winnen de Geallieerde Kasal de S. Vas, in het Montferrat aan de Poo; in deese tegenwoordige eeuw meermaalen aangetast. 151. *en laager, 13 bl.*

Den 8; wierd het lang geblocqueerde Kastelfollit, in Katalonic, door Vendôme ontset. 70 *bl.*

Op deesen dag, is, in den Haage, overleden, Christiaan Huygens van Znilechem; de tweede soon van den vermaarden heer Konstant. Huygens. 78 *bl.*

Den 14; wierd S. Malo, van de Geallieerde, voor de tweedemaal gebombardeerd. 270, *en laager, 58 bl.*

Den 24; overleed, te Turin, prins Karel van Brandenburg, aan een quaade koorts; A. 1672, gebooren en soo 23 jaaren oud. 24 *bl.*

Den 28 en den 30; krygen de Fransche Dixmuiden en Deinse, met verraad. 145 *en 147 bl.*

AUGUSTUS.

Den 4; wierd Namen, in het gesicht van het groote leger des Franschen konings, door de Geallieerde gewonnen; de marschal de Boufflers in arrest genoomen. 118 *en 191 bl. Neuville, 42 en 61 bl. Godfried, 1573 bl. &c.* behalven de *Dichteren*. Verscheidene *Medalieu* van koning William; hōewel my besonderlyk *die* gevalt, waar op het vrouwtje tusschen 2 riviergoden is neergefeeten, geteckend: PROVINCIA RESTITUTA.

Den 11; wierd Dunkerken, van de Geallieerde, gebombardeerd. 99 *bl.*

Den 13 en 14; hebben de Fransche Brussel gebombardeerd; vernielende, op die wyse, 13 kerken en 4571, soo geestelyke als wereldlyke timmeragien. 152 *bl. Godfried, 1460 bl. Neuville, 57 bl.* Deese krygsoperatie word ons op 2 *Medalieu* afgebeeld. De *eerste* vertoond, op de eene syde, 't gewonnen Namen, en op de andere, het brandend Brussel, met dit *Byschrift*: MOMORDIT LAPIDEM. De *tweede*, met koning Williams beeldtenis, heeft de bekende fabel van
de

de vos en den adelaar, geteckend; URIT. FURIT. NON PROFICIT.

Den 19; stierf de beruchte ridder Burri, op S. Angelo, te Rome, gevangen; 80 jaaren oud. 88 *bl.*

SEPTEMBER.

Den 7; hebben de Turken Lippa, in Hungaryen, geweldiger hand gewonnen; gelyk mede, den 15 deefes, Titul. 180 *bl.*

Den 18; syn de Turken weder door de Venetiaanen geslagen, ontrent Spalmadori, niet verre van Samos en Scio, 290 *bl.*

Den 21; syn de keiserfche, in Hungarye, by Lagos, van de Turken geslagen; aldaar dood blyvende den dappere Veterani. 183 *bl.*

NOVEMBER.

Den 5; overleed Gustavus Adolphus, hertog van Meklenburg Gustrouw; geene foonen nalaatende. 294 *bl.*

Den 6, maakte doctoor Meyer, binnen Hamburg, van den kanzel bittere verdeelinge onder de burgery. 297 *bl.* De *Medalieu*, onder de Duitfche, hebben ook deefen prediker vereeuwigd.

Den 28; is de hertog van Modena te Hanover getrouwd, met de princeffe Anna, dochter van Jan Frederik; hertog van Brunswyk en Lunenburg. 198 *bl.*

DECEMBER.

Den 8; trouwde de hertog van Parma met de princeffe van Nieuwburg. 313 *bl.*

Den 11; trouwde, binnen Kobenhaven, de kroonprins met de prinses van Meklenburg Gustrouw. 313 *bl.*

Den 25; is de graaf Windisgratz, hofraad, &c. 77 jaaren oud, te Wien overleden. 313 *bl.*

S E S E N N E G E N T I G.

JANUARIUS.

Den 31; en de volgende dag, fagmen een onbefuysden Dooptloop binnen Amfteldam, wegens een nieuwe order op de begraveniffen; eenige huysen wierden geplonderd en veel huysraad gebrooken en vernield. *Europ. Mercur.* VII D.

D. 102 bl. Beschryv. van Hoorn, 264 bl. N. N. bysonder Verhaal van dit oproer. Neuville, 80 bl.

FEBRUARIUS.

Den .. .; is Jan of Johannes, de soon van Alexius, der Ruffen Tzaar, overleden.

MAART.

Den 5; is, te Londen, de Associatie, in het Laagerhuys, tot verdediging van koning William, opgerecht. 200 *bl.*

Den 9; gelyk mede den 29. 30 en 31 Majus, syn te Londen met de dood gestraft de verraders; wiens toeleg op het leven van koning William, den 5 deeses, was ondekt. 212. 264 en 302 *bl.*

Den 11; overleed, te Versailles, de hertoginne van Guise, Elisabeth de Orleans, de dochter van 's konings oom, J. B. Gaston; gebooren A. 1646: synde de hertog haar man, A. 1671, overleeden. 187 *bl.*

Den 16; hebben de Geallieerde Givet, in het graaffchap Namur; gebombardeerd. 225 *bl.*

Den 18; deede de overvloeyende Tyber, te Rome, veel schade, aan verscheidene oorden van de stad. 138 *bl.*

Den 25; stierf, te Leeuwaarden, Henrik Kasimier, stadhouder, &c. aan een borstquaal; naalaatende een soon en eenige dochteren. 228 *bl.* Men heeft syn gedachtenis op een *Medalie*, doch ook by verscheidene *Dichteren*. Dit eene kanik, uit myn *Poësy*, 242 *bl.* u hier mededeelen:

'T is Frieslands stedevoogd, vorst Willems bloedverwant,
 Soon, neef en naneef van drie nooit volpreesen helden,
 Gedrochtetemmers in 't ontroerde Nederland,
 Die, sich gelyk een wal, voor hard en outer stelden:
 Doch dit geboorterecht neemt Henrik geensins aan,
 En staat naar heldenroem, door eigene oorlogsdâer.

Den 26; was 'er een geweldige brand in het dorp Blarikom, in het Goy; de kerk, &c. in aschen leggende. 229 *bl.*

In deese maand, heeft de hertog van Savoye het Mantuaans Montferrat gekocht; krygende hier door het besit van 2 steden, en 180 dorpen. 139 *bl.*

APRIL.

Den 13; wierd Kalais (gelyk onlangs, A. 1694 en 1695) voor de derdemaal van de Engelsche gebombardeerd. 251 *bl.* *Neuville*, 29 *bl.*

M A J U S.

Den 26; is, te Madrit, gestorven koninginne Anna van Oostenryk; de moeder van koning Karel de II. 300 *bl. en laager*, 75 *bl.*

Den 24; is, op het Oranjewoud in Friesland, overleden Albertina Agnes, de moeder van den stadhouder, Henrik Kasimier, en de dochter van Frederik Henrik prins van Oranje; 62 jaaren oud. 324 *en laager*, 128 *bl.*

Den 31; swierven weder eenige kerkgeschillen, wegens seekere beweerde theses; by die van het eiland Walcheren. 110 *bl. &c*

J U N I U S.

Den 2; geschiede een ruiter gevecht, tusschen de Spaanschen en de Franschen, by Rio de Arenas. 333. *en laager*, 79 *bl. Newville*, 93 *bl.*

Den 17; is, te Villa Nova in Polen, aan de watersucht overleden de koning Johannes Sobietzki, 72 jaaren oud; naa dat, in Maart, de koninginne van een dochter was bevallen. 330 *bl. Godfried*. 1503 *bl.* Wy besitten syn afbeeldinge op menigerhande *Medalies*; doch, onder welke eene, hebbende eenvoudelyk een kroon boven een schild, geteckend: CORONATUR QUIA PROTEXIT.

J U L I U S.

Den 7; was men noch besig ontrent het beleg van Ceuta. 87. *en* 292 *bl.*

Den 15; en 16 en 17; hebben de Geallieerde het eiland Martin de Re, tegen over Rochelle, gebombardeerd. 158 *bl. Newville*, 102 *bl.*

Den 23; strande het Oostindisch schip, de koning William, seer jammerlyk op de Vlaamsche banken. 211 *bl.*

Den 24; is, by schoon en stil wêder, te Parys, het koninglyke praalbeeld te paarde van de zegeboog afgevallen; aldaar zedert de Nimmeegsche vrede geplaatst. 56 *bl. Godfried*, 1462 *bl.*

Den 28; heeft de Tzaar, Pieter Alexewiez, de stad Asoph aan den Don, voor de tweedemaal belegerd, den Turk ontweldigd. 144 *bl.*

Deese zege vindmen op syn *Medalie* afgebeeld; doch ik heb ook, op die tyd, Asophs verovering met dit *Puntdicbt* in geheugen gehouden :

Beef

Beef, Soliman! dit is die Russische oorlogsheld, Tzaar Pieter, wiens geluk, rammeyend poort en muuren, Konstantinopolen niet langer kan verduiren;

In Asofs swaare val is reeds haar val voorspeld.

Op deesen dag is ook, te Versailles, overleden Charles Kolbert, minister van staat, de vader van marquis de Torcy; ontrent 68 jaaren oud. 57 bl.

In deese maand is ook de vrede tusschen Lodewyk de XIV en den hertog van Savoyen geslooten: synde daar in bedongen het huwlyk des hertogs van Burgondie met Maria Adelheidis, de oudste dochter van bovengenoemden hertog. 17 bl. en volgend Deel. 22 bl. Neuville, 98 bl. Medalien van koning Lodewyk, 265 bl. behalven noch een andere, geteekend: PACTA FIDES SOCIANS PATRIAM PACAVIT ET ORBEM.

In deese maand overleed ook Pierre Bizot, kanonik te Harrison, in het Borbonnois; door syn Medalikunde ontrent onse Staatsaaken bekend. 57 bl.

AUGUSTUS.

Den 4; is de keurvorstinne van Beyere van een jonge prinsesse bevallen. 179 bl.

Den 11; mislukte der Franschen listige aanslag, onder 1: Kroix, op Hoey. 178 bl.

Den 16; wierd het beleg van Temiswar, voor de twee demaal, gestaakt; trekkende de Keisersche den vyand tegen 149 bl.

Den 26; sloeg Keur-Saxen de Turken, by Olasch in Hungarye; synde ondertusschen, in Kroatie, 't kasteel Vranograts en het slot Tudorouw veroverd. 187 en 195 bl.

In deese maand, is de weduwe vanden stadhouder, Henrik Kasinier, te Leeuwarden, van een prinsesse bevallen 129 bl.

SEPTEMBER.

Den 5; hebben de Venetiaan en het vergeeffsch beleg van Dulcigno, in Dalmatie, opgebrooken. 183 bl.

Den 7; is, te Dresden, de veldmarschalk Schoning overleden; in de krygstogten van A. 1672 en 1686, bekend 200 bl.

Den 8; is de prins van Zweebruggen der Protestanter Godsdienst afgevallen. 180 bl.

Den 19; is de weduwe van Keur-Sax, Jan Georg de IV, overleden; sy was uit het huis van Saxen-Eysenach. 231 *bl.*

Den 27; overleed de graaf van Montal, binnen Dunckerken, 77 jaaren oud; in de Fransche legertogten van A. 1675, in aansien. 205 *bl.*

OCTOBER.

Den 17; is de keurvorstinne van Saxen van een jongesoon bevallen; gheeten Frederik. 286 *bl.*

NOVEMBER.

Den 28; &c. ontvingen de burgers tot Amsteldam eene *Medalie*, van 3 soorten van grootte; tot erkentenis hunner wakkerheid, in boven aangeteekenden oploop betoond. 310 *bl.* *Neuville*, 86 *bl.* Sy vertoond, op de eene syde, Neptuin, nevens de woorden: MOTOS PRÆSTAT COMPOSERE FLUCTUS: en op de andere, de ysvogel, in 'er nesje dryvende op een bedaarde zee; geteekend: HALCYONIBUS REDUCTIS. &c.

S E V E N E N N E G E N T I G.

JANUARIUS.

Den ..; vernielde een schielijke brand, in de Muscou, 1500 huysen. *Europ. Mercur VIII D.*

FEBRUARIUS.

Den 7; wierd, te Londen, onthoofd Sr. John Fenwich; de laatste van die vermaarde familie, 58 jaaren oud. 151 *bl.*

Den 21; wierden, aan verscheidene oorden van Kalabrien, aardbevingen gevoeld; de Vesuvius ondertusschen ook groote brokken van brandende stoffen uitbraakende. 136 *bl.*

In deese maand is, tot Altorf, gestorven Hans Kryzel, een boer van Oberruden, 81 jaaren en 4 maanden oud. Had by twee vrouwen 23 kinderen geteeld; uit welke 103 kinds-kinderen; uit deese weêr 38 kinds-kinderen. Dus heeft deese 164 kinderen, kinds-kinderen en kinds-kinds-kinderen in levendigelyve gesien. 140 *dl.*

Ontrent deesen tyd is ook een seer seldsaame weg, onder het aardryk ondeckt, te Koraix in Bretagne, ontrent het rievierdje de Ier: door de Engelsche bykans geheel in affchen gelegt. 148 *bl.*

MAART.

Den 9; overleed de vice-ammiraal, milord 'Barkley', aan de pleuris; 33 jaaren oud, een eenige dochter naalaatende. 215 *bl.*

Den 15; is de koning van Sweden, Karel de XI, te Stokholm, overleden; A. 1655, gebooren; gevolgd van Karel de XII, alstoen 15 jaaren oud. 257 *bl.* *Newville*, 126 *bl.* *Godfried*, 1501 *bl.* Dit afsterven is door een *Medalie* ver-eeuwigd; waar op het treurend Sweden is neêrgeseeten nevens het koninglyke graf, met dit byschrift: LUCTUS NON JUSTIOR ULLUS.

APRIL.

Den 21; synde Sondag, was 'er een vervaarlyk onweer te Brussel, en ontrent deselve een sware regen met donder en bliksem gemengd. 264 *bl.*

MAJUS.

Den 7; wierd 'er een aardbevinge gevoeld te Portreal, op het eiland Jamaika; tusschen Kuba en Hispaniola gelegen.

Den 9; is de 'conferentie tot de algemeene Vrede, te Ryswyk, geopend. 288 *bl.* *Newville*, 117 *bl.*

Den 17; heeft een onvoorsiene brand, te Stokholm, het koninglyk hof in koolen geset; terwyl het geheele ryk van een scherpe hongersnood wierd aangetast. 280 *bl.*

JUNIUS.

Den 5; is Aath, in Vlaanderen, bemagtigd; den 24 May, het beleg synde begonnen. 826 *en* 321 *bl.* *Newville*, 31 *bl.* *Medalieu van koning Lodewyk de XIV*, 266 *bl.*

JULIUS.

Den 6; is Karthagena, in het Amerikaansche Spanje, door de Franche overweldigd en geplonderd. *Newville*, 145 *bl.* *Medalieu van koning Lodewyk de XIV*, 268 *bl.*

Op deese dagh, geschiede een zeegevecht, ontrent het eiland Lemno, tusschende Venetiaanen, onder Kontareni, ende Turken, onder Mezzomorto. 15 *bl.*

Noch is, op deesen dag, Bihatz in Kroatie door de Keisersche belegerd en verlaaten. 24 *bl.*

Den 20, wierd Bon, door monf. de la Croix, by naar op een nacht overrompeld. 42 *bl.*

AUGUSTUS.

Den 3; is de koninginne van Portugal bevallen van een jonge prins; genoemd Emmanuel. 149 *bl.*

Den 6; is ook de Keurvorstinne van Beyere van een jonge prins bevallen. 155 *bl.*

Den 10; hebben de Fransche, onder Vendome, Barcelona naa een dappere tegenweer, gewonnen 117 *bl. Medalien van Lodewyk de XIV: 167. en weder, 269 bl.*

Den 21; is de heer Jac. Boereel, Burgemeester, afgesant, &c. op Meeresstein, by de Beverwyk, 68 jaaren oud, overleden. 227 *bl. Neuville. 161 bl. en Sim. Schynvoet, op de afbeeldinge van syn Exell. eere graf deese regelen plaatsende:*

Hier rust die groote hofgesant
Boereel, de suil van Nederland
En roem van Amstels burgerheeren,
Die, voor syn dood, syn naam ter eeren,
Het leven aan de vrede gaf.
Staatkunde en Wysheid cieren 't graf.

Den 22; overleed, te Edenburg, de marquis van Tweedale, in een hoogen ouderdom; hebbende, in syn levenstyd veel revolutien aangeschouwd. 155 *bl.*

Den 26; deede het Moskovisch gesantschap met groote pracht haar intrede binnen Amsteldam; welken ter eeren, den 29 deeses, men een treflyk vuurwerk, in het water achter de Kloveniers doelen, heeft vertoond. 227 *bl. Neuville, 164 bl. Godfried. 1058 bl.*

SEPTEMBER.

Den 1; geschiede een tweede gevecht op zee, ontrent het eiland Andros; tusschen de Venetiaan en de Turken. 260 *bl.*

Den 6; begaffich de prins van Konty, als recht hebbende op de Poolse kroon, met den ridder Bart, uit Dunkerken. Quam, den 7 Oct. aldaar te landen; doch is, den 9 Nov. vruchteloos naar huys gekeerd. *Volgend D. 191 bl.*

Den 11; hebben de Keisersehe, onder prins Eugenius, Rabin, &c. by Senta, aan den Teys, in Hongarye, den Turken in hunne legerplaats aangetast en grooten buit gehaald. 233 *bl. en volgend D. 64 en 66 bl. Neuville, 167 bl. Godfried, 1416 bl.*

Den 14; geschiede de derde zeeslag tusschen de Venetiaan en de Turken; by Napoli de Romania. 261 *bl.*

Den 15; is Frederik August, Keur-Saxen, gekroond koning van Polen; naa dat hy uit de Luitersche tot de Roomsche kerk was overgegaan. *Volgend D. 116 en 151 bl. Godfr. 1509 bl.* Op syn *Kroon Medalie*, word hem, in het gewaad van Herkules, de kroon van een staand vrouwtjen aangeboden, nevens deese woorden: *NEC ME LABOR ISTE GRAVABIT.* Doch daar syn noch 2 *andere* &c.

Den 20; is de algemeene vrede, op het huis Nieuwburg, te Ryswyk, by 's Gravenhage, geslooten; tusschen Engeland, Vrankryk, Spanje, het Duytsche ryk en de vereenigde Nederlanden; synde hier over, den 6 Nov. alom gevuid. *255 bl. Neville. 193 bl. syn Historie van Holland hier mede besluitende. Godfried. 1581 bl. ook met deese vrede syn Chronyk eindigende. Onder de Dichteren, W. van der Hoeven, in syn Herders gesang, &c.* Ondertusschen heeft ook deese vrede tot verscheide *Medalieu* stoffe gegeven; aan *die* van Friesland, Gouda, &c. maar *die* van Amsteldam bemin ik, om haar anticque eenvoudigheid; nevens een neergeseten vrouwtje hebbende deese woorden: *TRANQUILLUS GAUDEAT ORBIS.* Doch daar is noch een *andere*, met kooren airen, in een weggeworpene stormhoed opgroeyende, nevens dit Byschrift: *PACIS ALUMNA CERES.* Siet ook de *Medalieu van Lodewyk de AV. 272. 273 en 274 bl.*

Den 27; wierd het gefantschap van den Tzaar, binnen 's Gravenhage, met de gewoonlyke plechtigheid ingehaald. *Neville, 187 bl.*

Den 28; wierd Ebernburg, ontrent Kreutznach, door de keiserschen, onder Lovies van Baden, met verdrag veroverd. *242 bl. Neville, 185 bl.*

OCTOBER.

Den 15; wonnen de keisersche. in Bosnie, het slot Dobay; gelyk, den 17 deeses, het slot Maglay en Palank Schebze, &c. *325 bl.*

NOVEMBER.

Den 12; overleed, in 's Gravenhage, de heer van Sullecheren; synde ook een soon van den vermaarden Konstantyn Huygens. *367 bl.*

DECEMBER.

Den 7; hield men de trouwdagh van den hertog van Burgondie, met Maria Adelheidis van Savoye, nu 12 jaaren oud. *372 bl. en XII D. 294 bl. en laager, 41 bl. en 228 bl. Medalieu van koning Lodewyk, 275 bl.* Den

Den 17; is, te Wien, aan de waterfucht overleden Eleonora; weduwe van koning Michaël Wisnowiski, en naderhand van den hertog van Lottringen; 45 jaaren oud. 371 bl.

A C H T E N N E G E N T I G.

JANUARIUS.

Den 12; hebben de Turken, in Hungaryen, Chonat met geweld gewonnen en in affchen gelegd. *Europ. Mercur.* IX D. 171 bl.

Den 14; is, door de forgloosheid van een dienstmaagd, te Londen, het koninglyk hof verbrand. 53 bl.

FEBRUARIUS.

Den 3; is de keurvorst van Hanover, Ernestus Augustus, naa een langwylige siekte, ophet kasteel te Hernhutén, 69 jaaren oud, overleden. Syn weduwe is Sofia Palatina, de dochter van Frederik, koning van Bohemen, en Elifabeth Stuard, de suiter van Karel den 1; koning van Engeland. 172 bl. Synę *Medalieu* (behalven die van iyn aangevangen keurvorstendom, des jaars 1692) hebben meermalen een loopend wagenradt; van de sonne bescheenen en de wind bewaaid, nevens deese woorden: *VARIIS IN MOTIBUS EADEM*, in de jaaren, 1669, 1680 en 1684.

MAART.

Den 16; overleed seer schieglyk, te Wien, de graaf Sigismund van Didrichstein; keiserlyken raad. 223 bl.

Den 17; is de graaf van Leicester, in Engeland, overleden, 80 jaaren oud; de Dichteren wonder toegedaan. 244 bl.

MAJUS.

Den 4; hebben de Franschen, onder mons de Ponty, Kartagena belegerd en met verdrag veroverd. 90 bl.

Den 25; is het Moskovisch gesantschap uit Amsteldam naar Utrecht en soo weder hooger op naar huys vertrokken; naa dat het, den 7 deeses, uit Engeland was gekeerd.

In deese maand, iyn door vader Dunkam, een Jesviet in Burgondie, de muiren van de stad Aventicum (*Sequanorum*, niet *Helvetiorum*) meer als 1200 jaaren in een vergeetelheid begraven, gevallen ondckt. 156 bl.

Ook heeft, in deese maand, een boer, onder het graven, een schat van meer als een millioen gevonden; by Lefart, een stedeken in Bearne. Sy bestond in goude munten, onder de Fransche koningen, Lodewyk de XII en Francois den I geslagen. 156 *bl.*

JUNIUS.

Den 5 en 6; is de berg Vesuvius weder aan het yuirspuwen geraakt; door het inwerpen van een gewyde waskaars, soo men geloofd, gestild. 288 *en laager*, 19 *bl. Godfried* 1627 *bl.*

Den 11; is domine Balthasar Bekker, de bevechter van den duivel en versmoorder van spook en toveryen, tot Amsteldam overleden en elders begraven. 292 *en laager*, 94 *bl.* Men heeft deesen Godgeleerden met 2 *Medalieu* vereeuwigd; op welkers *voornaamste*, onder een beneveld sonnetje, deese regelen syn gestempeld :

Nu werd het wangeloof bestreên,
De duivel met de voet getreên
Van die op 't pad der waarheid gaan
En Bekker in syn grond verstaan.

Den 19; wierd Puiseaux, een stedeken in Bauce, (want dit is een bulderend jaar geweest) door een geweldige waterstroom by naar uit syn plaats gerukt; synde veel menschen en beesten daar in gesneuveld. 43 *bl.*

JULIUS.

Den 18; was 'er een groot onweer ontrent de Seyne; beginnende te Passy, naar de kant van Evreux, en eindigende te Isou, niet verre van Mantè; waar door het koorn en de wyngaarden wierden bedorven. 43 *bl.*

Den 21; heeft de Keiser een boertig waarschap, verbeeldende alle natien van Europa, in syn hof Favorita gchouhouden; ter eeren van het aldaar aangekoomen Moskovisch gesantschap. 35 *bl.*

Den 26; is de bliksem, met seldsaame uitwerkingen, in het klooster van Prouille gevallen; in het bisdom van S. Papoul; sich settende op de kloktoren, &c. 44 *bl.*

In deese maand, overleed een vrouwmensch te Kobenhaven, van 124 jaaren; synde geweest de dienstmeid van den vermaarden wiskonstenaar, Tycho. Brahe. 40 *bl.*

AUGUSTUS.

Den 13; is de hertoginne van Chartres van een princeffe bevallen; Maria Adelheide genoemd. 146 *bl.*

Ontrent deefen tyd, was 'er eene Renee Chauvel, ruim 14 jaaren oud, in het dorp Touraidais onder het bisdom van S. Malo; levende 14 maanden sonder enig voetsiel en echter wel groeyende, &c. 155 *bl.*

Den 23, woensdagen morgen; sloeg de bliksem in de citadelle van Turino; treffende het groot kruidmagafyn en ontrent 400 menschen verpletterende. Hier op volgde een vreeselyke stormwind, met weerlichten en donderslagen, verscheide verwoestingen aanrechtende. 121 en 235 *bl.*

SEPTEMBER.

Den 20; geschiede een hevig zeegevecht tusschen de Venetiaanzen, onder den ridder Delfino; en de Turken, onder den bassa Mezzomorto. 288 *bl.*

In deese maand, had men een groot onweder in West-Gotland, met een hevige orkaan, naa een ongewoone warmte; veel boomen uitroeyende en huysen verpletterende. 200 *bl.*

OCTOBER.

Den 12; trouwde de hertog van Lottringen, Henrik, met Elisabeth Charlotte van Orleans, of madamoiselle de Chartres; bestaande malkanderen in het vierde lidt. Synde dit het 33ste huwelyk van Lottringen met Vrankryk. 245 *bl.*

NOVEMBER.

Den 12; heeft sich Elbingen aan Keur Brandenburg overgegeven

In deese maand is eene monf. Bruffon, te Montpellier, om het protestantsch geloof, geradebraakt. 294 *bl.*

N E G E N E N N E G E N T I G.

JANUARIUS.

Den 4; geschiede de intrede des graven van Gerzey, Engelsche afgesant, te Parys; hebbende, den 6 deeses, by den koning gehoor. *Europ. Mercur X D 68 bl.*

Den 5; voelde men een swaare aardbeving op Batavie; waar door de rieviere wierd gestopt en de huysen elendig

fyn befchadigd. 173 *bl. Woodes Rogers, Nieuwe reyse naar de Zuidzee, 35 boufd. 367 bl.*

Den 15; trouwde, te Modene, de Roomfch koning Jofef met Amelia Wilhelmina; daar op naar Weenen met haar vertrekkende. 153 *bl.*

Den 16; had Abdalia Benaifcha, gefant van Marokko, te Parys, gehoor by den koning; fonder echter iets uit te rechten 122, 206 *en* 250 *bl.*

Den 30; trachte de prins van Konty, als erfgenaam des hertogs van Longueville, tegens de hertoginne van Nemours, fch in het befit van Neuchatell te fetten. 164 *en* 225 *bl.*

Den 31; is de vrede te Karlowitz, in het veld, ontrent den Donaw geflooten; tuffchen den Keiſer, Polen, Venetie, de Tzaar en den Turk. 95 *bl.* Op deefe vrede fyn 2 *Medalieu*; de *eene* met de woorden: EUROPA QUIESCAT, ASIA RESPIRET.

FEBRUARIUS.

Den 5; is de ridder William Temple, op fyn landhuys te Fernham, in de provincie van Sout-hampton, overleden; hebbende een groote roem by de ſtaatkundigen in de wereld behaald. 130 *bl.*

Op deefen dag ſtierf ook de Keurprins, Jofef Ferdinand van Beyeren; tot groote droefheid van den Keurvorft en fyn gemaal; als fynde een jonge prins van grooten hoop. 133 *bl.*

MAART.

Den 12; wierd het boek des artsbiskops van Kamerik, door den paus Innocent den XII, veroordeeld. 140 203. *en* *laager, 75 bl.*

Den 16; dede de Tzaar van Moskovie, ſchieſlyk naar fyn landen keerende, 6000 wederspannige raabraaken, ont-hoofden en verminken. 192 *bl.*

Den 24; is Francois la Fort, generaal van den Tzaar, te Moskouw, naa een ſiekte van 9 of 10 dagen overleden; 46 jaaren oud. Het lyk wierd met groote ſtaatsie ter aarden gebracht. 207 *bl.*

APRIL.

Den 21; is Jean Racine, ſielroerend treurſpeidichter, en des konings hiftorieschryver en ſekretaris, 59 jaaren oud, te Parys overleden. 207 *bl.*

In deefe maand, geſchiede der Schotten vergeeffe onder-

derneeminge op Darien, in Amerika, 255. *en laager, 1 bl.*

In deefse tyd, is ook, in Piemont, de opftand van Mondo-
vi, met vangen en hangen en de veftingwerken te flechten
gedempt. 199 *bl.*

M A J U S.

Den 6; is de hertoginne van Savoye, te Turin, van een
jonge prins bevallen; Viktor Amadeus Filippus Jofefus ge-
noemd. 224. 258 *bl. en laager, 33 bl.*

Den 26; overleed de vorftinne weduwe van Ooft Fries-
land; op haar reyse naar Broekhufen. 249 *bl. Harkenroths*
Ooft Friefch Chronykje op dit jaar.

J U N I U S.

Den 19; wierd madame Tiquet, met 7 flagen, onthoofd.
Sy had getracht haar man, fynde een raadshet, liet leeven
te beneemen. 259 *bl.*

Den 24; ontftont 'er te Maaftrecht, te Mafeyk en in de
omgelegene landftreek, een groot onweer, met donderen
blikfem en hagel gemengd.

J U L I U S.

Den 27 en 28; ontftond 'er brand in de Moskouw; en
daar op weder, den 5 Augufly, veel huysen vernielende.

A U G U S T U S.

Den 4; is de koninginne van Portugal, een princeffe van
Nieuwburg, naa een fiekte van 14 dagen, overleden; 4 foo-
nen en 2 dochteren achterlatene. 142 *bl.*

Den 13; wierd te Parys, des konings beeldtenis te paarde
(met de voetftal 24 voeten hoog en 120000 ponden fwaar)
onder een prachtige kavalkade, ondekt. 121 *bl.*

Op deefen dagh, is pater Markus de Aviano, die be-
ruchte mirakeldoender, ontrent 69 jaaren oud, te Wien
overleeden. 115 *bl.*

Den 16; overleed, te Koburg, hertog Albrecht van Saxen,
51 jaaren oud; de oudfte vorft van het geheele huys van Sa-
xen: doch kinderloos. 119 *bl.*

Den 4; is de koning van Deenmarken, Christiaan den V,
54 jaaren oud, te Kobenhaven, overleden, in de regeeringe
hem volgende fyn soon, Frederik de IV 160 *bl.* Syne *Me-*
daliën fpeelen wel meeft op de Deenfche verwinningen foo
te water als te lande, A. 1676, op de Sweedfche behaald.
Siet *Oliger Jacobsens, Musei Regii, 29 en 30 Tab.*

Den 23; zag men een Son-eclips boven deefse landen; van
8 tot 11 uiren; als wanneer defelve allenfken verdwynende
een heldere locht achter liet. No-

NOVEMBER.

Den 24; had men hier, by nacht, een hooge watervloed; de dykken beschadigende en, in het Y, de fchepen allerhande ongemak aanbrengeude.

DECEMBER.

Den 17; is de prins Jan Francois van Nassau-Siegen overleden; hebbende den oorlog 58 jaeren gevolgd. 249 *bl.*

Den 24, wierd, te Rome, de Heilige Poort geopend; niet door den paus, volgens het oud en algemeen gebruik; maar door een Franschman, den cardinaal, Emmanuel Theodor. de Bouillon. 229 *bl.* S. Sylvius heeft, met dit *Punt-dicht*, deese feestdag in gedachtenis behouden:

Degroote sleutelvoogd van 't magtig Vatikaan
Bestaat de kerkdeur van sint Pieter op te slaan
Op 't honderdjaerig feest, op dat hy, door syn bede
Vol aandacht en vol vuir, gelyk hy is gewent,
Een weg voor duifenden tot vreugde baane entreedt
In 't heilig choor, als 't past den twaalfden Innocent.

Onder andere *Medalies*, het opslaan van de H. poort vertoonende, hebbenwe *eene*, met dit aanmerkelyk By-schrift: EN PIUS ALCIDES, ATLANTE FESSO: vergelykende het oopenen van de poort, door gemelden kardinaal, voor paus Innocent den XII; met het onderschragen van de wereld, door Herkules, voor den afgematten Atlas. Sie *le Jubilee de l'an. MDCC; &c.*

Op deese dag, is, te Madrid, Marquis de los Balbazos, 68 jaeren oud, overleden. 249 *bl.*

Den 29; is de Schout by nacht, de graaf van Nassau-Zarbruk, in den Haag overleden. 252 *bl.*

S E V E N T I E N H O N D E R D.

JANUARIUS.

Den....; verfoekt de keiser van Marokko van den koning Lodewyk de Groote, de prinsesse van Konty ten huwelyk. *Europ. Mercur.* XI D. 56 *bl.*

FEBRUARIUS.

Den 3; is Elbingen aan den Pool weder overgegeven; na een gemaakt verdrag, den 12 Decemb. des voorgaanden jaars. 167 *bl.*

Den

Den 15; heeft Edenburg, in Schotland, een swaare brand, de burgeren seer naadeelig, uitgestaan.

Den 20; is Riga, door de Polakken, belegerd. 179 *en*
251 *bl.*

M A A R T.

Den ..; is de hertogin van Modena van een jonge Prins bevallen.

A P R I L.

Den 1; is Brisak, door de Fransche, weder aan de Keiserschen ingruimd. 201 *bl.*

M A J U S.

Den 14; is Tonningen, door de Deenen belegerd; doch, naa een vinnig bombardeeren, den 2 July, weder verlaaten. 25 *bl.*

J U N I U S.

Den 10; is, te Nettuno, overleden de kardinaal Francis. Maldachini, 68 jaaren oud: ter gunste van syn moey, donna Olympia, van paus Innocent de X gepromoveerd. 8 *bl.*

Den 21; is te Revel, by Trier, een burger overleden; oud 114 jaaren, 5 maanden en 6 dagen: hebbende 18 levende kinderen, en 140 kindskinderen, tot aan de vierde generatie gerekend. Voorts was hy gebooren, A. 1586, en had geleefd onder de regeeringe van 16 Paussen, 5 Keisers, 4 koningen van Vrankryk, 4 koningen van Spanjen en 6 koningen van Engeland. 47 *bl.*

J U L I U S.

Den 5; overleed de doge van Venetic; gevolgd van Aloysio Mocenigo. 15 *bl.*

Den 28; voeldemen een seer schadelyke aardbevinge te Venetic en in Karinthie. 17 *bl.*

A U G U S T U S.

Den 4; is de koning van Sweeden in Zeeiand, by Elseneur overgestooken; by het slot Frederiksburg sich ter neder slaande. Hier op volgde een wapenschorsinge, en daar weder op, den 18 deeses, de Vrede met Deenmarken. 120 *bl.*

Den 9; overleed de jonge hertog van Glocester, soon van prinsesse Anna en prins George; 12 jaaren oud; een treurige hartsteek aan Britanje. 142 *bl.*

Den 15; is de keurvorstinne van Beyeren van een jonge Prins bevallen. 173.

In deefse maand ftierf, in de provincie van Staffort, eene Pendrell; de laafte uit het geflacht van die geene, welke koning Karel de II, naa de rampfalige flaḡ van Worchefter, hielp bergen en hem in die fwaare eikenboom verftak. Nu was het feer aanmerkelyk, dat, eene uir naagemeldes dood, eene stormwind dien beruchten boom, die koninglyke fchuilplaats, ter aarden velde. 144 *bl. Koningl. Beeldenis van L. v. Bos*, 2 B. 261 *bl. Mater v. Harwich*, *Orator Latino-Belgicus*, 205 *bl.*

SEPTEMBER.

Den 3 en 4; heeft de blikfem, te Tarrakone, in het magafyn groote fchade gedaan. 218 *bl.*

Den 25; is Nerva door de Moskovyten belegerd. 277 *bl.*

Den 27; overleed te Rome, paus Innocent den XII, 76 jaaren oud; een Napolitaan, Pignatelli van geboorte. 184 *bl.*

OCTOBER.

Den 2; is Kokkenhauſen, aan den Duna, van de Poolen belegerd; dat, den 15 deefes, ſich aan hen overgeeft. 275 *bl.*

NOVEMBER.

Den 1; ftierf te Madrit, de koning van Spanje, Karel de II, de Gelukkige gefegt, de foon van Philip den IV en Maria Anna, gebooren, den 6 Nov. 1661; 39 jaaren oud. Op wien, volgens feeker testament, is gevolgd, als naafte erfgenaam, de hertog van Anjou, Philip; kindskind van Lodewyk de XIV. Bronaër der volgende oorloogen, door land verderf en bloedftortinge beklagelyk. 280 *bl. Medalien van koning Lodewyk*, 284 285 en 286 *bl.* ook met deefe vereeniging van Vrankryk en Spanje befluitende. Doch, buiten deefe ſyn 'er noch verſcheidene; hoewel op de jaaren, 1701, 1702 en 1705. Onder andere ook een *Legpenning*; hem vertoonende op een ſtappend paard, nevens dit byſchrift: PROSPERE PROCEDE ET REGNA.

Den 19; is Albani, een Urbyner van afkomst, tot Paus verkoofen; Klemens de XI gefegt. 292 *bl. en volgend D.* 53 *bl.*

Den 27; heeft de koning van Sweden, Karel de XII, met 12000 man, afgerechteftroepen, 8000 Moskovyters verſlagen, op de vlucht gedreven en aldus de ſtad Nerva geweld-

digerhand ontset. 293 *bl.* Deefe zege vertoonen ons ook twee Sweedsche *Medalieu*; op de *eene* word hy by genaamd DANICUS. RUSSICUS. POLONICUS: hebbende de verkeerde fyde een knods, waar uit 3 takjes groeyen, boven het beftormen van een bolwerk, midden in het water; geteckend: SIC PAX SANCITA PER ARMA.

E E N.

JANUARIUS.

Den 18; is Frederik, Keur-Brandenburg, nevens fyne gemalinne, Sophia Charlotte, met veel plechtigheid, gefalft en gekroond koning van Pruiffen. *Europ. Mercur.* XII D. 81-*bl.* Op fyn *Medalie* word hy van de Regeringe, op een wolk gefeeten, gekroond, terwyl hy de hand geeft aan een knielend vrouwtje, nevens deefe woorden: REX BORUSSIS A DEO DATUS.

Den 26; had men een groote waternood en veel stormwinden, te Bajonne; achter in Gaskonje.

In deefe maand is, in Vrankryk, overleden de bekende generaal Stoupa; over de 80 jaaren oud. 101 *bl.*

FEBRUARIUS.

Den 6; trokken de Fransche in alle Spaansche plaatsfen van Nederland. 177 *bl.*

Den 18; heeft Philip van Anjou, als koning van Spanje, te Madrit, fyn intrede gedaan; den 4 Decemb. van het verledene jaar, uit Parys fynde vertrokken. 210 *bl.* Op fyne *Medalieu*, fit het Spaansche koningryk nevens fyn borstbeeld, tusschen 2 pilaaren op een voetstal geplaatst; hebbende dit *Byschrift*: HOC REGE QUIETA REVIVAM. Op de verkeerde fy hangt het vlies aan een granaatboom; geteckend: DIVISUM NON DISSECTUM.

APRIL.

Den 20; is de hertogin van Savoye van een jonge prins bevallen. 210 *bl.*

In deefe maand heeft de hertog van Mantua Fransche besettingen in fyn hoofdstad genoomen. 232 *bl.*

M A J U S.

Den 12; heeft de nieuwe koning van Pruiffen, binnen Berlyn, fyn intrede gedaan. 285 *bl.*

Den 28; trokken de Keifersche met groote moeite en fwaaren arbeid, over het Alpifche gebergte, in Tirol. 9 *bl.*

J U N I U S.

Den 9; is Philip, de hertog van Orleans, broeder van koning Lodewyk de Groote, ruim 60 jaaren oud, overleden; den 21 Sept. 1640. gebooren. 312 *en laager*, 69 *bl.* Onder fyne *Medalieu* vind ik 'er *eene*, met een bombe in de locht openberstende; nevens deefe woorden: ALTER POST FULMINA TERROR.

J U L I U S.

Den 10; maakten de Keifersche, in Italic, een doortogt met den degen en slaan gelukkigelyk, by Karpi. 32 *bl.*

Den 21; heeft de koning van Sweden de Moskovieters en de Polakken geflagen aan den Duna.

A U G U S T U S.

Den 4; is de oudste soon van koning Josef overleden. 200 *bl.*

S E P T E M B E R.

Den 1; hebben de Keifersche, weder gelukkigelyk, in Italic, geflagen by Chiari. 238 *bl. en laager*, 8 *en weder*, 2 *bl.*

Den 16; is Jakob, de geweefene koning van Engeland, te S. Germain in Vrankryk, overleden, en de gewaande prins van Walles tot koning verklaard. 249 *bl.* Deefe prins ontmoet ons ook op een *Medalie*; wiens averchtsche fyde een fchip in een ontstelde zee verdoend, met volgend *byschrift*: JACTATUR NON MERGITUR UNDIS.

Den 22; wierden in een oproer, te Napels, veel grooten aangetaft en in verfekering gebracht. 257 *en* 285 *bl.*

O C T O B E R.

Den 16; was 'er, te Nimmegen, een groot onweer; de huysen maakende daakeloos. 257 *bl.*

Den 22; is de gemalinne van koning Josef van een jonge prinsesse bevallen. 269 *bl.*

D E C E M B E R.

Den 1; wierde de groote deken van S. Lambert, te Luik, van de Fransche, met een geweldige onreedlykheid, gevangen en naar

naar het kasteel van Naamen gevoerd. *Volgend XIII D. 77 en 187 bl.*

Den 22; heeft de koning van Sweden de Dunamunder schans, in Lyfland, beneden Riga, by overgaaf gewonnen.

T W E E.

JANUARIUS.

Den...; heeft men te Maastricht, eenige brandstichters ondekt. *Europ. Mercur. XIII D. 91 bl.*

FEBRUARIUS.

Den 1; is prins Eugenius van Savoye, ter sluik in, Kremnageraakt; neemende de generaal Villeroy gevangen en dus weder vertrekende, *111 bl. en laager, 6 bl.*

In deese maand was'er, te Amsteldam, een groote waternood.

M A A R T.

Den 9; is de gouverneur van Luik, de graaf van Berloo, in de citadelle overleden; by de burgeren gehaat. *186 bl.*

Den 19; is Willem de III, koning van Engeland, te Kenfigton, overleden; synde op de jagt met syn paard gestruikeld; in de regeering van de prinsesse Anna gevolgd. *213 bl. Beschryv. van Hoorn, 283 bl.*

Onder de *Dichteren* heb ik my mede in myn plicht gequeeten; doch fiet hier ook een Graffschrift van *J. de Recht.*

Hier legt de liefde en lust der Engelze onderzaaten;
 De stuurman van den hulk der zeven vrye staaten;
 De Alcides zyner eeuw, die monsters heeft geveld
 En paalen aan de loop der Fransse son gesteld;
 De Haagse Scipio, die, ryk van lauwerbladen,
 Een trits van kroonen won door onnavolgbre daaden;
 De Britze Augustus, die, in 't nypen van den nood,
 Der volken recht herstelde en Janus tempel sloot!
 Het sterflot van dien held deê duizend vorsten beeven;
 Europa scheen met hem den laatsten snik te geven.
 Indien de dapperheid wierd van de Dood gevreesd,
 Hy was gelyk, gelyk syn roem, onsterfelyk geweest.

behalven *Palemons Herders klachte*, by *Oudhof*, *Poëfy*, *ID.* 75 *bl.* &c. Onder de *Medaliën* munt die boven andere uit, met den wegvliegende arend nevens der Sonnen ondergang; geteckend: *NON NISI SOLE OCCIDUO REVOLAT.* Maar op die van Anna fietmen het Griekſche *Palladium*, of notlottigh beeld van vryheid, nevens de woorden: *NOVÆ PALLADIUM TROIÆ.*

In deeſe maand hadmen onweer en waternood, te *Bajonne* in *Vrankryk*; en aardbevingen in de koningryken van *Napels* en *Sicilië*; nevens een nieuwe vuirbraaking vanden *Etna.* 259 *bl.*

APRIL.

Den 5 en 6; had men, by nacht, een droevige waternood rondſom *Amſteldam* tot aan *Haarlem* en *Edam*, *Utrecht* en *Amisfort*; by *Muyden* de dyken ſynde weggeſpoeld. *A. Alewyn* heeft onder de afbeeldinge van deeſe dykbreuk deeſe regelen geplaatſt:

De Maagd van *Holland* ſit hier in het treurgewaad,
 Beweenende, vol ſinart, haar jammerlyke ſtaat;
 Dewyl een zee-orkaan, rammeyend tegens dykken
 En dammen, doorbreekt en met haar landsdouw gaat ſtrykken.
 De Noord-en Weſtewind, blaasbalgen heel verwoed
 Uit hunne ketenen geſpat, den watervloed
 Doen ſwellen, en, met huys en hof en landgenooten
 En vee en ſtulp en ſtal, om 't jammer te vergrooten,
 Verbrooken en geſloopt, heen dryven en dien ſchat,
 Haar welvaart, ſinooren in 't onſtuymig pekelnat!
 Wat landplaag, welk elend kan by dees droefheid haalen!
 Wie ſal, als God alleen, haar groot verlies bepaalen?

In deeſe maand, hielden de Keiſerſche *Mantua* geblokk-
 keerd.

M A J U S.

Den 15; is by naar overal den oorlog tegens *Vrankryk* gepubliceerd.

In deeſe maand is *Philip* koning van *Spanje*, te *Napels* gekomen; als koning van dat ryk, 9 *bl.*

J U N I U S.

Den 11; hebben die van *Nimmegen*, met een *Bataviſche* dapperheid, der *Frantiſchen* hevige aanval, onder marſchal de
 Bou-

Boufflers, van hunne vesten afgekeerd en te rug gedreven. 312 *bl.* De geheugenis deeser heldedaad blyft op een *Medalie*; hebbende, op de eene syde, het afkeeren der vyanden, en op de andere, de Nimmeegsche vryheid; geteekend: LIBERTAS NEOMAGI. INTUS ET EXTRA.

Ontrent op deesen tyd, sochten de Keisersche Vendôme te lichten uit der Franschen legerplaats.

Den 16; is Keiserswaard van de Geallieerde belegerd en aan hen overgegeven, 283 *en laager*, 2 *bl.* *Gedrag van Marlboroug.* 9 *bl.* Op de *Medalie* van de koning van Pruiffen hebt gy het beleg van deese vesting; boven, in het jaar, 1689.

JULIUS.

Den 26; komt de koning van Pruiffen, als mede erfgenaam van koning William, uit den Haage, tot Amsterdam, 285. *en laager*, 151 *bl.*

AUGUSTUS.

Den 15; heeft gemelde prins Eugenius, met groot voordeel, de Fransche by Luzzara geslagen. 159 *en laager*, 9 *bl.* Deesen oorlogsheld heb ik eens volgend *Puntdichtjen* toegepast:

Leef, leef, Eugenius, met deese lauwerier!
 De vyand zidderd voor uw oorlogs bliksemvier.
 Luzzara toond, hoe gy u heden hebt gequeeten.
 U sullen de Alpen, u Kremona nooit vergeeten!

Siet ook, op syn afbeeldinge, de *Poësy van J. de Recht*, 7 *bl.*

Den 26; is Kadix, van de Geallieerde te water, doch sonder eenig voordeel, aangetaft. 251 *bl.*

SEPTEMBER.

Den 8; heeft Keur-Beyere, met 6000 ruiteren, Ulm in Swabenland vermeersterd. 182 *bl.*

Den 10; is Landau de Franschen met een beleg ontweldigd. 57. 175, *en laager*, 6 *bl.* Hier van heeft men *Medalieu* en *Noodmunten*: self van silvere teljooren en schotels afgekapt en met een wapentje, tusschen 4 lelytjes, bestempeld.

Den 23; is Venloo de Franschen ontweldigd. 27. *en laager*, 3 *bl.* *Gedrag van Marlboroug*, 13 *bl.*

OCTOBER.

Den 2; is Stevenswaart de Franschen ontwongen. 266. *en laager*, 4 *bl.* *Gedrag van Marl.* 14 *bl.* Den

Den 7; wierd Roermonde, met een geweldigvuur, door de Geallieerden, tot een overgaaf gedwongen. 269. *en laager, 5 bl. Gedrag van Marl. 13 bl.*

Den 13; is Luik, door de burgers aan de Geallieerde overgegeven. 259. *en laager, 8 bl. Gedrag van Marl. 14 bl. &c.*

Den 22. 23 en 24; wierd de Fransche silvervloot, by Vigos in Galiffie, door de Engelsche en Hollanders bevestigd, geplonderd, verbrand en geruineerd. 304. *en laager, 6. 7 en 8 bl. en volgend D. 82 bl.* Dit is een stoffe van verscheidene Medaliën geweest, doch onder andere, van eene; met een zeekeygstrofec, waar nevens : TROPÆO HÆC. CÆTERA FLAMMIS. &c.

NOVEMBER.

Den 4; viel een Franschen party van 35 man by nacht, ontrent Venloo, op een vaartuyg, dat sy plonderden. In de selve waaren de heeren, Marlboroug, Obdam en Geldermalsen; op een gemeene pas onbekend gebleven, 306 *bl. Gedrag van Marl. 19 bl.*

DECEMBER.

Den 21; synins'Gravenhage, twee land verraders, Koupestein en van Yffel, onthoofd. 325 *bl.*

Op deesen dag hebben de Fransche, in Italic, gelyk te vooren Borgoforte, ook Governolo aan de Mincio veroverd en daar op Bercello gebombardeerd *Volgend D. 16 bl.*

Dit jaar heeft veel *Dichteren* gaande gemaakt en, onder andere ook *H. B.* met syn *Vreugdegalm*, door de *Faam uitgeboesend over de dagelyksche Verwinningen.*

D R I E.

JANUARIUS.

Den 13; wonnen de Franschen, onder Vendôme, de post van Bondanella in Italic *Europ. Merc. 45 bl. XIV D.*

Den 20; is Portoreal, op het eiland Jamaika, by ongeluk elendig verbrand. 257 *bl.*

FEBRUARIUS.

Den 1; is s'morgens ontrent 10 uiren, te Hoorn, de kruittooren, onseker door wat toeval, gesprongen; doende veel schade in en ontrent haar gebouwen. *N. N. Beschryv. van Hoorn. 287 bl.*

Den

Den 2. 14. 15 en 16; voeldemen een aardbevinge te Rome, beschadigende het oude kolifeum of keizerlyke fchouwplaats. Soo wierd Serra een waterpoel, ontrent Nurcia. Aquila kreeg groote fchade, in Abruzzo; en duirden deefe bewegingen in andere fteden en vlekken tot in Maart, April en Majus. 101 *bl.*

Den 3; heeft Keur-Beyere Nieuwburg aan den Inn vermeerderd en daar op Weiden en Aurach. 120 *bl.*

Den 11; is de graaf van Athlone, anders de baron van Ginkel, te Utrecht, 59 jaaren oud, overleden. Op fyn *Medalien* ontmoet ons fyn grafnaald, tuffchen 4 geboeidegevangene, boven, met wimpels en ftaandearden verciërd.

Den 15; is Rhyenberg, door de wapenen des konings van Pruiffen bemagtigd. 128 *bl.*

M A A R T.

Den 9; kregen de Franschen het fort Kell, by Strasburg; doch ontrent deefen tyd veroverde Hefsen-Kaiffel Traarbach, behalven het kasteel. 126. 127 *en* 179 *bl.*

Den 11; floegen de Geallieerde feer ongelukkig, in Beyere, by Scherdingen aan den Donau. 172 *bl.*

Den 17; hebben de keifersche, in de Opperpaltz, het ftedeken Neuwmark, nevens Freiflat en Neuwftattel, veroverd. 176 *bl.*

Den 22; fyn, door een amnestie, de ftaatgefchillen te Nimegen gedempt. 258 *bl.*

Den 30; is de faak van Kodde te Romem afgedaan. 220 *bl.* Op fyn *Medalie*, valt de Vatikaanfche blikfem op een leggend lam; ftaande ter fyden der Staaten leeuw, met fwaard en pylen; geteekend: *INSONTEM FRUSTRATA FERIRE PARAT.*

Ontrent deefen tyd had men een bitteren opftand binnen Middelburg.

A P R I L.

Den 8; heeft Keur-Beyere de ftad Regensburg vermeerderd. 233 *bl.*

Den 14; is de derde en jongfte dochter van den keifer Leopold, Josepha, 16 jaaren oud, overleden. 232 *bl.*

Den 23; is 'er, in de Elfas by Stollhoffen, een vinnig treffen voorgevallen. 145 *bl. en* laager 2 *bl.*

M A J U S.

Den 1; kregen de Polen de onderlage, by Pultouw aan de

de Nareuwftroom, niet verre van Warfauw; zegepraalende de koning van Sweden, Karel de XII. Op de Sweedsche *Medalie*, fit een gevangene onder een palmboom, tuffchen 2 leggende rievier-goden; geteekend. VICTORIA PULTOVIENS. PARTA. &c.

Den 4; fyn de Fransfchen, door het Kintzinger dal, in de Elfis gevallen, en hebben fich by de Beyersche gevoegd. 270 *bl.*

Den 10; hebben de Fransche Tongeren veroverd, naa een kleen gevecht ontrent defelve 287 *bl.*

Den 15; is Bon, aan den Rhyn, herwonnen. 275 *bl.* *Gedrag van Marl.* 25 *bl.* De *Medalie*, wegens deefe verovering, vertoond Marlboroug te paard; nevens een knielend vrouwtje, hem de fletelen aanbiedende van Bon, Hoey en Limburg; nevens de woorden: SINE CLADE VICTOR. &c.

Den 24; fyn de Beyersche, by Velen geflagen.

Ook heeft men in deefe maand, met Portugal, een nieuwe alliance opgerecht. 313 *bl. en laager*, 12 *bl.*

Ontrent deefen tyd waaren ook de Kamifars, in de Sevennes, meermalen meester van hunne wreede en bittere vervolgers. 136. 188 *en laager*, 47 *bl.* Sic de *Oorfprong, Oudheid, Zeden en Godsdienst der Bewooners van de Sevennes; &c.*

JUNIUS.

Den 17; hebben de keifersche geflagen en gewonnen in Italie; ontrent de voordeeligfte paffagien. 7 *bl.*

Den 18; kregen de Beyersche Kufftain, Rotenburg, Wirgel en Infprik; ja geheel Tiroll. 22 *bl.*

Den 27; hebben de Geallieerde de Fransche linien in Brand en Vlaandere, met geweld aangetaft en gebrooken 68 *bl.*

In deefe maand waaren eenige onlusten binnen Amisfort.

JULIUS.

Den 1; gefchiede het hevig treffen by Eekeren en Wilmerdonk, niet verre van Antwerpen; waar in de Hollandsche dapperheid in het byfonder heeft uitgemunt: onaangefien de generaal Obdam genoodfaakt is geweest af te trekken en naar Breda fich te begeven. 82 *bl.* *Gedrag van Marl.* 29 *bl.*

Den 26; hebben de Fransche, op de Schotsche kusten, der Hollanderen haringbuyfen verbrand. 107 *bl.*

AUGUSTUS.

Den 2; wierden de Fransche koopvaardy schepen, door den ridder Rooke en Dilkes, verbrand. 145 *bl.*

Den 22; was 'er een hevige opstand in Turkyen en aan het hof te Konstantinopolen. 251 *bl.*

Den 25; is de stad Hoey, met een beleg, de Franschen ontweldigd 227 *bl.* *Gedrag van Marl. 31 bl.*

Den 28; hebben de Fransche in Italie, naa een kloeke tegenstand, de vesting Bercello bemagtigd. 185 *bl.*

Den 30; syn de kleene schanssen, de groote en kleene Kyk-uit, onder Hulst, door de Geallieerden veroverd. 1 *bl.*

In deese maand is ook Tiroll hersteld en de Beyersche te rug gedreven; en wel meest door de boeren, onder eenen Marten Laninger : synde Rotenburg en andere vastigheden herwonnen. 198 *bl.*

SEPTEMBER.

Den 4; is Trente, door de Fransche, gebombardeerd. 187 *bl.*

Den 7; hebben de Fransche, onder den hertog van Burgondie, Brisak gewonnen. 208 *bl.*

Den 12; is Karel, te Wien, plechtelyk uitgeroepen tot koning van Spanje. 192 *bl.*

Den 20; wierd de graaf van Stirum, ontrent den Donau, door de Beyersche gellagen; deinsende echter in tyds, sonder wanorder. 263 *bl.*

Den 27; heeft de generaal Marlboroug Limburg, met een beleg bemagtigd. 235 *en laager, 8 bl.* *Gedrag van Marl. 36 bl.* *Sekere Medalie, van waarde, bewaard gelykelyk de verovering van Bon, Hoey en Limburg boven 130 bl. al aangehaald.*

OCTOBER.

Den 3; syn van Houwten en Saap, als verstoorders van de algemeene rust, tot Amisfort, onthoofd. Ook was binnen Rheenen onraad. 283 *bl.*

Den 14; kregen de Sweedsche Thoorn, een hansestad aan de Weisel.

Den 26; geschiede een treffen in Italie, by Serravalla, anders S. Sebastiaan; waar in het de keisersche al seer quaad hadden. *volgend D. 13 bl.*

Den 29 en 30; is Kuffstein, door de keisersche, by nacht stormenderhand ingenoomen. 301 *bl.*

NOVEMBER.

Den 15; kregen de Duytschers een harde neep by de

Spierbach, fynde gefind Landauw te ontsetten. 309 *bl.*

Den 18; is het fort Doel, in Braband ontrent de Schelde, de Fransche door de Geallieerde ontweidigd. *Volgend D. 86 bl.*

Den 19; wierd Landau, manhaftig verdedigd, van de Franschen, onder Tallard, by overgaaf bemagtigd. 306 *bl.*

Den 28; is de stad Amberg, in de Opper-Paltz, door de keiserfche vermeersterd. *volgens D. 185 bl.*

Ontrent deesen tyd, syn Kempten en Givenbach van de Beyerfche veroverd. *Volgend D. 184 bl.*

DECEMBER.

Den 8; trof een yffelyke zuydweste stormwind, soo te water als te lande, Engeland, Vlaandere, Holland, Friesland, en meer aangrenssende gewesten. *Volgend D. 80 bl. Klaas Bruin, Mengeld. 93 bl.!*

Den 15; syn Ausburg en Passaw, door de Beyerfche of liever Fransche, ingenomen; gelyk eenige tyd te vooren, Ulm. *Volgend D. 189 en 189 bl.*

Den 16; is het sterke Gelder, naa een lange bloquade, door de koning van Pruiffen gewonnen. 314 *bl. en laager.* Op de *Medalie van deesen koning*, komt een geknield vrouwtje haar sleutelen den neergesetenen verwinnaar aanbieden; geteekend: *VINCIT INVICTAM.*

Den 28; syn de linien der Fransche, van Wassegem tot aan Merloo, door de Geallieerde, geweldiger hand geslecht. *Volgend D. 87 bl.*

In deese maand is ook Elbingen, van de Sweedse, schielyk overrompeld.

Ontrent deesen tyd, hebben eenige Hollandsche bankiers de Fransche krygsmagt, in Vlaandere en in Italie, geld verschooten. *Memorie ontrent de saak van Huguetan. 4 bl.*

V I E R.

JANUARIUS.

Den 4; is Karel, de nieuwe koning van Spanje, van de Hollandsche kust naar Engeland overgetoogen. *Europ's Mercur. XV. D. 88 en 235 bl.* Onder de *Dichteren* verkies ik *J. de Recht*, in het volgend *Puntdicht*. het afscheid en vertrek gedenkende:

Door-

Doorluchte vorst, die u, tot heil der Kastiljaanen,
 Door 't golvend pekcl, gaat een weg ter eeren baanen;
 Die door uw heldenaart en deugden elk bekoort;
 Ach! vloogt gy soo geswind op onse kielen voort,
 Als op de vleugelen van onze zegewenssen;
 Gy saagt u reeds omhelst door duifenden van menssen,
 Die, fuchtende onder 't jok der Franffe dwinglandy,
 Verlangen na uw komst en fachte heerschappy:
 Vlieg! moedige adelaar, de Franffe son in de oogen:
 Rechtvaardigheid heeft u het erfregt toegewoogen,
 En aan 't getergde Europe een gouden tyd beloofd,
 Soo ras de Spaanffe kroon sal pronken op uw hoofd.

Onder de *Medalien* weder keur ik die met den arend, vliegende, tusschen een scheepsvloot, boven den aardbol van Spanjen en Portugal; hebbende een omftandig *Byschrift* op de averechtse fyde.

In deefse maand is ook gemelde Karel weder uit Engeland vertrokken.

Ook heeft Keur-Beyere, ontrent deefen tyd, Passauw (A. 1552, wegens her Passaufche verdrag vermaard) en Nordlingen (A. 1634, door een bloedige veldslag bekend) vermeerderd.

FEBRUARIUS.

Den 16; is de princeffe van Portugal, te Liffelbon, aan de kinderpokjes overleden; ontrent 8jaaren oud, fyndegebooren A. 1696. 293 *bl.*

Den 26; waaren 'er beklagelyke onlusten te Middelburg, en door geheel Zeeland; neemende de burgemeester Munings de vlucht. *N. N. byzonder Relaa's*. Sy geven ons een *Medalie*, vertoonende Perfeus op de eene en het fadhuis van Middelburg, nevens het Palladium, op de verkeerde fyde, geteckend: VALET IRRITATA.

In deefse maand wierd prins Frifo, in Friefland, geavanceerd; verwekkende dit eenig misnoegen by sommige provincien.

MAART.

Den 10; heeft de grave Palfy de malkontenten in Hongaryen, ontrent het eiland Tsakathurn, gellagen. 255 *bl.*

Ontrent deefen tyd, den 7,8 of 9 deefes, is bovengenoemde Karel, te Liffelbon, met groote plechtigheid ontfangen en ingchaald. 290 *bl.*

Den 27; stierf Menno Koehoorn, in 's Gravenhage; syn-
de lang sieklyk geweest en over de 70 jaaren oud. 246 bl. Sie
syn lof by verscheidene *Dichteren* en vermaak u midderwy-
len, met dit *Eerwaars* van meermaalen aangetogene *J. de*
Recht.

Sie hier een held, beproefd in oorlogsbliksemvlammen;
Die, voor 's Lans vryheid, spreekt uit monden van metaal;
Die 't opgeswolle nat door dykken jaagt en dammen,
En 's vyands krachten breekt door water, vuir en staal.
Den Friessen Jupiter, die, met syn donderslagen,
Den Franssen Faëton bonst uit syn sonnewagen.

Op syn *Medalie* word ons, op het ruggestuk, de belegering
van Bon afgebeeld, nevens dit rydschrift : SIC IGNE DOMATA
fero CL.

A P R I L.

Den 10; is prins Willem van Furstenburg, te Parys,
overleden; synde in Duytschland gebooren; A. 1630. 256 bl.

Den 16; hebben de Kamisars de Fransche, by Lunell,
geslagen.

Ook is in deese maand Erla, in Hungarye, door de mal-
contenten bemagtigd. 307 bl.

M A J U S.

Den 13; heeft de generaal Heyster de malcontenten, in
Hungaryen, geslagen. 39 bl.

J U N I U S.

Den 3; syn de Fransche, in S. Pieter valleje, doorgebroo-
ken en hebben sich gevoegd by de Beyersche.

Den 8; is Portalegre, in Portugal, door de Spaansche
vermeesterd.

Den 12; wierd Susa, in Savoye, door de Fransche vero-
verd. 12 bl.

Den 25; is de hertoginne van Burgondie van een prins
bevallen; geheeten de hertog van Bretagne. 67 bl.

In deese maad syn, aan den Donauw, de malcontenten
weder door de Beyersche geslagen; en, in Braband, braken de
Geallieerde in de Fransche linien: maar syn daar telkens we-
der uitgedreven.

J U L I U S.

Den 2; hebben Marlboroug en Baden, in Beyere, de
Fran

Fransche en Beyerfche, by den Schellenberg geflagen. 45 *bl.*
Gedrag van Marl. 45 *bl.* &c. Terwyl ik mede den verwin-
 naar, in feekere *Print* te paarde fyn keur-benden aanleiden-
 de, met deefe *regelen* heb toegejuygd:

Meentge Alexander hier in print vooru te staan?
 Dunkt u dit moedig paard een Bucefal te weesen?
 De aanbouwer mist; maar dit uw missen word gepreesen.
 T'is Marlboroug: neem hem voor Alexander aan.

Op de *Medalie*, wegens deefe verwinning, siet men Ba-
 den op de eene en de Donau op de andere syde; leggende op
 de voorgrond van Donawerth, langs de voet van den Schel-
 lenberg uitgebreid.

Op deesen dag is ook Brugge, in Vlaanderen, door de Ge-
 allieerde gebombardeerd. 78 *bl.*

Den 3; is Donawerth van de Geallieerde bemagtigd; door
 den Beyer reeds geschikt om in affchen te worden gelegd. 52 *bl.*
Gedrag van Marlboroug, 49 *bl.*

Den 11; hebben de Beyerfche Regensburg voor de Geal-
 lieerde weder ingeruimd. 60 *bl.*

Den 14; fyn Rhain en Nieuwburg, aan den Donaw,
 door de Geallieerde ingenoomen. 107 *bl.*

Den 21; is Vercelli, van de Fransche, door verraad ge-
 wonnen. 6 *bl.*

Den 22, is Villingen, met het aannaaderen van den prins
 Eugenius, ontset. 112 *bl.*

Den 26, 27 en 28; hebben de Geallieerde Namen, hoe-
 wel sonder enig voordeel, gebombardeerd. 208 *bl.*

In deefe maand fyn ook de Fransche in het Ferrareesch
 getrokken; fynde de keiserfche verraderlyk misleid.

AUGUSTUS.

Den 3; wonnen de Geallieerde de Isabella-fchans by Sluis
 en S. Donaas; gelyk mede het fort Bekaf. 210 *bl.*

Den 4; heeft de vloot der Geallieerde, onder het beleid
 van Hessen-Darmstat, Gibraltar bemagtigd. 253 *bl.* Op de
 Engelsche *Medalie* van koningin Anna sit de fcheepvaard
 onder een palmboom, met 3 zegeschilden behangen; nevens
 dit *Byfchrift*: DIVES TRIUMPHIS ANGLIA.

Den 13; hebben de Geallieerde, onder de generaalen,
 Marlboroug en Eugenius, de Fransche en Beyerfche ontrent
 Hogstett en Bleinheim aan den Donaw, geflagen; fynde hun

verlies op 40000 man begróot en marſcal de Tallard nevens 2 andere generaalen gevangen. 120 *bl.* *Gedrag van Marl.* 66 *bl.* Dit gaf veele *Dichteren* ſtoffe, als : *Luc. Schermer*, &c. en byſonder de *Muntſtempelaars*; vertoonende Eugenius en Marlboroug, onder de naamen der Romeinſche beſchermgoden, Kaſtor en Pollux; mitsgaders de veldſlag op het ruggeluk; &c.

Hier op is Ausburg, gelyk mede Memmingen van de Franſche verlaaten; het beleg van Ingolſtad opgebrooken; geheel Beyere weder onſlagen.

In deeſe maand is ook Dorpat of Derpt, in Lyfland, door de Ruſſen ingenoomen.

SEPTEMBER.

Den 10; hebben de keiſersche, onder de baron van Thungen en Waldek Ulmbemagtigd. 234 *bl.* Deeſe ſtad ſloeg een vierkante *Noodmunt*, met de woorden : DA PACEM NOBIS DOMINE : doch op een *Medale* ſiet men Thungen op de rechte ſyde; en de verwinnaar, een vrouwtje de hand biedende op het ruggeluk; geteekend : AD SERTORI LIBERTATIS.

Den 18; heeft Ivrea, in Piemont, aan de Franſche ſich overgegeven; den 30 Aug. daar ſynde voorgekoomen. 220 *bl.*

Den 24; is Tolouſe, door de Geallieerde, in de Middellandsche zee, by Mallaga geſlagen. 258 *bl.*

In deeſe maand ſyn ook Warſchaw in Polen, door den koning van Polen, Auguſtus; Lemburg door den Sweed vermeerſterd; Nerva, door den Tzaar van Moſkovie ſtormenderhand ingenoomen.

OCTOBER.

Den 28; ſyn Strauwbingen en Paſſaw, door de Geallieerde, bemagtigd. 292 *bl.*

NOVEMBER.

Den 8; ſyn de malkontenten, in Sevenbergen, van den generaal Rabutin geſlagen, en Klauwſenburg daar door ontfet. *Volgend D.* 43 *bl.*

Den 12; is Gibraltar door de marquis de Villadarias belegerd; doch de naderende vloot der Geallieerde deede deeſen weder opbreeken. *Volgend D.* 168 *bl.* *L. Schermer*, 315 *bl.*

Den 25; is Landau, door de keiſerschen, onder het beleid van koning Joſef, de Franſſchen weder ontwe'digd.

300 bl. *Gedrag van Marl.* 96 bl. Twee *Duytsche Medalien* maaken deese winst onsterfelyk. De *eene*, met een neergefeeten vrouwtje, onder een zegeteeken, nevens dit tydschrift: *CeDIt bls CæsarIs arMIs*. En de *andere* met de 3 pilaaren, nevens dit Byschrift: *ANNUS MDCCIV GERMANIS ANGLIS BATAVIS FELICISM. GALLIS BAVARIS INFELICISS.*

Den 18; hebben de Geallieerde, onder den erfprins van Hessen Kassel, Traarbach gewonnen, en haare vestingen geslecht; aldaar sneuvelende de baron de Trogne. 317 bl.

Den 26; syn de malkontenten, onder Ragotski, by Tirnaw, door den generaal Heister geslagen. *Volgend D.* 47 bl.

In dit jaar syn, door het Hof van Vrankryk, de Muntbriefjes ingevoerd. *Memorie over de Jaak van Huguetan*, 6 bl.

Voorts syn de verwinningen van dit onvergelyklyk zegejaar, te Haarlem, door *Ja. Storm*, in dichtmaaten gebracht en aan de Liefhebbers van het vaderland opgedraagen.

V Y F.

JANUARIUS.

Den 11; is de graaf Kaunitz, van een slaapsikte aange-
taft, op syn rustbed doodgevonden. *Europ. Mercur.*
XVI D. 27 bl.

Den 18; onstond'er, ontrent Wirtzburg in Frankenland, een onweer; waar in ontrent 2 morgen wyngaard-land over de 100 vademen diep syn weggesonken.

In deese maand hebben de Engelsche de Fransche Terre-Neufs-vaarders genoomen.

Ook heeft men, ontrent deese tyd, by Giblou, boven de Fransche linien, tusschen Braband en Henegou, een bloedig gevecht van swarte en bonte vogelen in de locht aangemerkt. Van deese syn veele gesneuveld en op het aardryk neergevallen. Doch dit is in andere gewesten wel meer gebeurd. Sie *Bembus, Hist. Venet.* 5 lib. *Mezeray, in koning Karel de VII*, 848 bl. &c.

FEBRUARIUS.

Den 1; is de koninginne van Pruiffen, Sofie Charlotte, aan een quade keel nevens een hartvang, overleden. 111 en 203 bl.

Dit droevig afsterven heeft ook haar besondere *Medalien*;

eene, wel van de grootſte foort, met 2 treurende vrouwen, nevens een graffark neergeſeten; geteekend: LUCTUS PUBLICUS; met een wydloopig Byſchrift, op het ruggeltuk. *eene* met een ſterrekroon, boven de ryksregalia, op een kuffen leggende; geteekend: MELIORI ORNATA. noch *eene*, met een ſmookend wyrookvat; geteekend: FECIT AD ASTRA VIAM.

Den 14; is het Ooft Indiſch ſchip, Berkenrode, naar Indie gaande, van de Franſche genoomen en te S. Malo opgebracht. 220 *bl.*

Den 23; heeft Tenariſſe, eene der Kanariſche eilanden, van den 24 December des geleedene jaars tot aan deeſen dag, ruim 300 ſchuddingen gevoeld; uit haar Piko een groot vuur en gloeyende ſwavelrivièren uitwerpende. 268 *bl.*

In deeſe maand is ook, te Berlyn, een hooge ſchool ingeſteld; en men heeft, te Nerva, de Tzaar van Moſkovie met groote ſtaatsie ingehaald.

MAART.

Ook is, te Inſpruk een eereſuil, als een gedenkteeken van de dapperheid der Tirolſche boeren, opgerecht,

Den 20; is Ponty ter zee geſlagen van de Geallieerde, in de baay van Gibraltar. 267 *en* 277 *bl.*

Den 26; hebben de Franſche aan de voorſtad van Luik, S. Margriet; en elders, by Homburg en Zweebruggen, hun hoofd geſtooten. 313 *bl.*

Ook is, in deeſe maand, een aanſlag van Keur-Beyeren, op Hulſt, door een goede voorſorg verydeld. 219 *bl.*

Ook is Nizza, in Piemond, door de Franſche veroverd; blyvende echter het kasteel ſich verweeren.

APRIL.

Den 2; is Villa Franka, in Piemond, van de Franſchen, onder de la Feullade, bemagtigt, 229 *bl.*

Den 7 en 8; is by nacht het ſtedeken Bruel, door de party-ganger la Croix, beladderd en veroverd. 255 *bl.*

Den 8; is Verruë aan de Franſchen, onder Vendôme, naa een moeylik beleg van 6 maanden, met verdrag overgegaan. 224 *bl.*

MAJUS.

Den 5; is de keiſer Leopoldus, te Weenen, 65 jaaren oud, overleden; van Joſef ſyn ſoon in het keiſerryk gevolgd. 289 *bl.*

Op deefes keifers *afbeelding* is volgend *Puntdicht*, uit myne *Poëfy*, 219 *bl.*

Waarom de keifer niet gedekt, met kroon of hoed?
 Waarom geen yfren helm, ô schilder, op de hairen
 Van die Donawftroom doet smooken door het bloed
 Der Turken, Serviërs, Walachers en Bulgaaren?
 Maal dien verwinnaar eer, hier van cieraân beroofd,
 Met blikfems in de vuyft en lauren om fyn hoofd.

De *Medalie*, op dit afsterven flaande, heeft een treurend vrouwtje, nevens degrafstede neergeseeten; en de woorden: *EXTINCTUS AMABITUR IDEM. &c.*

Den 6; heeft sich Albuquerque, by Merida, op de grenssen van Portugal; gelyk mede Salvaterra en Valencia d'Alcantara, koning Karel onderworpen. 50. 53. 301. *bl.*

Den 11; hebben de Fransche Mirandola, eengering nest, naa lang tegenstevens bemagtigd. 285 *bl.*

Den 15 en 20; is het verraderlyke toelag op de keiserlyke krygsbesettingen, in Beyere, uitgelekt en verydeld. 296 *bl.*

JUNIUS.

Den 3; begaf sich Marlboroug naar de Moesfel; doch ontrent Zirk, Elft en Perle, het vereifchte niet bevindende, trok hy weder te rug naar Maastricht. 38 en 40 *bl. Gedrag van Marl. 108 bl.*

Den 11; is Hoey, uitgesonderd de kasteelen, van de Fransche bemagtigd; onaangesien, van den 26 Majus tot aan deefen dag, door den gouverneur Kroonstroom dapper verdedigd. 316 *bl. Gedrag van Marl. 110 bl.*

Den 27; is Luik van de Fransche belegerd; doch op het aannaderen van Marlboroug weder verlaaten. 60 *bl. Gedrag van Marl. 112 bl.*

In deefse maand, wierd ook Trier van de Geallieerde te wel gedekt, om een prooy der Franschen te verftrekken. 110 en 218 *bl. Gedrag van Marl. 111 bl.*

JULIUS.

Den 18; Marlboroug, gekeerd naar Braband, breekt (nevens Ouwerkerk, Hompesch, &c.) door de linien aan de Geete, by Hilleshem en Oostmale; slaat de Fransche en vangt marquis de Alegre en de graaf van Horne. 68 *bl. Gedrag van Marlboroug. 116 bl. Lukas Schermer, Mengeld. 320 bl. &c.*

Den 26; is de ammiraal van Kastilie, te Estremos, aan één hartvang, overleden. *L. Schermer, 316 bl.*

Ook verneesterd Eugenius, in deese maand, Palazzuolo, een sterke pas in Italië; en Socino, een sterke aan den Oljo.

SEPTEMBER.

Den 4; heeft de baron Spar de Fransche linien, in Vlaandere; by het fort Philippe, tusschen Gent en Brugge, gebrooken en geruineerd. *150 bl. Gedrag van Marl. 127 bl. L. Schermer, 316 bl.* Op dit doorbreeken der Vlaamsche en het gemeld indringen door de Brabandsche linien slaat een Engelsche *Medalie* van koningin Anna.

Den 11; geschiede een treffen in Hungarye, ontrent het eiland Schut, met een gelyk verlies; der keiserfche, onder Herbeville, en der Malkontenten. *171 bl.*

Den 16; versloeg prins Eugenius gelukkelyk de Fransche, aan den Adda; by Kassano en Treviljo. *156 bl.*

Den 28; is de hertog van Zel, ontrent 81 jaaren oud, overleden. *117 bl.*

In deese maand was 'er weder een onlust te Nimmegen; doch de muiters, van de oude plooy synde, wierden gevat; en van deese sommige gehangen, sommige onthoofd. *Bysonder Relas.*

Ook hebben de Sweedsche, onder Leeuwenhaupt, den Moskoviët, schoon talryker, by Mittau in Kourland, geslagen. Ook heeft sich Denia, een zeehaven ontrent Ali-kante, koning Karel onderworpen.

SEPTEMBER.

Den 5; is Leeuwe, anders Sout-Leeuwe, in Braband, tusschen Thienen en S. Truyen, door de lieut. gener. Dedem de Franschen ontveldigd *191 bl.*

Den 13; is de beruchte graaf Tekkely, naa een langduurige siekte, te Nikomedie overleden. *Volgend D. 46 bl.*

Den 14; is Hessen-Darmstad, in een storm voor Barcelona gequetst, aan het bloeden syner wonden, overleden. *233 bl. L. Schermer, 287 bl.*

Den 21; is de heer van Odyk, 72 jaaren oud, tot Utrecht overleden. *252 bl.*

Den 24; is Drusenheim, aan de Rhynstroom, van de Geallieerde verneesterd. *213 bl.*

OCTOBER.

Den 5; is Hagenau, in de Boven-Elfas, van de Franschen

fchen, by nacht verlaaten en voor de Geallieerde belegeraars stillekens ingeruimd. 213 *bl.*

Den 13; is, in Polen, de Kardinaal primaat; fusters soon van koning Johannes Sobietski, aan een hertvang overleden.

Den 14; heett sich Barcelona koning Karel onderworpen. 230 en 299 *bl.* L. Schermer, 324 en 325 *bl.* onder de de *Medalien* van deesen koning van Spanje, verkies ik die van de stad, met de vloot der Geallieerden ingeslooten; geteekend: MAGNORUM HÆC PORTA LABORUM.

Den 29; is Santvliet, in Braband, de Fransche ontnoomen; gelyk sy daar en tegen Dieft weinig te vooren hadden bevestigd: beide van weinig belangen en deswegen ook beide ontmanteld. 286 *bl.* *Gedrag van Marl.* 136 *bl.*

In deese maand begon de berg Vesuvius, in Italie, weer met vuur en rook te woeden.

Ook wierd, ontrent deese tyd, Stanislaus koning van Polen verklaard en gekroond.

NOVEMBER.

Den 8; is Asti, in Piemont, van de Franschen belegerd; doch, na een treffen, weder schielyk verlaaten. 266 *bl.*

Den 18; syn Palazzuolo en Pontoljo weder inder Franschen magt geraakt. Dus, in Italie, weinig voordeel.

In deese maand, hebben, in Beyeren, de wederspannige noch al de beest gespeeld; wegneemende Wilsburg, Burghausen, Branau, Scherdingen, &c. *Volgend D.* 38 *bl.*

DECEMBER.

Den 11; syn de misnoegde, by Scibo, een post in Sevenbergen, door de keisersche, onder Herbeville, geslagen. *Volgend D.* 38 *bl.*

Ded 17; hebben de Fransche Monmelian, in Savoye, naa een blocquade van 3 jaaren, bevestigd. *Volgend D.* 12 *bl.*

Den 23; is de erfprinceffe van Hessen-Kassel, Lovysa Dorothea Sophia, de eenige dochter van de koning van Pruiffen, overleden. *Volgend. D.* 80 *bl.*

Den 29 en 30; was, te Nantes, een schrikkelyke storm; het onweer een hoog water verwekkende. 90 *bl.*

S E S.

JANUARIUS.

Den 1; is koningin Katryn, weduwe van Karel de II, koning van Engeland, 67 jaaren oud, te Lissabon overleden. *Europ. Mercuir. XVII D. 85 bl.*

Den 4; hebben de Fransche Nizza, in het Montferrat, bemagtigd en geslecht. *87 bl.*

Den 12; is, boven Amiens, in Pikardye, een vreemd vuur verscheenen.

FBRUARIUS.

Den 13; had Augustus, koning van Polen, een sware nederlaag, tusschen Lizza en Vrouwstat; synde Meyerfeld, der Sweedschen veldheer, verwinnaar

In deese maand, hebben veel kleene steden, in Spanje, sich koning Karel onderworpen.

Ook syn nu en dan de misnoegde in Hungarye, door de Keisersche benaadeeld. *155. 198. en laager, 40 bl.*

MAART.

Den 1; heeft sich Deva, in Spanje, door gebrek van alles, aan de Geallieerde weder overgegeven.

Den 6; is de biskop van Munster, in Westfalen, schieklyk overleden. *247 bl.*

Den 17; wierden de wederspannige, in Beyeren, met de dood gestraft; de vleeshouwer Kraus, &c. *201 bl.*

Soo syn ook mede, in Oostenryk, de oproerige te Wiennen gestraft.

Ontrent deese tyd, hebben ook de Fransche het fort Lovies, aan den Rhy, ontfet. *201 bl.*

A P R I L.

Den 14; heeft sich Alkantara, door Galloway genoodsaakt, koning Karel onderworpen. *261 bl.*

Den 17; hebben de Franschen, onder de ridder des Angiers, ontrent de linie, drie Oost-Indische schepen, uit Holland komende, aangetast. Hogstett raakte in brand; de Schellenberg wierd genoomen, maar de derde is het gevaar ontslipt *294 bl.*

Den

Den 18; is de stad Alikante, in Valentia, stormenderhand ingenoomen; doch het kasteel heeft sich, op voorwaarden, overgegeven. 216 en 256 bl.

Den 19; is 'er een treffen, in Italie, by Kalcinato voorgevallen; van de Keisersche syde sneuvelende 600 of (soo de Fransche schryven) 3000 man. 225 bl.

Den 29; syn Keur- Beyere en Keur-Keulen, als te seer naar Vrankryk luysterende, door den Keiser in den ban gedaan. 240. en laager, 4 bl.

In deese maand voeldemen weder aardbevingen in Italie en Sicilie; terwyl ook de Vesuvius syn branden vernieuwde. 222. en laager, 91 bl.

M A J u s.

Den 12; wierd een Son-eklips, van een ongemeene groete, boven Europe gesien. 294 bl.

Op deesen dag, wierd Barcelona door de Geallieerden ontfet, Berwik geslagen en Tolouse te rug gedreven; na dat de Franschen de naastgelegene sterktens, Donjon en Monjou, al met de degen in de vuist hadden vermeersterd. 294 bl. Drie Medaliën vertoonen deese Son-eklips, boven de bewaarde vesting; maar de vierde is weder sinnebeeldig; hebbende Jason, met het gulden vlies in de hand en de getemde draak aan syn voeten; geteekend: NEC VIRES, NEC VIRUS HABENT.

Op deesen dagh, is ook Hagenau weder van de Fransche, bemagtigd; Drusenheim van de Keisersche verlaaten.

Den 20; syn de Sweedsche door den Moskoviet geslagen.

Den 23; synde Pinksterdag, of het feest van de sendinge des H. Geests, slaat Marlboroug de Fransche en bekomt die roemruchtige verwinninge by Judoigne of Ramellies; waar naa sich, in Braband en Vlandere, gewillig overgeven. Brussel, Lier, Vilvorden, Antwerpen, Damme, Gent, Oudenarde, &c. 274 en 300 bl. en laager, 34 en 70 bl. Gedrag van Marl. 143 bl. De Dichteren; L. Schermer, 134 en 322 bl. F. Buning, in syn Triomfgesang, &c. Onder de Medaliën meen ik de voornaamste te syn, met een Son-eklips boven een halve werelddbol; nevens de woorden: SIC OBSCURATUR GLORIA MAGNI REGIS.

Den 30; vermeersterden de Geallieerde, in Spanje, Ciudad Rodrigo; en daar op, den 5 Junii, Salamanka. 65 bl.

JUNIUS.

Den 24; fyn de Geallieerde binnen Madrid gekomen; koning Karel aldaar te vergeeffch verwachtende; naa dat koning Philips daar was uitgetrokken, alles plonderende en vernielende. Doch de kans verkeerde fchielyk, en de laafte wierd, met veel eerbewyfingen, den 4 Sept. daar weder ingehaald. 295 *en laager*, 113 *bl.* Niettemin hebben wy koning karels *Medalie*, met een byekorf; geteekend : VACUA MELIOR NUNC REGNAT IN AULA.

Op deefen dag, is ook Kartagena, voor koning Karel, door Leake, te water gewonnen. 124 *bl.*

JULIUS.

Den 6; heeft fich Ostende door de fchepen der Engelsche onder Sir Stafford Sairborne beflooten, alleen naa een beleg van 3 dagen (A. 1604, een beleg van 3 jaaren, 3 maanden, 3 weeken en 3 dagen uitftaande) aan den veldmaarschalk Ouwerkerk overgegeven. 76 *bl.* *Gedrag van Marl.* 169 *bl.* L. Schermer, 321 *bl.* &c.

Den 13; kregen de Fransche het kasteel van Asti; fynde 3 dagen van hen aangetaft: naa dat fy, den 14 van Junius, de stad felve, nevens Karmanjola, hadden bemagtigd. 102. *en laager*, 20 *bl.*

Den 14; trok Eugenius gelukkiglyk over den Adice en de Poo; vermeersterende, den 3 Aug. Karpi, Korreggio en Reggio. 95. 174 *en* 175 *bl.*

In deefe maand heeft ook Saragoffa, in Arragon, fich koning Karel onderworpen. 124 *bl.*

AUGUSTUS.

Den 2; is het traktaat der vereeniging, tuffchen Engeland en Schotland, voltrokken. 127. 359 *en* 300 *bl.* *Rich. Steele in fyne Crifis*, &c. Op deefe Unie fiet de *Medalie*, hoewel van A. 1708, waar op een overeind fttaande ryksftaf, met een roos en een distel beflingerd.

Den 6; is Domine Leenhof, met fyn *Hemel op aarden*, door een fynode verworpen.

Den 17; heeft de erfprins van Hefsen-kassel Goito, in Italie, veroverd. 176 *bl.*

Den 22; heeft het belegerde Meenen aan de Geallieerden, onder den generaal Salifch, fich overgegeven. 135 *bl.* &c. *Gedrag van Marl.* 175 *bl.*

SEPTEMBER.

Den 5; is Dendermonde van de Geallieerde, onder milord Kurchill, herwonnen. 223 *bl. Gedrag van Marlboroug, 175 bl.*

Den 7; heeft prins Eugenius, gewapenderhand, Turin ontset; slaande de Fransche; onder Feuillade, den 13 Mey, daar voor gerukt. De generaal Marsin wierd gevangen, doch deese stierf aan syn quetsuiren. 180 en 234 *bl.* Dit groote werk verdiende met recht haar *Medalien*. Eene is 'er onder andere, met de leggende Poo, aan syn stierekop kennelyk, nevens de bewaarde stad; over syn hoofd vliegende de Verwinninge met legerkroonen.

Den 9; was bovengemelde prins van Hessen-Kassel ongelukkig by Kastiljone; genoodsaakt met eenig verlies te wyken. 177 *bl.*

Den 14; is Salamanka koning Karei weder afgefallen. 214 *bl.*

Den 24; wierd de vrede getroffen tusschen den koning van Sweden (naa dat hy weinig te vooren 3 steden had vermeersterd; Birze, &c.) en Keur-Sax, Augustus: siliende Stanislaus koning blyven en hy de titel van koning voor syn leven behouden. *volgens D. 100. en laager. 302 bl.*

Ontrent deesen tyd, syn Yvika en Majorka, door Leake, te water bemagtigd. 256 *bl.*

Ook heeft Vendôme het ontbloote Kortryk weggenoomen; doch naa een uitplonderinge weder verlaaten.

OCTOBER.

Den 2; syn de Franschen, onder Fourbin, in onse Oosterfche vloot van 150 seylen, op het Doggerfand, gevallen. Van de konvoyers is 'er eene gesonken, en eene verbrand: de overige ontquamen 't gevaar.

Den 3; is Aath, met een beleg, door de Geallieerde onder Ouwerkerk, vermeersterd. 228 en 279 *bl. Gedrag van Marl. 176 bl.*

Den 5 en 9; is Gran, in Hungarye, nevens Zinzendorf, door de generaal Starrenberg veroverd; voorts Leopoldstad, in het gesicht der Hungaaren, met nooddruft versien. 270 *bl.*

Den 15 en 21; syn aan de Poo herwonnen Tortona en Alexandrie; synde het kruidmagasyn van den laatsten gesprongen. 243 en 244 *bl.*

Den 26; hebben de Geallieerde, in Italic, het kasteel van Pizzigitone gewonnen: doch in Spanje, kregen de Fransche,

onder den hertog van Berwik, Kuenssa en Orguela; terwyl ook veel andere koning Karel weder ontvallen. 252. *bl.*

Den 28; de koning van Sweden, fynde te vooren met de fyne in Saxen gevallen en self in persoon te Leipsich gekoomen, slaat daar op tegens de Saxen en Molkovieters, by Kalifch, en bekomt de nederlage. 277 *bl.*

In deefse maand, heeft sich Milaanen; behalven het kasteel; en voorts het geheel Milanees, buiten de kasteelen van Kafal en Modena, sich koning Karel onderworpen. 285 *bl.*

Ook syn de nieuwsgetrouwde, de Keurprins van Brandenburg en de Princesse van Hanover, te Berlyn staatelyk ingehaald.

Ook hadmen, ontrent deefen tyd nieuwe aardbevingen in Italie; vernielende veele steden in Abruzzo, als; Ami-terno, Ifernìa, Rokka, Sulmona, Serra, &c. 285 *bl.*

NOVEMBER.

Den 4 en 5; is Kartagena weder, met geweld, van koning Karels fyde afgerukt. 299 *bl.*

DECEMBER.

Den 9; is de Koning van Portugal overleden; oud 58 jaaren, 7 maanden en 2 dagen: gevolgd van syn soon, don Jan, prins van Brasil, A. 1689, gebooren. Merk wel; dat in Portugal, alleen door het overreiken van de ryksstaf de heerschappye word opgedragen; en dat hier geen krooninge geschied. *Volgend. D. 17. 68 en 122 bl.*

Voorts heet L. Schermer, over de groote overwinnin-gen der Bondgenooten van dit jaar, een *Triomfgezang*, 75 en 143 *bl.* doch fiet ook *Klaas Bruin*, in syn *Vrankryks Hoogmoed vernederd*; *Mengeld. 88 bl.*

S E V E N.

JANUARIUS.

Den 4; is Lovies van Baden, aan een sleepende siekte, te Raftat overleden; A. 1655, te Parys gebooren. *Europ. Mercur. XVIII D. 94 bl.*

Den 8; is de hertoginne van Burgondie van een Prins bevallen, de hertog van Bretagne geheeten, door syn over groot Vader reeds ridder geslagen. 54 *bl.*

In deefse maand, wierd Alcantara, door de Spaanfche, by nacht overrompeld en bemagtigd. 55 *bl.*

Ook is, ontrent deefse dagen aanmerkelyk geweest de flaapende boer van Stolk (een dorp by Gouda) een rietdekker, Dirk de Bakker geheeten; veel geruchts verwekkende onder de giffende Geneesheeren.

F E B R U A R I U S.

Den 5; heeft fich, in Italie, het kasteel van Modena voor koning Karel geboogen; doch het geen den hertog weder is overgeleverd. 114 *bl.*

Den 14; is de Saxifche lieut. gen. Patkul, te Stokholm, onthoofd, en door den fcherprechter ontrent de plaats van het gerecht begraven. 203 *bl.*

M A A R T.

Den 10; wierd de keur des biskops van Paderborn, als biskop van Munster, van het pauslyk oppergefag goedgekeurd. 260 *bl.*

Den 24; is de ridder de Ponty overleden; bekleedende daar op fyn plaats monf. Fourbin. 278 *bl.*

Ook gefchiede, op deefen tyd, een kloekmoedige optogt van een party der Geallieerden uit Aath, lichtende, des konings eerste stalmeester, binnen Parys: doch den aanslag kon naar behooren niet worden volvoerd. 234 *bl.*

Den 25; hebben de Fransche, volgens verdrag, geheel Italie aan de Poo, voor de Keifersche ingeruimd: fyndede befettelingen, al den 20 deefes, uit het kasteel van Milaanen vertrokken. 166 *en* 219 *bl.*

Den 31; is, in Oostenryk, Leopoldstat, door de Keiferschen, onder Guido van Starrenberg, ontfet. 250 *bl.*

Ontrent deefen tyd, was, wegens de bovengemelde Muntbriefjes, in Vrankryk een opftand in de provincien van Quercy en Perigord. 272 *bl.*

A P R I L.

Den 16; hebbende Moskovieters de stad Dantzik verlaaten; in geen staat fynde om defelve met een beleg te bemagtigen. 313 *bl.*

Den 25; leeden de Geallieerde een krachtige nederlage in Spanje, by Almanza, in het koningryk van Valentia, niet verre van Kalainocha. 282 *bl.* &c, *Gedrag van Marlboroug.* 218 *bl.*

M A J U S.

Den 12; liep Fourbin, met 9 fchepen, uit de haven van Dunkerke, vocht feer fcherp, en keerde, met Engelsche buit, zegepraalende te rug. 299 *bl.*

Den 22; is marfcal de Etree, 83 jaaren oud, in Vrankryk, overleden. 278 *bl.*

Op deefen dag trokken de Franschen over den Rhyn, braaken door de linien van Bul en Stolhoffen, plonderden Etlingen en Durlach, en bedreven veel moedwilligheid. 305 *bl.*

Den 24; quam een Fransche party, met een groote stoutheid, binnen Mechelen, en verbrande aldaar het hooymagafyn.

Ontrent deefen tyd bedreef men over al vreugde in Groot Britannie, over de nieuwe Unie en conjunctie der Schotten met de Engelsche. 198 *en* 247 *bl.* &.

Ook is prins Eugenius, in deefe maand, de Van overtrekkende, gekoomen in de vlakke van Provence.

J U N I U S.

Den .; is, te Panderen, in de oosterhoek van de Betuwe, tuffchen Maas en Waal, den dyk doorgebrooken; tot nadeel van Dordrecht.

J U L I U S.

Den 20; heeft fch Napels, met haar 3 kasteelen, koning Karel onderworpen; onaangesien haar hier een aardbevinge deê zidderen, en ginder de vuurfpuwende Vesuvius haare huysen en ftraaten met affchen overftulpte. De Duytsche *Medalieu* vertoonon deefe gelukkige verandering; echter fyn fy, noch door 'er afbeeldinge, noch door 'er opfchriften, een rechtschaapen *Liefhebber* aan te prysen.

A U G U S T U S.

Den 21 *en* 22; hebben de Geallieerde, by nacht, dat ongelukkig beleg van Toulon moeten opbreeken. *Gedrag van Marl.* 218 *bl.* *De Brief, wegens den Keifer, over de Vrede van Utrecht,* 13 *bl.*

In deefe maand, is Fourbin in de Moskovifche vloot gevallen, en heeft de Engelschen eenige fchepen afgenoomen.

Ontrent deefen tyd is ook Jo. Will. Frifo, de fadhouder van Friesland, &c. getreden in fyn charge als generaal der infantery of der voetknechten. Ontrent defelve tyd heb ik ook dit *Puntlichtjen* onder fyn afbeeldfel doen voegen:

Als

Als Friesland zag het beeld van Friso; reeds in 't weefen
 Oranjes yver en Nassauwers moed kon leefen,
 Soo sprak sy (drukkende dit konststuk aan haar mond)
 Wat schooner dag beloofd my sulck een morgenfond!

SEPTEMBER.

Den....; is de koningin van Spanje bevallen van een soon;
 gefegt de prins van Asturie.

OCTOBER.

Den 4; is Sufa, in Savoye, herwonnen; en syn de Fran-
 sche krygsgevangene gemaakt.

Den 10; wierd Johan Reinol Patkul, in een bosch tus-
 schen Stulpoe en Kasimier in Groot Polen, levendig gera-
 debraakt, gevierendeeld en de deelen ten toon gefet. 85 *bl.*

Op deesen tyd geschiede een treffen by Offenburg; alwaar
 300 Franschen syn gefneuveld.

Ook heeft de generaal Daun, in Italic, Gaëta stormender-
 hand ingenoomen, de besetelingen dood geslagen en groote
 buit ontfangen.

Ook is Ciudad Rodrigo, stormenderhand door de Fran-
 sche bemagtigd; de Portegysen sich niet verroerende.

Ook is Gallipoli, in Turkyen, door het opspringen van
 3000 vaten buffekruid, jammerlyk vernield.

Ook heeft het overvloeyen der rievieren een groote ver-
 woesting door geheel Vrankryk verwekt; bysonderlyk de
 Loire geheele dorpen wegslepende.

Noch was 'er, ontrent deese tyd, cenig onlust in Gel-
 derland, tusschen.... Swaan, burgermeester van Arnhem en
 eenige regenten der stede Wageningen; waar over het Hof
 van daar tot Thiel wierd verlegt.

Diergelyken tweespalt was 'er ook, over de regeeringe,
 binnen Luik.

Noch, wierd de bruid van koning Karel uitgeroepen, te
 Wienen, koninginne van Spanje en artshertoginne van Oo-
 sttenryk.

NOVEMBER.

Den 3; heeft Neuwchatel, de koning van Pruiffen voor
 haaren souverein erkend.

Den 23; is de kroonprincesse van Pruiffen, 's morgens
 vroeg bevallen van een prins; door den grootvader daadelyk
 vereeid met den titel van souverein van Oranje. Wegens dee-

se blydschap syn veel voornaame luyden (waar onder ook Everh. Dankelman) uit hun arrest ontslagen. De *Medalie*, over deese 2 saaken van belangen, heeft op de eene syde, nevens den Koning, NOVUM CASTRUM : en op de andere, nevens de jonge prins, NOVUS HEROS.

In deese maand, is de ridder Shouel, met syn schip de *Affociatie*, ruim 1000 man aan boord hebbende, op de Sorles, in de nacht versleyd, en, sonder eenige storm, ontrent deese klippen, met man en muis gesonken. 66 en 102 bl.

DECEMBER.

Den 1; is, benoorden Kandia (alwaar de archipel seer diep is) een klippig eiland uit de grond koomen opschieten. Siet oudere voorbeelden van deese soort, by *H. de Groot, in Florum Spars. ad Jus Justinian. 28 pag.*

Ook is, in deese maand, de ridder Thom. Dilks, in de Middelandse zee overleden, binnen Livorno begraven. 67 bl.

A C H T.

JANUARIUS.

Den 1; ging een groot secours, voor koning Karel, van Genua naar Barcelona. *Europ. Mercur. XIX D. 24 bl.*

Den 5; onstond 'er, te Milanen, in de schouwburg een swaare brand, na het eindigen van een opera; de jonge prins Eugenius van Soissons, ter naauwer nooit, in het hemd sich reddende. 25 bl.

Den 21; hebben de Fransche, onder Villars, op Friburg een verraderlyke aanslag echter sonder vrucht gehad. 80 bl.

In deese maand, syn de saaken van Nieuwchatel, ondanks de Fransche, voor den koning van Pruissen afgedaan. 26 bl. &c.

FEBRUARIUS.

In deese maand; syn 'er ongemeene watervloeden in Spanje, ontrent Kadix, Sivilie, Alkantara, &c. geweest. 106 bl.

Ook had de graaf van Peterboroug, in Spanje, een gelukkige en voorsichtige veldtocht; na het inneemen van Barcelona. 238 bl.

MAART.

M A A R T.

Den 10; is 'er, te Turino, een groot ongeluk voorgevallen, met het afscheuren en nederstorten van een balkon; bykans 4 groote persoonagien het leven kostende. Onder deese was Emmanuel van Savoye, de graaf van Soissons en neef van den dapperen prins Eugenius. 153 *bl.*

Den 17; geschiede de togt naar Schotland, onder den pretendent of ridder van S. Joris en monf. Fourbin Doch, welke, den 24 deeses, op het aannaderen van een sterke scheepsvloot, onder den ammiraal Bings, is mislukt. 157. 218 en 227 *bl.* Deese vruchteloofse onderneeminge gaf veel *Medaljen* aan de gelukkige kant. Onder andere, 2 van koningin Anna; vertoonende de *eene*, het bevryde Schotland aan de voeten van de Britsche Pallas, aan de zeestrand; de *andere*, eenvoudiglyk de zeilende vloot.

M A J U S.

Den 11; is de graaf de Noailles, generaal der Hollandische krygsbenden, binnen Barcelona, aan een keel-gefwel overleden. 70 *bl.*

In deese maand, heeft de hertog van Modena, wegens een oud recht, Ferrare belegerd. 272 *bl.*

Ook is Porte Longone, aan de Toskaansche zee, in het Florentyns gebied, door de Duitschers te vergeeffsch belegerd; synde deese plaats door toegesonden krygsvolk gesterkt. 275 *bl.*

Ook is Tortosa, door den hertog van Orleans, belegerd. 268 *bl.*

In deese maand liet ook de hertog van Savoye, buiten Turyn, 2 pilaaren oprechten in het slagveld van A. 1706; ter gedachtenis van die uitmuntende verwinning, nevens het sneuvelen van marschal de Marzin. 277 *bl.*

J U N I U S.

Den 13; wierden de onlusten, tusschen de hooge regeeringe en de burgery, te Hamburg, door toegesonden krygsvolk gestild. 102 *bl.*

Den 14; geschiede in West-Indie, ontrent Jamaika, een hevig treffen tusschen eenige Engelsche oorlogschepen en de Spaansche gallioenen; welke de eerste een ryke buit heeft toegevoegd. 32 *bl.*

Den 24; geschiede het huwelyk van den koning van Portugal met de suster van keiser Josef, binnen Wienn. 86 *bl.*

Den 30; is de vorst van Oost-Friesland, Fredrik Christian Eberhart, overleden; gevolgd van syn oudste soon, Georg Albrecht. *Oudhof, in syn Herdersfang, Poësy, 2 D. 57 bl.*

JULIUS.

Den 5; syn Gent en Brugge, door de Fransche, onder den heer de la Faille, niet sonder kennis van de Gentsche regeeringe, ingenoomen. *9 bl. Gedrag van Marl. 227 bl.*

Op den selven dag, overleed seer schielyk de hertog van Mantua, aan een benaude borst; synde in den Ryks-ban. *125 bl.*

Den 10; is Tortosa, door de Franschen, onder prins Philip de Orleans, met verdrag vermeersterd. *66 bl.*

Den 11; syn de Fransche, onder Vendôme, door de Geallieerde, onder Eugenius, Marlboroug en Ouwerkerk, by Oudenaarde geslagen: synde juyft dit de verjaardag van Keur-Beyere, nu 46 jaaren oud. *16 bl. 26 bl. &c. Gedrag van Marl. 234 bl.* Merk ook aan, dat, op deesen dag, A. 1690, in Yrland, het gedenkwaardig gevecht aan de Boyne is voorgevallen: dat ook, op deesen dag, A. 1691, Atlonne stormenderhand is gewonnen. Onder de *Medalieu*, deese zege vereeuwigende, kip ik uit *die* van koningin Anna, met de 2 gevangene, aan een pilaar, met vaandelen bestooken, vastgeklonken; geteekend: GALLIS AD ALDENARD. VICTIS.

Den 13; is de kardinaal Grimani, in de plaats van den generaal Thauin, viceroy van Napels verkoosen. *114 bl.*

Den 15; kregen de Fransche het fortje Rodenhuyzen, aan de Zafche vaart; na een dappere tegenstand. *38 bl.*

Ook is, ontrent deesen tyd, Plassendale, op de Brugsche Vaart gelegen, stormenderhand, door de Franschen bemagtigd. *12 bl.*

Den 19; geschiede, by Holowiczin, een bloedig treffen, tusschen de Sweedsche en de Moskovieters; met een groot verlies aan wederfyden. *93 bl.*

Den 20; is de koninglyke bruid, de prinsesse van Wolfenbüttel te Barcelona aangekoomen; door den Engelschen ammiraal Leake derwaars overgevoerd. *50 bl.*

Den 22 en 23; mislukte der Franschen aanslag; voorhebbende de schepen, voor Antwerpen leggende, door het vuur te vernielen. *39 bl.*

AUGUSTUS.

Den 1; vielen de Fransche, by Isendyk en Biervliet, in Kadfant; veel schoone plaatsen verbrandende en met grooten buit weder aftrekkende. 153 *bl.*

Den 3; heeft de generaal Heister, by Trenschin in Hungarye, de Misnoegde geslagen. 137 *bl.*

Den 12 en 14; heeft de hertog van Savoye, in het 'Dauphinè, Exilles en Perouse bemagtigd; synde de marscal de Villars niet in staat om dit te beletten. 119 en 121 *bl.*

Op deesen dag is ook Ryffel belegerd door de Geallieerden; onder het oppergefag van prins Friso, van prins Eugenius ondersteund. Voort is dit meesterstuk der krygsboukunde met verdrag gewonnen, den 22 Octob. en eerst de citadelle, ook met een accoord, den 8 Decemb. Hebbende dus de veldtogt tot midden in de winter geduid; waar af seer weinige voorbeelden sullen syn te vinden. 158 257. 317 *bl. en volgend D. 117 bl. Gedrag van Marl. 247 bl. &c.* Deese verovering heeft al vry veel *Medalies* in het licht gebragt. Twee neem ik 'er uit; *eene*, sinnebeeldig: de Verwinninge, gemuirkroond, houdende een lelie boven het plan van de stad; geteekend: *INSULÆ CAPTÆ.* en *eene*, historiaal: het plan van Ryffel, met deese woorden omringd: *ULTIMUM OPUS MARTIS. CÆTERA PACIS ERUNT.* Doch, buiten deese hebben wy noch 3 *Noodmunten*, van ongelyke groote; voerende op de eene syde het wapen van den gouverneur, de marscal de Boufflers, en op de andere de woorden: *PRO DEFENSIONE URBIS ET PATRIÆ.*

Maar, hier kan ik niet nalaaten de *Uitvindders der stempe-len*, een misflag aan te wysen. Meerendeels vertoonen sy een lelie en spreken van een *LILIUM DEPERDITUM*, *verlooren lelie*; als of die bloem de Fransche naam deese stad mededeelde. Sekerlyk niet. Sy word by de Fransche *l'Isle* en by de Latynsche, *Insula*, wegens haar situatie of gelegenheid geheeten. *Olim hoc oppidum* (het syn de woorden van *Guicciardyn; in Belg. Descript.*) velut *insula quædam*, inter media stagna, labentibus lustris siccata, & incolarum industria tandem oppleta. Doch dit, met een woord, voor de keurigste *Liefhebberen*.

Den 23; heeft de generaal Heyster, in Hungaryen, Nitria vermeersterd. 188 *bl.*

Den 31; is Fenestrelle, door den hertog van Savoye, veroverd. 173 *bl.*

Ontrent deesen tyd, syn de eilanden, Sardinie, Majorca

en Minorka, door de ſcheepsvloot der Geallieerde, onder den ammiraal Leake en den generaal Stanhope, bemagtigd. 167 *en* 171 *bl.* Dit word u vertoond op een *Medalie* van koningin Anna, hebbende de Verwinning, met een gekruiste banier in de ſlinkerhand, ſtaande in een zeeſchelp.

SEPTEMBER.

Den 1; hadden de Engeliſche een vruchteloofe expeditie op de Franſche kusten. 184 *bl.*

Den 26; is Leffingen, een voordeelige pas aan de Nieuwpoortſche Vaart, door de Geallieerde bemagtigd. 276 *bl.*

Den 28; geſchiede een bloedig treffen by Wynendale en Oudenburg; alwaar de graaf de la Motte wierd geſlagen. 239 *bl.*

Ontrent deefen tyd, is Warſchauw, in Polen, in deefen ſomer door een ſcherpe peſt by naar uitgeſtorven, door een brand geheel in aſſchen gelegd. 247 *bl.*

OCTOBER.

Den 8; ſyn de Sweediſche, by Leſno, door de Moſkovieters geſlagen. 303 *bl.*

Den 16; is der Franſchen aanſlag op Aath miſlukt. 285 *bl.*

Den 18; is de veldmarſchalk van Ouwerkerk, in het leger, te Rouffelaar overleden; en vorders is het lyk naar Ouwerkerk aan den Yffel vervoerd. 287 *bl.*

Den 26; is de koninglyke bruid van Portugal te Liſſabon aangekomen; ſynde, den 3 October, uit Holland, en den 18 deefes, uit Engeland vertrokken. *Volgend Decl.* 61 *bl.*

NOVEMBER.

Den 8; overleed prins George van Deenmarken, broeder van koning Chriſtiaan de V; in Engeland, ontrent 58 jaaren oud; aan aamborſtigheid, waterſucht, bloedſpuwen, &c. 298 *bl.*

Den 9; is Bologne, in Italie, aan den Keiſerlyken generaal de Thaur ingeruimd. 291 *bl.*

Den 17; hebben de Geallieerden, onder den ridder d'Asfeld, het kasteel van Denia, in Spanje, met verdrag verkregen. 297 *bl.*

Den 24 en 26; is Bruffel door Keur-Beyeren aangetaſt, doch wegens de dappere tegenweer van den commandant Paſkal, heeft die vorſt moeten afwyken. 311 *bl.* *Gedrag van Marl.* 236 *bl.*

Den 25; is S. Gislain, door la Motte, met den degen aangetast, doch echter van de Franschen, onder Albergotte, hernomen. *Volgend D. 46 bl.*

Op deesen dag, is ook de Schelde, van Gent tot aan Doornik, door Marlboroug en Lottum, van de Fransche ontledigd en gesuiverd. 315 *bl.*

Den 27; is de koning van Pruiffen herhuwd met de prinsesse van Zwerin. *Volgend D. 80 bl.*

DECEMBER.

Den 15; is de kapitein, Janus Broukhuysen, by de *Lati- nisten* een uitmuntend Dichter en Schryver over Dichteren, buiten Amsteldam, op syn lustplaats overleden; gebooren, den 20 Nov. 1649. Dit, voor de geleerde wereld beklaglyk, ailterven is met een lykreden vereerd door den heer Prof. *Pet. Burmannus*. voorts ook door de Dichteren, *A. Moonen*, *F. v. Bockhoven*, *v. Arkel*, *H. Angelkot*, &c waar onder ik my heb mede laten vinden; gelyk men fiet achter syn *Neêrduytsche Gedichten*, door *D. v. Hoogstraaten* onlangs uitgegeven.

Den 30; is Brugge de Franfche weder ontweldigd; en de dapperheid der Bondgenooten van dit jaar, 1708, is door *Luc. Schermer*, in een uitmuntend *Heldendendicht*, afgeschilderd.

N E G E N.

JANUARIUS.

Den 4; syn de Fransche uit Gent getrokken; dat, nevens Brugge, den 31 December des verledene jaars, aan de Geallieerde weder was overgegeven. *Europ. Mercur. XX D. 124 en 141 bl. Gedrag van Marlboroug. 269 bl.*

Den 20; is Francois de la Chaise, Jesuier, biechtvader van koning Lodewyk de Groote, een oorzaak van de dragonnerye in Vrankryk (waar af *boven*, 72 *bl.*) 84 jaaren oud, overleden. 56 *bl.*

In deese maand, is te Rome ten toon geset het mirakuleuse beeld van onsen Saligmaker, door S. Lukas begonnen en namaals door de engelen afgedaan; wel eer, door seker onbekend geval, herwaars van Konstantinopelen ver-voerd. 28 *bl.*

FEBRUARIUS.

Den 7; sag de Koning van Deenmarken, Italie doorreyfende, te Venetie (volgens een gewoone plechtigheid, ter geheugen van seekere verwinninge des jaars, 1262.) den stier, door de vleeshouwers, den kop af hakken. 34 *en* 155 *bl*

Den 11; overleed, te Parys, de graaf de Avaux, raadsheer van staat; 69 jaaren oud; na een langduirige krankheid. 163 *bl*.

Op den selven dag ook de abdisse, Lovysa Hollandina, de Paltzsische princeffe en dochter van Frederik, koning van Bohemen en Elifabeth Stuard, 86 jaaren oud: A. 1685, uit Holland synde naar Vrankryk gegaan. 163 *bl*.

Den 14; was 'er een gewichtige waternood, in de Tiel-waart.

Den 22; overleed de prinffe van Konty, Francois de Bourbon; 45 jaaren oud, en A. 1664 gebooren. Was de tweede soon van Armand de Bourbon, prinffe van Konty en soonssoon van Henrik de Bourbon, prins van Kondèc: hebbende, A. 1689, naar de Poolfche kroon gestaan. 163 *bl*.

In deese maand, voltrok de Tzaar van Moskovie een aanmerkelyke Vaart van over de 38 mylen, om uyt de Oostzee in de Swarte zee, door 40 gemetselde sluyfen, tekonnen geraaken. 107 *bl*.

M A A R T.

Den 30; kreeg koning Lodewyk de Groote het kolyk; doch wierd, den 3 April, hersteld. *Postryder*, 450 *bl*.

A P R I L.

Den 1; stierf den prinffe van Kondèc, Henry Jules de Bourbon; A. 1643 gebooren; synde dus 65 jaaren, en 8 maand. min 2 dagen oud. 258 *bl*.

Den 7; is de jonge prins van Asturie, te Madrid, als wettige erfgenaam van de Spaansche kroon, gehuldigd. 258 *bl*.

Den 18; is het kasteel van Alikante, met verdrag, aan de Franfch-gefinde overgegeven. 265 *bl*.

M A J U S.

Den 6; is de doge van Venetie, Aloyfio Mocenigo, 82 jaaren oud, overleden; tot die waardigheid, A. 1700 verheven. Hem volgde Johannes Kornaro. 280 *bl*.

Den

Den 7; geschiede ook een gevecht in de vlakke by de Guadiana; tusschen den marquis de Baay en de Portugezen; welke achter uitdeinsden tot onder Elvas. 291 en 295 bl.

Den 28; syn de præliminaria van de Vrede, in 's Gravenhage, geteekend. *Postryder* 203 bl.

In deese maand, is Chamillard, eerste minister en sekretaris van staat, in Vrankryk afgezet. *Postryder*. 120 bl.

Ook wierd, ontrent deese tyd, de koning van Deenmarken, uit Italie, keerende, te Dresden, van den Poolischen koning onthaald. *Postryder*. 183 en 313 bl. Op deese koninglyke saamenkomst siet een *Medalie*, met dit Tydschrift. ConIVngIt aMor friDeriCos.

JUNIUS.

Ontrent deesen tyd, is 'er, in de Sevennes en in het Vivaretz, weder een nieuwe beweginge van Misnoegden geweest. 72 en 121 bl.

JULIUS.

Den 2; syn 'er, te Potzdam, drie koningen (van Pruisfen, Poolen en Deenmarken) ja, drie Frederikken by malanderen geweest: den 16 deeses, de Deen weder vertrekende. 99 bl. Deese tweede saamenkomst heeft ook haar *Medalie*; vertoonende de gelaurierde kopstukken van deese koningen, binnen een driehoek: op het ruggestuk deese woorden: QUOD TRES IN AMPLEXUS MUTUOS COËRINT REGES. TANQUAM REGIUM TRIUM FRIDERICORUM RESERVATUM. AETAS NOTET. POSTERITAS ADMIRETUR.

Den 8; geschiede de merkelyke nederlage der Sweedische in de Ukranie, by Pultawa, aan geene syde van de Nieper; de Moskoviet volkoomen verwinnaar blyvende, en koning Karel ter nauwernood de gevangenis ontwykende. 104 bl.

Den 28; is Doornik, zedert den 7 deeses belegerd, met verdrag aan de Geallieerden overgegaan. 27 bl. *Gedrag van Marl.* 310 bl. Dit beleg heeft *Medalieu* en driederhande (1 vierkante en 2 rondon) *Noodmunten*. De vierkante is van de verdediger, monf. de Surville, sonder ruggestuk. De tweede heeft een wapenschildtje, en op de rug dit Tydschrift Moneta In obsIDione tornaCensI CVsa. &c. 143 bl. De voornaamste *Medalie* is van koningin Anna, met een sitende Pallas op het achterstuk; geteekend: TORNACO EXPUGNATO.

AUGUSTUS.

Den 26; sloeg monf. de Mercy de Duytschers, in de Oper Elfas, by Munnikhuysen. *Postryder*, 17 bl.

SEPTEMBER.

Den 11; deeden de Geallieerde, onder Eugeen en Marlboroug, een dapperen inbreuk op de Franfche retrenchementen, ontrent Bergen. Dit wreed en gevaarlyk treffen word by de *Schryvers* geheeten de slag van Blangies; of Taifniere; of van Malplaquet. 218 bl. *Gedrag van Marl.* 325 bl. *L. Schermer, Poëfy*, 323 bl. Onder de *Medalien*, wemens deefe verwinninge, ichynen my 2 uit te munten; de *eene*, van koningin Anna, met deesen inbreuk op de verkeerde fyde; geteekend: CONCORDIA ET VIRTUTE. De *andere* verbeeld ons Eugeen en Marlboroug; hebbende, agter, een daalende fon boven een landschapje; geteekend: CRUENTUS OCCIDIT.

Den 24; is de cardinaal Portokarero (van welke *boven*, 56 bl.) 74 jaaren oud, te Madrid overleden. 281 bl.

OCTOBER.

Den 7; verscheen een seldzaam lochtgezicht boven Durham en het grootste deel van Schotland. *Postryder*, 211 bl.

Den 20; is Bergen, in Henegou, zedert den 25 Septemb. belegerd, aan de Geallieerde, met akkoord, overgegaan. 285 bl. *Gedrag van Marl.* 343 bl. Op de *Medalie* van koningin Anna (die my wel allermeeft behaagd) komt de Verwinninge boven gemelde vesting aangevlogen; met dit eenvoudig *Byschrift*: MONTIBUS IN HANNONIA CAPTIS.

Den 28; heeft de Deen de Sweedsche den oorlog aangefegt. 296 bl.

NOVEMBER.

Den 12; geschiede de landing der Deenen in Sweden, sonder tegenstand; te weeten, by Raa, tusschen Helsingoorg en Lanskroon. *Postryder*, 361 bl.

Op dit jaar staat *Luc. Schermers Tempel van Saturnus*, verbeeldende den oorlogsroers der Bondgenooten van deesen 1yd.

T H I E N.

J A N U A R I U S.

Den 2; is prins Friso, nevens syne gemaalin, te Leeuwarden, met een buitengemeene staatsie ingehaald. Dus den 13 Maart, te Groningen. *Eur. Mercur.* XXI. D. 127 en 242 bl. Sie de intrede van de prins, syn vader, *boven*, 70 bl.

In Engeland sweefden, in deese maand, de geschillen ontrent eene Dr. Sascheverell en syne predikation. 74 en 78 bl. &c.

F E B R U A R I U S.

Den 8; hebben de Moskovieters Elbingen met de degen in vuist vermeersterd; op 7 plaatsen te gelyk aanvallende en de Sweedsche daar op sich overgevende. 183 bl.

Den 15; is de hertoginne van Burgondie van een jonge prins bevallen; hertog van Anjou bygenaamd. 138 bl.

M A A R T.

Den 9; was, te Geertruidenberg, de eerste Vrede-conferentie, tusschen de Fransche ministers, Uxelles en Polignak; en de Hollandsche gemagtigde, Buys en vander Duffen. 238. 277. en *laager*. 3 bl. *Gedrag van Marl.* 376 bl. &c.

Den 10; syn de Sweeden afgekoomen, en hebben, ontrent Helfenborg, de Deenen geslagen; die, met groot verlies, het slagveld verlieten. 233 bl.

In deese maand, is Medina Celi, eerste grande en voornaamste minister van Spanje, in arrest genoomen en, den 15 April, weggevoerd. 254 bl.

M A J U S.

Den 22; is de kardinaal de Bouillon, broeders soon van den vermaarden marschal Turenne, uit Vrankryk in het leger der Geallieerde aangekomen. 304 bl. Sie van deesen, *boven*, 120 bl.

J U N I U S.

Den 6; is Lovyse de la Baume le Blanc, hertoginne van la Valliere, 67 jaaren oud, te Parys overleden. Sy heeft het geestelyk gewaad aangenoomen, A. 1675. 80 bl.

Den

Den 9; had feker verrader een aanslag op Yperen; om de onse op de vleesbank te brengen. *Postryder*, 234 *bl.*

Den 25; is Douay, zedert den 5 Majus soo manhaftig door Albergotti verdedigd, met verdrag veroverd. 192. 310. *en laager*, 115 *bl.* *Gedrag van Marl.* 414 *bl.* &c. De Engelsche *Medalie* heeft, op de voorste syde, gelyk meermaalen, het beeld van koningin Anna; en op de achterste, de Verwinninge, een pilaar met krygsroof vercierende.

JULIUS.

Den 13; syn Riga en Wiburg door de Moskovieten bemagtigd. 103 *en* 197 *bl.*

Den 27; sloeg de generaal Sterrenberg de Spaansche ruitery by Almenara aan de Noguera: en weder, 5 dagen daarna, by Saragossa. 185 *bl.* Dit ruitergevecht word ons ook op een *Medalie* van gemelde Koningin vertoond.

AUGUSTUS.

Den 28; is Bethune, zedert den 24 Julii belegerd, met akkoord aan de Geallieerden overgegaan. 132 *en* 199 *bl.* *Gedrag van Marl.* 435 *bl.*

SEPTEMBER.

Den 19; slaan 4000 Fransche het convooy van 1200 man der Geallieerden, by Vive S. Eloy. 286 *bl.*

Den 22; dede koning Karel syn tweede intrede binnen Madrid. 260 *bl.* Sic syn eerste, *boven*, 144 *bl.*

Den 26; is de kardinaal Grimani, onderkoning van Napels, 58 jaaren oud, aan een opstoppinge van het water overleden. *Postryder*. 136 *en* 243 *bl.* Van deese is *boven* gesproken, 152 *bl.*

Den 28; is S. Venant aan de Geallieerde overgegaan. 243 *en* 274 *bl.* *Gedrag van Marl.* 440 *bl.*

In deese maand geschiede de ongelukkige onderneeminge der Engelschen in Nieuw Vrankryk, ontrent Quebek. *Volgend D.* 91 *bl.* *Postryder*, 197 *en* 329 *bl.*

OCTOBER.

Den 4; geschiede eenzeegevecht, ontrent het eiland Amak; alwaar de Sweedsche door de Deenen op de vlucht syn gedreven. 269 *bl.*

Den 10; is Kexholm, door de Moskovieters, bemagtigd. 278 *bl.*

Den 12; is de derde onderneeminge der Franschen, tegens Leuven, gemist. *Postryder*. 230 *bl.*

NOVEMBER.

Den 8; is Arie, kloekmoedig door de marquis van Goofbriant verdedigd, aan de Geallieerde met verdrag overgegaan: fynde 34 jaaren. 3 maanden en 3 dagen onder de magt van Vrankryk geweest 277. 307 en 312 bl. *Gedrag van Marl.* 446 bl. Sie van Arie, *boven*, 54 bl. De *Medalie* van koningin Anna heeft een vierkante krygstrofee: fiende te gelyk op Bethune, S. Venant en Arie: doch wy hebben ook 2 *Noodmunten*, geteekend: PRO REGE ET PATRIA. ARIA OBS.

Den 26; is de baron, Ezechiel Spanheim (ook wegens syn diepgeleerde fchriften over de oude *Gedenkpenningen* der Grieken en Latynen genoegzaam bekend) te Londen overleden. *Volgend D.* 127 bl.

DECEMBER.

Den 10; slaan de Geallieerde, onder bovengemelde Starrenberg, de Spaanfche, in Kafilie, by Brihuega ontrent Sarogoffa; met het achterlaaten van 6000 dooden aftrekkende. 315 bl. en *volgend D.* 66 bl. Op de *Medalie* van koningin Anna, legt de Verwinning de veroverde vaandelen aan de voeten van de Koningin, op haar troon neergefecten.

E L F.

JANUARIUS.

Den 23; is Girona, den 16 December laaftgeleden, door den hertog van Noailles belegerd, met verdrag veroverd. *Europ. Mercur.* XXII D. 75 bl.

Den 26; ftierf bovengemelde Medina celi, in de gevangenis, op het kasteel te Pampelona. Over fyn dood wierd verfcheidendlyk gefproken; gelyk mede over de Marquis de Leganes, te Parys, in de bafilie fchielyk overleden. 178 bl.

In deefe maand, is ook de ammiraal Almonde, moogelyk van hartfeer en opkroppinge, op fyn hofstede buiten Leiden gestorven.

Ook overleed Keur-Trier; 77 jaaren oud.

Ook is 'er, ontrent deefen tyd, een fcer fchadelyke brand, te Frankfort aan de Main, in der Juden gas geweest.

FEBRUARIUS.

Den 10; is Lukas Schermer, met een fteen langen tyd

geweldig geplaagd, in den ouderdom van 22 jaaren, te Haarlem overleden. De uitvaard van deefse jonge Puikdichter is van meest alle de *Dichteren* met rouwklagten verceed; uit welke wy hier alleenlyk het *Grasschrift* van *Klaas Bruin* uitkippen:

Dees grafzerk overdekt het minfte deel des mans,
 Die in syn opgang, blonk gelyk een fon vol glans:
 O waereldling! betrouw op jeugd noch fchoone gaven,
 Nu fulk een morgenfter foo vroeg voor dag verfchiet,
 Ja treur, ô Dichtren rey! nu hier, tot uw verdriet,
 De Heldenpoëfy met Schermer legt begraaven.

Ook is de prins van Kourland, pas door den Tzaar van Moskovie herfteld en pas getrouwd, feer fchielyk overleden.

Van gelyken, te Breda, de generaal Salifch. *Postryder*. 459 bl.

En Smettauw.

Noch is, op deefen tyd, een verraad'op Ryffel tydig ondekt.

MAART.

Den 19; is Harley, te Londen gequetft door den abt de la Boudie; gefegt, marquis de Guiskard Deefe ftierf, den 28 deefes, in Neuwgate. Van deefe faak word aan weerfyden gefprooken. 211 en 251 bl. *Postryder*, 337. 406 en 412 bl.

In deefe maand was het feer hoog water in Duytschland, ontrent Worms, Manheim en Frankentall; de Rhyn ende Nekker opswellende. Doch in Holland waaren de waarten ook ondergelopen. 221 bl.

APRIL.

Den 7; heeft prins Eugeen, als prefident van de krygsraad, te Weenen, aan den Turkschen aga, Cyf Ullach, plechtelyk gehoor gegeven. 258 bl.

Den 14; is de Dolfyn van Vrankryk, te Meudon, aan de kinderpokjes gestorven; hebbende gelcefd 49 jaaren, 5 maanden 14 dagen. Trouwde, A. 1680 met Anna Marie van Beyere; by welke hy teelde Anjou (nu de koning van Spanje) Burgondie en Berry. 243 bl. Sie *boven*, 75 bl.

Den 17; ftierf de keifer Jofef, te Wienen; naa een fiekte (de pokjes) van 10 dagen: 33 jaaren oud; A. 1678, gebooren; A. 1699, getrouwd. Liet 2 dochteren achter, fynde een

een foon, den 4 Aug. 1701, overleden. 260 *bl.* Syn ceregraf fiet men, op een Duytsche *Medalie*, onder een vliegende Faam, geteekend : E FOVEA AD GLORIAM.

Den 29; is de vrede, in Hungarye, met de hoofdenjider Misnoegde geflooten. 300 *bl.*

M A J U S.

Den 16; was 'er weder een feer hevige brand in de Mofkouw. 74 *bl.*

Den 28; is te Parys, overleden de Spaansche gefant duc de Alba, 40 jaaren oud : een laate naaneef van den vreeslyken bloedhond, Ferdinand Alv. van Toledo, A. 1582, gestorven. 50 *bl.*

Toen ter tyd, is ook de Kardinaal Saxen-Zeitz overleden.

J U L I U S.

Den 7; wierd een moorddaadig schelmstuk gepleegd aan den heer Manning, Engelsch afgefant; in Switserland, ontrent het Pfefferbad. 28 *bl.* Sie deese plaats, van een afgryffelyke steilte, by *Merian* afgebeeld, in syn *Switserland*, 28 *bl.*

Den 12; waaren de Geallieerde en Fransche, ontrent Bouchain, handgemeen. 99 *bl.*

Den 14; is prins Friso, de stadhouder van Friesland, by het Zas van Stryen, uit de 1chouw, in het water gevallen en weggesonken. 104 *bl.* *Postryder* 35 *bl.* Syn begravenis is geschied binnen Leeuwarden, den 25 Febr. des volgenden jaars. Dit ongeluk is beklaagd van de Dichteren, *Zeeuws*, *Sylvius*, &c. en vereeuwigd met een *Medalie*, vertoonende het treurend Friesland, nevens de woorden : LACRIMIS ÆQUARE DOLORES HIC LABOR. &c.

Den 17; is de viceammiraal, Ger. van der Duffen overleden. *Postryder*, 360 *bl.*

Ook stierf in deese maand, Gerard Laireffe, uitneemend Historie en Sinnebeeldschilder; van wiens stukken ieder is een stomme Dichtkonst, en echter heeft niemand onfer *Dichteren*, behalven *Aarnoud van Halen*, sich gewaardigd met een enig treurlied aan des mans gebeente te lyk-offeren. Siet de *klachte aës bovengemelde Dichters*, wiens ook is dit *Puntlicht*, nevens het portrett van Laireffe gevoegd :

Laires was eerst Apell; daar naa wierd hy Homeer.
Licht krygt den Amstel in geen eeuw soôn Fenix weêr.

Den 18; hebben de Turken de Moskovieters, ontrent Falchin by de Prut, in Walachye, beset en geslaagen: waar op men, den 22, 23 en 24 deeses, een vrede heeft getroffen. 105 en 106 bl. &c.

AUGUSTUS.

Den 5; quam de generaal Hompesch, met de morgen, sonder slag of stoot, in de Fransche linien, by Oysy en Bakka-
bachéul. 142 bl.

Den 22; is marschal de Boufflers, in een hoogen ouderdom, te Fontainebleau, overleden; synde syn goederen in een so-
beren staat gevonden. 131 bl.

Ontrent deese tyd, hebben de Geallieerde de merkelyke post van Arleux verlooren; alleenlyk met 400 man beset.

Ook was 'er nu veel geruchts in Schotland, over een Medalie van den pretendent. 68 en 174 bl. *Postryder*, 501 bl. Van vooren heeft deese Medalie syn potret, nevens de woorden: *CUJUS EST.* en van achteren, het kaartje van Engeland, Schotland en Yrland, geteekend: *REDDITE.*

SEPTEMBER.

Den 1; is de prinsesse van Friesland, weduwe van den Stadhouder, van een prins bevallen; geheeten; Willem Karel Hendrik Friso. 205 bl.

Den 12; is Bouchain, een duivchok van de Fransche ge-
heeten, door de Geallieerde bemagtigd. 186 bl. *Gedrag van Marl.* 480 bl. *synde de laatste krygssaak van dit Geschrift.* Van dit beleg worden 2 papieren *Noodmuntjes* in de Muntka-
binetten bewaard; het *éene* met een wapenschildtje en het *andere* met een *Kupido*; beide geteekend: *D. Affry M.*

Den 14; is de Fransche een aanslag op Arie, gelyk, den 7 deeses, een krygslift op Douay mislukt. 204 en 203.

In deese tyd, wierden in de Noordsche landen, Kopenhagen en Christiaanshaven, met een besmettelyke siekte aangetaft. *Postryder*, 116 bl.

Ook gaf sich het kasteel van Venasque aan de Franschen over; synde in de brand geschooten. De besettelingen wierden krygsgevangene. *Postryder*, 170 bl.

OCTOBER.

Den 11; synde sondag; geschiede een deerlyk ongeluk,
te

te Lions; breekende de brug over de Rhône, propvol menschen. 225 *bl.*

Den 12; wierd Karel, koning van Spanje, tot keiser verkoosen. 233 *bl.* De sedes vacans, interregnum, of oopen keiserryk geeft ons 3 *Medalien*; *eene*, des konings van Polen, Keur-Sax, als vicarius; en *eene* van Keur-Paltz, als vicarius en *eene*, van Keur-Beyere; als vicarius. De *voorste* vertoond Keur-Sax te paarde; maar de *andere* voerd het portret van Keur-Paltz: sonder aanmerkelyke rugstukken en opschriften. &c.

Den 25; wierd, te Torgau, het huwelyk geslooten van den erfprins van Moskovie met de princeffe van Wolfenbittel. 287 *bl.*

Den 28; geschiede in Vrankryk, een redres, of verandering, op het versmelten der oude geldspecien; zedert het jaar, 1672. 264 *bl.* *Postryder*, 280 *bl.*

Den 29; is de heer pensionaris Buys, als buitengewoon afgesant, te Londen aangekoomen. 271 *bl.* *Postryder*, 325 *bl.*

Ontrent deeses tyd, hebben de Engelsche den handel op de Suydzee, met octrooy, begonnen op 10 rechten. *Postryder*, 185 en 185 *bl.* *Woodes Rogers*, *Inleidings tot den Suydzeehandel*, voor syn nieuwe *Reyse* geplaatst.

NOVEMBER.

Den 8; hadmen, in Engeland, weder een bitter staatkraekel tusschen de Wichts en de Torrys (naamen al by *Guymiege in het leven van koning Karel de II* bekend) Daar word heimelyk een separate vrede met Vrankryk geslooten. Gallas des keisers afgesant, willende protesteeren, word het hof ontfegt. *Postryder*, 301 *bl.*

Ondertusschen was de gevangene graaf Tallard, uit Engeland, weder in Vrankryk by den koning gekoomen; hebbende een gevaarlyke reistogt op zee gehad. 268 *bl.* *Postryder*, 291 en 293 *bl.*

Ontrent deesen tyd is ook Straalzund van het Deensche leger ingeslooten. *Postryder*, 330 *bl.*

DECEMBER.

Den 5; hebben de Sweedsche de Deenen voor Wismar geslagen; dryvende de besettelingen, in kleenen getalle, weder naar de stad. *Postryder*, 461 *bl.*

Den 14; hebben de Franschen uit de naastgelegene steden, het kanaal by Buchain, met aarde en steenen, onbruik-

bruikbaar gemaakt : waar op fy tot onder Arras, wierden te rug gejaagd. *Postryder*, 471 bl.

Den 22 ; is keiser Karel de VI, met de gewoonlyke plechtigheden, te Frankfort gekroond. 316 bl. *Postryder. in Januar.* 91 bl. Onder de *Medaliez* kip ik uit die van Kortryk ; hebbende voor, den nieuwen keiser, staande op syn rykstroon, met een sierlyke colomnade omringd : en achter, deese woorden : CAROLO AVGVSTO PRINCEPS FLANDRIÆ QVINTO. HISPANIÆ REGI TERTIO. CÆSARIS SEXTO. PLA VOTA DONAT. SENATVS POPVLVSQVE CONTRA CENSVS. De *Strooy penningen* hebben syn portret; en op de rug, of een wereldtjen in de wolken, geteekend : CONSTANTIA ET FORTITUDINE : of een ryksappel op een kussen, nevens dit veersje : DIVORUM CAROLO DEDIT HOC CONCORDIA POMUM.

T W A A L F.

JANUARIUS.

Den 17; is prins Eugenius van Savoye naar Engeland overgestooken; alwaar hy te Londen, van den hertog van Marlboroug wierd verwelkomt; niet sonder groote toejuychinge van het nieuwsgierige gemeen. Is ook, den 17 van de volgende maand, door de Koningin, met een kostelyk sydgeweer beschonken. *Europ. Mercur.* XXIII D. 59 en 135 bl.

Den 29: was te Utrecht op het stadhuys voor de middag de eerste byeenkomst der afgezanten, wegens de vrede. *Postryder*; 113 bl.

In deese maand is ook het belegerde kasteel van Kardona, door Starrenberg ontset; synde Vendôme niet in staat om het selve te beletten. *Postryder*, 17. 39 en 166 bl.

FEBRUARIUS.

Den 12; des avonds is de Dauphine, te Versailles, na een siekte van 4 dagen (de maelen of liever de blutz) overleden. 98. bl.

Den 18; des morgens stierf de Dauphin (Burgondie) te Marly; 6 daagen na syn gemalinne, gebooren in August. 1682; naalaatende 2 prinsien, den hertog van Bretagne en den hertog van Anjou. Was nu 30 jaaren oud en soo men segt, een boos wild en quaadaardig mensch, 99 en 102 bl.

Den

Den 23; is Antoni Katinat, marschal van Vrankryk, op syn kasteel, in een hoogen ouderdom overleden.

Den 25; is prins Friso, te Leeuwarden, begraven. Sie *boven*. 163 *bl*.

M A A R T.

Den 2; syn de hooymagasynen te Arras, door de besettingen der naastgelegene steden, onder de graaf van Albemarle, in de brand geschooten en geruineerd. 150. 177 *en* 178 *bl*.

Den 8; des avonds is de Dauphin (hertog van Bretagne) aan de maselen (een siekte van 4 dagen) overleden; oud 5 jaaren en 2 maanden; gebooren in Januar. 1707. 150 *bl*.

Ook syn in deese maand gestorven de hertog van Weisfels; en doctoor Meyer, van welken scheurlicken *boven*, 107 *bl*.

A P R I L.

Den 4; hielden de Switserfche kantons een algemeene vergadering te Baden; wegens den quaadaartigen abt van S. Gall, en de Tokkenburgers. 211. *en laager*, 29 *bl*.

Den 14; stierf te S. Germain, Lovyic Marie Stuard (suster van den Pretendent) aan de kinderpokjes; oud 19 jaaren en 11 maanden. 220 *bl*.

M A J U S.

Den 4; is Porto Herkole, in Italie aan de Toskaanfche zee, met verdrag, door de keiserfche, de Franschen ontweldigd.

J U N I U S.

Den 6 of 8; is de koningin van Spanje van een jonge prins bevallen; Philip genoemd. 53 *bl*.

Den 9; is Quefnoy, in Henegou, door de Geallieerde belegerd, en den 4 Julii, met verdrag vermeesterd; synde, sederd den jaare 1654, in der Franschen handen geweest. 314 *bl*. *en laager*, 110 *bl*. De *Medalie*, deese verovering gedenkende, heeft van vooren het portret van keiser Karel; van achteren, de gewonnen stad, met een omgestorte eik (*quercus*; waar naar sy ook *Quercetum* is geheeten) op de voorgrond, met dit tydschrift: DoMat fortIs Constantla qVerCVs.

Den 10; ging de generaal majoor Grovestins, met 1500 van de beste ruiters naar Rheims; keerende door Lottringen en, te Ponte Mousson, over de Maas gaande met veel

krygsroof en gyselaars. 316 *en laager*, 118 *bl.*

Den 11; is de hertog van Vendôme, te Vinaro in Spanje, 58 jaaren oud, overleden. 55 *bl. Postryder*, 257 *bl. syn Geslacht keurig uitpluyfende.*

JULIUS.

Den 17; is Landrecy, aan de Sambre in Henegou, door de prins van Anhalt-Deffau berend; naa het aftrekken en scheiden der Engelſche hulpbenden. onder Ormond: doch, naa de neerlaage by Denain, weder verlaaten: ſynde de loop der behaalde verwinningen op deeſe wyſe geſtut. 123 *bl. Postryder*, 453 *bl. Onderzoek van de Mislagen*, 15 *bl.*

Den 24; geſchiede die rampſalige nederlage der Geallieerden by Denain, aan de Schelde, tuſſchen Buchain en Valencyn; ſynde Albemarle onvoorſiens overvallen door die van de naaſte guarniſoenen der Franſche, onder de marſcal de Villars. . Ondertuſſchen is van het gedrag van Albemarle qualyk geſprooken: maar, door de ſchriftelyke getuygenis van prins Eugenius, is alle de opſpraak in rook verdweenen. 125 *bl. &c. Postryder*, 359, 391, 444 *bl. &c.*

AUGUSTUS

Den 1; is de abdy-tooren, te Middelburg, van den blikſem geſlagen. 469 *bl.*

Den 29; is Stade, met een beleg, door de Sweedſche, de Deenen afgenoomen. 217 *bl.*

In deeſe tyd; is Ter Tolen, door een Franſche party, onder eenen Jacq. Paſteur, by Voſmeer ſynde doorgebrooken, geplonderd en ten deele verbrand. *Postryder*, 468 *bl.*

SEPTEMBER.

Den 3; is de ongelukkige Thomas Maſner, te Werdenburg, in Rhyntall, overleden. 98 *bl. Sie boven.*

Den 5; was 'er, binnen Utrecht, en bitter geſchil, tuſſchen de grave van Rechteren en den heer Menager; over ſeekere balddadigheid, van den 27 Julii. 218 *bl. behalven de byſondere Relaaſſen.*

Den 10; belegeren de Franſche Douay; de Geallieerde wierden genoodſaak t de ſtad (noch ſoo onlangs, A. 1710, gewonnen) by verdrag over te geven en het guarniſoen te laaten als krygsgevangene. Doch deeſe ramp wierd noch eenigſins opgewoogen met de Knokke, tuſſchen Ypren en Dixmuden, door eene de la Rue, de Franſche met een verraffinge ontweldigd. 240 *en laager*, 189 *bl.*

Den 14; was, by nacht, een groot onweer, te Frankfort; met wind, donder en blikſem vermengd.

OCTOBER.

Den 4; is Quesnoy, door de Fransche, de Geallieerde weder ongelukkigelyk ontweldigd. 221 en 273 bl. Dus is mede Bouchain, door een beleg verlooren, met voorwaarden gelyk aan die van Douay; fynde een siekte onder het garnisoen. En, op deese wyse eindigden de krygsoperatiën van dit beklaglyk jaar; waar in de *Dichter*en (de blyde zegestoffe hen ontbreekende) hunne harpen aan de wilgen, helaas! hebben opgehangen. 273 bl.

Den 18; stierf de kardinaal van Lamberge, aan het kolyk; 62 jaaren oud.

NOVEMBER.

Den 8; is Meurs, by nacht, door de koning van Pruiffen bemagtigd en alsoo de Staaten ontvreemd. 306 bl. en *Volgend D.* 140 bl.

Den 26; geschiede, te Londen in Hidepark, een ongelukkig lyfgevecht, tusschen den hertog van Hamilton en lord Mohun; aldaar beide doodblyvende. 308 bl.

DECEMBER.

Den 20; syn, by Gadebusch in Meklenburgerland, de Deenen onder Flemming, van de Sweedschen onder Steenbok geslagen. *Volgend D.* 94 bl.

Den 21; Joh. Wenslaus Wratislau, keiserlyk minister, overleden. *Postryder, volgend Jaar,* 76 bl.

D E R T H I E N.

JANUARIUS.

Den 8; wierd Altona by Hamburg, door den generaal Magn. Steenbok in brand gestookt; den koopman hier door al om groote schade toebrengeende. *Europ. Mercur.* XXIV D. 100 bl.

FEBRUARIUS.

Den 14; wierd Tonningen voor de Sweedschen ingeruymd; doch weder, door de bloequade der Noordsche geallieerde, ten uitersten benauwd. 169 en 201. 279 en 289 bl.

Den 25; stierf de koning van Pruiffen. 56 jaaren oud; volgende hem syn soen in de regeering. 315 bl. Sie syn krooninge *boven,* 123 bl.

Ontrent deesen tyd wierd de koning van Sweden, naa lang draalen, uit Bender naar Salonichi; vervoerd. *Postryder,* 276 bl.

M A A R T.

Den 18; heeft Philip, koning van Spanje, gerenuncieerd wegens syn recht op de Franfche kroon. Deseelve renunciatie is ook gefchied door Karel, hertog van Berry, de hertog van Alenffon en Philip, de hertog van Orleans. 183. 186 en 189 bl.

Den 24; is Kurakao, door du Kaffart, gebrandschat. 312 bl. N. N. in een krachtig Dicht, op deefe stoffe.

Den 25; is de dochter van den beruchten protektor, Olivier Kromwel, de gravinne van Falkembridge, in den ouderdom van 80 jaaren overleden. Was de fuster van Richard Kromwel, den 23 Julii, A. 1612 gestorven. 199 bl.

A P R I L.

Den 6; trad de keiserinne te Genua, aan land; fynde den 28 Maart, van Barcelona vertrokken, te Vado aangekoomen. 265 bl.

Den 11; is binnen Utrecht de Vrede getroffen, tuffchen Vrankryk, Engeland en; Nederland, &c. de Keifer fich daar van affonderende en het Duytsche ryk. 213 bl. behalven eenige weinige *Dichteren*, en als met een ik weet niet welken wanluft. Onder de *Medalieu*n gevalt my niet *die* met de fitende Europe (eigentlyk de Ryswyksche vrede toegepast en nu feer onnofel op deefe vrede, alleen met eenige letteren te veranderen, herformd) maar *die* met de Vrede in de wolken, boven het ftaidhuys van Utrecht, van 4 vrouwtjes aangesprooken, met deefe woorden: PAX. ADES. op het ruggeftuk, fyn, boven een altaar &c. deefe woorden: FAC DEUS AETERNOS PACEM PACISQUE MINISTROS. &c.

Hier was ik, genegene *Leefser*, gefint geweest af te breeken en dit Chronykje te fluiten: maar aangesien, op deefe vrede, foo een fchielyke en onverwachte verandering in het gebuurig Engeland is voorgevallen, foo fullen wy voort gaan tot aan het jaar 1715: om met de kroning van koning Georg Lodewyk blygeestig op te houden.

Den 16; is de jonge hertog van Alenffon, de foon des hertogs van Berry, in Vrankryk overleden; 21 dagen oud. 268 bl.

M A J U S.

Den 15; wierd Tonningen, fynde met geweld gebloqueerd van de Sweedschen, aan de Noordsche geallieerden, de Deenen en de Saxen, ingeruind. 289 bl. &c.

J U N I U S.

Den 14; wierden in 's Gravenhage, in den hof-vyver, de

de vuurwerken over de Vrede aangestookten. 302 *bl.*

Den 21; hebben de Moskovieters een moorddage zee-schenderye aan eenige Hollandfche schepen, op de reede van Helsingvos, gepleegd. 123 *bl. en Volgend D. 94 bl.*

JULIUS.

Den 11; is de keiserin te Wienc gekoomen; synde van Lintz vertrokken. 120 *bl.*

Den 22; sloeg Kruys, der Moskovieten viceammiraal, de Sweedsche Ichepsvloot onder het Hooge land; doch deese salveerd sich binnen de klippen ontrent Helsingvos. 152 *bl.*

Den 23; heeft Lutzberg, der Deenen generaal, sonder veel tegenstant te ontmoeten, het eiland Rugen bemagtigd. 150 *bl.*

Den 26; is Manheim, door de Fransche belegerd, beschooten en veroverd, binnen 8 dagen; waar op de schans is verlaaten en geslecht. 114 *en 203 bl.*

In deese maand was, te Konstantinopolen, een swaare brand; een onbeschryflike schade de menschen toevoegende. 58 *bl.*

AUGUSTUS.

Den 5; wierd een schrikkelyke toleg in Poolen gelukkelyk ondekt. Men socht koning Augustus te vangen en Polen met een Turksche magt te laten overstroomen. 130 *bl.*

Den 20; is Landau, door de Franschen hernoomen; op de 56ste dag naa het openen der loopgraven. Soo lang ten minsten was deese sterkte, door prins Alexander van Wirtemberg met ontrent 8000 man, verdedigd. 146 *bl.* Sie van Landau *boven*, 127 132 *en 136 bl.*

Ontrent deesen tyd bleven de Katalaanen noch even stout en stantvastig, in het huys van Oostenryk aan te hangen; hoe wel in de uiterste verlegenheid. 131. 165 *en 223 bl.*

SEPTEMBER.

Den 3; is, te Bergen in Henegou, door de Dominikaner monikken, een prachtige ommegang gehouden over het kanoniseeren van paus Pius de V; anders Mich. Giflerius. 212. *Mensfo Heidenryk, Kanonisatie des Heiligen. 204 bl.*

Den 5; heeft koning Lodewyk de Grootte, nu 75 jaaren oud, te Fontainebléauw, syn verjaaring plechtelyk gevierd. 169 *bl.*

Den 13 en 14; syn voor Stettin, door de Moskovieters ingeslooten, de loopgraven geopend; doch sy heeft sich eindlyk overgegeven. 203 en 244 *bl.*

Den 21; heeft de hertog van Savoye de eertitel van koning van Sicilie aangenoomen; en is daar over ook begroet. 219 *bl.*

OCTOBER.

Den 1; wierden de loopgraven der Fransche geopend voor Friburg; een stad in Britgouw, A. 1623. 1634. en 1638. in dien 30 jaarigen oorlog, al vermaard: ja niet minder, 1644, door de zege der Fransche op de Beyerfche bevogeten. Doch, onaangesien sy door den Duytschen generaal Harfch hertnekkig wierd verdedigd, heeftse sich, op den 22 Nov. moeten overgeven. 235 *en* 268 *bl.*

Den 8; fynde Sweedsche, in Finland, van de Moskovie-
ters geslagen. 284 *bl.*

Den 11; hebben de Fransche, met het slechten der vesting-
werken en het dempen der haven van Duinkerken, quanfsuys
een begin gemaakt. 232. 246 *en* 289 *bl.* &c.

NOVEMBER.

Den...; is Nebot, generaal der Katalaanen, binnen het
geblocqueerde Barcelona geraakt. 252 *bl.*

DECEMBER.

Den 1; lieten de Fransche, besig met het sloopen van
Duinkerken, de Rysbank in de lucht vliegen. *Volgend D.* 95 *bl.*

Den 8 *en* 9; op de nacht van O. L. Vrouws Onbevleete
ontfangenis, is te Heyloo, ontrent Alkmaar, een heylsaam
water voor het sieke rundvee schielyk ontsprongen: komen-
de self de boeren in grooten getalle, uit het sticht van U-
trecht en de meyery van den Bosch, om dit water te scheppen
en mede te neemen. Doch de geneefing is niet onfeilbaar be-
vonden, en dus is ook de loop der verlegene dorpelingen
gestuyt. *Volgend D.* 100 *bl.*

Den 24; wierden de nieuwe koning en koningin van
Sicilie, te Palermo, in de hoofdkerk gekroond: naa dat sy,
den 21 deeses, hunne prachtige inryding in deese stad had-
den gedaan: voor het hof van Rome een finertelyk bedryf.
Volgend D. 47 *bl.*

Op deesen dag of kerst-avond, hebben de besettelingen van
Barcelona, naar de kant van Notre Dame del Gracia, een
gelukkigigen uitval gedaan. *Volgend D.* 55 *bl.*

Den 28; is de algemeene ryksvergaderinge te Stokholm,
geopend: sittende de prinsesse Ulrika Eleonora, als regen-
tinne, geduirende des konings afweesen. *Volgend. D.* 92 *bl.*

V I E R T H I E N.

JANUARIUS.

Den 15; heeft de marquis Chateneuf, Franfch afgefant, in den Haag, met veel staatsie, fyn openbaare intrede gedaan: naa dat onfe gefanten, de heeren Buys en Goflinga, den 13 deefes, waaren vertrokken. *Europ. Mercur. XXV D. 96 bl.*

Den 23; wierd ook, ontrent deefe dag, het ingeflootene Tonningen weder met nieuwe voorraadbeſorgd. *87 en 185 bl.*

Den 26; fyn, te Rensburg, de major Sprengel en de ridmeester Eekſtaad (in de ſlag by Gadebuſch, tegens de Sweden, naar behooren ſich niet hebbende gequeeten) op een heuvel, gefecten op ſtoelen, geharquebuſeerd.

Ontrent deefen tyd, was men, in Swiſerland, noch al beſig met den onruſtigen abt van S. Gall; byſonderlyk by die van Zurich en Bern. *52 en 273 bl.*

Ook fyn, in deefe maand, volgens gewoonte, in Vrankryk, door de Academie der weetenschappen, 9 ſinnebeelden den Koning aangeboden. *58 bl.*

In deefe maand, is ook overleden de groot-prins van Toſkaanen, Ferdinand de III; de ſoon van Koſmus den III: den 9 Aug. 1663, gebooren; den 30 Sept. 1688, getrouwd met Violante Beatrix, de ſulter van Keur-Beyeren. *80 bl. alwaar meer byſonderheden van dit doorluchtig geſlacht.*

In het laaſte van deefe maand, gaf ook koning Philip order, om het ingeflootene Barcelone, te water en te lande, ernſtiger aan te taſten. *104 bl.*

Den 28; quam een plakkaat in het licht, wegens de quaadaartige ſterfte van het rundvee, door Holland en Weſt Friesland. *99 bl.*

In deefe maand ſprak men van een aardbeving te Bruſſel, Luik en Maſtricht; doch met weinig ſchade.

F E B R U A R I U S.

Den 7; heeft ſich het benaude Tonningen, aan de Decenen, op reedelyke voorwaarden overgegeven. *186 bl.*

Den 12; is de viceammiraal Kruis, voor den krygsraad vanden Tzaar ſich niet konnende verantwoorden, van ſyn ampten afgeſet en, als balling, naar Tobolzki, een ſtaad in Sibirie, vervoerd. *95 en 191 bl.*

Den

Den 14; smorgens ontrent 8 uiren, is de koningin van Spanje, Maria Lovyfa van Savoyen, in het bloeyenft van haar leven, te Madrid overleden. Sy was de moeder van 4 foonen; Lovies, de prins van Afturie; Philip, hebbende weinige dagen geleefd; wederom Philip en Ferdinand. Sy was getrouwd, A. 1701.

Ondertuffchen is hier aanmerkelyk geweest, ontrent het behandelen van de fieke, een geweldige woordenftryd en verwarring onder de Spaanfche en Fransche geneesheeren. 107 en 109 bl

Den 19; is 'er een gevecht tuffchen de Moskovieters en de Sweedifche, ontrent Pilmoka of Lapola, beide dorpen, voorgevallen. 245 bl.

Indeefe maand, was 'er, in Vrankryk, een hevig kerkkrakeel over een boek van feekere pater Quenell; door Klemens de XI met een bulle verworpen. 110. 113. 202 en 248 bl. en laager, 66 bl.

MAART.

Den 6; is, te Ratftad, door het bewerken van prins Eugeen en den hertog van Villars, de vrede tuffchen den Keifer en den koning van Vrankryk geflooten. 217 bl. De *Medalie*, van deeſe ſprekende, heeft op de eene fyde 2 krygs-overften, onder 2 palmboomen, op oorlogftuyg geſeeten en malkanderen de hand gevende. Opſchrift: CONVENERE DUCES, PRO PALMIS JUNGERE PALMAS, en op de andere, de viſſchen tuffchen de heemelteekenen, Sol en Jupiter, &c.

Den 27; smorgens, is de hertog van Brunswyk en Lunenburg, Antoni Ulrich, 81 jaaren en 5 maanden oud, te Salzdall, overleden 271 bl. Op de Duytſche *Medalieu* vinden wy ſyn beeltenis met dat van ſyn broeder Rudolf Auguſt. gepaard; hebbende op het ruggeftuk, of 2 rechterhanden, boven de ſtad Brunswyk, nevens de woorden: DULCE EST. FRATRES HABITARE IN UNUM. of. 2 pilaaren, met een vorſtelyke muts gedekt, en met krygsroof omhangen; getceekend: DUOBUS FULCRIS SECURIUS. MDCLXXXV.

Ontrent deeſen tyd heeft die oproerige Sacheverell van Adonias gepredikt, uit Koningen, 1. 2. 15. Gelyk ook ſeeker priester, te Bath, uit Deuteronom. 17, 15. Beide voerende redeneeringen van grooten aanſtoot. 265 bl.

In deeſen maand braaken de dykken door by Kalloo in Vlaandere: het Zas van Gent wierd beſchadigd en daar verdrong veel vee. Van gelyken by Velfen ende Beverwyk en ſelf ontrent den Muyderdyk.

A P R I L.

Den 9 en 23; hebben die van het moedige Barcelone voordeelige uitvallen gedaan; fynde ook uit Minorka en Sardinie met levensmiddelen ondersteund 274 *bl.*

M A J U S.

Den 2; heeft de baron Schutz, 'envoyee van Hanover, uit Londen sich naar Harwich begeven; fynde, den 29 Mey, hem het Hof ontfegt. 293 *bl.*

Den 4; smorgens, is te Marly gestorven de hertog van Berry, Charles de France; 28jaaren en ontrent 3 maanden oud; als fynde gebooren, A. 1686. achterlaatende een droeve weduwe, fivanger ontrent 7 maanden. Hy was de foons soone van koning Lodewyk de Grootè. 279 *bl.*

Den 24; is 'er een treffen ontrent Abo voorgevallen; hebbende een Sweedfch oorlogfchip, nevens 3 galleyen, wel 80 vaartuygen der Moskovieters verftrooid en inde grond geboord. 300 *bl.*

Den 29; wierden de afgefanten van haare Hoogmoogende, te Verfailles, voor den Koning gebracht: fynde, den 30 January des avonds, te Parys aangekoomen. 131 *en* 309 *bl.*

Ontrent deefen tyd heeft men, in plaats van Dunkerken (dat van veftingwerken ontbloot en met eene van haar haven beroofd moet worden) een andere en betere zeehaven, ontrent Mardyk begonnen te verkiefen. 287 *bl.*

J U N I U S.

Den 5; wierd Baden in Switserland, tot het fluiten van de vrede tuffchen Vrankryk en de algemeene ftenden van Duytfchland uitgekopt. Ook is op deefen dag, de eerfte faamenkomst in het byfonder, tuffchen den keifer en Vrankryk gehouden. Vervolgens den 11. 12. 14 en 16 deefes. 267. 305 *en* 306.

Den 8; is de princeffe Sofia, keurvorftinne weduwe, te Hernhaufen (een luftplaats ontrent Hanover) volgens gewoonte in den tuin wandelende, feer fchielyk neergeftort en overleden; in het 84fte jaar haares ouderdoms. 315 *bl.* Daar fyn *Medalieu*, die haar op de eene en Mathilde (waar uit het huys van Hanover afkomstig) op de andere fyde vertoon; doch ook *eene* andere, draagende voor het afbeeldfel van den keurvorft, Ernest Auguft; en achter het weefen van deefe keurvorftin.

Den 16; is de koninginne weduwe van Polen uit Rome naar Vrankryk vertrokken; naa dat fy, den 13 deefes, van den paus haar afcheid had genoomen. 52 *bl. laager.*

Den 19; is de hertoginne weduwe van Berry van een jonge prinsesse bevallen; doch die de volgende nacht is koomen te sterven. 314 *bl.*

Den 30; is het stedeken Nyflot in Finland, aan de binnenlandfche zee, fynde vol fcheeren of klippen, door den Moskovieter veroverd. 103 *bl.*

JULIUS.

Den 1; fynde fondag, is 'er, te Baden eenige moeylykheid voorgevallen, by gelegenheid van een dronke molenaar. Deefe kon niet verdraagen dat eene wafchter haar lywaad op een fondag om te droogen ophing, floeg den bewaarder, die juyft was een laquay des graves van Luc, Vrankryks afgefant. Een faak feer gering en echter by gemelden Franfchman hoog opgevat. 59 *bl.*

Den 14 en 25; fnachts, liet de hertog van Popoli voor Barcelone, ontrent het fort der Kapucynen, de loopgravens oopenen. 207 *en laager*, 120 *bl.*

Op deefen dag quam ook de graaf Passioni, wegens den paus te Baden: hy fou quansuis de belangens van de Roomfche stoel aldaar beforgen. 58 *en* 117 *bl.*

In deefe maand bleef het vertrek van den koning van Sweden uit Turkye noch al opgefchort; het geene veele deede gelooven hem in het leven niet meer te fyn. 49 *bl.*

Ontrent deefen tyd liet de Regeeringe van Barcelone goudde *Medalieu* munten; om uit te deelen aan die geene wiens kloekmoedigheid fich defelve fou waardig maaken. Sy hadden van vooren het ftds-wapen, en op het ruggestuk hunne patrones, S. Eulalia. 63 *bl.*

Ook belemmerden de Sweedfche de zeevaard voor de Engelfche en Hollanders; sonder voorgaande aankondinge van oorlog, hunne fchepen opbrengende voor prys verklaarende. 99 *en* 105 *bl.*

AUGUSTUS.

Den 2; wierden de hertog du Maine en de graaf van Touloufe, by de bekende hofdame de Montespan gewonnen, als koninglyke echte kinderen en tot de kroon gerechtigd, verklaard. 133 *bl.*

Den; 12; is Anna koningin van Engeland, te kenfigton naa een derden overval federt den 9 deefes, overleden; oud 50 jaaren en 6 maanden min 5 dagen.

Was gebooren den 17 Febr. 1664; getrouwd den 17 Aug. 1683; en als Koningin Willem den III gevolgd, den 19 Maart. 1702.

In haar plaats is, sonder enig tegenspreken, gekoofen Prins Georg Lodewyk, Keurvorst van Brunfwyk Hanover; gebooren, A. 1660; getrouwd, met prinses Sophia Dorothea, eenig kind des hertogs van Brunfwyk Zell, A. 1682. By welkehy kreeg, den 30 Octob. 1683, de keurprins Georg August; en weder den 16 Maart, 1687, de prinses Sophia Dorothea, getrouwd met den tegenwoordigen koning van Pruiffen: gelyk de keurprins trouwde met de prinses Wilhelmina Karolina, dochter des markgraafs van Anspach; die hem, den 31 Januar. 1707, een soon ter wereld bracht, te weeten; Frederik Lodewyk, prins van Brunfwyk. 140. 141 en 149 bl.

De *Medalieu* van deese Koningin sal ik hier niet weder aanhaalen, naademaal deselve, met soo veel verwinningen, zedert haar Krooning, door dit geheel *Chronykje* syn verspreid.

Op deesen dag, gelyk mede den 13 en 14 deeses, heeft men bloedige stormen op het rampzalige Barcelone gedaan; hoewel met groot verlies der Fransche, die dusdanige ruwe ontmoetingen niet hadden verwacht. 226 bl.

Den 14; begaf sich de Pretendent, op het gerucht van koningin Annaas ontydig overlyden, seer spoedig van Barleduc naar Versailles; doch is, den 20 deeses, troostloos van daar gekeerd. 139 bl.

Den 15; quam de hertog van Marlboroug weder te Londen; synde van Antwerpen (daar hy sich eenigen tyd had opgehouden) den 12 deeses, over Oostende naar Dover vertrokken. Syn wederkomst was triomfantelyk en geschiede met veel toeyuchingen. 161 bl.

Den 16; is, te Hernhausen, den Keurvorst, door den heer Krag, syn verheffinge tot de kroon van Engeland bekend gemaakt. 163 bl.

Op deesen tyd had seekere ridder, John Makleau, de stoutheid van den Pretendent op Mull (eene der Westersche eilanden van Schotland) voor Koning uitteroepen; doch de saak is van self vervallen. 154 bl.

Ook is de marquis de Almoza, gedeputeerde van het benaude prinsdom van Katalonie, te Londen gekoomen; om van de heeren Regenten ontfet te versoeken. 156 bl.

Ook is 'er, in Engeland, wegens het uitvinden der lengte van Oost en West, seer geyverd. 157 bl.

Ook hebben, in deese maand, de Moskovieters Aland veroverd; een eiland, tusschen Stokholm en Abo, in demond

van de Botnifche zee, met veel fcheeren en eilandekens omringd. 165 *bl.*

SEPTEMBER.

Den 4; gefchiede de privaate plechtigheid der begravenis van de koninginne Anna; fynde het lyk in de grafkelder, nevens die van haar oom, en fufter en fchoonbroeder en gemaal, gefet. 196 *bl.*

Den 5; is koning Lodewyk de Groot, befluitende den ouderdom van 76 jaaren; op fyngeboortedag, te Fontainebleu gefeliciteerd: naa dat hy, den 28 Aug. fyn testament aan het parlement van Parys had overgeleverd. 187 *bl.*

Den 7; is het traktaat van vrede (naa dat de prins Eugenius en de marfcal de Villars waaren aangekoomen) tuffchen Vrankryk en het algemeene Duytsche ryk te Baden geflooten. 173 *bl.* De *Medalie*, raakende dit vreêverbond, behelst die *Tydschrift*: IanI teMplo baDenæ In argoV la CLaVfo: vertoonende Mars, ongewapend en fyn degen afwaffchende in de rievier Limmat, &c.

Den 11; heeft eyndelyk Barcelona, stormenderhand bemagtigd, voor de wapenen van Vrankryk en Spanje, onder den hertog van Berwyk, moeten bukken. 176 *bl.* Een beklaglyken uitslag van van foo een getrouwe dapperheid, die ook feeker *Dichter* heeft genoodfaakt op deefe wyfe ficht te uyten:

Sagunthus! de Romein kon uw beleg gedoogen,
En aanfien 't fmooken vuir van u, te trouwe ftad;
Doch, in een heidensche eeuw, door moord noch brand be-
woogen:

Hier! hier ligt Barcelone elendig afgemat.
De Christen staat van verre en kan het jamren hooren,
En laat haar in een zee van bloed en tranen fmooren.

Den 15; is de Koning George, nevens de kroon prins, te Amisfort gekoomen; hebbende geruft op het huys te Twikkel, het huys te Voorft, het Loo, &c, koomende daar op, door Utrecht te Woerden. Van daar, met jagten voortvaarende, door Bodengraven, Alfen, Leiderdorp Leiden, enden Leifchen Dam. Van daar is hy eindlyk met koetsen, in den Haag gebracht; te weeten, op fondag, den 16 deefes, ontrent 5 uiren des avonds. 217 *en* 219 *bl.*

Den 19; des morgens is de Tzaarinne, te Petersburg, van een Moskovifche prinses bevallen. 215 *bl.* Den

Den 22; vertrok de nieuwe koninginne van Spanje, Isabelle Farnese (de dochter van Francois Farnese, regeerend hertog van Parma en Placentia) uit Parma: synde, den 16 deefes, aldaar de ondertrouw gefchied. Quam vorders, den 27, te Sestri, een zeehaven ontrent Genua. 226 *bl.* doch, sie mede, 132 *bl.*

Den 24 en 25; wierden 13 of 14 voornaame krygsoverften onder de Katalaanen (waar onder ook de marquis de Villeroël, die Barcelone soo heldachtig had verdedigd, naar Alikante gefonden; den 22 deefes, in de voornoemde stad in verfeekering genoomen. Ondertuffchen fyn alle veroverde vaandelen en standaaren, als onwaardig van koning Philip te rug gefonden; door beuls handen, op de merkt van Barcelone, verfcheurd en verbrand. 227 *bl.*

Den 28; gingen de benoemde commiffarifen naar Antwerpen; om, met den keifer, de barriere, voor deefen Staat, in de Spaanfche Nederlanden te reguleeren. 223 en 279 *bl.*

Ontrent deefen tyd, is het kerkgefchil, tuffchen 'den kardinaal de Noailles en den Paus van Romem, eenigfins bygelegd. 188 *bl.*

Den 29; fynde faturdag, is koning George te Greenwich aan land getreden, en aldaar met alle teekenen van blydfchap verwellekomt. 234 *bl.*

O C T O B E R.

Den 1; heeft gemelde Koning fyne intrede binnen Londen gedaan. 234 *bl.*

Op deefen dag, is de koning van Sweden van Demotyka uit Turkye vertrokken. 284 *bl.*

Op deefen dag, is men ook weder te Regensburg vergaderd; fynde de oude fitplaats, wegens het ophouden van de befmettelyke fterfte, van Ausburg weder herwaarts gebracht. 259 *bl.*

Den 12; vertrok haar koninglyke Hoogheid van Hernhausen; fynde de 2 princeffen, haare dochtertjes, den 9 deefes, voor uit gegaan. Sy quamen dan in 's Gravenhage, den 16, en vertrokken vandaar, den 20, naar de zeeant. 255 *bl.*

Den 18; is de Keiferin, te Presburg, als Koningin van Hungarye, met de gewoone plechtigheden gekroond. 255 *bl.*

Den 22; is gemelde koninglyke Princeffe, uit Holland, te Margate aangekoomen; daar op doende, den 24 deefes, haar intrede binnen Londen. 292 *bl.*

Den 23; heeft de heer Prior, plenipotentiaris des konings

van Groot Brittannie, een memorie, over het nieuwe kanaal van Mardyck, aan koning Lodewyk overgegeven. 231 *en* 287 *bl.*

Ontrent deefen tyd heeft, in Switserland, de berg Chevellis, in het kanton van Bern (alwaar de wateren Lavansfon en Lucerne ontspringen) met een gedonder gekraakt, gerookt, ontvlamd, geborsten, ingestort en het watertje Lucerne gedempt.

Den 31; fynde woensdag, is de krooninge van koning Georg, te Londen, op de gewoone wyse geschied. 292 *bl.* behalven de *Dichteren*, G. Kempfer, Jac. Zeeuws, &c. Vorders verbeeld de *Strooipenning* den Koning, met dit *Byfchrift*. GEORGIUS. D. G. MAG. BR. FR. ET HIB. REX. sittende hy weder op het ruggestuk, van het nevenstaande Engeland, in het gewaad van een vrouwtje, gekroond; nevens de *woorden* INAUGURAT. XX OCT. MDCCXIV.

Ondertuffchen fluit ik, met deefe roemruchtige verheffinge van het Hanoverfche Stamhuys op de rykftroon van het magtig Engeland, dit kort Chronykje van het OORLOGEND EUROPA; overlatende, als tot een TWEEDE DEEL;

I. Den uitlagh, ontrent de barriere der Vereenigde Nederlanden.

II. De faak van Mardyck, met wederfyds genoeg, ge-effend.

III. Majorka, bewaard.

IV. Het keeren des konings van Sweden naar fyn ryk en fyn krygstogt tegens de regeerende koning van Poolen.

V. Den Turkschen oorlog tegens Venetie. En eindelyk;

VI en VII. De voltrokken huwelyken; des konings van Spanje met de bovengenoemde prinsesse van Parma; en van Ulrika Eleonora, prinses van Sweden, met de erfprins van Hessen-Kassel.

V E R T A A L I N G E

D E R

OPSCHRIFTEN

van de aangetoogene

M E D A L I E N.

2. *bl. MAGNIS. Hy is gevallen uit een groot bestaan.*
3. *VICT. De verwinninge van Rethel.*
4. *DUM. Terwyl de geheele wereld sich verwonderd.*
7. *ALSAT. Rust van den Elsas en Lottringen.*
9. *AMANT. De toorn der beminrende is een vernieuwinge van liefde.*
10. *PERRUPT. Synde de linie der Spaansche gebrooken, de legerstede geplondert, Arras ontset.*
16. *GALEN. Galen steekt de stad aan brand.*
18. *NON. De olyven sullen niet afvallen.*
19. *EBEN. Tot hier toe heeft ons de Heere geholpen.*
20. *IN. In myn Naam sal syn hoorn verhoogt werden.*
23. *HINC. Hier uit de rang, hier uit der dingen overvloed.*
24. *FELIX. De gelukkige teelgeest van Vrankryk.*
26. *GROVID. De voorsienigheid van de vorst.*
28. *GERM. Het bewaarde Duytshland.*
30. *QUATUOR. Ikeigen my de vier zeeën toe.*
EI. De zee sal hem dienstbaar syn.
NOS. By ons is het gebied ter zee.
35. *MITIS. Sacht en dapper.*
LEO. De Hollandsche leeuw.
39. *REGIB. Herberg der uitheemsche Koningen.*
44. *ULTOR. Wrecker der Koningen.*
48. *VIRES. Boven de krachten en lot der jongheid.*
52. *NON. Duysend lauwrieren beschermen hem niet.*
54. *PUGNANDO. Met te vechten.*
64. *UNO. Op een dag verkreegen.*
67. *ÁLGERIA. Het geblikemde Algiers.*
69. *QUIES. Hy heeft hen bevoolen stil te sitten.*
71. *NEMO. Niemand sal my tergen, onbeseerd.*
SUPERI. De goden hebben'er om gelachen.
HUNC. Dit bloed pleng ik aan God den verlosser.
GENUA. Het gehoorsaamende Genua.
73. *EXTINCTA. Het uitgedoofd Ketterdom.*

Vertaalinge der Opschriften

- OB. *Wegens honderd en twintig duysend Kalvinisten tot de Kerk herroepen.*
- TEMPLIS. *Synde der Kalvinisten kerken verwoest.*
74. NON. *Al dat schriklyk is, beschadigd niet.*
- INFID. *Synde de ongelovige uit Hongaryen verdreven.*
- ME. *Sy zegepraalen, als ik blyf stil staan.*
67. MANET. *Sy blyft.*
79. TAMEN. *Echter behoort het gebooren te worden.*
- TANDEM. *Eindelyk zegepraald de goede saak.*
80. SECUR. *De gerustigheid van Hungarye.*
- ALBA. *Belgrado herwonnen.*
82. NEC. *Noch met een gewaande noch met een geleende luyfter.*
83. INFANTES. *Maria Anna sal prinszen en prinsessen voortbrengen, daar Gent om bid.*
84. BONO. *Bonkeerd met een goed voortteeken, tot de Bondgenooten.*
- NON. *De dolsyn geraakt niet tot deese top.*
85. NISI. *Wie, als gy, sal het vuir doen minderen?*
- PLANT. *Overal heeft hy een vruchtbaare boomgeplant.*
- VICT. *De gehoorsaamende Verwinninge.*
86. RECREO. *Ik verquik se, terwyl ik wederkeer.*
87. GIGANT. *Dus bliksemde hy het bestaan der vermetele reusen.*
- HOC. *Ontfang dit loon van dapperheid.*
88. NON. *Sy geeft om geen krachteloose bliksem.*
93. JAM. *Sullende nu een vredig gesang speelen.*
94. ERIPÉ. *O, onverwonne, ruk my uit deese onheilen.*
- NON. *Niet hem, maar my, is het gebied der zee door 't lot gegeven.*
- SIC. *Dus is de verwinninge steeds aan uw legerplaatsen gewend.*
96. NEC. *Noch door goud, noch door wapenen.*
99. FORTI. *Dus word de verwinner door een dappere krygslift verwonnen.*
- AMOR. *Liefde en Deugd kroonen deese.*
102. JOVI. *Aan de donderende Jupiter.*
- ET. *Ook brand het naaste huys.*
- SUIS. *De uitvinder komt om door syn eigen vuir.*
103. FUGITE. *Gy getuygen; vlied van de drempel des oorlogs.*
105. QUANDO. *Wanneer sullen sy eenige weergaa vinden?*
- PLORANT. *De volkeren schreyen op het lyk.*
- TRIST. *Algemeene droefheid.*
106. PROV. *Het herstelde wingevest.*
- MOMORD. *Hy heeft in de steen gebeeten.*
- URIT. *Hy brand, by raast, by vorderd niet.*

van de aangetoogene Medalien.

109. CORON. *Men kroond het, om dat sy het ryk heeft beschermd.*
 110. PACTA. *De verbondene trouw, maatschappy maaken de, heeft het vaderland en de wereld bevredigd.*
 111. MOTOS. *'t Is beter de ontroerde golven aan 't bedaaren te brengen.*
 HALCYON. *De ysvogelen te rug gebrocht.*
 112. LUCTUS. *Geen rouw was wettiger.*
 115. NEC. *Selfsal my deese last niet beswaaren.*
 TRANQ. *Laat de gestilde wereld sich verblyden.*
 PACIS. *Het koorengewas is het voesterkind van de vrede.*
 115. VARIIS. *Blyvende deselve in verscheidene beweelingen.*
 118. EUROPA. *Dat Europa ruste en Asie adem haale.*
 120. EN. *Sie daar de godvruchtige Herkules, synde Atlas afgemat, met den hemel te onderschragen.*
 124. ALTER. *Een tweede scbrik naa't bliksemen.*
 JACTATUR. *Het word van de baaren geslingerd, niet ondergedompeld.*
 126. NON. *Hy vliegt niet te rug, als met een daalende son.*
 NOVÆ. *Het beeld van vryheid, van het nieuwe Troje.*
 127. LIBERT. *De vryheid, te Nimmegen, binnen en buiten.*
 128. ΤΡΟΠÆΟ. *Die voor een zegestander, het overige voor het vuir.*
 129. INSONTEM. *Vergeefs maaktsc sich gereed den onschuldigen te treffen.*
 130. VICT. *De verkregene zege van Pultouw.*
 SINE. *Verwinnaar, sonder nederlaag.*
 132. VINCIT. *Hy verwint een onverwonnene.*
 133. VALET. *getergd synde, heeftse kracht.*
 134. SIC. *Dus door een vinnig vuir getemd.*
 135. DIVES. *Engeland, ryk van zegepraalen.*
 136. DA. *Heere, geeft ons de vrede.*
 ADSERT. *Aan den verskeraar van de vryheid.*
 137. CEDIT. *Sy wykt tweemaal voor des Keisers wapenen.*
 ANNUS. *Dit jaar, voor de Duitschers, Engelschen, Hollanders, seer gelukkig, voor de Franschen en Beyerschen seer ongelukkig.*
 138. LUCTUS. *Algemeene rouw.*
 MELIOR. *Met een beeter kroon verciert.*
 FECIT. *Sy heeft een weg naar den hemel gemaakt.*
 139. EXTINGT. *Deselve sal, gestorven, bemind worden.*
 141. MAGNOR. *deese stad is een poort van groote werkzaamheden.*
 143. NEC. *Sy hebben noch krachten noch vergif.*
 SIC. *Dus word de roem des grooten konings verduysterd.*

Vertaalinge der Opschriften &c.

144. VACUA. Nu regeerd een betere in 't ledig, gemaakt paleys.
 150. NOVUM. Nieuw-chatel.
 NOVUS. Een nieuwe gebooren held.
 152. GALLIS. De Fransche by Oudenaarde verwonnen.
 153. INSUL. Ryffelingennoomen.
 ULTIMUM. Het laatste werk van den oorlog, het overige
 sal voor de vrede syn.
 LILIUM. De verloorene lelie.
 OLIM. Eertyds is deese stad geweest, als een eiland, mid-
 den in de meiren; by verloop van tyden opgedroogd, en eind-
 lyk door der inwooneren neerstigheid aangevuld.
 157. CONJUGIT. De liefde voegd de Frederikken zaamen.
 QUOD. De tegenwoordige eeuw merk het aan; de nakoo-
 melingschap verwondere sich, dat drie Koningen met on-
 derlinge omhelsingon syn zaamgekoomen: als iet Koning-
 lyks voor drie Frederikken bewaard.
 MONETA. Geslagene munt in het beleg van Doornik.
 TORN. Synde Doornik ingenoomen.
 158. CONCORD. Met eendragt en dapperheid.
 CRUENT. Hy gaat bloedig onder.
 MONT. Synde Bergen in Henegou ingenoomen.
 161. PRO. Voor den koning en het vaderland. Arie, belegerd.
 E FOVEA. Uit de grasspelonk tot de glorie.
 163. LACRIM. Dit heeft werk in, de smert met traanen te
 evenaaren.
 164. CUIUS. Geef het weeder aan die het toekomt.
 166. CAROLO. De Raad en het volk van Kortrykschenken baa-
 re godvruchtige wenschen aan Karel, den verbeerlykten,
 den vyfden, als Prins van Vlaandere; den derden, als
 Koning van Spanje; den sesden als Keiser.
 CONST. Door standvastigheid en kloekmoedigheid.
 DIVORUM. De eendracht der goden heeft deesen ryks-appel
 aan Karel gegeven.
 167. DOMAT. De dappere standvastigheid breekt den eik.
 170. PAX. Vrede, kom by ons.
 FAC. o Heere! geef een eeuwige vrede en eeuwige bewer-
 kers van de vrede.
 174. CONVENERE. De vorsten syn zaamgekoomen, om voor de
 zege-palmen hunne rechterhanden in een te voegen.
 DULCE. Het is soet, dat broeders saamen wonen.
 DUOBUS. Gerufter op twee schragen.
 178. JANI. Synde de tempel van Janus te Baden in Argouw toe-
 geslooten.
 180. INAUG. Gekroond, den. &c.

B L A D W Y S E R

Der Landen, Steden en Rievieren; waar ontrent deese faaken van Staat en Oorlog syn voorgevallen : synde hier toe de Landkaarten van

NIKLAAS VISSCHER

alleen gebruikt.

A.

Aardenburg. 1672.
 Aath. 1697. 1706. 1707. 1708.
 Abkouwde. 1672.
 Abo. 1714.
 Abruzzo. 1703. 1706.
 Agrim. 1691.
 Aken. 1656. 1668.
 Aland. 1714.
 Albuquerque. 1705.
 Alessandrie. 1657. 1706.
 Algesheim. 1691.
 Algiers. 1682. 1683.
 Alikante. 1691. 1706. 1707.
 Alkantara. 1706. 3707.
 Almanza. 1707.
 Almenara. 1710.
 Alpes, in Titoll. 1701.
 Alphen. 1714.
 Altona. 1713.
 Altorf. 1697.
 Amak. 1710.
 Amberg. 1703.
 Ambrun. 1692.
 Ameide. 1672.
 Amiens. 1706.
 Amisfort. 1672. 1703. 1714.
 Amsteldam. 1650. 1652. 1655. 1657.
 1692. 1696. 1697. 1702.
 Anklam. 1659.
 Andros. 1697.
 Angori. 1668.
 Antwerpen. 1708. 1714.
 Aosta. 1691.
 Aquila. 1703.
 Archangel. 1669.
 Ardres. 1657.
 Argos. 1695.
 Arnhem. 1707.
 Arie. 1676. 1710. 1711.
 Arleux. 1711.
 Arolsen. 1692.
 Arras, anders Atrecht. 1654. 1712.
 Asof. 1696.
 Asschaffenberg. 1695.

Asti. 1705. 1706.
 Athene. 1687.
 Atlone. 1691.
 Aventicum, Sequanorum. 1698.
 Aurach. 1703.
 Ausburg. 1703. 1704.
 S. Auspicio. 1691.

B.

Babinagreda. 1693.
 Baden. 1712. 1714.
 Bakkabacheul. 1711.
 Bakkaraz. 1691.
 Ballimore. 1691.
 Bantam. 1686.
 Barcelone. 1652. 1691. 1697. 1705.
 1706. 1708. 1713. 1714.
 Barfleur. 1692.
 Barleduc. 1714.
 Bartheaume. 1694.
 Batavie, op Java. 1699.
 Bessort. 1653.
 Bekaf, fort. 1704.
 Belgrado. 1688. 1690. 1692.
 Bellegarde. 1650.
 Bender. 1713.
 Bercello. 1702. 1703.
 Bergen, in Henegou. 1691. 1709.
 1713.
 ——— in Noorweegen. 1695.
 Besancon. 1668. 1674. 1705.
 Bethune. 1710.
 Beves. 1690.
 Bihatz. 1700.
 Bings. 1675.
 Birse. 1657. 1706.
 Blangies. 1709.
 Blarikom, dorp. 1696.
 Bleinheim. 1704.
 Blokzyl. 1672.
 Bodengrave. 1672.
 Boyne, riev. in Yrland. 1690.
 Bologne. 1708.

B L A D W Y S E R.

Bon. 1689. 1697. 1703.
 Bondanella. 1702.
 Borduax. 1653.
 Borgoforte. 1702.
 Borkeloo. 1665.
 Bovines. 1685.
 Boxtehude. 1675.
 Eranau. 1705.
 Brasel. 1654.
 Breda. 1667.
 Brihuega. 1710.
 Breslau. 1659. 1693.
 Brisak. 1700. 1703.
 Huyste Britten. 1657. 1662. 1667.
 Brod, aan de Sauw. 1691.
 Bruell. 1705.
 Brugge. 1714. 1708. 1709.
 Bruntwyk. 1691.
 Brussel. 1695. 1708.
 Buchain. 1676. 1711. 1712.
 Budesheim. 1668.
 Bunschoter. 1669.
 Burghausen. 1705.
 Burik. 1672.

C.

Ccuts. 1694. 1695. 1696.
 Charlemont, in Yrland. 1690.
 in Namur. 1680.
 Charleroy. 1672. 1677. 1692. 1693.
 Chevelles, berg. 1704.
 Chernesse. 1667.
 Chiari. 1701.
 Chilofa. 1685.
 Chinnay. 1674.
 Chonat. 1698.
 Christiaanshavent. 1711.
 Christiaanstad. 1676. 1678.
 Ciklut. 1694.
 Ciudad Rodrigo. 1706. 1707.
 Czemeth. 1689.

D.

Dolkeit. 1653.
 Danzick. 1707.
 Dardanellen. 1656.
 Darien. 1699.
 Deinsfe. 1695.
 Delft. 1654.
 Demmin. 1712.
 Demotica. 1714.

Denain. 1712.
 Dendermonde. 1706.
 Denia. 1705. 1708.
 S. Denis, by Bergen. 1678.
 Deva. 1706.
 Deventer. 1672.
 Dience. 1657.
 Dieppe. 1694.
 Diest. 1705.
 Dylerschans. 1664.
 Dinant. 1674. 1675.
 Dirschauw. 1647.
 Dixmuden. 1683. 1692. 1693. 195.
 Dobay, slot. 1697.
 Doel, ort. 1703.
 Doggersandplaat. 1706.
 Dolc. 1668. 1674.
 S. Donaas, fort. 1704.
 Donau, riev. 1703.
 Donawerth. 1704.
 Doornik. 1667. 1709.
 Dornburg. 1665.
 Dorpat of Derpt. 1704.
 Dover. 1652.
 Douay. 1667. 1710. 1711. 1712.
 Dresden. 1709.
 Dronthem. 1681.
 Drufenheim. 1705. 1706.
 Dubitza. 1692.
 Dulcigno. 1695.
 Dumbar. 1650.
 Duna, riev. 1701.
 Dunamunderschans. 1701.
 Dunkerken. 1652. 1662. 1695. 1713.
 Durham. 1709.
 Durkerdam. 1687.
 Durlach. 1707.

E.

Ebernburg. 1692. 1697.
 Edenburg. 1650. 1689. 1693. 1700.
 Eekeren. 1703.
 Elbingen. 1698. 1700. 1703. 1710.
 Elvas. 1659.
 Erenbretstein. 1673.
 Erla. 1687. 1704.
 Escolla. 1677.
 Esperies. 1682.
 Estek. 1685. 1687.
 Etlingen. 1707.
 Etna, berg. 1669. 1702.
 Evo a. 1663.
 Exilles 1708.

F.

Falchin. 1711.
 Fekamp. 1692.
 Fenestrelle. 1708.
 Ferrarees, landschap. 1704.
 Fernham, landhuys. 1699.
 Felanten eiland, 1659.
 Filippe, fort. 1705.
 Finland. 1713.
 Fleury. 169c.
 Florenssen. 1690.
 Fontainebleau. 1679. 1714.
 Franiker. 1665.
 Frankfort, aan Main. 1711. 1712.
 Frederiksburg. 1700.
 Frederiksode. 1657. 1659.
 Freidstad. 1703.
 Friburg. 1677. 1708. 1713.
 Fuinen. 1658. 1659.

G.

Gabella. 1694.
 Gadebusch. 1712.
 Gaeta. 1707.
 Gallipoli. 1707.
 Galloway. 1691.
 Gap. 1692.
 Geerruydenberg. 1710.
 Gelder. 1703.
 Gent. 1678. 1708. 1709.
 Genua. 1684.
 S. Georgio, kasteel. 1693.
 S. Germain, lusthuys. 1679. 1701.
 Giblou. 1705.
 Gibraltar. 1704. 1705.
 Girona. 1694. 1711.
 S. Gislain. 1655. 1677. 1708.
 Givenbach. 1703.
 Giver. 1696.
 Gyula. 1692.
 Goes. 1657. 1663.
 Goito. 1706.
 Gornichem. 1658. 1663.
 Gotha. 1665.
 S. Gothard. 1664.
 Governolo. 1702.
 Graan. 1683. 1685. 1706.
 Gradiška. 1691.
 Gray. 1674.
 Grave. 1674.

Grandenz. 1659.
 Grazinina. 1693.
 Grevese. 1684.
 Griptwald. 1678.
 Groningen. 1657. 1663. 1664. 1671.
 1672. 1668. 1616. 1694.
 Groot Waradin. 1691. 1692.
 Guadiana, riev. 1709.
 Guilestre. 1692.

H.

Haarlem. 1671. 1678.
 Haff. 1659.
 Hagenau. 1705. 1706.
 Halle. 1691.
 Hamburg. 1686. 1708.
 Harwich. 1663.
 Hattem. 1672.
 Havelland. 1675.
 Havre de grace. 1694.
 ter Heide. 1667.
 Heidelberg. 1688. 1692. 1693.
 Heypenhem. 1693.
 Helder. 1673.
 Helsingburg. 1713.
 Helsingvos. 1713.
 Hernhausen, luitplaats. 1692. 1714.
 Heusden. 1672.
 Heusden. 1680.
 Hilleshem. 1705.
 Hilversum. 1672.
 Hoey. 1675. 1692. 1693. 1694. 1696.
 1703. 1705.
 Hogstett. 1704.
 Holsa. 1659.
 Holmes. 1672.
 Holewiczin. 1708.
 Homburg. 1705.
 Hoorn. 1703.
 Hulst. 1706.
 Huxter. 1670.

I.

Jacova. 1691.
 Jamaika. 1708.
 Jene. 1693.
 Jeno, anders Geno. 1693.
 Yperen. 1678. 1710.
 Ysleben. 1653.
 Jisp. 1664.
 Yvika. 1706.

B L A D W Y S E R.

Ilkirk. 1664.
 Immenes. 1672.
 Ingolstat. 1704.
 Inspruk. 1703. 1705.
 Isabella-schans. 1704.
 Ihou. 1698.
 Judoigne. 1706.
 Ivrea. 1704.

K.

Kadsant. 1708.
 Kadocque. 1655.
 Kalais of Kalee. 1696.
 Kalamatta. 1658.
 Kalcinato. 1706.
 Kalisch. 1706.
 Kalleo. 1714.
 Kamerik. 1657. 1677.
 Kaminiek. 1672.
 Kampen. 1672.
 Kampredon. 1689.
 Kanaal van Languedok. 1672.
 Kanada. 1663.
 Kanea. 1692.
 Kandia. 1668. 1669. 1707.
 Kanischa. 1690.
 Kapelle. 1656. 1672.
 Karabusa. 1692.
 Karelstein. 1677.
 Karelsberg, lusthuis. 1693.
 Karmanjola. 1691. 1706.
 Karlowitz. 1699.
 Karpj. 1701. 1706.
 Kartagen, in Spanje. 1706.
 ——— in Amerika. 1697. 1698.
 Kasali. 1652. 1681. 1691.
 Kasal de Vas. 1695.
 Kaschauw. 1682.
 Kassano. 1705.
 Kassel. 1677.
 Kastel-folit. 1694. 1695.
 Kastel mere. 1654.
 ——— nuovo. 1687.
 Kastiljone. 1706.
 Kastillon. 1655.
 Katane. 1669.
 Keiserslauter. 1688.
 Keisers-waart. 1688.
 Kell, fort. 1703.
 Kempten. 1703.
 Kenfigton. 1702.
 Kexholm. 1710.
 Kingsale. 1690.
 Kyk-uitten, groote en kleene. 1703.

Kintzingerthall. 1703.
 Klauwfenberg. 1687. 1704.
 Kloburg, of Klobach. 1694.
 Knokke. 1712.
 Kobenhaven. 1658. 1659. 1698. 1711.
 Kochin. 1673.
 Kokkenhausen. 1700.
 Kondè. 1655. 1676.
 Koni. 1691.
 Konstantinopolen. 1656. 1665. 1703.
 1713.
 Korax. 1696.
 Koreggio. 1706.
 Korinthe. 1687.
 Korke. 1690.
 Koron. 1685.
 Kortryk. 1667. 1683. 1706.
 Kontzer-brug. 1675.
 Kovorden. 1672. 1673. 1675.
 Kremona. 1702.
 Kroonenburg, aan de Balt. 1658.
 ——— slot, aan de Yecht. 1072.
 Kuenza. 1706.
 Küftain. 1703.
 Kuinder. 1672.
 Kurakao. 1713.

L.

Lagos, in Portugal. 1693.
 ——— in Hungarye. 1695.
 Landau. 1702. 1704. 1713.
 Landen. 1693.
 Landrecy. 1655. 1712.
 Lanesboroug. 1691.
 Lanskroon. 1675. 1709.
 Lapola. 1714.
 Leeuwarden. 1684. 1710. 1712.
 Leeuwe. 1678. 1705.
 Leks-monde. 1672.
 Lessingen. 1703.
 Leiden. 1982.
 Lemburg. 1995. 1704.
 Lemnos. 1697.
 Leopoldstad. 1706. 1707.
 Lepanto. 1687.
 Lesart. 1698.
 Lesno. 1708.
 Leuven. 1710.
 Leuze. 1691.
 Lieke. 1656.
 Lima. 1687.
 Limburg. 1675. 1703.
 Limrik. 1691.

Lions

B L A D W Y S E R.

Lions. 1718.
 Lippa. 1681. 1691. 1695.
 Lilla. 1706.
 Lissebon. 1704. 1708.
 Livorno. 1653. 1707.
 Loenerfloot. 1672.
 Loire, riev. 1707.
 Londen. 1665. 1674. 1698. 1711.
 1712. 1714.
 Londonderry. 1689.
 Loosdrecht. 1672.
 Lopik. 1672.
 Lovies, fort. 1706.
 Lublin. 1656.
 Lucern. 1663. 1691.
 Luik. 1675. 1691. 1701. 1702. 1705.
 Lunell. 1704.
 Luxemburg. 1683. 1684.
 Luzzara. 1702.

M.

Madrid. 1701. 1706. 1710.
 Maglay, slot. 1697.
 Maastricht. 1673. 1676. 1702.
 Majorca. 1706. 1708.
 Makroë. 1657.
 Mailaga. 1661. 1704.
 Malmö. 1677.
 Malmuyen. 1676.
 S. Malo. 1693. 1695.
 Malplaquett. 1709.
 Malvasia. 1690.
 Mannheim. 1688. 1692. 1713.
 Mantua. 1702.
 Mardyk. 1657. 1714.
 Marlboroug. 1653.
 Marfaille, by Trin. 1693.
 Martinique, in Amerika. 1633.
 S. Martin. 1694.
 — de Re. 1686.
 S. Maura. 1684.
 Mechelen. 1661. 1707.
 Meenen. 1706.
 Meydan, in Kroatie. 1692.
 Memmingen. 1704.
 Mentz. 1688. 1691. 1792.
 Messina. 1678.
 Meurs. 1712.
 Middelburg, 1703. 1704. 1712.
 Milanen. 1706. 1708.
 Mirandola. 1705.
 Misithra. 1687.

Mittau. 1660. 1705.
 Modena. 1707.
 Mohatz. 1687.
 Mondovi. 1699.
 Monmelian. 1691. 1705.
 Montmedy. 1657.
 Moron. 1685.
 Mortare. 1658.
 Moskouw. 1697. 1699. 1711.
 Mouron. 1657.
 Muyden. 1707.
 Mull, eil. 1714.
 Munnikhufen. 1709.
 Munster. 1657. 1660.

N.

Naarden. 1672. 1673.
 Namen. 1692. 1695. 1704.
 Nantes. 1665. 1705.
 Napels. 1656. 1701. 1702. 1707.
 Neerwinde. 1693.
 Negroponte. 1688.
 Nekkar, riev. 1711.
 Nerva. 1700. 1704.
 Neuchatell. 1699. 1707. 1722.
 Neumark. 1703.
 Neuwstatel. 1703.
 Nieuwburg. 1703. 1704.
 Nieuweusel. 1693. 1658.
 Nieuw Nederland. 1664.
 Nieuwpoort. 1666.
 Nieuweschans. 1673.
 Nyburg. 1659.
 Nyenhuys. 1674.
 Nykoping. 1655. 1665.
 Nimes. 1685.
 Nimmegen. 1672. 1678. 1701. 1702.
 1703. 1705.
 Nitria. 1708.
 Nizza. 1689. 1690. 1791. 1705. 1706.
 Nordlingen. 1714.

O.

Offen. 1669. 1684. 1686.
 Offenburg. 1707.
 Oysy. 1711.
 Olasch. 1696.
 Olivencia. 1657.
 Olor, dorp. 1695.

Ongeleed

B L A D W Y S E R

S. Omer. 1677.
 Oneglia. 1691. 1692.
 Oostmale. 1705.
 Oostende. 1658. 1706.
 Oranje. 1660.
 Oranjewoud. , lustplaats. 1696.
 Orguela. 1706.
 Orłowa, eil. 1691.
 Ostrijk. 1694.
 Oudenarde. 1667. 1684. 1708.
 Oudeschans. 1672.
 Oudenburg. 1708.
 Ouwerkerk, aan den Yssel. 1708.
 Orfoy. 1672.

Prut, rievier. 1686. 2711.
 Puicerda. 1678.
 Puisseaux. 1698.
 Pultawa. 1709.
 Pultowa, aan de Narew. 1703.

Q

Quebek, in Amerika. 1710.
 Queenstown. 1661.
 Quercy. 1707.
 Quesnoy. 1712.

R

Palamos. 1994.
 Palanc scabze. 1697.
 Palazzuolo. 1705.
 Palermo. 1996. 1713.
 Panderen. 1707.
 Passava. 1685.
 Passau. 1662. 1703. 1704.
 Passy. 1698.
 Patrazzo. 1687.
 Patochia. 1689.
 Pavie. 1655.
 Perigort. 1707.
 Perouse. 1708.
 Peskabara. 1692.
 Pest. 1684.
 Pfefferbad. 1711.
 Philipsburg. 1676. 1688.
 S. Pieters valleyc. 1704.
 Pigneroll. 1693.
 Pilmoka. 1714.
 Pizzigitone. 1706.
 Plassendael. 1708.
 Pleymouth, of Pleymuyen. 1652.
 Ponte. Mousson. 1712.
 Pont-Olio. 1705.
 Ponzio. 1695.
 Portland. 1653.
 Porto alegre. 1704.
 ————— Herkole. 1712.
 ————— Longone. 1708.
 ————— Real, in Amerika. 1692.
 1697. 1703.
 Portzheim. 1691. 1692.
 Postega. 1691.
 Potsdam. 1709.
 Trouille. 1698.

Raa. 1709.
 Radfenburg. 1693.
 Ragusa. 1667.
 Rame'lies. 1706.
 Ratstad. 1714.
 Regensburg. 1703. 1704. 1714.
 Reggio. 1706.
 Bethel. 1650.
 Revel, by Trier. 1700.
 Rhain. 1704
 Rheims. 1654. 1712.
 Rhyne, rievier. 1711.
 Rhyneberg. 1672. 1689. 1703.
 Rhynefelden. 1678.
 Rhynefeld. 1692.
 Riga. 1656. 1700. 1610.
 Rio des Arenas. 1996.
 Ryp. 1654.
 Ryssel. 1667. 1708. 1711.
 Ryfwyk. 1697.
 Rivoli. 1691.
 Rodenhuyfen, fort. 1708.
 Roermonde. 1665. 1702.
 Rokroy. 1655.
 Rome. 1703. 1709.
 Rooschi'd. 1658.
 Rosas. 1693.
 Rothenburg. 1703.
 Rousselaar. 1708.
 Rugen, eiland. 1678. 1713.

S

Salamanka. 1706.
 Salankemen. 1691.
 Salonichi. 1713.

B L A D W Y S E R.

Saltzburg. 1669.
 Salvaterra. 1705.
 Saltzdal, een lustplaats. 1714.
 Santvliet. 1705.
 Saragossa. 1706.
 Sardam, 1678.
 Sardinia. 1708.
 Sar-Lovics. 1683.
 Scaletta. 1676.
 Scheldè, riev. 1708.
 Schellenberg. 1704.
 rer Schelling. 1666.
 Scheërdingen. 1703, 1705.
 Schoneveld. 1673.
 Schotland. 1708. 1711.
 Schut, cil. 1705.
 Scibo, 1705.
 Scio, of Chio, cil. 1694. 1695.
 Senefic. 1674.
 Senta, aande Teys. 1697.
 Serra. 1703.
 Serravalle, of S. Sebastiaan, 1703.
 Sevennes. 1703. 1709.
 Sicilie. 1713.
 Sigerh. 1689.
 Sing. 1687.
 Sintzheim. 1674.
 Slego. 1691.
 Sluis. 1690.
 Smirna. 1688.
 Smolensko. 1654.
 Socino, aan de Oljo. 1705.
 Sorles. 1707.
 Sorok. 1692.
 Sosbach. 1675.
 Spalmadori. 1695.
 Spielbag, kalt. 1692.
 Soulsbay. 1672.
 Spier. 1688. 1689.
 Spierbach. 1703.
 Straden. 1676. 1712.
 Staffarda. 1690.
 Stavoren. 1657.
 Steenkerke. 1692.
 Steen yk. 1672.
 Stenly. 1954.
 Stertin. 1677. 1713.
 Stevenf aard. 1702.
 Sternberg. 1659.
 Srokholm. 1697.
 Stolhoffen. 1703. 1707.
 Stolk, dorp. 1707.
 Straalfund. 1678. 1680. 1711.
 Straatsburg. 1675. 1681.
 Straubingen. 1704.

Stromboli 1676.
 Stulweiffenburg. 1688.
 Sufa. 1704. 1707.
 Sutphen. 1672.
 Swammerdam. 1672.
 Swarte fluis. 1672.
 Swingenberg. 1693.
 Swolle. 1669. 1672.

T.

Tabago, in Amerika. 1677.
 Taisnieres. 1709.
 Tarrakone. 1709.
 Temiswar. 1696.
 Tenariffa. 1505.
 Terr, riev. 1694.
 Tessel. 1953.
 Thiel. 1707.
 Thieler-waart. 1709.
 Thienen. 1654.
 Thoorn. 1665. 1703.
 Tirnauw. 1704.
 Titul. 1695.
 Toboltzki, in Sibirie. 1714.
 ter Tolen. 1712.
 Tolhuys 1672.
 Tongeren. 1703.
 Tonningen. 1700. 1713. 1784.
 Tornese. 1687.
 Torrofa. 1708.
 Torbay. 1688.
 Toulon, 1707.
 Touraidais. 1698.
 Traarbach. 1703. 1704.
 Trenschin. 1708.
 Trente, in Italie. 1704.
 Trier, 1673. 1675. 1688. 1705.
 Tripoli. 1686.
 Tsakathurn. 1704.
 Tudorou. 1696.
 Turin. 1698. 1706. 1708.

V.

Vaart, in de Swarte Zee. 1709.
 Valence. 1656.
 Valencia de Alcantara. 1705.
 Valencyn. 1656. 1677.
 Vallona. 1690.
 Van, riev. 1707.

Veelen.

B L A D W Y S E R

Veelen. 1703.
 Veilano. 1691.
 Velsen. 1714.
 S. Venant. 1657. 1710.
 Venatque. 1711.
 Venerie. 1657. 1709.
 Venloo. 1702.
 Vercelli. 1704.
 Versailles, lustplaats. 1714.
 Veruë. 1705.
 Veluvius, berg. 1669. 1682. 1694.
     1997. 1698. 1703. 1706. 1707.
 Veurne. 1658. 1693.
 Vicegrad. 1684.
 Vigos. 1702.
 Villa viciosa. 1665.
 ——— Franca. 1691. 1705.
 Villingen. 1704.
 Vilvorden. 1577.
 Virton; niet Vinster. 1651.
 Vive S. Elby. 1710.
 Vredenburg. 1583.
 Vrouwstad. 1706.
 Ulm. 1702. 1703. 1704.
 Urnogrätz. 1696.
 Uzel. 1691.
 Utrecht. 1672. 1673. 1674. 1711.
     1712. 1713.

W.

Wageningen. 1707.
     Waizen. 1684.
 Walkourt. 1989.
 Walpo. 1687.

Warschauw. 1704. 1708.
 Warschouw. 1656.
 Waslegem. 1708.
 Wedde. 1672.
 Weiden. 1703.
 Wels. 1690.
 Wesel. 1652.
 Wiburg. 1710.
 Wicht, eil. 1653.
 Wiene. 1683.
 Wilsburg. 1705.
 Wilmerdonk. 1703.
 Wynendale. 1705.
 Winoxberge. 1658.
 Winshoten. 1672.
 Wirtgel. 1703.
 Wirtzburg. 1705.
 Wismar. 1675. 1711.
 Woerden. 1672. 1673. 1704.
 Wolgast. 1675.
 Worchester. 1651. 1700.
 Worms. 1689.

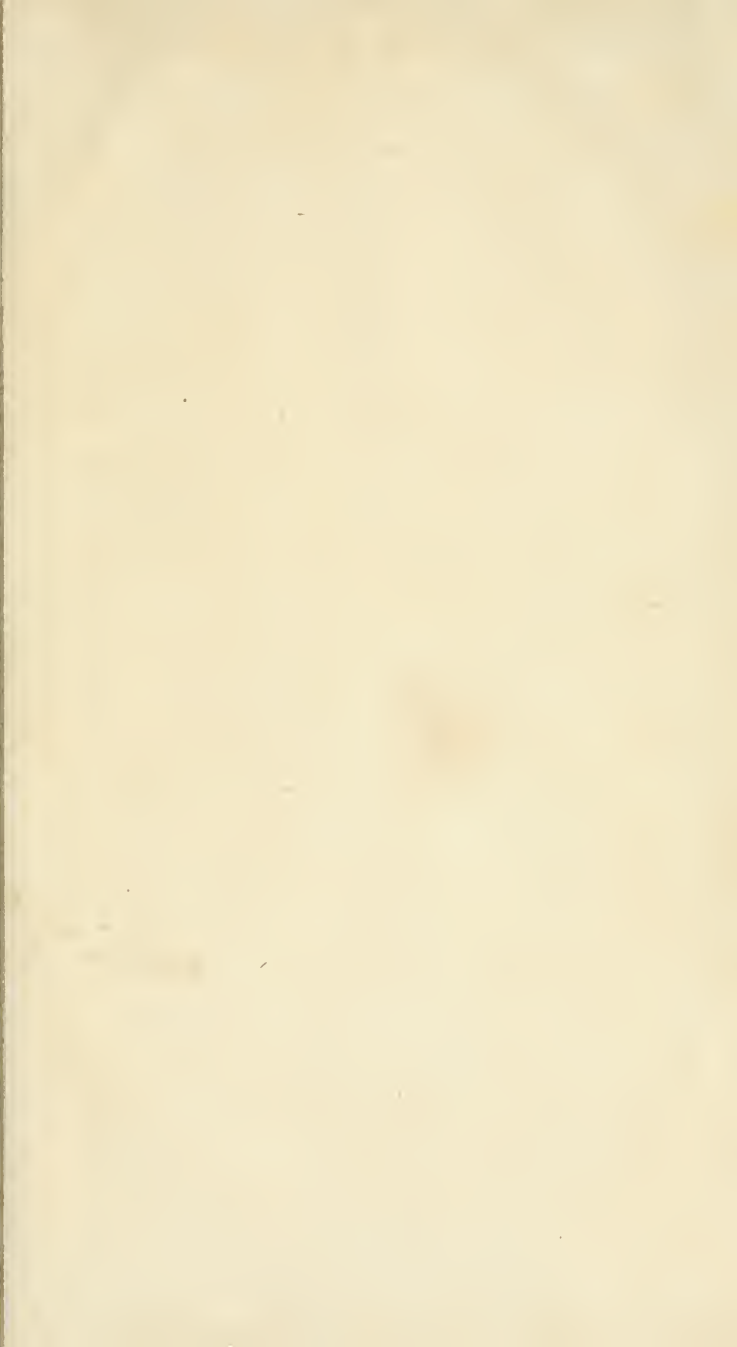
X:

Xernste. 1585.

Z.

Zas van Stryen. 1711
     Zirk. 1705.
 Zuidzee. 1711.
 Zweebrukken. 1705.

E Y N D E.

349 21 +
349 21 +

